

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HATÁROZATAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HIVATALOS LAPJA

TARTALOM

3246/2023. (VI. 9.) AB határozat	bírói döntés megsemmisítéséről	1275
3247/2023. (VI. 9.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	1282
3248/2023. (VI. 9.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	1290
3249/2023. (VI. 9.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	1296
3250/2023. (VI. 9.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	1303
3251/2023. (VI. 9.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1312
3252/2023. (VI. 9.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1315
3253/2023. (VI. 9.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1320
3254/2023. (VI. 9.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1325
3255/2023. (VI. 9.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1330
3256/2023. (VI. 9.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1334
3257/2023. (VI. 9.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1337
3258/2023. (VI. 9.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1342
3259/2023. (VI. 9.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1347
3260/2023. (VI. 9.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1351
3261/2023. (VI. 9.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1355
3262/2023. (VI. 9.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1359
3263/2023. (VI. 9.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1366
3264/2023. (VI. 9.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1369
3265/2023. (VI. 9.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1373
3266/2023. (VI. 9.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1376
3267/2023. (VI. 9.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1379
3268/2023. (VI. 9.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1382
3269/2023. (VI. 9.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1385
3270/2023. (VI. 9.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1390
3271/2023. (VI. 9.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1396
3272/2023. (VI. 9.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1402

3273/2023. (VI. 9.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1406
3274/2023. (VI. 9.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1412
3275/2023. (VI. 9.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1416
3276/2023. (VI. 9.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1420
3277/2023. (VI. 9.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1424
3278/2023. (VI. 9.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1428
3279/2023. (VI. 9.) AB végzés	döntés kijavításáról.....	1433

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TANÁCSAINAK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3246/2023. (VI. 9.) AB HATÁROZATA

bírói döntés megsemmisítéséről

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Fővárosi Ítéltábla 5.Bpkf.10.579/2022/4. számú végzése és a Fővárosi Törvényszék 14.Bpk.62/2022/14. számú végzése alaptörvény-ellenes, ezért azokat megsemmisíti.

I n d o k o l á s

I.

- [1] Az indítványozó jogi képviselője (dr. Takács Gergely Tihamér ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, és abban kérte a Fővárosi Ítéltábla 5.Bpkf.10.579/2022/4. számú végzése és a Fővárosi Törvényszék 14.Bpk.62/2022/14. számú végzése alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését.
- [2] Az indítványozó az alkotmányjogi panasz előzményeként előadta, hogy az alábbi elítélései kapcsán kezdeményezte a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 840. §-a alapján utólagos össz-büntető eljárás lefolytatását.
- [3] Egyrésztől kérte
 - a Gödöllői Városi Bíróság 2003. december 16. napján jogerőre emelkedett 1.B.113/2000/65. számú ítéletével kiszabott 1 (egy) év szabadságvesztés (elkövetési idő: 1998. év),
 - a Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság 2009. július 9. napján jogerőre emelkedett 6.B.II.198/2007/26. számú ítéletével kiszabott 1 (egy) év 8 (nyolc) hónap szabadságvesztés (elkövetési idő: 2005. szeptember-november),
 - a Pesti Központi Kerületi Bíróság 2013. április 25. napján jogerőre emelkedett 23.B.33.652/2012/13. számú ítéletével kiszabott 1 (egy) év 8 (nyolc) hónap szabadságvesztés (elkövetési idő: 2006. április 4. és 2006. június 20. között),
 - a Pesti Központi Kerületi Bíróság 2013. június 18. napján jogerőre emelkedett 11.B.VIII.33.727/2012/30. számú ítéletével kiszabott 2 (kettő) év 10 (tíz) hónap szabadságvesztés (elkövetési idő: 2006. augusztus 15. és 2006. február 24.),
 - a Pesti Központi Kerületi Bíróság 2013. június 24. napján jogerőre emelkedett 20.B.V.24.623/2012/18. számú ítéletével kiszabott 5 (öt) év szabadságvesztés (elkövetési idő: 2006. szeptember 1. és 2006. szeptember 29. napjai),
 - a Pesti Központi Kerületi Bíróság 2013. október 15. napján jogerőre emelkedett 3.B.IX.80.098/2011/72. számú ítéletével kiszabott 3 (három) év szabadságvesztés (elkövetési idő: 2005. március 24.),
 - a Fővárosi Törvényszék 2014. június 25. napján jogerőre emelkedett 14.B.1731/2010/235. számú ítéletével kiszabott 1 (egy) 6 (hat) hónap szabadságvesztés (elkövetési idő: 2005. április) össz-büntetésbe foglalását.

- [4] Másrészről kérte
- a Pesti Központi Kerületi Bíróság 2010. november 17. napján jogerőre emelkedett 29.B.XIII.28.878/2008/48. számú ítéletével kiszabott 1 (egy) év 4 (négy) hónap szabadságvesztés (elkövetési idő: 2005. november 23. és 2006. február 28. napjai),
 - a Veszprémi Városi Bíróság 2012. szeptember 13. napján jogerőre emelkedett 10.B.219/2012/13. számú ítéletével kiszabott 1 (egy) év 2 (kettő) hónap szabadságvesztés (elkövetési idő: 2004. november),
 - a Pesti Központi Kerületi Bíróság 2013. június 20. napján jogerőre emelkedett 13.B.VI-VII.24.808/2012/33. számú ítéletével kiszabott 1 (egy) év 4 (négy) hónap szabadságvesztés (elkövetési idő: 2004. október 21. és 2004. november 21. napjai között),
 - a Pesti Központi Kerületi Bíróság 2014. április 7. napján jogerőre emelkedett 322.B.33.762/2012/68. számú ítéletével kiszabott 1 (egy) év 10 (tíz) hónap szabadságvesztés (elkövetési idő: 2004. december 14.)
összbüntetésbe foglalását.
- [5] A fenti ítéletek közül az elsőként említett, 1.B.113/2000/65. számú ítéletben kiszabott 1 év szabadságvesztés végrehajtását a Gödöllői Városi Bíróság 3 év próbaidőre felfüggesztette. A szabadságvesztés végrehajtását utóbb a Budapesti II. és III. kerületi Bíróság 2008. május 19. napján kelt 6.B.198/2007/26. számú, a Fővárosi Bíróság mint másodfokú bíróság 2009. július 9-én jogerős 35.Bf.8612/2008/21. számú ítéletével rendelte el.
- [6] A további ítéleteket a bíróságok korábban már két összbüntetésbe foglalták, ezek:
- a Pesti Központi Kerületi Bíróság 2.B.13.991/2013/12. számú, 2013. szeptember 19. napján kelt és a Fővárosi Törvényszék 32.Bkf.13112/2013/2. számú határozatával 2013. november 11. napján jogerőre emelkedett 7 év 6 hónap szabadságvesztést megállapító összbüntetési ítélet,
 - a Fővárosi Törvényszék 14.Bpk.1023/2014/7. számú, 2014. szeptember 22. napján kelt és 2014. október 8. napján jogerőre emelkedett, 4 év 1 hónap 10 nap szabadságvesztést megállapító összbüntetési ítélet.
- [7] Utalt rá az indítvány, hogy a fenti alapítéletek utólagos összbüntetésbe foglalását az indítványozó már korábban is indítványozta. A Fővárosi Törvényszék 2019. november 18. napján kelt 14.Bpk.1107/2019/4. számú végzésével ezt az indítványt elutasította. Az elsőfokú végzéssel szemben az indítványozó fellebbezést és egyidőben alkotmányjogi panasz indítványt terjesztett elő. Utóbbi érdemi vizsgálatára az Alkotmánybíróság – a folyamatban lévő másodfokú eljárásra tekintettel – nem látott lehetőséget. Az indítványozó fellebbezése nyomán eljáró Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság az elsőfokú végzést 2020. február 13. napján végleges 3. Beüf.10.029/2020/3. számú végzésével helybenhagyta. Ezen eljárás eredménytelensége okán döntött az indítványozó a jelen alkotmányjogi panasz eljárásban vizsgálat bírósági határozatok alapjául szolgáló újabb, utólagos összbüntetésbe foglalásra irányuló indítvány előterjesztése mellett.
- [8] Az újabb, 2022. február 7. napján kelt utólagos összbüntetési indítványában az indítványozó a fenti összbüntetési ítéletek hatályon kívül helyezését és az alapítéletek újbóli, két összbüntetési ítéletbe foglalását kérte. Indítványozta továbbá, hogy a bíróság a Gödöllői Városi Bíróság által kiszabott és utóbb végrehajtandó 1 év szabadságvesztés teljes elenyészését állapítsa meg. Az indítványozó kifogásai értelmében az alapítéletek tekintetében hozott korábbi összbüntetési ítéletek nem felelnek meg a 1/2020. (I. 2.) AB határozatban (a továbbiakban: Abh1.) foglaltaknak és az összbüntetéseket a bíróságok a törvénynek nem megfelelően, illetve számára hátrányos módon állapították meg.
- [9] Az indítványozó ezen kifogásait megvizsgálva a Fővárosi Törvényszék 14.Bpk.62/2022/14. számú végzése indokolásában rámutatott, hogy a kifogásolt két összbüntetési ítélet közül a Pesti Központi Kerületi Bíróság 2013. november 11. napján jogerős 2.B.13.991/2013/12. számú összbüntetési ítélete törvényességének vizsgálatára és hatályon kívül helyezésére – hatáskör hiányában – nem volt törvényi lehetősége. Megállapította továbbá, hogy az indítványozó korábbi utólagos összbüntetésbe foglalás iránti indítványa alapján hozott 14.Bpk.1107/2019/4. számú végzés meghozatalakor a bíróság abban a kérdésben, hogy az összbüntetésbe foglaláskor mely büntető törvénykönyv alkalmazandó, a Kúria 2/2019. Büntető jogegységi határozata (a továbbiakban: BJE) alapján foglalt állást. Utalt az indokolás arra is, hogy az Alkotmánybíróság ezt követően hozta meg az Abh1.-et.
- [10] Mindezek után az elsőfokú végzésben a bíróság megállapította, hogy a Gödöllői Városi Bíróság 1.B.113/2000/65. számú ítélete sem a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Btk.), sem a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) alapján nem foglalható összbüntetésbe a kérelmezett ítéletekkel. A Fővárosi Törvényszék 14.Bpk.1023/2014/7. számú ítéletével kiszabott összbüntetést érintően az elsőfokú bíróság a végzésében úgy foglalt állást, hogy az alapügyben eljáró bíróságnak a büntető törvénnyel kapcsolatos jogerős döntése az összbüntetésbe foglalásról döntő bíróságot is köti a jogszabály

megválasztása során. Mivel pedig az alapítételek között volt olyan, amelyet az alapügyben eljáró bíróság a Btk. alapján bírált el, ez az összbüntetés tekintetében is irányadó, vagyis emiatt a bíróságoknak az összbüntetésbe foglaláskor is a Btk. szabályai alapján kellett eljárniuk. A végzés indokolása értelmében az összbüntetésbe foglalás során a régi Btk. rendelkezéseinek az alkalmazása akkor merülhetett volna fel, ha amellet, hogy valamennyi bűncselekményt a Btk. hatályba lépését megelőzően követték el, azon feltétel is teljesül, hogy a 2013. július 1. napját követően jogerőre emelkedett alapítételeket hozó bíróságok egyik ügyben sem alkalmazták volna az új büntető törvényt. Ezért a végzés a korábbi összbüntetési ítéletet nem tartotta törvénnyel ellentétesnek és az utólagos összbüntetésbe foglalásra irányuló indítványt elutasította.

- [11] A másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla 5.Bpkf.10.579/2022/4. számú végzésében az elsőfokú végzést helybenhagyta.
- [12] Az indítványozó a bíróságok végzéseit az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése alapján tartotta alaptörvény-ellenesnek. A jogállamiság és a jobbiztonság Alkotmánybíróság általi értelmezését ismertette az indítványozó a visszaható hatály tilalmának megsértése körében adta elő indokait. Rámutatott, hogy esetében két összbüntetési ítélet született a hatályos Btk. alapján olyan alapügyek tekintetében, amelyek elkövetési ideje kivétel nélkül a régi Btk. hatálya alatti. Kifogásolta, hogy az eljáró bíróságok a BJE alapján végezték el az összbüntetésbe foglalást, amely ellentétes az irányadó alkotmánybírósági határozatok iránymutatásával. Ennek korrigálására azonban az utólagos összbüntetési eljárásban nem került sor, mert a jelen alkotmányjogi panaszban kifogásolt határozatokat hozó bíróságok úgy ítélték meg, köti őket az alapügyben eljáró bíróságok választása az alkalmazandó büntető törvény tekintetében. Az indítványozó szerint a visszaható hatályú jogalkotás alkotmányos tilalmába ütközik, hogy az összbüntetésbe foglaláskor az eljáró bíróságok kötelezőnek tekintették a Btk. alkalmazását azért, mert a tíz alapítéletből két esetben az alapügyben eljáró bíróságok a Btk.-t alkalmazták. Hozzátette, hogy ezen ítéletek miatt hátrányosabb helyzetbe került, mintha az alapítéleteit a régi Btk. alapján foglalták volna összbüntetésbe.
- [13] Mindezek alapján kérte az indítványozó a támadott első- és másodfokú végzés alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését.

II.

- [14] Az Alaptörvény indítvánnyal érintett rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„XXVIII. cikk (4) Senki nem nyilvánítható bűnösnek, és nem sújtható büntetéssel olyan cselekmény miatt, amely az elkövetés idején a magyar jog vagy – nemzetközi szerződés, illetve az Európai Unió jogi aktusa által meghatározott körben – más állam joga szerint nem volt bűncselekmény.”

III.

- [15] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az indítvány érdemi vizsgálatát megelőzően lefolytatta az indítvány befogadására irányuló eljárást. Annak eredményeként az Alkotmánybíróság arra a megállapításra jutott, hogy az alkotmányjogi panasz indítvány megfelel az Abtv.-ben a befogadás körében az indítvánnyal szemben támasztott követelményeknek.
- [16] Az Abtv. 27. § (1) bekezdése értelmében alkotmányjogi panaszt az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés ellen lehet előterjeszteni. A jelen indítvány alapjául szolgáló eljárásban Fővárosi Ítéltábla 5.Bpkf.10.579/2022/4. számú végzése minősült az Abtv. 27. § (1) bekezdése értelmében a bírósági eljárást befejező, így alkotmányjogi panasszal támadható döntésnek.
- [17] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül kell benyújtani az ügyben első fokon eljáró bírósághoz címezve. Az indítványozó az utalt másodfokú végzést – a mellékelt kézbesítési ív tanúsága szerint – 2022. július 19-én vette kézhez. Így az alkotmányjogi panaszt 2022. szeptember 16-án határidőben terjesztette elő.
- [18] Részben tesz eleget ugyanakkor az indítvány az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében a határozott kérelemmel összefüggésben rögzített feltételeknek. Az indítványozó beadványában megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörét

megalapozó törvényi rendelkezést (Abtv. 27. §) és az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [B] cikk (1) bekezdés, XXVIII. cikk (4) bekezdés]. Meghatározta továbbá az Alkotmánybíróság által vizsgálendő konkrét bírósági határozatokat, valamint kifejezett kérelmet fogalmazott meg a megsemmisítésükre. Az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, valamint indokait arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel, azonban az indítványozó csak részben – az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése kapcsán – fejtette ki. Beadványában nem adott elő ilyen önálló, alkotmányjogilag értékelhető indokolást az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdését érintően, ezért ezen alaptörvényi rendelkezés kapcsán nem volt helye érdemi alkotmányossági vizsgálat lefolytatásának.

- [19] Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével összefüggésben az indítványozó kifejtette az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét és indokolást adott elő arra nézve is, hogy a sérelmezett bírói döntések miért ellentétesek az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével.
- [20] Utal rá továbbá az Alkotmánybíróság, hogy következetes gyakorlata szerint a „jogbiztonság önmagában nem Alaptörvényben biztosított jog, így az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének a sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén {3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [14]–[17]; 3322/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [10]; 3323/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]; 3324/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]; 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [11]} – lehet alapítani” {33/2015. (XII. 3.) AB határozat, Indokolás [19]}. Jelen ügyben az indítványozó ezen kivételes esetek körébe eső kifogást nevesített, így kérelme alapján helye volt az Alkotmánybíróság további vizsgálatának.
- [21] Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja továbbá az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen az Abtv. 27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint az Abtv. 29-31. § szerinti tartalmi követelményeket. Ezeket a feltételeket vizsgálva az Alkotmánybíróság az alábbi következtetésekre jutott.
- [22] Az indítvány eleget tesz az Abtv. 27. §-ából fakadó feltételeknek, mivel összbüntetési eljárásban hozott jogerős határozat ellen irányul. Az indítványozó a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette. A támadott döntéseket érintően továbbá az indítványozó alkotmányjogi panasz előterjesztésére jogosultnak tekinthető, és figyelemmel arra, hogy a megsemmisíteni kért bírósági határozatok a vele szemben végrehajtandó büntetőjogi szankciót érintő rendelkezést rögzítenek, nyilvánvalóan érintett is.
- [23] Az Abtv. 29. §-a alapján az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának az is feltétele, hogy az indítvány a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {erről lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30], illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [24] A konkrét esetben az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy az indítványozó által a visszaható hatály tilalmának sérelme körében előadott aggályok, különös tekintettel a felhívott alkotmánybírósági határozat megállapításaira, felvetik a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét. Ezért az indítvány befogadása mellett döntött.
- [25] Az Ügyrend 31. § (6) bekezdése értelmében az előadó alkotmánybíró a panasz befogadásáról szóló döntés helyett a panasz érdemi elbírálását tartalmazó határozat-tervezetet terjeszthet elő. Az Alkotmánybíróság a jelen esetben a hivatkozott rendelkezés alkalmazásával járt el.

IV.

- [26] Az indítvány megalapozott.
- [27] 1. Az indítványozó kifogásait érintően az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy „[a] bírói döntések alkotmányossági felülvizsgálatát lehetővé tevő alkotmányjogi panasz (Abtv. 27. §) az Alaptörvény 28. cikkének érvényesülését szolgáló jogintézmény” {3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [18]; 13/2016. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [30]}. Az Alaptörvény 28. cikke megköveteli, hogy a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét az Alaptörvénnyel összhangban értelmezzék. „A 28. cikk szerint a jogszabály Alaptörvénnyel összhangban történő értelmezése a bíró számára nem csak jog, hanem kifejezett köteletség: amennyiben a bíró

- a jogszabály szövegét az értelmezés segítségével az Alaptörvénnyel összhangban tudja alkalmazni, annyiban ennek megfelelően köteles eljárni.” {28/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]}
- [28] Az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panasz alapján az Alkotmánybíróság a bírói döntésben foglalt jogértelmezésnek az Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja, azt, hogy a jogszabály alkalmazása során a bíróság az Alaptörvényben biztosított jogok alkotmányos tartalmát érvényre juttatta-e. Ha a bíróság az előtte fekvő, alapjogilag releváns ügy alapjogi érintettségére tekintet nélkül járt el, és az általa kialakított jogértelmezés nem áll összhangban e jog alkotmányos tartalmával, akkor a meghozott bírói döntés alaptörvény-ellenes {3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [18]; 13/2016. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [30]}. Az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasznak az Alkotmánybíróság tehát akkor ad helyt, ha a bírósági jogértelmezés és jogalkalmazás egyértelmű következménye valamely Alaptörvényben biztosított jog sérelme.
- [29] Jelen – az Abtv. 27. §-ára alapított – alkotmányjogi panaszeljáráásban az Alkotmánybíróság azt vizsgálhatta, hogy a konkrét bírósági jogértelmezés és jogalkalmazás következtében megvalósult-e az indítványozót érintően az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének a megsértése.
- [30] 2. A kifogásolt bírósági határozatok Alaptörvénnyel való összhangjának vizsgálata keretében az Alkotmánybíróság mindenekelőtt visszautal az összbüntetés jogintézményét érintően a korábbi határozataiban tett és jelen alkotmánybírósági eljárásban is irányadó megállapításaira. Ezek köréből a konkrét esetben különösen figyelembe vette: az Abh1.-ben, a 10/2018. (VII. 18.) AB határozatban (a továbbiakban: Abh2.), a 3360/2018. (XI. 28.) AB határozatban (a továbbiakban: Abh3.) és a 3168/2019. (VII. 10.) AB határozatban (a továbbiakban: Abh4.) foglaltakat.
- [31] 3. Az indítványban kifogásolt bírósági határozatok alaptörvény-ellenességét az Alkotmánybíróság a továbbiakban az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság részét képező jogbiztonságból fakadó visszaható hatály tilalma alapján vizsgálta meg.
- [32] 3.1. A jogállamiság klauzulából kiolvasható jogbiztonság követelménye az Alkotmánybíróság következetes felfogása szerint azt jelenti, hogy a jogrendszer egésze, annak részterületei, valamint egyes szabályai világosak, egyértelműek, hatásukat tekintve kiszámíthatóak és a norma címzettjei számára előre láthatóak legyenek és a jogalkalmazás során felismerhető normatartalmat hordozzanak {9/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 65–66.; újabb gyakorlatból: 38/2012. AB határozat, Indokolás [84] és 3106/2013. (V. 17.) AB határozat, Indokolás [8]}. A jogbiztonság teremti meg a lehetőséget a jogalanyoknak arra, hogy magatartásukat ténylegesen a jog előírásaihoz tudják igazítani {3208/2013. (XI. 18.) AB határozat, Indokolás [58]}. „A jogi normák előreláthatóságának és kiszámítható működésének követelménye felöleli a visszamenőleges hatályú jogi szabályozás korlátozott és kivételes lehetőségét. Vagyis jogszabály a kihirdetését megelőző időre nem állapíthat meg jogkövetkezményeket: nem rögzíthet kötelezettséget és nem nyilváníthat valamely magatartást jogellenessé.” {Abh2., Indokolás [50]; megerősítette: 33/2019. (XI. 27.) AB határozat, Indokolás [39]}
- [33] Ezen követelmény érvényesülése az indítványozó esetében az alábbiakra tekintettel volt vizsgálható. Az indítványozó valamennyi összbüntetésbe foglalni kért alapítéletével elbírált cselekményét a Btk. hatálybalépése, azaz 2013. július 1. előtt követte el.
- [34] Az indítvánnyal támadott elsőfokú bírósági végzésben a Be. 840. §-a alapján a bíróság azt vizsgálta, hogy az összbüntetésbe foglalásról vagy annak tartamáról korábban a bíróság a törvénynek megfelelően rendelkezett-e. Ezen vizsgálat eredményeként a bíróság az indítványozó ismételt összbüntetésbe foglalás iránti indítványát elutasította. Úgy ítélte meg ugyanis, hogy a korábban eljáró bíróság az irányadó törvényi rendelkezésekkel összhangban járt el, amikor az összbüntetésbe foglalást az indítványozó esetében a Btk. szabályainak az alkalmazásával végezte el. A végzés indokolása értelmében ugyanis az alapügyben eljáró bíróságnak a büntető törvénnyel kapcsolatos jogerős döntése az összbüntetésbe foglalásról döntő bíróságot is köti a jogszabály megválasztása során. Mivel pedig az alapítéletek között volt olyan, amelyet az alapügyben eljáró bíróság a Btk. alapján bíralt el, ez az összbüntetés tekintetében is irányadó, vagyis emiatt a bíróságoknak az összbüntetésbe foglaláskor is a Btk. szabályai alapján kellett eljárniuk. A végzés indokolása kiemelte: az összbüntetésbe foglalás során a régi Btk. rendelkezéseinek az alkalmazása akkor merülhetett volna fel, ha amellet, hogy valamennyi alapítélet szerinti bűncselekményt a Btk. hatályba lépését megelőzően követték el, a 2013. július 1. napját követően jogerőre emelkedett alapítéleteket hozó bíróságok egyik ügyben sem alkalmazták volna az új büntető törvényt. A másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú végzést helybenhagyta.

- [35] 3.2. A támadott bírósági végzések kapcsán az Alkotmánybíróság megállapította, hogy azok nem állnak összhangban az Abh1., az Abh2., az Abh3. és az Abh4. megállapításaival.
- [36] Az indítványozó utólagos összbüntetési indítványa alapján eljáró bíróságok a kifogásolt végzések tanúsága szerint nem folytatták le a Btk. 2. §-a értelmében annak a vizsgálatát, hogy a bűncselekményt az elkövetése vagy az elbírálása idején hatályban lévő büntetőtörvény szerint kell elbírálni, holott az indítványozó által elkövetett és az alapítéletek alapjául szolgáló valamennyi bűncselekmény elkövetési ideje 2013. július 1. előtti. Ezzel szemben az eljáró bíróságok annak tulajdonítottak jelentőséget, hogy az alapügyben eljáró bíróságok az összbüntetésbe foglalást az indítványozó esetében két alapítéletben a Btk. szabályainak az alkalmazásával végezték el. A végzés indokolása értelmében ugyanis az alapügyben eljáró bíróságnak a büntető törvénnyel kapcsolatos jogerős döntése az összbüntetésbe foglalásról döntő bíróságot is köti a jogszabály megválasztása során. Erre a szempontra figyelemmel – és a Btk. 2. §-a szerinti vizsgálat hiányában – utasították el a bíróságok az indítványozó összbüntetésbe foglalásra irányuló indítványát.
- [37] A támadott bírósági végzésekben foglalt megállapítások kapcsán az Alkotmánybíróság emlékeztet a 3256/2022. (VI. 3.) AB határozatban (a továbbiakban: Abh5.) tett alábbi megállapításaira. Az Alkotmánybíróság értelmezésében a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény hatálybalépéséhez kapcsolódó átmeneti rendelkezésekről és egyes törvények módosításáról szóló 2012. évi CCXXIII. törvény (a továbbiakban: Btkátm.) 3. §-ának alaptörvény-ellenessége abból fakadt, hogy a jogalkotó a súlyosabb összbüntetési szabályok bevezetését nem bízta a jogalkalmazásra, vagyis nem tette lehetővé, hogy az eljáró bíróságok a Btk. 2. § (1)–(2) bekezdései alapján maguk döntsék el, hogy a cselekmény elkövetése idején vagy a cselekmény elbírálásakor hatályban lévő törvény tartalmaz-e enyhébb rendelkezéseket az elítéltre nézve és ezért az egyes esetekben melyik alkalmazandó. A visszaható hatály tilalma ugyanis az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében kizárólag a jogalanyok helyzetét elnehezítő (*ad malam partem*) visszaható hatályú szabályra irányadó. Másrészt az Alkotmánybíróság megállapította azt is, hogy a Btkátm. 3. §-a szerinti alkalmazási szabály megsemmisítését követően az eljáró bíróságok a Btk. 2. § (1)–(2) bekezdései alapján eljárva hozhatnak döntést arról, hogy az adott összbüntetési vagy utólagos összbüntetési eljárásban a régi Btk. vagy a Btk. összbüntetési szabályai tartalmazzanak-e enyhébb rendelkezéseket az elítéltre nézve, és ezért az egyes esetekben melyik büntető törvény alkalmazandó. Az összbüntetés ugyanis a Btk. 2. §-a értelmében a bűncselekmény elbírálásának, azon belül speciális büntetéskiszabásnak minősül több okból is. Rendszertani megközelítésben azért, mert az összbüntetés szabályait a jogalkotó mind a régi Btk.-ban, mind a Btk.-ban a büntetés kiszabására irányadó rendelkezések között, az azonos című fejezetben helyezte el. Nyilvánvalóvá tette ezzel, hogy az összbüntetés megállapítása a büntetőjogi szankció kiszabásának egyik módja.
- [38] Ezt a megközelítést támasztja alá az is, hogy az összbüntetést és annak mértékét a bíróság nem végzésben, hanem ítéletben állapítja meg. Tartalmi értelemben is büntetéskiszabás és nem csupán matematikai művelet az összbüntetésbe foglalás, hiszen az összbüntetésben határozza meg a bíróság azt a jogkövetkezményt, amelyet az elítélten ténylegesen végrehajtanak. Ezen felül az összbüntetés tartama vitathatatlanul bírói mérlegelés kérdése. Habár ez a mérlegelés az ítélethozatal általános eseteihez képest korlátozott, hiszen az összbüntetésbe foglalás során kizárt az alapítéletekben kiszabott büntetések újraértékelése, és nem vehetők figyelembe az elkövető személyi körülményeiben az elítélések óta bekövetkezett változások sem, a végleges összbüntetési ítélet megállapításának mégis immanens része a bírói szubjektív megítélése. A bírói mérlegelés lehetősége és kötelezettsége abból fakad, hogy az elengedés pontos mértékét a jogalkotó az irányadó jogszabályi rendelkezésekben nem határozta meg. A fentiek miatt az összbüntetés nem tekinthető csupán jogtechnikai intézménynek, nem számok kalkulálása matematikai műveletekkel, hanem bírói mérlegelés eredményeként meghatározott büntetés, vagyis büntetéskiszabás. Utóbb az Alkotmánybíróság megerősítette, hogy értelmezésében az összbüntetési szabályok alkalmazása során valójában bűncselekmények elbírálásáról van szó, és mivel az összbüntetés anyagi jogi szabály, alkalmazásukkor a bíróságoknak a Btk. 2. §-a alapján kell eljárniuk. Konklúzióként foglalta össze végül, hogy a bíróságok valamennyi olyan összbüntetésbe foglalás során kötelesek lefolytatni a Btk. 2. §-a szerinti vizsgálatot, amikor az összbüntetésbe foglalandó ítéletek között van olyan, amely alapjául szolgáló cselekmény elkövetési ideje a régi Btk. hatálya idejére esik, feltéve hogy az összbüntetésbe foglalás egyéb törvényi feltételei az adott esetben fennállnak (Indokolás [51]–[55]).
- [39] Kiemelte végül az Abh5., hogy az Alkotmánybíróság álláspontja szerint tehát az összbüntetésbe foglalás során alkalmazandó büntető törvénykönyv meghatározásakor egyrészt az alapul fekvő bűncselekmények elkövetési idejének, másrészt az összbüntetésbe foglalás, mint elbírálás időpontjának van meghatározó jelentősége (Abh5., Indokolás [56]). A jelen ügyben eljáró bíróságok ezzel szemben annak tulajdonítottak jelentőséget,

hogy az összbüntetésbe foglalás alapjául szolgáló ítéletek között volt két olyan ítélet, amelyekben az eljáró bíróságok az összbüntetésbe foglalást a Btk. szabályainak az alkalmazásával végezték el. Ezért tekintették a Btk. szabályait az összbüntetésbe foglalásra is irányadónak és alkalmazandónak.

- [40] Hiába terjesztett elő tehát az Abh1. közzétételét követően újabb indítványt az indítványozó az ítéletei össz-
büntetésbe foglalására. Kérelmét a bíróság nem az Alkotmánybíróság releváns határozataiban a visszaható
hatály tilalmával összefüggésben kifejtett értelmezéssel összhangban, és nem a hatályos eljárásjogi szabályok,
valamint anyagi jogi rendelkezések alapján bírálta el. Az ismételt döntéshozatal eredményeként és a jelen alkot-
mányjogi panasszal támadott határozatok következtében ezért a visszaható hatály tilalmának a megsértésével
az indítványozónak okozott sérelem orvoslására nem kerülhetett sor.
- [41] 3.3. Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hangsúlyozza, hogy „[a]z alkotmányos büntetőjognak az Alap-
törvény rendelkezéseiből fakadó komplex követelményrendszere, a jogállamiság és a jogbiztonság érvényesü-
lésének kritériumai, köztük különösen a visszaható hatály tilalma nem csupán irányt mutatnak, de határokat is
szabnak a jogalkotói és a jogalkalmazói tevékenységnek” {16/2014. (V. 22.) AB határozat, Indokolás [74]}.
Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint továbbá a *contra legem* bírói jogértelmezés felveti „a bíró-
ságok törvényeknek való alávetettsége elvének sérelmét is. A jogállamiság elvéből, követelményéből az is
következik, hogy a jogértelmezés nem válhat a jogalkalmazó szerv önkényes, szubjektív döntésének eszközévé.
Ellenkező esetben sérülne a jogbiztonság követelménye, a jogalkalmazó szervek döntéseire vonatkozó kiszá-
míthatósági és előre láthatósági elvárás” {3026/2015. (II. 9.) AB határozat, Indokolás [27]; de ugyanígy: 3173/2015.
(IX. 23.) AB határozat, Indokolás [52]}.
- [42] A fentieket alapul véve az Alkotmánybíróság a konkrét ügyben úgy ítélte meg, hogy a támadott jogerős határo-
zat sérti a visszaható hatály Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből fakadó tilalmát.
- [43] 4. Az Alkotmánybíróság a fentiekre tekintettel megállapította, hogy a Fővárosi Ítéletábrla 5.Bpkf.10.579/2022/4.
számú végzése ellentétes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből fakadó követelményekkel, ezért azt – az Abtv.
43. § (1) bekezdése alapján eljárva – megsemmisítette.
- [44] Úgy ítélte meg továbbá az Alkotmánybíróság, hogy a konkrét esetben nem csupán a jogerős, hanem az első-
fokú bírósági határozat megsemmisítésére is szükség van ahhoz, hogy az Alaptörvény rendelkezései maradék-
talanul érvényesüljenek, és az indítványozó gyakorolhassa a bírósághoz forduláshoz és a jogorvoslatához
való jogait. Ezért – az Abtv. 43. § (4) bekezdése alapján eljárva – megsemmisítette a Fővárosi Törvényszék
14.Bpk.62/2022/14. számú végzését is.

Budapest, 2023. május 9.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2321/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3247/2023. (VI. 9.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.IV.20.333/2022/4. számú ítélete alaptörvény-elleneségének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselő (dr. Palatics Edit, Németh és Palatics Ügyvédi Iroda) útján eljárva, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be a Kúria Pfv.IV.20.333/2022/4. számú ítélete ellen. Álláspontja szerint a támadott bírósági ítélet sérti az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdését, valamint IX. cikk (2) bekezdését [és ezekkel összefüggésben az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdését].
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapját képező ügy tényállása szerint az indítványozó (aki egy online hírportál újságírója) az elmúlt években számos cikket írt Budapest Főváros IX. kerületét érintő politikai kérdésekben, valamint a kerületi korrupciót feltételező visszasságokról. Emellett az indítványozó többször készített riportot B. K.-val, aki jelenleg a kerület polgármestere. 2020-ban B. K. (már) polgármesterként pályázatot írt ki a kerület „Ferencváros” című havi magazinjának főszerkesztői állására (amelynek benyújtási határideje 2020. május 15-e volt). Az alapügy alperese 2020. május 16-án egy cikk jelent meg „Zsíros állással fizethetik ki B. K. 444-es házi propagandistáját” címmel. A cikkben az alapügy alperese azt állította, hogy a kerületi polgármester a kerületi magazint propaganda és kormányellenes lappá változtatta, és ennek főszerkesztőjéül az indítványozót nevezte ki, amely kinevezés azért történt, hogy ezzel „fizesse ki” B. K. az indítványozót, aki a cikk szerint évek óta a polgármester „házi propagandistája”. A cikk szerint bár volt nyilvános pályázat, az tulajdonképpen előre eldöntött volt. A cikk ezt követően több olyan írást is citált (az indítványozóhoz kapcsolódóan), amellyel alá kívánta támasztani állításait. A cikk megjelenését követően mind B. K., mind pedig az indítványozó cáfolták a cikkben szereplő állításokat. Emellett a cikk szerzője maga is elismerte, hogy az indítványozó valóban nincs a pályázók között. Ennek ellenére a cikk tartalmát nem változtatta meg. A cikk közzétételét megelőzően az alapügy alperese sem a kerületi polgármestert, sem az indítványozót, sem pedig a IX. kerületi önkormányzatot nem kereste meg. A magazin főszerkesztője végül 2020. június 2-ától más személy lett.
- [3] Az indítványozó ezt követően keresettel fordult a Fővárosi Törvényszékhez (a továbbiakban: elsőfokú bíróság), kérve, hogy az elsőfokú bíróság állapítsa meg a jóhívnevének sérelmét. Az alapügy alperese arra hivatkozott ellenkérelmében, hogy több minden bizonyítja, hogy az indítványozó olyan cikkeket közölt a portálon, amelyekkel a kerületi polgármestert segítette. Az elsőfokú bíróság a keresetnek helyt adott és megállapította, hogy az alperesi cikk állításai valótlanok voltak, ezért azzal az alperes megsértette az indítványozó jóhívnevéhez való jogát. Az elsőfokú bíróság hivatkozott az Alkotmánybíróság 13/2014. (IV. 15.) AB határozatára is, amelyben kiemelte, hogy a közéleti vitákban milyen szempontok alapján különíthetők el a tényállítások és az értékítéletek, és hogy egy közszereplőnek milyen tűrési kötelezettségei vannak ezekben a vitákban. Ez alapján az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a „Ferencváros” című magazin főszerkesztői állása közügynek tekinthető. Az elsőfokú bíróság szerint az alperesi cikk állításai tényállítások voltak, amelyek valóságtartalmát meg sem kísérelte ellenőrizni az alperesi hírportál, az pedig önmagában, hogy az alperes feltételes módon fogalmazta meg állításait nem mentesítette a felelősség alól. Az elsőfokú bíróság szerint az alperesi cikk tartalma (pl. az, hogy B. K. „főnöke” lenne az indítványozónak), több esetben tényszerűen valótlan, más esetekben pedig olyan negatív tartalommal bír, amely alkalmas volt az indítványozó jóhívnevének a megsértésére. Az elsőfokú bíróság szerint az indítványozó kétségtelenül közszereplőnek tekinthető, azonban a valótlan tényállításokat neki sem kell tűrnie. E körben az elsőfokú bíróság hivatkozott az Alkotmánybíróság 7/2014. (III. 7.) AB határozatára és

a 3240/2019. (X. 17.) AB határozatára is. Mindezek alapján az elsőfokú bíróság megállapította, hogy az alperesi cikk bár feltételes módban született, abban olyan kijelentések voltak, amelyek valótlan tényállítások voltak, és azoknak még vékony ténybeli alapjuk sem volt.

- [4] 2. Az alapügy alperese ezt követően fellebbezéssel fordult a Fővárosi Ítéletáblához (a továbbiakban: másodfokú bíróság), amely az elsőfokú ítélet rendelkezéseit megváltoztatta és az indítványozó keresetét elutasította.
- [5] A másodfokú bíróság szerint (amely az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást részben korrigálta) az elsőfokú bíróság helyesen járt el amikor elsőként azt vizsgálta, hogy a cikk tartalma közügyekben történő közlés volt-e, vagyis a közügyek szabad vitatásával áll-e összhangban. Ezen közlések ugyanis az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a véleménynyilvánítás szabadságának magasabb szintű oltalmában részesülnek. A másodfokú bíróság szerint az alperesi cikk B. K. tevékenységével foglalkozik: elsősorban azzal, hogy a polgármester a helyi magazint „áthangolta” (témák kiválasztása, főszerkesztői pozíció). Ezáltal az alperesi cikk tárgya egyértelműen közügyekben történő megszólalás volt. A másodfokú bíróság – ugyancsak az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján – figyelemmel volt arra is, hogy a tényállítások is részei a szólásszabadságnak, hiszen ezek közlése nélkül a véleményformálás is ellehetetlenülne. A 13/2014. (IV. 18.) AB határozat alapján a másodfokú bíróság kiemelte, hogy egy szólás jellegének a megítélése során figyelemmel kell lenni a közlés módjára, körülményeire, a vélemény tárgyára és a kontextusra is. Emellett értékelni kell a közlés stílusát, aktualitását és célját is. Végül pedig vizsgálni kell, hogy a közlés nem lépi-e túl a véleménynyilvánítás határát, azaz például nem öncélú-e.
- [6] Mindezek alapján a másodfokú bíróság arra a következtetésre jutott, hogy az alperesi cikk elsősorban a helyi magazinnak B. K. megválasztása utáni szemléletváltásáról szól, és ezzel összefüggésben merült fel az indítványozó neve. Az indítványozót, önkormányzati forrásokra hivatkozva nevezi meg, mint lehetséges jelöltet. Ezzel kapcsolatban elemzi az indítványozónak a korábbi, B. K.-val és a IX. kerületi önkormányzattal kapcsolatos cikkeit, és utal arra, hogy ez összefügghet a feltételezett jelöltségével. A cikk tehát elsősorban B. K. tevékenységéről szól és ezzel kapcsolatban közli véleményét. Ezt erősíti a másodfokú bíróság szerint az is, hogy a cikkekre érkezett kommentek is a polgármester tevékenységével függték össze. A cikk tehát a másodfokú bíróság szerint egy, a polgármesterrel összefüggő bírálat volt. A másodfokú bíróság szerint a cikk címe és több állítása is a feltételes módú megfogalmazás miatt nem tekinthető tényállításnak. Más kijelentések pedig (pl. „folytatódhat a haverok és csókosok kifizetése...”) a múltra vonatkozó tekinthetőek csak tényállításnak, az indítványozó tekintetében azonban csak feltételezések, találgatások. Megint más részei a cikknek (pl. „A [...]hu propagandistája megszolgálja a jutalmat”) pedig a másodfokú bíróság szerint értékítéletek, illetve politikai vélemények (pl. mint az az állítás, miszerint az indítványozónak B. K. a főnöke). Ezek mellett a cikk egésze úgy értelmezhető a másodfokú bíróság szerint, mint egy véleménycikk, amely „aggodalmaát fejezi ki” a kerületi magazin egyoldalúvá válása miatt. A cikk tehát a polgármester munkájának kritikája, és az indítványozóval szemben csak vélemény, és találgatás. Ezek azonban nem voltak öncélúak, és a közügyek vitathatóságával függték össze (arra pedig a másodfokú bíróság szerint a peradatokból nem lehetett következtetni, hogy az alperesnek valóban tudomása volt arról, hogy az indítványozó nem is indult a kiírt pályázaton).
- [7] 3. A másodfokú ítélettel szemben az indítványozó felülvizsgálati kérelemmel fordult a Kúriához. A Kúria ítéletében a másodfokú ítéletet hatályában fenntartotta.
- [8] A kúriai ítélet szerint mind az első- mind pedig a másodfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy az indítványozó közéleti szereplőnek minősül. A Kúria azt is kiemelte, hogy a jóhírnév sérelmének megállapítása csak akkor lehetséges, ha valótlan és egyben sértő tényállításra kerül sor. A PK. 12. számú állásfoglalása szerint a sajtóközleményt mindig a maga egészében kell vizsgálni, figyelemmel az egyes összefüggésekre is. Az ügy szempontjából közömbös pontatlanságok, lényegtelen tévedések nem adnak alapot a jogsértés megállapítására. A politikai vita pedig nem lehet a jogsértés megállapításának alapja.
- [9] A Kúria szerint a másodfokú bíróság helyesen indult ki abból, hogy először az alperesi cikknek a közügyek szabad bírálatosságával való kapcsolatát vizsgálta. Ugyanis az ezekkel összefüggő vélemény kinyilvánítása a szólás- és sajtószabadság legbensőbb védelmi köréhez tartozik. Egyes politikusok tevékenységének a bírálatossága pedig a demokrácia lényegi eleme. Ezen megszólalásoknak a középpontjában a közügyek és nem a közszereplők állnak, ezért amíg a kijelentések nem a közszereplő emberi méltóságát érintik, addig magasabb túrési kötelezettség áll fenn velük szemben. A Kúria szerint ezeket a szempontokat a másodfokú bíróság figyelembe vette, amikor a vizsgálatát nem szűkítette le pusztán a főszerkesztői állás kérdésre, hanem a cikk tágabb

összefüggéseit vizsgálta. Helytálló volt az a megállapítás, hogy a cikk a IX. kerületi polgármester tevékenységének a kritikája volt. A Kúria szerint az alperes nem lépte túl a szabad véleménynyilvánítás tágabb határait, mivel a főszerkesztői poszt betöltésének aktualitását a pályázati határidő lejárta adta. Az indítványozóval kapcsolatos állításoknak a Kúria szerint megvolt a vékony ténybeli alapja (a pályázat kiírásának ténye, valamint az, hogy az indítványozó számos cikkében foglalkozott az önkormányzat ügyeivel és készített interjút a jelenlegi polgármesterrel). A Kúria hivatkozott arra, hogy korábbi gyakorlata szerint a vékony ténybeli alappal rendelkező tényállítások is élvezik a véleménynyilvánítás oltalmát, ha nem sértik az emberi méltóság belső magját, ilyen körülmény pedig jelen ügyben nem volt megállapítható. A cikk feltételesmódú megfogalmazása, valamint azon fordulatok miszerint „úgy értesültünk” egyértelműen arra utalnak, hogy az alperesi cikk írója véleménycikket közölt (a Kúria szerint véleménynek tekinthető az is, hogy „a [...]hu propagandistája megszolgálja a jutalmat”, valamint az is, hogy „hűségesen szolgálja a ferencvárosi hatalmat”). A Kúria szerint az, hogy az alperes a cikk közzétevése előtt nem kereste meg az indítványozót az felvet sajtóetikai kérdéseket, de nem zárja ki a véleménynyilvánítás lehetőségét. Mindezek alapján a cikk egészére, valamint az összefüggéseire is figyelemmel azt állapította meg a Kúria, hogy a kifogásolt közlés értékítéletnek minősült, ezért az nem volt alkalmas az indítványozó jóhírnevének a megsértésére.

- [10] A Kúria elvi éllel megállapította: annak eldöntéséhez, hogy egy állítás tényállításnak vagy értékítéletnek minősül-e, figyelembe kell venni a sajtóközlemény egészét, annak összefüggéseit, témáját és aktualitását.
- [11] 4. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésének valamint a IX. cikk (2) bekezdésének a sérelmét állította.
- [12] Az alkotmányjogi panasz indokolása szerint az ügyben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek minősül, hogy az ún. vékony ténybeli alapokon nyugvó értékítéletek jogi védelmének megállapításához milyen elhatárolási szempontokat kell figyelembe venni: azaz milyen távolinak kell lennie a kapcsolatnak a tény és az állítás között, hogy az már nem minősüljön értékítéletnek.
- [13] Az indítványozó álláspontja szerint az Emberi Jogok Európai Bíróságának (a továbbiakban: EJEB) gyakorlata szerint a vékony ténybeli alapokon nyugvó állítások esetében annak a szempontnak kell érvényesülnie, miszerint minél határozottabb és erősebb egy értékítélet, annál szorosabb kötődés szükséges az állítás és a tény között. Az indítványozó szerint a Kúria és a másodfokú bíróság tévesen ítélte meg, hogy az alperesi cikk rá vonatkozó részének volt vékony ténybeli alapja. Ugyanis ő nem azt a találgatás-halmazt kifogásolta, hogy ő lesz-e a kerületi magazin főszerkesztője vagy sem, hanem azt, hogy eleve rá lett kiírva a pályázat, amelynek oka, hogy a polgármester így „fizeti őt ki” eddigi és jövőbeli munkásságáért. Azaz véleménye szerint az alperes azt állította, hogy ő egy lefizetett újságíró. Ennek azonban egyáltalán nincs még vékony ténybeli alapja sem (hiszen ő nem pályázott az állásra, és a kifogásolt cikkei a korábbi kerületi vezetésről szóltak, amikor a jelenlegi polgármester mint önkormányzati képviselő pusztán informátor volt), ezért egyértelműen megállapítható volt a jóhírnevének a sérelme. Álláspontja szerint elfogadhatatlan, hogy a Kúria szerint megalapozza a vékony ténybeli alapot önmagában a pályázat kiírásának a ténye, holott arra ő nem is jelentkezett. Ezen állítások álláspontja szerint nem minősülnek véleménynek, tehát védelmet sem élveznek. Ezért véleménye szerint elengedhetetlen tisztázni azt, hogy mi alapozhatja még meg a vékony ténybeli alapot, és mi az, ami már nem.
- [14] A fentiek mellett kifogásolta továbbá az indítványozó azt is, hogy a Kúria és a másodfokú bíróság nem vizsgálta, hogy az alperes a sajtószervektől elvárható gondosság követelményének megfelelt-e. Véleménye szerint sérti az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdését, hogy a Kúria azt a tényt miszerint az alperes nem kereste meg a cikk közzétevése előtt az indítványozót pusztán sajtóetikai kérdés és nem alkotmányossági probléma. Úgy véli, hogy nem élvezhet jogi védelmet egy olyan sajtóközlés, amely más jóhírnevét súlyosan sérti, és a cikk közzétevése előtt az érintett feleket a cikk közlője nem kereste meg. Önmagában az, hogy ezt a vizsgálatot a Kúria elmulasztotta sérti az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdését.

II.

- [15] Az Alaptörvény érintett rendelkezései:

„I. cikk (3) Az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges

mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.”

„VI. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák. A véleménynyilvánítás szabadsága és a gyülekezési jog gyakorlása nem járhat mások magán- és családi életének, valamint otthonának sérelmével.”

„IX. cikk (2) Magyarország elismeri és védi a sajtó szabadságát és sokszínűségét, biztosítja a demokratikus közvélemény kialakulásához szükséges szabad tájékoztatás feltételeit.”

III.

- [16] 1. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Abtv. 27. §-a tekintetében részben megfelel az Abtv.-ben foglalt formai és tartalmi követelményeknek.
- [17] 2. Az Abtv. 27. §-a szerint az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [18] Az alkotmányjogi panasz határidőben a bíróságra érkezett.
- [19] Jelen ügyben az alkotmányjogi panaszt az alapul szolgáló eljárás felperese nyújtotta be az ügyét érdemben lezáró bírói ítélettel szemben, amely tekintetében további jogorvoslatnak nincs helye.
- [20] 3. Az indítványozó indítványában az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésének a sérelmére is hivatkozott. Az alkotmányjogi panasz alapján megállapítható azonban, hogy az I. cikk (3) bekezdése tekintetében nem adott elő önálló érvelést. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint azonban az indokolás hiánya {lásd pl. 3058/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11]; 3245/2016. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [10], [13]} az ügy érdemi elbírálásának akadálya.
- [21] 4. Az indítványozó indítványában hivatkozott az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésének, valamint IX. cikk (2) a sérelmére is. E tekintetében az alkotmányjogi panasz megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében támasztott – a határozott kérelemre vonatkozó – törvényi feltételeknek. Az indítvány megjelölte az indítványozó jogosultságát, valamint az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést [Abtv. 51. § (1) bekezdés és 52. § (1b) bekezdés a) pont], az Abtv. 27. §-ában foglalt hatáskörben kérve az Alkotmánybíróság eljárását. Az indítványozó megjelölte továbbá az Alkotmánybíróság által vizsgálendő bírói döntést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont] és az Alaptörvény sérelmet szenvedett rendelkezéseit [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]. Az indítvány benyújtását részletesen indokolta, kifejtve az Alaptörvényben foglalt jogok sérelmének mibenlétét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont]. Az indítványozó kifejezett kérelmet fogalmazott meg a bírói döntések megsemmisítésére nézve [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].
- [22] Az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdése tekintetében fontos azt is kiemelni, hogy bár ezen bekezdés ténylegesen a sajtószabadsággal összefüggésben értelmezhető, jelen ügyben mégis elválaszthatatlan az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében biztosított jóhírnévhez való jogtól, ugyanis abban az esetben, ha egy sajtócikk nem tartja be az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdéséből fakadó alkotmányos követelményeket, akkor az kihathat az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésének érvényesülésére is.
- [23] Az Abtv. 29. §-ában meghatározottak szerint az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {erről elsőként lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [24] E tekintetben az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az ügy az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében biztosított jóhírnévhez való jog határait érintő alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdéseket vet föl, továbbá ezzel

összefüggésben érinti az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdéséből következő sajtószerv felelősségének a kérdését is. A kúriai ítélet kapcsán ezért vizsgálni kell, hogy a Kúria az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésével összhangban értelmezte-e a „vékony ténybeli alap” kérdését az érintett alperesi cikk tekintetében a tényállítások és értékítéletek elhatárolásával összefüggésben, továbbá figyelembe vette-e a sajtószervek felelősségével kapcsolatos követelményeket.

- [25] A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 31. § (6) bekezdése alapján, a panasz befogadásáról szóló döntést mellőzve, az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése, valamint IX. cikk (2) bekezdése vonatkozásában érdemben bírálta el.

IV.

- [26] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.

[27] 1. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint alkotmányjogi panasz alapján „a bírói döntésben foglalt jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja, azt, hogy a jogszabály alkalmazása során a bíróság az Alaptörvényben biztosított jogok alkotmányos tartalmát érvényre juttatta-e. Ha a bíróság az előtte fekvő, alapjogilag releváns ügy alapjogi érintettségére tekintet nélkül járt el, és az általa kialakított jogértelmezés nem áll összhangban e jog alkotmányos tartalmával, akkor a meghozott bírói döntés alaptörvény-ellenes.” {3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [18]} Az Alkotmánybíróság nem vonhatja el azonban az ítélező bíróságok hatáskörét az előttük fekvő tényállás elemeinek átfogó mérlegelésére, csupán a mérlegelés alapjául szolgáló jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját, illetve a mérlegelés alkotmányossági szempontjainak a megtartását vizsgálhatja felül.

[28] 2. Az alkotmányjogi panasz érdemi vizsgálata során az Alkotmánybíróság elsőként az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében deklarált jóhírnévhez való jog határait vizsgálta. Jelen ügyben azonban ennek a kérdésnek a vizsgálata szorosan összefügg az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében deklarált véleménynyilvánítás szabadságával is. Az ügy alapját képező bírósági döntések ugyanis mind abból a szempontból vizsgálták a jóhírnévhez való jog kérdését, hogy az alperesi hírportál által közölt cikknek az indítványozóra vonatkozó részei tényállításnak vagy értékítéletnek minősíthetők-e, illetve, hogy a cikkben szereplő állításnak valóban megvan-e legalább a vékony ténybeli alapja.

- [29] 2.1. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság röviden az alábbi általános megállapításokat tarja szükségesnek kiemelni.

[30] 2.1.1. Az Alkotmánybíróság korábban számos döntésében foglalkozott a sajtószabadsággal, amellyel összefüggésben az alábbiakat hangsúlyozta: a minél szélesebb körű tájékoztatás a „demokratikus közvélemény” információs érdekét szolgálja, azt, hogy a közvélemény a számára releváns tényekről, eseményekről adatot, tájékoztatást, illetve ezzel összefüggő véleményt kapjon {lásd 26/2019. (VII. 23.) AB határozat, Indokolás [24]}. A közéleti viták szabadsága és sokszínűsége nélkül ugyanis nincsen szabad közvélemény és nincsen demokratikus jogállam {7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [39]}.

[31] A közéleti viták tárgyát képező esetekben az Alkotmánybíróság álláspontja szerint kiemelt jelentősége van annak, hogy a választópolgárok tájékoztatása minél több fórumon megtörténhessen. A sajtó olyan fórumot kínál a szólásszabadsághoz és a közügyek szabad vitathatóságához, amely kulcsfontosságú szerepet játszik abban, hogy a közvélemény számára ellenőrizhetővé válhassanak a közhatalmat gyakorlók, illetve a köztisztviselők. „A polgárok kizárólag ilyen információk birtokában alkothatnak szabadon véleményt a közhatalmat gyakorlók teljesítményéről, munkájának hatékonyságáról és minőségéről. Az állami szervek ellenőrizhetősége pedig a polgárok demokratikus önkormányzásának lehetőségét biztosítja, így a polgároknak alapvető joguk van ahhoz, hogy a közügyeket érintő kérdésekről információhoz juthassanak” {lásd többek között: 13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [25]; továbbá 3002/2018. (I. 10.) AB határozat, Indokolás [55]}.

[32] 2.1.2. Az Alkotmánybíróság több döntésében is hangsúlyozta, hogy a közügyekkel összefüggő vélemények nyilvánítását a szólásszabadság különös erővel védelmezi, és a közügyek megvitatásának lényegi részét jelentik a közügyek alakítóinak tevékenységét, nézeteit, hitelességét érintő megnyilvánulások: a társadalmi, politikai

viták jelentős részben éppen abból állnak, hogy a közélet szereplői, illetve a közvitában résztvevők egymás elképzeléseit, politikai teljesítményét és azzal összefüggésben egymás személyiségét is bírálják {lásd többek között: 7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [45], [48]}. Emellett – összhangban a 3107/2018. (IV. 9.) AB határozatban foglaltakkal – az Alkotmánybíróság a szólásszabadságnak ebben a különösen védett körében jelen ügyben is érvényesnek tartja a vélemények és a tényállítások megkülönböztetésének relevanciájáról mondottakat: „A tényállítást tartalmazó megnyilvánulások szintén részei a szólásszabadságnak. Egyrészt valamely tény közlése is kifejezhet személyes véleményt, másrészt tényközlések nélkül a véleményformálás is ellehetetlenülne. A szólás- és sajtószabadság határainak megvonásánál mindazonáltal indokolt különbséget tenni az értékítéletek és a tényállítások védettsége között [...]. Míg vélemények esetében a hamisság bizonyítása értelmezhetetlen, addig a bizonyíthatóan hamis tények önmagukban nem állnak alkotmányos védelem alatt.” {7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [49]} Az adott közlés védelmére vonatkozó alkotmányjogi mérce meghatározásakor tehát a közügyek vitáján belül is fontos kérdés, hogy a közlés értékítéletnek vagy tényállításnak minősül-e {lásd: 3107/2018. (IV. 9.) AB határozat, Indokolás [25]}.

- [33] Jelen ügyben ezek mellett szükséges felidézni az Alkotmánybíróságnak a „vékony ténybeli alappal” rendelkező állításokkal kapcsolatos gyakorlatát is. Az Alkotmánybíróság több döntésében is foglalkozott a kérdéssel. A 13/2014. (IV. 18.) AB határozatában például – az EJEB gyakorlata alapján – kimondta, hogy egy-egy vélemény minősítése során figyelembe kell venni a közlés megjelenésének körülményeit, a közlés tartalmát és a kontextusát valamint a szerepét és a célját. Mindezek alapján lehet eldönteni, hogy a szóban forgó közlés a közügyek vitását érinti-e vagy sem. Egy-egy közlés megítélésekor pedig szükséges különbséget tenni tényállítások és értékítéletek között. A különbségtétel lényege, hogy míg a tények valósága bizonyítást nyerhet, addig az értékítéletek bizonyíthatóságáról, vagyis azok igazságtartalmáról nem is lehet beszélni. A különbségtétel jelentősége éppen ebben áll: az értékítéletek bizonyítását nem is lehet megkívánni, így azok önmagukban élvezik a véleményszabadság oltalmát. Az Alkotmánybíróság (és az EJEB) felfogása szerint amennyiben egy állítás igazságtartalma legalább részben ellenőrizhető, igazolható akkor tényállításról van szó, minden más esetben azonban értékítéletéről, amely magában foglalja a túlzó, akár vulgáris kifejezést használó bírálatot, vagy ízlésbeli megnyilatkozást. A határeseteket az úgynevezett értékítélettel terhelt tényállítások jelentik, amelyek az EJEB gyakorlatában a véleményszabadság magas szintű védelmét élvezik [EJEB, *Karsai kontra Magyarország*, (5380/07), 2009. december 1., 33–35. bekezdések]. Szintén a véleményszabadság oltalma alatt állnak az erős, túlzó jellegű kritikát megfogalmazó és polemikus stílusban megírt, ámde vékony ténybeli alapokon nyugvó értékítéletek is [EJEB, *Dichand és mások kontra Ausztria*, (29271/95), 2002. február 26., 52. bekezdés]. Ugyanakkor az EJEB mércéje szerint minél határozottabb, erősebb egy-egy értékítélet, annál szorosabb ténybeli kötődést kell mutatnia [EJEB, *Pedersen és Baadsgraad kontra Dánia*, (49017/99), 2004. december 17., 76. bekezdés]. Emellett az Emberi Jogok Európai Egyezményében garantált véleménynyilvánítás szabadsága már nem oltalmazza azokat a közléseket, amelyek célja önmagában a másik bántása, megalázása vagy a közügyekkel össze nem függő, öncélú támadása, megsértése {13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [37]}.

- [34] 2.2. A fentiek alapján – az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésével szorosan összefüggő IX. cikk (1) bekezdésére is tekintettel – jelen ügyre nézve az Alkotmánybíróság az alábbiakat állapította meg.

- [35] Az alperesi cikk tekintetében a Kúria (és a másodfokú bíróság is) arra az álláspontra helyezkedett, hogy a cikk tartalma közüggyel összefüggő kérdésben született, és az elsősorban a kerületi polgármesterrel kapcsolatban tartalmazott állításokat, tehát az az ő tevékenységének kritikája volt. A Kúriának ezen megállapításait az Alkotmánybíróság is osztja: az alperesnek joga volt leírnia álláspontját a kerület ügyeiről és a polgármesternek (az alperes által vélelmezetten visszás) tevékenységéről. Jelen ügyben azonban nem a polgármesterrel kapcsolatos állításokról kellett a Kúriának döntenie, hanem a cikknek azon kijelentéseiről, amelyek az indítványozóval függetek össze. Ezen állítások közös pontja az volt, hogy az indítványozó újságírói tevékenységét a kerületi polgármester érdekében folytatta és folytatja jelenleg is, és a kerületi magazin főszerkesztői pályázata is csak formálisan lett kiírva, ugyanis annak eleve csak ő lehet a nyertese, mivel a kerületi polgármester ezzel fizeti ki neki az eddigi és jövőbeli tevékenységét. A Kúria ezen kijelentésekkel kapcsolatban arra a következtetésre jutott, hogy bár az indítványozó nem is pályázott a főszerkesztői állásra, a cikk kijelentéseinek megvolt a vékony ténybeli alapja, és mivel az indítványozó közszereplő, ezért azok élvezik a véleménynyilvánítás szabadságának oltalmát.

- [36] Az Alkotmánybíróság egyetért a Kúriával abban a tekintetben, hogy az indítványozó, mint újságíró közszereplőnek tekinthető. A vele szemben megfogalmazott értékítéletekkel szemben tehát (amennyiben azok nem sértik

az ő emberi méltóságának legbensőbb magját) magasabb tūrésı kötelezettsége van. Jelen ügyben a Kúria azért vonta ebbe a körbe az alperesi kijelentéseket, mert az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint értékítéletnek minősül a legalább vékony ténybeli alappal rendelkező állítás is. A Kúria szerint ezen állításoknál ezt a vékony ténybeli alapot az adta, hogy a kerület pályázatot írt ki a helyi magazin főszerkesztői állására, valamint, hogy az indítványozó korábban a [...]hu portálon több cikket is közölt a kerület korábbi vezetéséről, amelyeknél a jelenlegi polgármester, mint akkori önkormányzati képviselő informátorként szolgált (továbbá az indítványozó interjúkat is készített vele). Az Alkotmánybíróság fentiekben idézett gyakorlata szerint (amely az EJEB gyakorlatából is következik) minél határozottabb és erősebb egy értékítélet, annál szorosabb ténybeli kötődés kell. Az alperesi cikk azt az állítást fogalmazta meg, hogy az indítványozó csak azért írta meg az érintett cikkeit, hogy a kerület jelenlegi polgármesterét megválasszák, és ennek ellentételezése lehet az elnyert főszerkesztői állás, amelyre azonban – az alperes által sem cáfoltan – az indítványozó nem is pályázott (és ezáltal nem is nyert). Utóbbi állítás azonban a cikk közlésekor még nem volt köztudott, hiszen a cikk megjelenése mindössze egy nappal követte a főszerkesztői állásra kiírt pályázat beadásának határidejét. Az alperesi cikk állításai feltételes módban kerültek megfogalmazásra, amelyek alapja az indítványozó korábbi cikkei alapján a cikk szerzője által levont következtetés (vagyis értékítélet) volt. Ezek között ugyan valóban voltak erős kijelentések (mint pl. az, miszerint az indítványozó elfogult a jelenlegi polgármesterrel szemben), azok azonban önmagában mégsem voltak határozott és megcáfolhatatlan kijelentésnek tekinthetők. Mindezek alapján a Kúria az Alaptörvény VI. cikkével összhangban jutott arra következtetésre, hogy a szorosabb ténybeli kapcsolat nem volt elvárható a kijelentés vékony ténybeli alapjának meglétét kutató vizsgálat során.

- [37] A fentiekkel együtt ugyanakkor az Alkotmánybíróság azt is hangsúlyozza, hogy egy olyan állítás esetében is vizsgálni kell – az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésével összefüggésben – a vékony ténybeli alap fennállását, amely egy jövőbeli esemény biztos bekövetkezését feltételezi. A vékony ténybeli alap vizsgálata tehát nem csak már bekövetkezett, a múltban lezárult események esetében lehetséges. A Kúria vizsgált ítélete azonban ezen követelménnyel is összhangban áll.
- [38] Mindezekre tekintettel megállapítható, hogy a Kúria az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésével összhangban ítélte meg az indítványozót érintő alperesi cikk kijelentéseinek vékony ténybeli alapját, erre tekintettel pedig a kúriai ítélete e tekintetben nem sérti az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdését.
- [39] 3. Az Alkotmánybíróság ezt követően az alkotmányjogi panaszhoz az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdésével összefüggő részét vizsgálta. Az indítványozó álláspontja szerint ugyanis nem sajtóetikai, hanem alkotmányos-sági kérdés, hogy az alperesi cikk szerzője nem kereste meg az indítványozót a cikk közlését megelőzően.
- [40] Az Alkotmánybíróság részletes gyakorlatot követ a sajtóorgánumok felelőssége tekintetében (így többek között a sajtótájékoztatóról tájékoztató sajtó felelőssége tekintetében [lásd többek között: 34/2017. (XII. 11.) AB határozat], valamint kiegyensúlyozottság vonatkozásában [lásd: 22/2021. (VII. 13.) AB határozat] is).
- [41] Az ún. „véleménycikkek” tekintetében azonban (azaz olyan írásoknál, amelyek tisztán értékítéletet tartalmaznak) ilyen elvárások nem határozhatók meg. Ezen ügyek vonatkozásában tehát egy a cikkben érintett személy megkeresésre nem tekinthető alkotmányos követelménynek, hiszen ha egy cikk nem tartalmaz tényállítást, akkor a cáfolat adás lehetőségének az elmaradása sem tekinthető alkotmányos szempontból relevánsnak.
- [42] A fentiekre tekintettel az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdése tekintetében sem tekinthető megalapozottnak.
- [43] 4. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Kúria ítélete nem ellentétes az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésével, valamint IX. cikk (2) bekezdésével, ezért az indítványt elutasította.

Budapest, 2023. május 9.

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2850/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3248/2023. (VI. 9.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Salamon László* alkotmánybíró párhuzamos indokolásával – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság az Egrei Törvényszék 2.Bf.102/2018/44. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Morvai Attila ügyvéd) útján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § alapján kérte az Egrei Járásbíróság 12.B.22/2015/84. számú ítélete és az Egrei Törvényszék 2.Bf.102/2018/44. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [2] Az indítványozót az Egrei Járásbíróság 2017. november 20-án kihirdetett 12.B.22/2015/84. számú ítéletével folytatólagosan elkövetett adócsalás büntette, valamint folytatólagosan elkövetett magánokirat-hamisítás vétsége elkövetése miatt jogerősen szabadságvesztés büntetésre ítélte, melynek végrehajtását két év próbaidőre felfüggesztette. Az elsőfokú döntés ellen az indítványozó fellebbezést jelentett be. Az Egrei Törvényszék mint másodfokú bíróság 2020. szeptember 22-én kihirdetett 2.Bf.102/2018/44. számú ítéletével a bűnösség megállapítása és a büntetés vonatkozásában helyben hagyta az elsőfokú bíróság ítéletét.
- [3] 2. Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 27. §-a alapján kéri a az Egrei Járásbíróság 12.B.22/2015/84. számú ítélete és az Egrei Törvényszék 2.Bf.102/2018/44. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [4] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmére hivatkozott azzal összefüggésben, hogy a bíróságok nem vizsgálták meg az előzetes bírósági mentesítés lehetőségét. Az indítványozó hivatkozott az Alkotmánybíróság 8/2015. (IV. 17.) AB határozatában (a továbbiakban: Abh.) megfogalmazott alkotmányos követelményre, miszerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből fakadó alkotmányos követelmény, hogy a bíróság a szabadságvesztés végrehajtásának felfüggesztése esetén hivatalból vizsgálja az előzetes bírósági mentesítés lehetőségét, és arról az ítéletben rendelkezik.
- [5] Az indítványozó a tisztességes eljáráshoz való jog, valamint az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdésében foglalt védelemhez való jog sérelmére hivatkozik azzal összefüggésben, hogy a bíróságok az ítéletüket elsősorban a titkos információgyűjtés során beszerzett adatokra alapozták, azonban annak hanganyaga soha nem lett beszerezve a bírósági eljárás során, így a bíróságok annak leiratára alapították döntésüket. Hivatkozott továbbá arra, hogy a bíróság nem tette lehetővé az indítványozó számára, hogy a titkos információgyűjtés hanganyagát birtokolhassa és/vagy megismerhesse, így nem volt lehetősége arra, hogy kifejthesse az azzal kapcsolatos védekezését. Az indítványozó álláspontja szerint sérült a fegyverek egyenlőségének elve is, mert a nyomozó hatóság és az ügyészség a vádlottakkal ellentétben megismerhette a titkos információgyűjtés hanganyagát, és az alapján véleményt tudott formálni a felmerülő tény- és jogkérdésekben. Az indítványozó hangsúlyozza, hogy nem a bizonyítékok értékelését, és mérlegelését támadja, hanem azt az eljárási körülményt, amely jelentősen meghatározta a bűnösség kérdésben történő döntéshozatalt.

II.

- [6] 1. Az Alaptörvény alkotmányjogi panaszban hivatkozott rendelkezései:

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

„XXVIII. cikk (3) A büntetőeljárás alá vont személynek az eljárás minden szakaszában joga van a védelemhez. A védő nem vonható felelősségre a védelem ellátása során kifejtett véleménye miatt.”

- [7] 2. A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: régi Be.) indítvánnyal érintett rendelkezései:

„206/A. § (1) A bűnüldözési célból folytatott bírói engedélyhez kötött titkos információgyűjtés eredménye a büntetőeljárásban akkor használható fel, ha

a) a titkos adatszerzés engedélyezésének e törvényben meghatározott feltételei (201. §) a bizonyítani kívánt bűncselekmény tekintetében fennállnak,

b) a büntetőeljárásban felhasználni kívánt információ megszerzését követően a titkos információgyűjtést végző szerv a feljelentési kötelezettségének haladéktalanul eleget tett.

[...]

(6) A bírói, illetőleg az igazságügyért felelős miniszter engedélyéhez kötött titkos információgyűjtés eredményének a büntetőeljárásban bizonyítási eszközként történő felhasználását az (1)–(5) bekezdésben meghatározott feltételek fennállása esetén a nyomozás elrendelését követően az ügyész indítványozhatja. Az indítvánnyal a nyomozási bíró határoz.

(7) A bírói engedélyhez kötött titkos információgyűjtés tényét a megyei (fővárosi) bíróság elnöke igazolja. Az igazolás tartalmazza a bíróság megjelölését, az engedéllyel érintett ügy számát és tárgyát, az érintett személy nevét, a titkos információgyűjtés engedélyezésére irányuló előterjesztés, illetőleg az engedély kereteit.”

- [8] 3. A Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Btk.) indítvánnyal érintett rendelkezése:

„104. § (1) A bíróság előzetes mentesítésben részesítheti az elítéltet, ha a szabadságvesztés végrehajtását a 89. § alapján felfüggeszti, és az elítélt a mentesítésre érdemes.

III.

- [9] 1. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadhatósága feltételeinek vizsgálatakor az alábbiakat állapította meg.
- [10] Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt megvizsgálta, teljesültek-e az indítvány befogadhatóságának az Abtv.-ben meghatározott feltételei.
- [11] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az Abtv. 27. §-a alapján benyújtott alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül kell benyújtani az ügyben első fokon eljáró bírósághoz címezve, amely jelen ügyben teljesült. Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő alkotmányjogi panaszát. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek. Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 52. § (1) bekezdésében foglalt további formai követelményeknek is megfelel, mert megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést (az Abtv. 27. §-át), az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [XXVIII. cikk (1) és (3) bekezdései], a támadott bírói döntést, tartalmaz a bírói döntés alaptörvényellenességére vonatkozó okfejtést, valamint rögzíti a kifejezett kérelmet a bírósági döntés megsemmisítésére.

- [12] 2. Az Abtv. 29. §-ában meghatározottak szerint az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így bármelyik kimerítése önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását, jelen ügy befogadását azonban mindkét szempont alátámasztotta.
- [13] Alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés annak vizsgálata, hogy a bíróság eleget tett-e az Abh.-ban foglalt alkotmányos követelménynek, azaz vizsgálta-e az ítélet meghozatalakor a szabadságvesztés felfüggesztése esetén az előzetes bírósági mentesítés lehetőségét. A bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vethet fel a védelemhez való joggal összefüggésben a titkos információgyűjtés során készült hanganyag megismerhetőségének a kérdése, mivel a bíróság a büntetőjogi felelősség megállapítását döntően a titkos információgyűjtés során nyert információkra alapozta.
- [14] 3. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság tanácsa az alkotmányjogi panaszt 2021. október 19-én befogadta.

IV.

- [15] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.
- [16] 1. Az Alkotmánybíróság először az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggő indítványi elemet vizsgálta meg. Alkotmányjogi panaszában az indítványozó a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmére hivatkozott azzal összefüggésben, hogy a bíróság a felfüggesztett szabadságvesztés kiszabásakor nem vizsgálta az előzetes mentesítés lehetőségét. Az indítványozó hivatkozott az Abh.-ra, amelyben a testület az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből fakadó alkotmányos követelményként rögzítette, hogy a bíróságnak a szabadságvesztés végrehajtásának felfüggesztése esetén hivatalból vizsgálnia kell az előzetes bírósági mentesítés lehetőségét és arról az ítéletben rendelkeznie kell.
- [17] Az Alkotmánybíróság előjáróban utal arra, hogy a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog esetében minden esetben tartalmi vizsgálatot folytat, így elemzi a jogszabályi környezetet és a bírói döntést, a szabályozás célját és a konkrét ügy tényállását és mindezek alapján von le következtetéseket az adott esetben megállapítható alapjogsérelemre {20/2017. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [17]; 3102/2017. (V. 8.) AB határozat, Indokolás [18]}.
- [18] A büntető igazságszolgáltatás alkotmányos garanciarendszerét az Alaptörvény XXVIII. cikke rögzíti. A tisztességes eljáráshoz való jog lényegéről kialakított álláspontját az Alkotmánybíróság elvi jelentőséggel először a 6/1998. (III. 11.) AB határozatában foglalta össze. A tisztességes eljárás (*fair trial*) az Alkotmánybíróság ezen döntésében kimunkált alkotmányos mérce szerint „olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes.” [6/1998. (III. 11.) AB határozat, ABH 1998, 91, 95.]
- [19] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint egy eljárás tisztességességét mindig esetről esetre lehet csak megítélni, a konkrét ügy körülményeinek figyelembevételével, ezért az Alkotmánybíróság döntéseiben esetről esetre határozta meg a tisztességes eljárás által megkövetelt részjogosítványokat, amelyeknek egy eljárásnak meg kell felelnie ahhoz, hogy tisztességesnek minősüljön {3025/2016. (II. 23.) AB határozat, Indokolás [19]}. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint „[...] a tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti szuperbíróság szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el. [...] A bíró bármely ténybeli vagy jogi tévedése nem teszi automatikusan tisztességtelenné az egész eljárást, mivel az ilyen tévedések teljesen soha nem küszöbölhetők ki, azokat az igazságszolgáltatás ma ismert rendszere magában hordozza.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]–[15]} Az Alkotmánybíróság jogköre nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan – vélt vagy valós – jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, amely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható {lásd például: 3113/2018. (IV. 9.) AB végzés, Indokolás [24]}. Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben utal arra, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti alkotmányos mérce azt kívánja meg, hogy az eljárás összességében feleljen meg a tisztességes eljárás követelményeinek.

- [20] Az Alkotmánybíróság az Abh.-ban kiemelte, hogy az előzetes bírósági mentesítés tárgyában a döntést a büntetőjogi felelősség kérdéséről döntő bíróság hozza meg. További fontos feltétel, hogy a döntéshozatalnak egy időre kell esnie az ítélethozattal, mert az elítélt előzetes mentesítésben részesítése az ítélet jogerőre emelkedését követően fogalmilag kizárt (Indokolás [59]). Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az előzetes bírósági mentesítésre vonatkozó konkrét jogszabályi rendelkezések megteremtik a bírói jogvédelem lehetőségét (Indokolás [66]), azonban a jogalkalmazási bizonytalanságok miatt szükséges volt az alkotmányos követelmény kimondása a tisztességes eljáráshoz való joggal összefüggésben. A legfőbb jogalkalmazási jogbizonytalanságnak a testület azt tekintette, hogy nem lehet megállapítani, hogy az előzetes bírósági mentesítés tárgyában a bírói döntéshozatalt a büntetőeljárás mely alanyai jogosultak a terhelt érdekében kezdeményezni. Hasonló módon nem tartalmaz iránymutatást a törvényi szabályozás azzal összefüggésben, hogy az igénynek mikor lehet érvényt szerezni. Az viszont egyértelműen megállapítható, hogy előzetes bírósági mentesítés megalkotásakor a jogalkotó lehetőséget teremtett arra, hogy a felfüggesztett szabadságvesztéssel sújtott elítéltek maguk kezdeményezzék a büntetett előlélethez fűződő hátrányok alóli mentesülésüket (Indokolás [66]).
- [21] Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy iratainak vizsgálata alapján megállapítja, hogy az Egri Járásbíróság 2017. november 20-án kelt 12.B.22/2015/84. számú elsőfokú ítélete, valamint az Egri Törvényszék mint másodfokú bíróság 2020. szeptember 22-én meghozott ítélete nem tartalmaz arra vonatkozó indokolást, hogy a bíróságok vizsgálták volna az indítványozó vonatkozásában kiszabott felfüggesztett szabadságvesztés alkalmazásakor az előzetes mentesítés lehetőségét. Az alkotmányos követelmény értelmében a bíróságoknak hivatalból kell vizsgálniuk az előzetes mentesítés lehetőségét, azonban ez nem jelenti azt, hogy az indítványozó a bírósági eljárás során, jelen esetben az elsőfokú ítélet elleni fellebbezésben ne hivatkozhatott volna az alkotmányos követelményben foglaltakra. Ahogyan az Alkotmánybíróság az Abh.-ban is rögzítette, abban a kérdésben a bírói gyakorlat is egyértelmű, az jogalkotó az előzetes bírósági mentesítés szabályaival a felfüggesztett szabadságvesztésre ítélt elítéltek számára kívánta biztosítani azt a lehetőséget, hogy azt kérjék (Indokolás [66]). A másodfokú bírósági tárgyalási jegyzőkönyvekből megállapítható, hogy az indítványozó és védője a fellebbezésben elsődlegesen felmentésért, másodlagosan enyhítésért fellebbezett, nem hivatkoztak azonban arra, hogy a bíróságnak vizsgálnia kellene a hivatkozott alkotmánybírósági határozat értelmében az előzetes mentesítés lehetőségét. Bár a bírói döntések indokolásában nem található egyértelmű utalás arra vonatkozóan, hogy vizsgálták volna az előzetes mentesítés lehetőségét, az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az ügy minden körülményét figyelembe véve – különös tekintettel arra, hogy az indítványozó nem kezdeményezte az előzetes bírósági mentesítést, továbbá már azóta mentesült is a büntetett előlélethez fűződő hátrányos jogkövetkezmények alól – nem állapítható meg a tisztességes eljáráshoz való jog sérelme. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza annak fontosságát is, hogy az előzetes mentesítés lehetőségének a vizsgálatára első sorban az eljáró bíróságok rendelkeznek a megfelelő jogi eszközökkel.
- [22] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmére vonatkozó alkotmányjogi panasz indítványt elutasította.
- [23] 2. Az Alkotmánybíróság a tisztességes eljáráshoz való joggal és az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdésében foglalt védelemhez való joggal összefüggő indítványi elemmel kapcsolatban a következőket állapította meg. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában azt kifogásolta, hogy a bíróságok nem biztosították az indítványozó számára a titkos információgyűjtés hanganyagának teljes megismerését. Az indítványozó álláspontja szerint a védelemhez való joga csak formálisan érvényesült, a bíróságok nem biztosították a hatékony védekezéshez való jogot. Hivatkozott továbbá a fegyverek egyenlőségének sérelmére is.
- [24] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint „a jogállami büntetőeljárásnak korlátozhatatlan minősége az eljárás tisztességes volta, amelynek lényeges eleme a terhelt védelemhez való jogának érvényesülése” {21/2020. (VIII. 4.) AB határozat, Indokolás [71]}. Az Alkotmánybíróság a XXVIII. cikk (3) bekezdése szerinti védelemhez való jog alkotmányos tartalmát a következőként határozta meg: „a védelemhez fűződő jog az alkotmányos büntetőeljárás jog egyik olyan alapelve, amely a büntetőeljárás valamennyi szakaszában számtalan különböző részletszabályban érhető tetten. Az Alkotmánybíróság a 25/1991. (V. 18.) AB határozatában ezt úgy fogalmazta meg, hogy »[a] védelemhez való jog alkotmányos büntetőeljárás alapelve az eljárás egész menetében számtalan részletszabályban ölt testet. A védelemhez való jog a büntetőeljárás alá vont személy azon jogaiban, illetve a hatóságok azon kötelezettségeiben realizálódik, amelyek biztosítják, hogy a vele szemben érvényesített büntetőjogi igényt megismerje, arról álláspontját kifejtthesse, az igénnyel szembeni érveit felhozhasssa, a hatóságok tevékenységével kapcsolatos észrevételeit és indítványait előterjeszthesse, továbbá védő segítségét vehesse

igénybe. A védelemhez való jog tartalmát képezik a védő azon eljárási jogosítványai, illetve a hatóságok azon kötelezettségei, amelyek részéről a védelem ellátását lehetővé teszik.» (ABH 1991, 414, 415)” {8/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [26]}

- [25] A fegyverek egyenlőségének elve az Alkotmánybíróság következetes gyakorlatában a tisztességes bírósági eljárásról való jog egyik részjogosultságaként részesül alkotmányos védelemben és „a büntetőeljárásban azt biztosítja, hogy a vádnak és a védelemnek egyenlő esélye és alkalma legyen arra, hogy a tény- és jogkérdésekben véleményét formálhasson és állást foglalhasson. A fegyverek egyenlősége nem minden esetben jelenti a vád és a védelem jogosítványainak teljes azonosságát, de mindenképpen megköveteli, hogy a védelem a váddal összevethető súlyú jogosítványokkal rendelkezzen.” {Lásd: 6/1998. (III. 11.) AB határozat, ABH 1998, 91, 95–96; 209/B/2003. AB határozat, ABH 2008, 1926, 1938; 166/2011. (XII. 20.) AB határozat, ABH 2011, 545, 563; 3231/2013. (XII. 21.) AB határozat, Indokolás [28]; 21/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [97]–[98]; 22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [49]; 3265/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [31]; 8/2015. (IV. 17.) AB határozat, Indokolás [63]; 3100/2015. (V. 26.) AB határozat, Indokolás [107]; 3089/2015. (V. 12.) AB határozat, Indokolás [114]; 2/2017. (II. 10.) AB határozat, Indokolás [50]; 10/2017. (V. 5.) AB határozat, Indokolás [61]; 3305/2017. (XI. 24.) AB határozat, Indokolás [28]; 3357/2017. (XII. 22.) AB határozat, Indokolás [59]–[60]; 3245/2018. (VII. 11.) AB határozat, Indokolás [20]} A fegyverek egyenlősége elvének megfelelő érvényesülésével kapcsolatban az Alkotmánybíróság korábban leszögezte azt is, hogy annak elengedhetetlen feltétele, hogy a vád, illetve a védelem és terhelt ugyanolyan teljességben és mélységben ismerhesse meg az ügyben releváns adatokat {lásd: 6/1998. (III. 11.) AB határozat, ABH 1998, 91, 95–96; 209/B/2003. AB határozat, ABH 2008, 1926, 1938; 3357/2017. (XII. 22.) AB határozat, Indokolás [61]; 3245/2018. (VII. 11.) AB határozat, Indokolás [21]}.
- [26] Az indítványozó által az alkotmányjogi panaszban közöltek alapján az állapítható meg, hogy a titkos információgyűjtés során rögzített telefonbeszélgetések hangfelvétele nem csupán a védelem, hanem az eljárás egyik szereplője számára sem állt rendelkezésre, azaz nem volt megismerhető a bírósági eljárás során. Erre tekintettel a fegyverek egyenlőségének sérelme nem állapítható meg.
- [27] Az alkotmányjogi panaszból nem derül ki és arra vonatkozóan sincs semmilyen adat, hogy az eljárás korábbi szakaszában (így közvetlenül a nyomozás befejezését követően) az indítványozónak volt-e lehetősége és ha igen, kívánt-e élni a hangfelvételek meghallgatásának a lehetőségével. A bírósági döntésekből az derül ki, hogy az indítványozó sem az elsőfokú, sem a másodfokú eljárásban nem indítványozta a lehallgatási anyagok eredetiben történő beszerzését. Az Alkotmánybíróság több határozatában foglalkozott a titkos információgyűjtés eredményének a büntetőeljárásban történő felhasználhatóságának kérdésével [pl. a 2/2007. (I. 24.) AB határozat, legutóbb: 3291/2021. (VII. 22.) AB határozat]. Ezen határozatok is kiemelték azt a fontos garanciális szabályt, amely szerint sem a titkos információgyűjtést engedélyező, sem pedig az ügyet tárgyaló bíró nem kapja meg a titkos információgyűjtésre vonatkozó előzményi iratokat. A titkos információgyűjtés eredményének felhasználásáról döntő bíró sem ismeri feltétlenül az összes releváns iratot. Az eljáró bíróságok (a titkos információgyűjtést engedélyező, az eredmény felhasználásáról döntő, valamint az ügyet tárgyaló bíró) a jogszabályok alapján döntenek, dönthetnek arról, hogy mit kívánnak az eljárás részévé tenni és azt hogyan értékelik. Erre tekintettel megállapítható, hogy az, hogy a titkos információgyűjtés eredménye nem feltétlenül használható fel teljes terjedelmében a büntetőeljárás során, nem alkotmányossági kérdés.
- [28] Jelen ügyben az elsőfokú bíróság ítéletében részletesen indokolta, hogy a titkos információgyűjtés eredményének a büntetőeljárásban bizonyítékként történő felhasználhatósága a jogszabályoknak megfelelően történt. A bíróság álláspontja szerint a titkos információgyűjtés adatai felhasználhatóak voltak, az engedély az érintett vádlottakra – köztük az indítványozóra is – vonatkozott. A másodfokú bíróság egy másik terhelt védőjének az indítványára reagálva fejtette ki, hogy miért nem tartja szükségesnek a lehallgatási anyagok eredetiben történő beszerzését. A másodfokú bíróság hivatkozott arra, hogy a nyomozási bírói határozat is a kivonatok felhasználhatóságáról döntött, amelyek alkalmasak voltak arra, hogy azok alapján a lehallgatott beszélgetéseket értékelni lehessen. A bíróságok részletesen kifejtették, hogy álláspontjuk szerint miért nem indokolt a teljes hanganyag felhasználása a büntetőeljárásban. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a konkrét bizonyítékok felhasználásának jogszerűségi értékelése az eljáró bíróságok feladata, az Alkotmánybíróság e tekintetben a 3/2015. (II. 2.) AB határozatban foglalt gyakorlata alapján csak a felett őrködik, hogy a bíróságok felismerjék az ügy alapjogi vonatkozásait és e felismerést követően az érintett alapjog tartalmát megfelelően érvényre juttassák az alkalmazott jogszabályok értelmezése során.
- [29] Az Alkotmánybíróság szerint a védelemhez való joggal összefüggésben kiemelő a bizonyítékokhoz történő indítványozói hozzáférés, ekként arra vonatkozóan nyilatkozatok megtétele, észrevételezés, illetve azokkal

összefüggésben a bizonyítási indítványok tételének joga. Az iratbetekintés a védelemhez való jog gyakorlásának előfeltétele, hiszen ennek hiányában a nyilatkozattétel, észrevételezés, illetve a bizonyítási indítványok megtételének joga is kiüresedik. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy vonatkozásában megállapította, hogy a titkos információgyűjtésből származó azon információk, amelyek a büntetőeljárásban felhasználhatóak voltak, az indítványozó rendelkezésére álltak, azokat ismerte, azzal kapcsolat élethetett indítványozási és észrevételezési jogával. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az eljáró bíróságok az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdésével összhangban biztosították az indítványozó számára a büntetőeljárásból származó bizonyítékok megismerését és ezzel összefüggésben a védelemhez való jogának gyakorlását.

- [30] 3. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (3) bekezdése alapján az Egri Törvényszék 2.Bf.102/201/44. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

Budapest, 2023. május 9.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [31] A határozatot támogatom, de eltérő indokolással.

- [32] 1. Az előzetes mentesítés tekintetében az indítvány teljesítésének útjában áll az, hogy az indítványozó nem merítette ki a jogorvoslatot. Az elsőfokú ítélet elleni fellebbezésében ugyanis az előzetes mentesítés vizsgálatának elmaradását nem hiányolta. Ha a jogorvoslat jogával e tekintetben is élt volna, akkor a másodfokú bíróság már a fellebbezés elbírálása keretében foglalkozott volna az előzetes mentesítés lehetőségével, így a másodfokú bíróság ezirányú hivatalbóli eljárásának hiánya fel sem merülhetett volna.

- [33] 2. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdése sérelmével összefüggésben, nézetem szerint, a titkos információgyűjtés anyagával kapcsolatosan állított indítványozói sérelem nem tekinthető az indítványozó védelemhez való joga megsértésének, tekintettel arra, hogy ezen hanganyag megismerése elmaradásának kifogásolása nem az indítványozónak, hanem az I. rendű vádlott védekezésének részét képezte.

- [34] Ettől függetlenül nem értek egyet a határozat azon okfejtésével, miszerint „[a]z eljáró bíróságok (a titkos információgyűjtést engedélyező, az eredmény felhasználásáról döntő, valamint az ügyet tárgyaló bíró) a jogszabályok alapján döntenek, dönthetnek arról, hogy mit kívánnak az eljárás részévé tenni és azt hogyan értékelik. Erre tekintettel megállapítható, hogy az, hogy a titkos információgyűjtés eredménye nem feltétlenül használható fel teljes terjedelmében a büntetőeljárás során, nem alkotmányossági kérdés” (Indokolás [27]). Álláspontom szerint ugyanis a hangfelvételek megismerhetőségének megtagadása a védelemhez való jog sérelmét valósítja meg.

Budapest, 2023. május 9.

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/727/2021.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3249/2023. (VI. 9.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Bhar.III.254/2021/13. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Skoda Gabriella ügyvéd) útján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő.
- [2] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § alapján kérte a Fővárosi Törvényszék Katonai Tanácsa 41.Kb.107/2017/147. számú ítélete, a Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa 6.Kbf.14/2020/46. számú ítélete, valamint a Kúria Bhar.III.254/2021/13. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [3] Az indítványozót első fokon a Fővárosi Törvényszék Katonai Tanácsa 2019. október 22-én meghozott 41.Kb.107/2017/147. számú ítéletével 2 rendbeli bűnsegédként, bünszövetségben és üzletszerűen elkövetett vesztegetés bűntette miatt halmazati büntetésül 450 000 forint pénzbüntetésre ítélte. A védelmi fellebbezés alapján eljárva a Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa mint másodfokú bíróság ítéletét az indítványozó tekintetében megváltoztatta, 1 rendbeli bűnsegédként, bünszövetségben és üzletszerűen elkövetett vesztegetés bűntette miatt emelt vád alól felmentette, a kiszabott büntetés halmazati büntetesként való feltüntetését mellőzte, egyekben helybenhagyta az elsőfokú ítéletet. A másodfokú bíróság a felmentő rendelkezést arra alapozta, hogy a titkos adatszerzés eredményének felhasználása körében meghatározott beszélgetéseket kirekesztett a bizonyítékok köréből.
- [4] Az indítványozó a másodfokú döntéssel szemben másodfellebbezést jelentett be, és kérte, hogy a Kúria a felmentés indokát ne a bizonyítottság hiányában, hanem bűncselekmény hiányában állapítsa meg. Álláspontja szerint tévedett az ítéltábla, amikor a kórházat a működésének minden vonatkozásában gazdálkodó szervezetnek, az egészségügyi dolgozó minden jogsértő tevékenységét vesztegetés elfogadása által fenyegetettnek minősítette. Véleménye szerint jelen ügyben hiányzik a kórházak gazdálkodói szervezet jellege, ezért nem állapítható meg a bűncselekmény elkövetése. Az indítványozó a fellebbezés kiegészítésében többek között lényeges eljárási szabálysértésekre is hivatkozott. Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság vele nem ismertette a vádiratot, valamint a vádmódosítást nem ismerhette meg, a vádmódosítást tartalmazó perbeszéd írásba foglalt változatát csak az ítélethozatalt követően kapta kézhez. A vádmódosítás kapcsán az eljáró bíróság a jelen lévő védők kötelezettségévé tette, hogy a tárgyaláson való jelenlét jogáról lemondó, távollévő terhelteket tájékoztassák az ügyészség álláspontjáról. Az indítványozó szerint ez nem volt megfelelő tájékoztatás. A Legfőbb Ügyészség átiratában alaptalannak tartotta a fellebbezést.
- [5] A Kúria a felülbírálat során nem észlelt olyan eljárási szabálysértést, amely feltétlen hatályon kívül helyezési okot képez. A vád módosításával kapcsolatosan a Kúria részletesen kifejtette, hogy a törvényi szabályoknak megfelelően az ügyészség a vádat legkésőbb az ügydöntő határozat meghozataláig módosíthatja. Jelen ügyben az ügyészség a vádiratban foglaltakat a történeti tényállás tekintetében változtatás nélkül fenntartotta, a vádat a minősítés tekintetében változtatta meg. A Kúria hivatkozott arra is, hogy az elsőfokú bíróság már a 2019. szeptember 11-i tárgyaláson végzésben megállapította, hogy az indítványozó cselekménye a közfeladati helyzettel visszaélés bűntette vesztegetés bűntettének is minősülhet. A Kúria utalt az Alkotmánybíróság 3376/2012. (XII. 15.) AB határozatában foglaltara, miszerint az ügyészi vádmódosítás, és e jog gyakorlásának módja nem sérti a tisztességes eljáráshoz való jogot, és nem ellentétes a fegyveregyenlőség elvével, valamint a védelemhez való joggal. A Kúria hivatkozott arra, hogy az indítványozó tudott a vád módosításáról és az utolsó szó jogán

tett nyilatkozatában arra reagált is. A tényállással összefüggésben a Kúria részletesen elemezte a vesztegetés tényállását, ki minősül gazdálkodó szervezetnek, és ki lehet annak az alanya. A Kúria következetes ítélkezési gyakorlatára alapozva megállapította, hogy az indítványozó bűnösségének megállapítására törvényesen került sor, a felmentés jogcíme pedig helyesen a bizonyítottság hiánya. Mindezekre tekintettel a Kúria 2021. június 22-én meghozott Bhar.III.254/2021/13. számú végzésével helybenhagyta a másodfokú ítéletet.

- [6] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Abtv. 27. §-a alapján kéri a Fővárosi Törvényszék Katonai Tanácsa 41.Kb.107/2017/147. számú 2019. október 22-én kelt ítélete, a Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa 6.Kbf.14/2020/46. számú 2020. október 30-án kelt ítélete, valamint a Kúria mint harmadfokú bíróság Bhar. III.254/2021/13. számú 2021. június 22-én kelt végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [7] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmére hivatkozott azzal összefüggésben, hogy a vádirat az indítványozó részére nem lett ismertetve, valamint hogy a vádmódosítást az indítványozó csak az ítélethozatalt követően kapta kézhez. Az indítványozó véleménye szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdésében foglalt védelemhez való jog részét képezi az, hogy a terheltnek lehetősége legyen eldönteni, hogy a módosított vád tekintetében is élni kíván-e a tárgyaláson való jelenlétről történő lemondás jogával. Az indítványozó kifejtette, hogy reagálni ugyan tudott a vádmódosításra, de – mivel a tárgyalás elnapolására nem került sor – érdemi védekezést már nem tudott előterjeszteni.

II.

- [8] 1. Az Alaptörvény alkotmányjogi panaszban hivatkozott rendelkezései:

„XXVIII. cikk (1) „Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelességeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, észszerű határidőn belül bírálja el.”

„XXVIII. cikk (3) A büntetőeljárás alá vont személynek az eljárás minden szakaszában joga van a védelemhez. A védő nem vonható felelősségre a védelem ellátása során kifejtett véleménye miatt.”

- [9] 2. A büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) indítvánnyal érintett rendelkezései:

„430. § (1) A vádlott a tárgyaláson való jelenlét jogáról a vádemelés után bármikor lemondhat, ha

a) védővel rendelkezik, és

b) a védőt megbízza a kézbesítési megbízotti feladatok ellátásával.

(2) A vádlott az (1) bekezdés szerinti nyilatkozatot a bíróság előtt szóban, vagy a védője által ügyvédi ellenjegyzéssel ellátott okiratban teheti meg.

(3) Ha a vádlott a tárgyaláson való jelenlét jogáról lemond, a jegyzőkönyvből vagy a bírósághoz címzett iratból egyértelműen ki kell tűnnie, hogy a vádlott e nyilatkozatát a (4)–(7) bekezdésben foglaltak ismeretében tette meg.

(4) Ha a vádlott a tárgyaláson való jelenlét jogáról lemond, e nyilatkozatának megtételétől, illetve bírósághoz érkezésétől kezdve a bíróság a vádlottnak szóló ügyiratokat – kivéve a tárgyaláson való jelenlétre kötelező végzést és az idézést – a kézbesítési megbízott részére kézbesíti.

(5) Ha a 136. § (5) bekezdésében meghatározott feladat teljesítése a kézbesítési megbízott önhibáján kívüli okból elháríthatatlan akadályba ütközik, a kézbesítési megbízott ezt az akadály felmerülésétől számított nyolc napon belül bejelenti a bíróságnak.

(6) A kézbesítési megbízott az (5) bekezdésben meghatározott kötelezettség megszegése esetén rendbírsággal sújtható.

(7) Ha a vádlott a tárgyaláson való jelenlét jogáról lemondott és őt a bíróság nem kötelezte a tárgyaláson való jelenlétre, a tárgyalást a vádlott távollétében is meg kell tartani. Ebben az esetben a bíróság az eljárást a meg nem jelent vádlottal szemben befejezheti.”

„484. § (1) A bíróság az ügyiratok bírósághoz érkezését követő egy hónapon belül megvizsgálja, hogy szükséges, illetve lehetséges-e

[...]

g) a vádtól eltérő minősítés megállapítása,”

„495. § (1) Ha megalapozottan feltehető, hogy

a) a vád tárgyává tett cselekmény a vádirati minősítéshez képest más bűncselekmény vagy további bűncselekmény megállapítására lehet alkalmas, illetve

b) a vádirati minősítés szerinti bűncselekmény súlyosabban vagy enyhébben minősülhet,

a bíróság végzésével megállapítja, hogy a vád tárgyává tett cselekmény a vádtól eltérően hogyan minősülhet.”

„538. § (1) Ha az ügyészség – a vád tárgyává tett és azokkal összefüggő tények tekintetében – úgy látja, hogy a vádlott

a) más bűncselekményben bűnös vagy a vádirati minősítés szerinti bűncselekmény súlyosabban vagy enyhébben minősül, a vádat megváltoztatja,

(2) A vád módosítása esetén az ügyészség újabb indítványt tesz a büntetés kiszabására, illetve intézkedés alkalmazására, vagy a vádiratban erre vonatkozóan tett indítványát fenntartja.

(3) Az ügyészség az (1) bekezdés esetén a tárgyalás elnapolását is indítványozhatja.

(4) Az ügyészség a vádat legkésőbb az ügydöntő határozat meghozataláig módosíthatja.

(5) A vád megváltoztatása esetén a bíróság a tárgyalást elnapolhatja, ha azt az ügyész vagy – a védelem előkészítése érdekében – a vádlott, illetve a védő indítványozza.”

„548. § Ha a bíróság a perbeszédeket, a felszólalásokat, illetve az utolsó szó jogán elhangzottakat követően állapítja meg, hogy a vád tárgyává tett cselekmény a vádirati minősítéstől eltérően minősülhet, a tárgyalást a védelem előkészítése érdekében elnapolhatja, erre nézve az ügyészt, a vádlottat és a védőt meghallgatja.”

III.

- [10] 1. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadhatósága feltételeinek vizsgálatakor az alábbiakat állapította meg.
- [11] Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt megvizsgálta, teljesültek-e az indítvány befogadhatóságának az Abtv.-ben meghatározott feltételei.
- [12] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az Abtv. 27. §-a alapján benyújtott alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül kell benyújtani az ügyben első fokon eljáró bírósághoz címezve, amely jelen ügyben teljesült. Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő alkotmányjogi panaszát. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek. Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 52. § (1) bekezdésében foglalt további formai követelményeknek is megfelel, mert megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést (az Abtv. 27. §-át), az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [XXVIII. cikk (1) és (3) bekezdése], a támadott bírói döntést, tartalmaz a bírói döntés alaptörvényellenességére vonatkozó okfejtést, valamint rögzíti a kifejezett kérelmet a bírósági döntés megsemmisítésére.
- [13] 2. Az Abtv. 29. §-ában meghatározottak szerint az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így bármelyik kimerítése önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását.
- [14] Jelen ügyben az Alkotmánybíróság alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek tekintette annak vizsgálatát, hogy a tárgyalás jogáról lemondó terhelt megfelelőképpen tájékoztatták-e az ügyészi vádbeszédben történt vádmódosításról, és ezáltal biztosították-e a megfelelő védekezés lehetőségét. A Kúria a harmadfokú határozatban részletesen hivatkozott az Alkotmánybíróság gyakorlatára azzal összefüggésben, hogy a vádmódosítást intézménye nem ellentétes sem a tisztességes eljáráshoz, sem a védelemhez való joggal. Jelen ügyben azonban azt kell figyelembe venni, hogy a tárgyalás jogáról lemondott terhelt speciális helyzete, hogy nincs jelen

a tárgyaláson, indokol-e „többletintézkedést”, vagy a tisztességes eljárás és a védelemhez való jog szempontjából a kötelező védelem, és az, hogy a védő jelen van és tudott a vádmódosításról elegendő garancia-e az alapjogok érvényesüléséhez.

[15] 3. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság tanácsa az alkotmányjogi panaszt 2023. január 31-én befogadta.

IV.

[16] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.

[17] 1. Az Alkotmánybíróság először röviden áttekintette az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben érintett jogszabályi rendelkezéseket a tárgyaláson való jelenlét jogáról lemondással és az ügyészi vádmódosítással összefüggésben.

[18] 1.1. A Be. a terhelt számára több feltétel együttes teljesülése esetén lehetővé teszi a tárgyaláson való jelenlétről történő lemondást. A feltételek garanciális szabályok, amelyek az eljárás tisztességességének biztosítását szolgálják. Ennek megfelelően a lemondásról szóló nyilatkozat szigorú alakiságokhoz kötött, amelyet a terhelt önként, egyértelműen és felelősségteljesen, szóban, jegyzőkönyvbe foglaltan, vagy védő ügyvédi ellenjegyzéssel tehet meg. Ha a lemondás a bíróság előtt történik, akkor a bíróságnak figyelmeztetnie kell a terheltet nyilatkozatának következményeire, ha pedig írásban nyújtják be, akkor a tájékoztatás és megtörténtének rögzítése a védő feladata. Lényeges, hogy a tárgyalásról távol lévő terhelt képviselője és érdekeinek védelme biztosított legyen, ezért az eljárásban a védő részvétele a lemondástól kezdve mindenképpen kötelező lesz. Fontos, hogy az ügyiratok kézbesíthetősége biztosított legyen a terhelt számára, ezért a tárgyaláson való jelenlét jogáról lemondás további feltétele, hogy a terhelt megbízza védőjét a kézbesítési megbízotti feladatok ellátásával. A bíróság csak a tárgyaláson jelenlétre kötelező végzést és azt az idézést kézbesíti közvetlenül a terhelt részére, amely a kötelező jelenlétével együtt járó tárgyalásra szól. Minden más iratot a kézbesítési megbízotton keresztül kézbesít a terhelt részére.

[19] A terhelt rendelkezési joga alapján dönthet a tárgyaláson való jelenlét jogáról történő lemondásról, ahhoz nincs szükség bírósági jóváhagyása vagy engedélyre. Fontos garanciális szabály, hogy a terhelt a tárgyaláson való jelenlét jogáról a vádemelést követően mondhat le, tehát mindenképpen azután, hogy őt az ügyészség tájékoztatta a vádemelésről. A lemondás azonban kizárólag a tárgyalásra vonatkozik, az előkészítő ülésen a terhelt részvétele kötelező. A tárgyaláson való jelenlét jogáról történő lemondás legfontosabb jogkövetkezménye, hogy a bíróság a tárgyalást a terhelt távollétében is köteles megtartani, és az eljárást a meg nem jelent terhelttel szemben be is fejezheti, az ügydöntő határozatot is meghozhatja és kihirdetheti. Az ügydöntő határozat terhelt részére történő kézbesítése is a kézbesítési megbízotton keresztül történik.

[20] A terhelt rendelkezési joga alapján dönthet a tárgyalásra való visszatéréséről is, így az ügydöntő határozat kihirdetéséig a terhelt bejelentheti a bíróság számára, hogy a tárgyaláson jelen kíván lenni. A terhelt tárgyalásra való visszatérése történhet közvetlen bejelentéssel, nyilatkozattal vagy egyéb magatartással, amely arra utal, hogy jelen kíván lenni a tárgyaláson. A terhelt visszatérése nem jár a távollétében lefolytatott bizonyítás megismétlésének a kötelezettségével. A korábban készült jegyzőkönyvek ismertetése és a bizonyítás ismételt lefolytatása a bíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.

[21] 1.2. Az indítvány által felvetett másik probléma az ügyészi vádmódosításhoz tartozik.

[22] A cselekmény vád szerinti jogi minősítése nem köti a bíróságot, a vád tárgyává tett tények azok, amelyek kötik a bíróságot. Ebből kifolyólag a vád módosítására csak a vád tárgyává tett és azokkal összefüggésben lévő tények tekintetében van lehetőség. A bíróság az eljárás kezdetétől vizsgálja, hogy a vád tárgyává tett cselekmény a vádirati minősítéshez képest alkalmas lehet-e más vagy további bűncselekmény megállapítására. A vádtól eltérő minősítés lehetősége azt a kötelezettséget rója a bíróságra, hogy konkrétan jelölje meg, hogyan minősülhet a bűncselekmény. Az eltérő minősítést megállapító végzés ellen nincs helye jogorvoslatnak, az elsősorban a védekezésre való felkészülést biztosítja. Lényeges szabály, hogy a vádtól eltérő minősítés az ítélet meghozatalakor nem köti a bíróságot.

[23] A tettazonosság keretein belül az ügyész is módosíthatja a vádat. Az ügyészi vádmódosítás jelentheti egyrészt a vád megváltoztatását, illetve a vád kiterjesztését. A vád megváltoztatása lényegében a vád tárgyává tett

cselekmény jogi minősítésének módosítását jelenti. A jogi minősítés a tényállásnak megfelelően szabadon módosítható. Az ügyész a vádat az ügydöntő határozat meghozataláig módosíthatja. A vád módosítása szóban is történhet, de utána írásba kell foglalni. A vád módosítását a terheltnek és a védőnek is meg kell ismernie. Az ügyész a vád módosításával egyidejűleg indítványozhatja a tárgyalás elnapolását is. Sem az indítvány megtétele, sem az indítványnak megfelelően a tárgyalás elnapolása nem kötelező. A védelemhez való jog, a védelemre való felkészülés biztosítása érdekében a terhelt és a védő is indítványozhatja a tárgyalás elnapolását. A tárgyalás elnapolása ekkor sem kötelező, arról a bíróság belátása szerint szabadon dönthet. A tárgyalás kötelező elnapolására egyetlen esetben kerülhet sor a törvény alapján, a vád kiterjesztése esetén, és akkor is csak abban az esetben, ha ezt a vádlott és a védő együttesen indítványozzák.

- [24] 2. Az Alkotmánybíróság a következőkben azt vizsgálta, hogy az indítványban alapjául szolgáló ügyben, az ügyész perbeszédben történt vádmódosítását követően a bíróság eljárása a tárgyaláson való jelenlét jogáról lemondó terhelttel szemben megfelelt-e az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (3) bekezdésének.
- [25] 2.1. Az indítványozó a fegyverek egyenlőségének sérelmével összefüggésben arra hivatkozott, hogy nem ismerhette meg a módosított vádat az ítélelhozatal előtt.
- [26] Fontos kiemelni ezzel kapcsolatban, hogy a 6/1998. (III. 11.) AB határozat szerint „[a] tisztességes eljárásnak az egyezmény- és alkotmányszövegekben nem nevesített, de általánosan és nem vitatottan elismert eleme a »fegyverek egyenlősége«, amely a büntetőeljárásban azt biztosítja, hogy a vádnak és a védelemnek egyenlő esélye és alkalma legyen arra, hogy a tény- és jogkérdésekben véleményt formálhasson és állást foglalhasson. A fegyverek egyenlősége nem minden esetben jelenti a vád és a védelem jogosítványainak teljes azonosságát, de mindenképpen megköveteli, hogy a védelem a váddal összevethető súlyú jogosítványokkal rendelkezzen.” (ABH 1998, 91, 95–96.) Ezt a 22/2014. (VII. 15.) AB határozat is megerősítette, kimondva, hogy „az Alkotmánybíróság értelmezése szerint része a tisztességes eljárásnak az is, hogy az eljárásban biztosítva legyen a fegyverek egyenlősége” (Indokolás [49]).
- [27] A fegyverek egyenlőségéhez való jog mint a tisztességes eljárás garanciális részjogosítványa tartalmát érintően a 6/1998. (III. 11.) AB határozat – a büntetőeljárások vonatkozásában – a következőket fogalmazta meg: „A másik feltétel, hogy az ügyben releváns adatokat a vád, illetve a terhelt és a védő ugyanolyan teljességben és mélységben ismerhessék meg. Itt érintkezik a fair trial elve a védelemhez való jog hatékonyságának és a védelemre való felkészülés kellő idejének és eszközeinek követelményével. [...] Az Alkotmánybíróság megállapította azt is, hogy az eljárásban szereplő adatok és dokumentumok teljes megismerése és – megfelelő biztosítékok között – birtoklása is ezek közé a »mindenképpen biztosítandó« jogok közé sorolható.” (ABH 1998, 91, 96.) Amennyiben megállapítható, hogy a döntés (értékelés) alapjául szolgáló dokumentumok teljes megismerhetősége a vizsgált eljárásban az indítványozó számára korlátozott volt, az Alkotmánybíróságnak mérlegelnie kell, hogy e tény befolyásolta-e az eljárás tisztességességét. Mindezt – mint fentebb említésre került – „az eljárás egészének és körülményeinek a figyelembevételével lehet csupán megítélni”, ugyanis egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes {2/2017. (II. 10.) AB határozat, Indokolás [49]}.
- [28] Az indítványozó azt kifogásolta, hogy a vád módosítását nem ismertették vele szemben, hanem a bíróság a védőt kérte meg, hogy tájékoztassa az indítványozót a vád változásáról. Az Alkotmánybíróság a konkrét ügy vonatkozásában fontosnak tartotta kiemelni, hogy az ügyész a vádat a vádbeszédben módosította, amelyre a Be. 538. § (4) bekezdése szerint az ügydöntő határozat meghozataláig van lehetősége. Az indítványozó által felvetett kifogásokat a másodfokú bíróság is vizsgálta a rendes jogorvoslati eljárásban és nem állapított meg olyan fokú szabálysértést, amely az ítélet hatályon kívül helyezését eredményezte volna.
- [29] Az Alkotmánybíróság fontos tényezőnek tartja az ügy alkotmányosságának megítélése szempontjából, hogy az indítványozó lemondott a tárgyaláson való jelenlét jogáról. A Be. speciális szabályokat ír elő a terhelti önrendelkezési jog gyakorlásának ezen esetére. A speciális szabályok kifejezetten azt célozzák, hogy a tárgyaláson jelen nem lévő terhelt megfelelőképpen tájékoztatva legyen arról, ami a tárgyaláson történik. Ezt szolgálja a védelem kötelező jellege (amely feltételezi – összhangban a védő törvényben meghatározott kötelezettségeivel – a védő és a terhelt közötti rendszeres kapcsolattartást), valamint a védő kézbesítési megbízotti szerepe. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy irataiból kiderül, hogy a bíróság felhívta az védő figyelmét arra, hogy haladéktalanul tájékoztassa a terheltet a vád módosításáról, és a védő nyilatkozott, hogy ezen kötelezettségének eleget tesz. Az eljárási iratokból az is kiderül, hogy az indítványozó írásban reagált a vád módosítására,

amelyből levonható az a következtetés, hogy tudomása volt a vád változásáról. Figyelembe kell venni továbbá azt a tényt is, hogy az elsőfokú bíróság a 2019. szeptember 11-i tárgyaláson végzéssel megállapította, hogy a közfeladati helyzettel visszaélés alkalmas lehet passzív vesztegetőként a minősített vesztegetés elfogadása büntetének a megállapítására. Az eltérő minősítés lehetőségének megállapításáról szóló végzés a tisztességes eljáráshoz való jog és a védelemhez való jog biztosításának egyik fontos eljárási garanciája. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megítélése szerint a tisztességes eljáráshoz való jog sérelme nem állapítható meg.

- [30] 2.2. Az indítványozó a védelemhez való jog sérelmét állította azon az alapon, hogy nem volt lehetősége érdemi védekezést előterjeszteni a módosított, jelen esetben a megváltoztatott váddal szemben.
- [31] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdése szerinti védelemhez való jog alkotmányos tartalmát a következőként határozta meg: „a védelemhez fűződő jog az alkotmányos büntetőeljárás jog egyik olyan alapelve, amely a büntetőeljárás valamennyi szakaszában számtalan különböző részletszabályban érhető tetten. Az Alkotmánybíróság a 25/1991. (V. 18.) AB határozatában ezt úgy fogalmazta meg, hogy »[a] védelemhez való jog alkotmányos büntetőeljárás alapelve az eljárás egész menetében számtalan részletszabályban ölt testet. A védelemhez való jog a büntetőeljárás alá vont személy azon jogaiban, illetve a hatóságok azon kötelezettségeiben realizálódik, amelyek biztosítják, hogy a vele szemben érvényesített büntetőjogi igényt megismerje, arról álláspontját kifejtse, az igénnyel szembeni érveit felhozhassa, a hatóságok tevékenységével kapcsolatos észrevételeit és indítványait előterjeszthesse, továbbá védő segítségét vehesse igénybe. A védelemhez való jog tartalmát képezik a védő azon eljárási jogosítványai, illetve a hatóságok azon kötelezettségei, amelyek részéről a védelem ellátását lehetővé teszik.« (ABH 1991, 414, 415)” {8/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [26]}.
- [32] A védelemhez való jog érvényesülése érdekében az eljárásban megfelelő időt kell biztosítani a felkészülésre és a reflektálásra. A Be. szerint a terheltnek az eljárás minden szakaszában joga van a hatékony védelemhez, és a bíróság köteles a védelemre való felkészüléshez megfelelő időt és körülményeket biztosítani. A vád minősítésének változásával kapcsolatos védekezés lehetőségének biztosítását a Be. az eljáró bíróság elnökének a jogkörébe utalja. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyvel kapcsolatban az Alkotmánybíróság fontosnak tartja kiemelni, hogy a vád megváltoztatása esetén a tárgyalás elnapolásának lehetősége pusztán lehetőség a bíróság számára. Az eljárási iratokból az állapítható meg, hogy a védő nem kérte a tárgyalás elnapolását.
- [33] A védelemhez való joggal összefüggésben az Alkotmánybíróság hangsúlyozza azt a korábban rögzített álláspontját, miszerint az Alaptörvény a védelemhez való jogot, és nem a „változatlan védekezéshez való jogot” biztosítja {3376/2012. (XII. 15.) AB határozat, Indokolás [23]}. Az ügyészi vádmódosítás garanciális szabályai (a tettazonosság keretein belüli változtatás lehetősége) jelen ügyben is érvényesültek. Azzal, hogy a terhelt lemondott a tárgyaláson való jelenlét jogáról, egyben tudomásul vette, hogy az eljárás befejeződhet vele szemben. Garanciális szabály, hogy a tárgyaláson való jelenlét jogáról csak a vádemelést követően mondhat le, tehát legkorábban akkor, amikor az ügyészség tájékoztatta a vádemelésről. A terhelt részvétele az előkészítő ülésen kötelező, akkor is, ha a tárgyaláson való jelenlét jogáról lemondott. Figyelembe kell venni továbbá, hogy a terhelt rendelkezési joga alapján az ügydöntő határozat kihirdetéséig bármikor dönthet úgy, hogy részt kíván venni a tárgyaláson. Jelen ügyben az indítványozó nem élt ezzel a jogával, a vád megváltoztatását követően sem. A védelemhez való jog biztosítása szempontjából azt is figyelembe kell venni, hogy bár a vád tárgyává tett cselekmény jogi minősítése változott, és a tárgyalás elnapolására nem került sor, az elsőfokú bíróság már korábban végzéssel döntött az eltérő minősítés lehetőségéről, amely garancia a védelemhez való jog biztosítása szempontjából. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság álláspontja szerint nem állapítható meg a védelemhez való jog sérelme.
- [34] 3. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság a Kúria Bhar.III.254/2021/13. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

Budapest, 2023. május 9.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/3854/2021.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3250/2023. (VI. 9.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.IV.20.614/2021/4. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Hüttl Tivadar ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján benyújtott alkotmányjogi panaszában a Kúria Pfv.IV.20.614/2021/4. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdése, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései sérelmére hivatkozással.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege a bírósági iratok alapján a következőképpen foglalható össze.
- [3] Az indítványozó 2019-ben tájékoztatást kért az Információs Hivataltól (a továbbiakban: IH) az általa kezelt személyes adataival, valamint a nemzeti minősítésű személyes adataival (a továbbiakban: minősített adat) összefüggésben. Válaszlevelében a polgári hírszerző szolgálat közölte, hogy az indítványozót érintően „jogellenes adatkezelést nem folytatott, és jelenleg sem folytat”. A „jogszerűen kezelt vagy továbbított személyes adatok tekintetében” pedig a válaszádat az információs szabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Infotv.) 16. § (1) bekezdése és 19. §-a, illetve a nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló 1995. évi CXXV. törvény (a továbbiakban: Nbtv.) 48. § (1) bekezdése alapján eljárva az Nbtv. 74. § a) pontjában foglalt nemzetbiztonsági érdekre hivatkozással megtagadta. Arról is tájékoztatta az indítványozót, hogy erre tekintettel a minősített adat megismerése iránti engedély tárgyában benyújtott kérelme okafogyott.
- [4] Az indítványozó két pert indított az IH ellen. Egyrészt közigazgatási perben kifogásolta, hogy nem született alakszerű döntés a minősített adatra vonatkozó megismerési engedély kiadására vonatkozó kérelme tárgyában (vesd össze: a minősített adat védelméről szóló 2009. évi CLV. törvény (a továbbiakban: Mavtv.) 11. § (3) bekezdése). A Fővárosi Törvényszék megismételt eljárásban meghozott 113.K.704.306/2020/9. számú végzése szerint az indítványozó okkal állította, hogy az IH-nak eljárási és döntési kötelezettsége volt. A mulasztási per megindításának jogszabályi feltételei mégsem álltak fenn, mivel a per megindítását megelőzően meg kellett volna keresni a felügyeleti szervet, az IH-t irányító külgazdasági és külügyminisztert. Emiatt – mivel a per adott szakaszában a keresetlevél visszautasításának már nem volt helye – a bíróság az eljárást megszüntette.
- [5] Az indítványozó másrészt polgári pert indított Infotv. 14. § b) pontja és 17. § (1)–(2) bekezdésében foglalt ún. hozzáféréshez való joga érvényesítése érdekében (az ebben a perben hozott döntés az alkotmányjogi panasz tárgya). Elsősorban azt kérte, hogy a bíróság kötelezze az IH-t az általa kezelt – az Infotv. 17. § (2) bekezdésében említett – személyes adataival kapcsolatos tájékoztatásra (első kereset). Másodsorban az indítványozó a rá vonatkozó minősített adatok tekintetében a minősítés jellemzőinek (a minősítés szintje, jogalapja, a minősítési idő kezdete, lejárt, a minősítő neve és beosztása) közzétételére kérte kötelezni az IH-t, ha pedig az IH nem kezel rá vonatkozó minősített adatot, akkor az erről való tájékoztatásra (második kereset). A Fővárosi Törvényszék 19.P.20.953/2020/9-II. számú végzésével a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény 173. § (1) bekezdése alapján a pert meg nem engedett keresethalmazat miatt megszüntette. A Fővárosi Ítéltábla 2.Pkf.25.988/2020/3. számú végzésével e döntést – a perköltség összegének megváltoztatása mellett – helyben hagyta. A felülvizsgálati jogkörben eljáró Kúria Pfv.IV.20.614/2021/4. számú végzésével a jogerős végzést hatályában fenntartotta.

- [6] A bíróságok arra jutottak (lásd: Kúria Pfv.IV.20.614/2021/4. számú végzés, Indokolás [17]), hogy a „második esetben a hozzáférési jogra hivatkozással kért adatok nem kísérő, kiegészítő jellemzői a minősített adatnak, attól nem választhatók el. A nemzetbiztonsági művelet és annak során keletkezett adattartalomra egyértelműen utaló, azok lényeges jellemzőit és tartalmát is átfedő olyan információk, amelyek a minősített adathoz tartoznak, a megismeréshez fűződő korlátozásuk a Mavtv. szerinti minősítéskor történik meg. Az alperes az Nbtv. 48. § (1) bekezdésére és 74. § a) pontjára – a nemzetbiztonságra – hivatkozással a műveleti nyilvántartás átvilágíthatóságának megakadályozását jelölte meg nemzetbiztonsági érdekként a hozzáférés megtagadásaként. Annak vizsgálata, hogy ez jogszerű volt-e, a Mavtv. 11. § (3) bekezdésében, mint főszabályban írt garanciális feltételek mellett, közigazgatási perben vitatható, amelyben csak olyan bíró járhat el és vizsgálhatja érdemben a megtagadás és a minősítés körülményeit az adat tartalma és a művelet indokainak megismerése alapján, akinek a nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló törvény szerinti nemzetbiztonsági ellenőrzését elvégezték. A Mavtv. alapján indult közigazgatási perben van lehetősége a bíróságnak a felperes által sérelmezett szempontok vizsgálatára és annak megítélésére, hogy az információs önrendelkezési jog Mavtv. 11. § (2) bekezdésének a keretei között a 2. § (1) bekezdésében rögzített szükségesség arányosság elvének megfelelően került-e korlátozásra.” A másodfokon eljáró Ítéletábró arra utalt, hogy a közigazgatási per megindításának a Mavtv. 12. § (2) bekezdése alapján van helye (Fővárosi Ítéletábró 2.Pkf.25.988/2020/3. számú végzése, Indokolás [35]), a Kúria pedig az alkalmazott jogszabályi rendelkezések között tüntette fel ezt az előírást.
- [7] 3. A Kúria Pfv.IV.20.614/2021/4. számú végzése ellen benyújtott alkotmányjogi panaszában az indítványozó kifejtette, hogy valamely személyes adat minősítése az információs önrendelkezés [Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdés] korlátozásának legszélsőségesebb formája: ebben az esetben kizárólag az adatkezelő döntésén múlik, hogy az érintett megismerheti-e, hogy milyen adatokat kezelnek róla – ha egyáltalán értesül arról, hogy történik adatkezelés.
- [8] Garanciális jellegű elvárás ezért, hogy minden korlátozást szűkítően kell értelmezni, így a minősítés alapjául szolgáló minősítéssel védett közérdeknek [Mavtv. 5. § (1) bekezdés] és magának a minősített adatnak a fogalmát (Mavtv. 3. § 1. pont) is. A minősítéssel védett közérdek szűk értelmezése azt is jelenti, hogy a bíróság nem hívhatja fel ezt a fogalmat a minősített adatokon kívül eső körben. A minősített adat definíciójának szűk értelmezéséből pedig az következik, hogy a minősítés jellemzőire (szintjére, érvényességi idejére, minősítőjére és annak beosztására vonatkozó minősítési jelölésre nem lehet kiterjeszteni a minősített adat fogalmát. A törvényszöveg világos különbséget tesz a két fogalom között. A minősítési jelölés a minősített adatra vonatkozó adat (metaadat), de nem azonos a minősített adattal, és nem hordoz érdemi információt az alapul szolgáló nemzetbiztonsági műveletről. Ha ez az adat maga is a minősített adat részét képezné, és nem lenne meg tudható, az teljes egészében ellehetetlenítené a jogérvényesítést, mert a Mavtv. 11. §-a szerinti megismerési engedély iránti kérelmet eleve a minősítőnek kell benyújtani, és a közigazgatási pert is a minősítő ellen kell(ene) megindítani.
- [9] Az indítványozó szerint az ügyben a Mavtv. 12. §-a sem alkalmazható. Egyrészt, mert nem került megállapításra, hogy az IH minősített adatot kezel az indítványozóval kapcsolatban, másrészt, mert nem hivatkozott az eljárásban a Mavtv. 5. § (1) bekezdése szerinti minősítéssel védett közérdekre.
- [10] A minősítési jelölés megismeréséhez ezért az indítványozó következtetése szerint nincs szükség a Mavtv. szerinti megismerési engedélyre, ezeket az adatokat az érintett az Infotv. szerinti hozzáférési joga keretei között kérheti. A hozzáférési jog nemzetbiztonsági indokkal való korlátozása ebben az esetben az Infotv. 17. § (3) bekezdésében foglalt teszt alapján lehetséges [figyelemmel az Infotv. 16. § (3) bekezdés a)–f) pontjaira is].
- [11] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmét is állította, kifejtette, hogy a „nemzetbiztonsági szolgálatok nem vitatottan bizalmas működéséhez fűződő általános társadalmi érdek következtében az érintett jellemzően azt sem tudhatja, hogy kezelnek-e róla személyes adatot vagy sem. [...] Jelen ügyben az eljárásjogi szabálysértés arra tekintettel eredményez alapjogsérelmet, hogy az eljáró bíróságok a felek között fennálló aszimmetrikus viszonyt tovább mélyítve akadályozták meg az információs önrendelkezési jogérvényesítést.” Személyes – nem minősített – adatok esetében a két jogérvényesítési eljárás (az Infotv. szerinti adatvédelmi per, illetve a Mavtv. 12. § (2) bekezdése szerinti közigazgatási per) eshetőleg viszonyban van egymással. Az, hogy melyiket kell megindítani, azon múlik, hogy az adatkezelő milyen törvény alapján korlátozza az érintett információs önrendelkezési jogát. Ezért az indítványozó szerint az ügyben eljáró bíróságok akkor érvényesítették volna az indítványozónak a hatékony bírói jogvédelemhez való jogát, ha felhívják az adatkezelőt olyan tartalmú nyilatkozat megtételére, ami alapján eldönthető, hogy a speciális jogérvényesítési eljárás (Mavtv.) feltételei fennállnak vagy sem. A bírósághoz fordulás jogának sérelmét abban látja az indítványozó,

hogy a bíróság döntése az információs önrendelkezési jog gyakorlásának végleges megakadályozását jelenti. A jelen ügy tényállása alapján ugyanis szerinte nem indítható a Mavtv. szerinti eljárás. Egyrészt, mert nincs igazolva, hogy az indítványozó minősített adatát kezeli az IH (a bíróság nem hívta fel az adatkezelőt nyilatkozattételre ezzel kapcsolatban), másrészt, mert a közigazgatási pert a minősítő ellen kellene megindítani, de a minősítő személyét a támadott döntés alapján nem ismerheti meg az indítványozó. A hatásköri szabályok téves értelmezésével a bíróság az indítványozó szerint megsértette az információs önrendelkezési joghoz kapcsolódó jogorvoslati jogát is [Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdés].

II.

[12] 1. Az Alaptörvény érintett rendelkezései:

„VI. cikk (3) Mindenkinek joga van személyes adatai védelméhez, valamint a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

[...]

(7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”

[13] 2. Az Infotv. érintett rendelkezései:

„14. § Az érintett jogosult arra, hogy az adatkezelő és az annak megbízásából vagy rendelkezése alapján eljáró adatfeldolgozó által kezelt személyes adatai vonatkozásában az e törvényben meghatározott feltételek szerint [...]

b) kérelmére személyes adatait és az azok kezelésével összefüggő információkat az adatkezelő a rendelkezésére bocsássa (a továbbiakban: hozzáféréshez való jog) [...].”

„16. § (3) A (2) bekezdésben foglaltak szerinti tájékoztatás teljesítését az elérni kívánt céllal arányosan az adatkezelő késleltetheti, a tájékoztatás tartalmát korlátozhatja vagy a tájékoztatást mellőzheti, ha ezen intézkedése elengedhetetlenül szükséges [...]

e) az állam külső és belső biztonsága hatékony és eredményes védelmének, így különösen a honvédelem és a nemzetbiztonság [...].”

„17. § (1) A hozzáféréshez való jog érvényesülése érdekében az érintettet kérelmére az adatkezelő tájékoztatja arról, hogy személyes adatait maga az adatkezelő, illetve a megbízásából vagy rendelkezése alapján eljáró adatfeldolgozó kezeli-e.

(2) Ha az érintett személyes adatait az adatkezelő vagy a megbízásából vagy rendelkezése alapján eljáró adatfeldolgozó kezeli, az adatkezelő az (1) bekezdésben meghatározottakon túl az érintett rendelkezésére bocsátja az érintett általa és a megbízásából vagy rendelkezése alapján eljáró adatfeldolgozó által kezelt személyes adatait, és közli vele

a) a kezelt személyes adatok forrását,

b) az adatkezelés célját és jogalapját,

c) a kezelt személyes adatok körét,

d) a kezelt személyes adatok továbbítása esetén az adattovábbítás címzettjeinek - ideértve a harmadik ország-beli címzetteket és nemzetközi szervezeteket - körét,

e) a kezelt személyes adatok megőrzésének időtartamát, ezen időtartam meghatározásának szempontjait,

f) az érintettet e törvény alapján megillető jogok, valamint azok érvényesítése módjának ismertetését,

g) profilalkotás alkalmazásának esetén annak tényét és

h) az érintett személyes adatainak kezelésével összefüggésben felmerült adatvédelmi incidensek bekövetkezésének körülményeit, azok hatásait és az azok kezelésére tett intézkedéseket.

(3) Az érintett hozzáféréshez való jogának érvényesítését az adatkezelő az elérni kívánt céllal arányosan korlátozhatja vagy megtagadhatja, ha ezen intézkedés elengedhetetlenül szükséges a 16. § (3) bekezdés a)-f) pontjában meghatározott valamely érdek biztosításához.”

[14] 3. A Mavtv. érintett rendelkezései:

„11. § (1) Az érintett a minősítő által kiadott megismerési engedély alapján, személyi biztonsági tanúsítvány nélkül jogosult megismerni nemzeti minősítésű személyes adatát. Az érintett köteles a nemzeti minősített adat megismerése előtt írásban titoktartási nyilatkozatot tenni és a nemzeti minősített adat védelmére vonatkozó szabályokat betartani.

(2) A megismerési engedély kiadásáról az érintett kérelmére a minősítő 15 napon belül határoz. A megismerési engedély kiadását a minősítő megtagadja, ha az adat megismerése a minősítés alapjául szolgáló közérdek sérelméhez vezet. A megismerési engedély megtagadását a minősítőnek indokolnia kell.

(3) A megismerési engedély megtagadása esetén az érintett a határozatot közigazgatási perben megtámadhatja. Ha a bíróság a kérelemnek helyt ad, a minősítőt a megismerési engedély kiadására kötelezi. A bíróság az ügyben zárt tárgyaláson jár el. A perben csak olyan bíró járhat el, akinek a nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló törvény szerinti nemzetbiztonsági ellenőrzését elvégezték. A felperes, a felperes oldalán érdekeltként részt vevő személy és ezek képviselője a minősített adatot az eljárás során nem ismerheti meg. A perben részt vevő egyéb személyek, valamint azok képviselői a minősített adatot csak akkor ismerhetik meg, ha a nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló törvény szerinti nemzetbiztonsági ellenőrzésüket elvégezték.”

„12. § (1) A minősített adat kezelője az érintett személyes adataihoz való hozzáférési jogának biztosítását megtagadhatja, ha a minősítés alapjául szolgáló közérdeket e jog gyakorlása veszélyeztetné.

(2) Az érintett jogainak bíróság előtti érvényesítése során az eljáró bíróságra és a minősített adatok megismerésére a 11. § (3) bekezdésében foglaltakat megfelelően alkalmazni kell.”

[15] 4. Az Nbtv. érintett rendelkezései:

„48. § (1) A nemzetbiztonsági szolgálatok által kezelt adatokról, és a 46. §-ban meghatározott adattovábbítási nyilvántartásból az érintett kérelmére történő tájékoztatást, a személyes adatainak törlését, valamint a nemzetbiztonsági szolgálat által kezelt közérdekű adat megismerésére irányuló kérelmet a nemzetbiztonsági szolgálat főigazgatója – nemzetbiztonsági érdekből vagy mások jogainak védelme érdekében – megtagadhatja.”

„74. § E törvény alkalmazásában

a) nemzetbiztonsági érdek: Magyarország függetlenségének biztosítása és törvényes rendjének védelme, ennek keretén belül.”

III.

[16] 1. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján megvizsgálva a befogadhatóság feltételeit, a jelen ügyben a következőket lehetett megállapítani.

[17] A támadott kúriai ítéletet az indítványozó 2021. október 25-én vette át, panaszát 2021. december 23-án érkezették a Fővárosi Törvényszéken, tehát azt az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőt betartva nyújtotta be.

[18] Az indítványozó a Kúria eljárást befejező döntését támadja, alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, a per felpereseként érintettnek minősül, jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, és a jogi képviselő a meghatalmazását csatolta.

[19] A kérelem a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeinek részben eleget tesz: a) tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza (Abtv. 27. §-a); b) az eljárás megindításának indokait (az indítványozónak a személyes adataival kapcsolatban, a hozzáféréshez való joga érvényesülése érdekében indított keresetét a bíróság érdemben nem bírálta el); c) az Alkotmánybíróság által vizsgálendő bírósági ítéletet (a Kúria Pfv.IV.20.614/2021/4. számú végzése); d) az Alaptörvény sérülni vélt

rendelkezéseit [Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdés, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdés]; e) indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett kúriai döntés miért ellentétes az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdésével és XXVIII. cikk (1) bekezdésével, valamint f) kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Kúria végzésének alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azt.

- [20] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdését illetően emlékeztetni kell arra, hogy a jogorvoslathoz való jog „a folyamatban lévő eljárásban a rendes jogorvoslatok igénybe vételének a lehetőségét garantálja arra tekintettel, hogy egy esetleges hibás döntés lehetőségével maga a jogrendszer is számol, és megkísérli ennek kiküszöbölését. A hivatkozott alaptörvényi rendelkezés »tárgyát tekintve a bírói, illetőleg hatósági döntésekre terjed ki, tartalma szerint pedig az érdemi határozatok tekintetében a más szervhez vagy a magasabb fórumhoz fordulni lehetősége« {lásd legutóbb például: 3518/2021. (XII. 13.) AB végzés, Indokolás [24]}. Ebből az ún. második döntéshez való jogból azonban semmilyen elvárás nem következik a döntés irányára nézve” {3210/2022. (IV. 29.) AB végzés, Indokolás [23]}. Az indítványozó ezzel összefüggésben önálló indokolást nem terjesztett elő. A jogorvoslathoz való jog sérelme körében a pernek a meg nem engedett keresethalmazat miatti megszüntetését kifogásolja, arra azonban nem hivatkozik, hogy az elsőfokú bírói döntés ellen benyújtott jogorvoslati kérelme ne került volna elbírálásra, és a megszüntetéssel kapcsolatos érveit a másodfokú bíróság ne vizsgálta volna meg érdemben. Ebben a tekintetben tehát a kérelem nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjának.
- [21] Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [22] Mivel a polgári bíróság nem hozott érdemi döntést a személyes adatok megismerésének korlátozása kérdésében, felmerül a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételye az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdése (információs önrendelkezési jog) és XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában.
- [23] 2. Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján a panaszt – az Ügyrend 31. § (6) bekezdését alkalmazva, külön befogadási eljárás mellőzésével – az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdése és XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában érdemben bírálta el.

IV.

- [24] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.
- [25] 1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben az volt az eldöntendő kérdés, hogy van-e hatásköre eljárni a bíróságnak, ha a minősített adat jellemzőire (a minősítés jogalapjára és az ún. minősítési jelölésre) vonatkozóan az adatkezelő megtagadja a tájékoztatást. A minősítési jelölés a minősítés során keletkező adat, amely tartalmazza a minősítési szintet, az érvényességi időt, a minősítő nevét és beosztását. Ezt a nemzeti minősített adat hordozóján vagy – ha arra nincs lehetőség – külön kísérlapon kell feltüntetni a Mavtv. 5. § (8) bekezdése értelmében.
- [26] Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt áttekintette az érintettnek a rá vonatkozó személyes adatok kezelésével összefüggő jogait szabályozó normák releváns elemeit, és azt állapította meg, hogy az Infotv. és a Mavtv. hatályos szabályai alapján három kategória azonosítható: a) az ún. hozzáféréshez való jog alapján a személyes adatokkal; b) megismerési engedély alapján a minősített személyes adatokkal és c) a minősített adatokkal kapcsolatban álló személyes adatokkal kapcsolatos tájékoztatás. Ezek lényege a következő.
- [27] Az általános szabályok szerint az Infotv. 14. § b) pontja tartalmazza az érintettnek a személyes adatai kezelésére vonatkozó tájékoztatáshoz való jogát. Kimondja, hogy az érintett jogosult arra, hogy az adatkezelő és az annak megbízásából vagy rendelkezése alapján eljáró adatfeldolgozó által kezelt személyes adatai vonatkozásában az e törvényben meghatározott feltételek szerint kérelmére személyes adatait és az azok kezelésével összefüggő információkat a rendelkezésére bocsássák. Ez az ún. hozzáféréshez való jog. Az Infotv. 17. § (1)–(2) bekezdése ennek megfelelően rögzíti, hogy az érintett rendelkezésére kell bocsátani az adatkezelő (illetve a megbízásából vagy rendelkezése alapján eljáró adatfeldolgozó) által kezelt személyes adatokat, illetve a) a kezelt személyes adatok forrását, b) az adatkezelés célját és jogalapját, c) a kezelt személyes adatok körét, d) a kezelt személyes adatok továbbítása esetén az adattovábbítás címzettjeinek – ideértve a harmadik országbeli címzetteket és nemzetközi szervezeteket – körét, e) a kezelt személyes adatok megőrzésének időtartamát,

ezen időtartam meghatározásának szempontjait, *f*) az érintettet e törvény alapján megillető jogok, valamint azok érvényesítése módjának ismertetését, *g*) profilalkotás alkalmazásának esetén annak tényét és *h*) az érintett személyes adatainak kezelésével összefüggésben felmerült adatvédelmi incidensek bekövetkezésének körülményeit, azok hatásait és az azok kezelésére tett intézkedéseket. Az Infotv. 17. § (1)–(2) bekezdése szerinti adatokhoz való hozzáférés joga nem abszolút jog, annak érvényesítését a (3) bekezdés szerint az adatkezelő az elérni kívánt céllal arányosan korlátozhatja vagy megtagadhatja, ha ezen intézkedés elengedhetetlenül szükséges a 16. § (3) bekezdés *a*)–*f*) pontjában meghatározott valamely érdek biztosításához. A vizsgált ügyhöz kapcsolódóan megjegyzendő, hogy az Infotv. 16. § (3) bekezdés *e*) pontja kifejezetten említi a nemzetbiztonsági érdeket is [amelyet az IH az eljárásban az Nbtv. 48. § (1) bekezdésére és 74. § *a*) pontjára hivatkozással felhívott].

- [28] Ehhez, az Infotv. szerinti általános rezsimhez képest különös szabályok vonatkoznak arra az esetre, ha a kezelt személyes adat egyben minősített adat is. Az érintett ugyanis a saját, nemzeti minősítésű személyes adatát [Mavtv. 3. § (1) bekezdés *a*) pont] a Mavtv. 11. §-a értelmében csak a minősítő által kiadott megismerési engedély alapján jogosult megismerni. Személyi biztonsági tanúsítványra ebben az esetben nincs szükség, de titoktartási nyilatkozat megtételére igen. A megismerési engedély kiadása az Infotv. szerinti hozzáférési joghoz hasonlóan nem abszolút, mivel a Mavtv. szerint a minősítő indokolt határozattal megtagadja az engedélyt, ha az adat megismerése a minősítés alapjául szolgáló közérdek sérelméhez vezet. A határozat közigazgatási perben támadható. A bíróság az ügyben zárt tárgyaláson jár el, és a perben csak olyan bíró járhat el, akinek a nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló törvény szerinti nemzetbiztonsági ellenőrzését elvégezték. A felperes, a felperes oldalán érdekeltként részt vevő személy és ezek képviselője a minősített adatot az eljárás során nem ismerheti meg. A perben részt vevő egyéb személyek, valamint azok képviselői a minősített adatot csak akkor ismerhetik meg, ha a nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló törvény szerinti nemzetbiztonsági ellenőrzésüket elvégezték.
- [29] A harmadik kategóriát a minősített adattal kapcsolatos személyes adatok jelentik. Bár egyszerű személyes adatokról, és nem minősített adatokról van szó, ezen adatok megismerhetőségére a minősített adatok megismerhetőségével megegyező szabályozás vonatkozik. A Mavtv. 11. §-ához kapcsolódóan ugyanis a Mavtv. 12. §-a a személyes – de nem minősített – adatokhoz való hozzáférés megtagadását is lehetővé teszi a minősített adat kezelője számára akkor, ha e jog gyakorlása veszélyeztetné a minősítés alapjául szolgáló közérdeket [Mavtv. 5. § (1) bekezdés]. Az érintett jogainak bíróság előtti érvényesítése során az eljáró bíróságra és a minősített adatok megismerésére a 11. § (3) bekezdésében foglaltakat megfelelően alkalmazni kell.
- [30] A per polgári vagy közigazgatási jellegét az információs aszimmetriára tekintettel – miután az érintett rendszerint azt szeretné kideríteni, hogy kezelnek-e róla adatokat, és ha igen, milyen adatokat – elsősorban az adatkezelő válasza jelöli ki, tehát az, hogy az adatkezelő milyen indokkal tagadja meg a személyes adatokhoz való hozzáférést: *a*) ha az Infotv. 16. § (3) bekezdés *a*)–*f*) pontjai valamelyikére hivatkozik, polgári pert kell indítani; *b*) ha a minősített adat kezelője minősített adatra és a minősítéssel védett közérdek [Mavtv. 5. § (1) bekezdés] védelmére hivatkozik, a Mavtv. 11. §-a szerinti közigazgatási pernek van helye; végezetül *c*) ha a minősített adat kezelője nem minősített személyes adattal kapcsolatban hivatkozik a minősítéssel védett közérdekre, akkor a Mavtv. 12. §-a szerint szintén közigazgatási pert kell indítani.
- [31] 2. A konkrét ügyet illetően a következőket lehetett megállapítani.
- [32] A becsatolt végzések indokolása alapján az IH elismerte, hogy az indítványozó személyes adatait kezeli. Mindazonáltal sem az indítványozónak küldött válaszlevelében, sem a perben nem nyilatkozott arról, hogy az indítványozó minősített személyes adatát kezeli-e, továbbá arra sem hivatkozott, hogy a tájékoztatási kérelem teljesítésének megtagadása a Mavtv. 5. § (1) bekezdésében foglalt minősítés alapjául szolgáló közérdek sérelméhez vezetne.
- [33] A bíróságok ezért csupán elméleti szinten vizsgálták a minősítés jellemzőivel kapcsolatos problémát, és – bár azt nem állapították meg, hogy ezek az adatok maguk is minősített adatok lennének – lényegében arra a következtetésre jutottak, hogy ha az IH kezeli az indítványozó minősített adatát, akkor a minősítés jellemzői attól nem választhatók el (azok a „minősített adathoz tartoznak, a megismeréshez fűződő korlátozásuk a Mavtv. szerinti minősítéskor történik meg”). Ezért szükségszerű, hogy azok megismerésére is a minősített adatok megismerhetőségére vonatkozó szabályok vonatkozzanak a Mavtv. 12. §-a alapján.

- [34] Az, hogy az IH nem alkalmazta a Mavtv. 11–12. §-át és nem hozott határozatot az ügyben, nem minősült döntő tényezőnek a polgári bíróság megítélése szerint, mint ahogy az sem, hogy az adatkezelő nem a minősítéssel védett közérdeket [Mavtv. 5. § (1) bekezdés], hanem – lényegében az Infotv. 16. § (3) bekezdés e) pontjához kapcsolódóan – az Nbtv. 48. § (1) bekezdését és 74. § a) pontját, tehát általánosságban a nemzetbiztonsági érdek védelmét jelölte meg a döntése indokaként. A bíróságok egyebekben annak sem tulajdonítottak jelentőséget, hogy a nemzetbiztonsági érdekre hivatkozás nem determináló tényező, és nem dönti el automatikusan azt, hogy az ügyben polgári vagy közigazgatási per indítható: bár a Mavtv. 5. § (1) bekezdésében a minősítéssel védhető közérdek is kapcsolódik a nemzetbiztonsághoz [a c) pont kifejezetten említi is a nemzetbiztonsági tevékenységet], az Infotv. 16. § (3) bekezdés e) pontja is nevesíti a nemzetbiztonsági érdeket a személyes adatokhoz való hozzáférési jog egyik korlátjaként. Mindazonáltal a jogérvényesítés jellegét a Mavtv.-beli minősítés ténye vagy annak hiánya determinálta jelen ügyben.
- [35] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozottan nem hagyományos jogorvoslati fórumként jár el, ezért nem azt kellett megvizsgálnia, hogy a bíróság döntése megalapozott volt-e, hanem kizárólag azt, hogy a bíróság permegszüntető döntése az indítványozó által felhívott alapvető jogok sérelmére vezetett-e a konkrét ügyben.
- [36] 3. Az Alkotmánybíróság először azt vizsgálta meg, hogy az ügyben sérült-e az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdése, a személyes adatok védelméhez való jog.
- [37] Az Alkotmánybíróság a személyes adatok védelméhez való jogot nem hagyományos védelmi jogként értelmezi, hanem annak aktív oldalát is figyelembe véve, információs önrendelkezési jogként. A személyes adatok védelméhez való jognak eszerint az a tartalma, hogy mindenki maga rendelkezik személyes adatainak feltárásáról és felhasználásáról. Személyes adatot felvenni és felhasználni tehát általában az érintett beleegyezésével szabad; mindenki számára követhetővé és ellenőrizhetővé kell tenni az adatfeldolgozás egész útját, vagyis mindenkinek joga van tudni, ki, hol, mikor, milyen célra használja fel az ő személyes adatát [32/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [87]].
- [38] Ebből következően fő szabály szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy tájékoztatást kérjen a rá vonatkozó személyes, illetve minősített személyes adatok kezeléséről. A jelen ügyben lefolytatott eljárás eredményeképpen viszont az indítványozó nem került abba a helyzetbe, hogy számára követhető és ellenőrizhető legyen a személyes adatai kezelése. Az sem derült ki, hogy az IH egyáltalán kezel-e vele kapcsolatos adatot.
- [39] Fontos körülmény, hogy mindez nem a bíróság érdemi döntésének eredménye. A bíróság döntéséből nem következik, az indítványozó ne lenne jogosult megismerni a rá vonatkozó adatokat és az adatkezeléssel kapcsolatos egyéb körülményeket. Éppen ellenkezőleg, a bíróság kimondta, hogy az indítványozó jogosult tájékoztatást kérni az IH-tól a vele kapcsolatos adatkezelésről. Az érdemi vizsgálatnak a bíróság elé vitt ügyben a meg nem engedett keresethalmazat volt az oka. Ez pedig arra volt visszavezethető, hogy a bíróság a keresettel érintett adatok közül a minősítés jellemzői tekintetében a hatáskörének hiányát állapította meg. A bíróság mindemellett azt is egyértelműen megállapította, hogy a hatáskörhiánnyal érintett kérdésben az indítványozó milyen más eljárásban – közigazgatási perben – érvényesítheti az adataihoz való hozzáféréshez (a Mavtv. szóhasználatában a megismeréshez) való jogát.
- [40] Az Alkotmánybíróság megállapítja: az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdéséből nem vezethető le arra vonatkozó követelmény, hogy a személyes adatok védelméhez való jog polgári vagy közigazgatási perben érvényesíthető. Ezért a konkrét ügyben nem állapítható meg, hogy a bíróság döntése, amely szerint az indítványozó jogainak érvényesítésére részben közigazgatási per útján kerülhet csak sor, korlátozta volna az indítványozónak az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdésében biztosított alapvető jogát.
- [41] 4. A tisztességes eljáráshoz való jog [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] részjogosítványával, a bírósághoz fordulás jogával és a hatékony bírói jogvédelem követelményével összefüggésben az Alkotmánybíróság a következőket állapította meg.
- [42] A bírósághoz fordulás joga a tisztességes eljáráshoz való jogból ered, annak egyik részjogosítványa, amely azt a kötelezettséget rója az államra, hogy a jogviták elbírálására bírói utat biztosítson [3153/2016. (VII. 22.) AB határozat, Indokolás [35]]. A bírósághoz fordulás joga nem egyszerűen azt jelenti, hogy valaki kérelemmel fordulhat a bírósághoz, és ezzel megindíthatja a bírósági eljárást, ha valamely joga vagy kötelezettsége vitássá válik, hanem hogy a jogvitát a bíróság érdemben bírálja el, és arról érdemben, végrehajtható határozatával, végérvényesen

dönt [22/2022. (X. 19.) AB határozat, Indokolás [26]]. Az Alkotmánybíróság értelmezésében a tisztességes eljárás-hoz fűződő jog körébe tartozik a bírói út meglétén túl a hatékony bírói jogvédelem követelménye is. Önmagában a bírói út igénybevételenek formális biztosítása ugyanis nem elegendő az eljárási garanciák teljesedéséhez. A tisztességes eljárás alkotmányos követelményrendszerét kielégítő hatékony bírói jogvédelem attól függ, hogy az eljárási szabályok értelmében a bíróság mit vizsgálhat felül [36/2014. (XII. 18.) AB határozat, Indokolás [69], lásd még: 3081/2015. (V. 8.) AB határozat, Indokolás [50], [60]]. A fentiek alapján a bírósághoz fordulás joga a bírósági eljárás megindításának a lehetőségét és az érdemi döntéshez való jogot garantálja, a hatékony bírói jogvédelem követelménye pedig ezen túlmenően az érdemi vizsgálat tartalmával kapcsolatos speciális garanciát fogalmaz meg.

- [43] Az Alkotmánybíróság más döntésében ugyanakkor azt is megállapította, hogy a különböző típusú bírósági eljárások „megindítására és lefolytatására bizonyos alkotmányos és törvényi garanciák megtartása mellett, vagyis a rájuk irányadó jogszabályi előírások szabta keretek között van lehetőség. Önmagában ezért az a tény, hogy az egyébként általánosságban rendelkezésre álló (vagyis jogszabályba foglalt) bírói jogvédelmi lehetőség igénybevételevel összefüggésben az adott ügyben eljáró bíróság a jogalkalmazó tevékenysége körében, annak törvényi (esetleg alaptörvényi) kereteit át nem lépve – az adott eljárás lefolytathatóságának feltételeire vonatkozó jogszabályi előírások értelmezése alapján – azt állapítja meg, hogy az eljárás lefolytatásának feltételei nem állnak fenn, vagy éppen annak megindítására az eljárás kezdeményezője nem jogosult, nem hozható összefüggésbe a bírósághoz fordulás jogának sérelmével.” [3404/2020. (XI. 13.) AB végzés, Indokolás [27]] Annak „megítélése, hogy egy polgári ügyre valamely bíróság kizárólagosan illetékes-e, illetve ennek esetleges hiánya egyben a hatáskör hiányát is jelenti – főszabály szerint – önálló jogértelmezési kérdésnek minősül” [3063/2015. (IV. 10.) AB végzés, Indokolás [11]]. Megfelelően irányadó e körben az a törvényes bíróhoz való joggal összefüggő megállapítás is, amely szerint nem vizsgálható egy egyszerű hatásköri vagy illetékességi kérdés, ha az jogértelmezési vagy tényállás-megállapítással összefüggő problémaként vagy eljárásjogi problémaként merül fel, még akkor sem, ha a jogsértés egyébként megállapítható [3076/2020. (III. 18.) AB határozat, Indokolás [21]].
- [44] A konkrét ügyet megvizsgálva a fentiek alapján a következők állapíthatók meg.
- [45] Egyetlen jogszabály sem zárja ki, hogy az indítványozó a személyes adatai kezelésével kapcsolatos vélt vagy valós jogi igényét bírósági úton érvényesítse. Továbbá a bíróságok döntései sem fosztották meg az indítványozót generális jelleggel az igényérvényesítés elvi lehetőségétől. Nem az került megállapításra a perben, hogy az indítványozó nem indíthat eljárást a jogai védelmében (bírósághoz fordulás joga), illetve, hogy a bíróság az eljárás eredményeképpen ne kötelezhetné az adatkezelőt a személyes adatok tekintetében tájékoztatás adására (hatékony bírói jogvédelem követelménye). A bíróságok pusztán arra a következtetésre jutottak, hogy az egyik indítványozói kereset tekintetében nem az Infotv. szerinti polgári, hanem a Mavtv. szerint közigazgatási per megindításának van helye, és emiatt eljárásjogi szempontból meg nem engedett keresethalmazat áll fenn.
- [46] Az, hogy a bíróságnak a saját hatáskörét érintő jogértelmezési kérdésben elfoglalt álláspontja a konkrét esetben a per megszüntetéséhez vezetett, alkotmányjogi értelemben nem korlátozza a bírósághoz fordulás jogát (amely az indítványozót egyébként megilleti az adatai kezelésével kapcsolatban), mivel a közigazgatási per adott esetben éppúgy alkalmas az indítványozó jogvédelmi igényének érvényesítésére, mint a polgári per. Aggály akkor merülhetne fel, ha a közigazgatási per lefolytatásának akadálya lenne, tehát nem lenne olyan bíróság, amely érdemben vizsgálhatná az indítványozó állított jogsérelmét. De erre utaló körülmény jelenleg nincs. Az indítványozó által indított mulasztási per megszüntetéséből sem vonható le ilyen következtetés: a per megszüntetésének kizárólag a felügyeleti szerv előzetes megkeresésének az elmulasztása volt az oka. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből pedig nem vezethető le az információs önrendelkezési jog védelmében indítható eljárás kifejezett típusára vonatkozó követelmény {vö. például a 3124/2015. (VII. 9.) AB határozattal a peres-nempertes eljárások vonatkozásában (Indokolás [59])}. Alapvető jog sérelmét ezért a tisztességes eljáráshoz való jog vonatkozásában sem lehetett megállapítani.

[47] 5. A kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság az ügyben sem az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdésének, sem a XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmét nem állapította meg, és ezért az alkotmányjogi panaszt a rendelkező részben foglaltak szerint elutasította.

Budapest, 2023. május 9.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/159/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3251/2023. (VI. 9.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Budapest Környéki Törvényszék 7.Bpk.55/2022/5. számú ítélete és a Fővárosi Ítéltábla 2.Bpkf.10.554/2022/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, amelyben a Budapest Környéki Törvényszék 7.Bpk.55/2022/5. számú ítélete és a Fővárosi Ítéltábla 2.Bpkf.10.554/2022/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] Az indítvány, annak határidőben előterjesztett kiegészítése és a támadott bírósági határozatok alapján az ügy lényege és az alkotmányjogi panasz előzményei az alábbiak szerint foglalhatók össze.
- [3] A Budapest Környéki Törvényszék 7.Bpk.55/2022/5. számú ítéletével az indítványozó alábbi büntetéseit foglalta összbüntetésbe
 - a Balassagyarmati Törvényszék 9.B.168/2013/23. számú – a Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 2.Bf.479/2013/35. számú határozatával jogerőre emelkedett – ítéletével kiszabott 10 (tíz) év szabadságvesztést (elkövetési idő: 2010. október 28.) és
 - a Budapest Környéki Törvényszék 7.B.64/2016/151. számú – a Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 1.Bf.195/2018/18. számú határozatával jogerőre emelkedett – ítéletével kiszabott 17 (tizenhét) év szabadságvesztést (elkövetési idő: 2011. augusztus 12. és 2011. október 1.).
- [4] Az elsőfokú bíróság az összbüntetés tartamát 20 évben állapította meg, és úgy rendelkezett, hogy az elítélt – mint többszörös visszaeső – feltételes szabadságra nem bocsátható. Az ítélet tanúsága szerint a bíróság – az Alkotmánybíróság összbüntetés jogintézményével összefüggő határozataira figyelemmel – mérlegelte, hogy az indítványozó esetében az összbüntetésbe foglalás során a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Btk.) vagy a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) alkalmazásának van helye. A törvényválasztást azt döntötte el – hangzik az elsőfokú ítélet –, hogy a halmazati, összbüntetési maximum enyhébb volt az elkövetés idején (ítélet 3. oldal). Ezért a bíróság az indítványozó esetében a rá nézve kedvezőbb régi Btk. rendelkezései alapján végezte el az összbüntetésbe foglalást. Az indítványozó fellebbezése alapján eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.
- [5] Úgy vélte az indítványozó, hogy a bíróságok a vele szemben folytatott összbüntetési eljárásban tartalmilag az Alkotmánybíróság által már – a 10/2018. (VII. 18.) AB határozatban – megsemmisített, a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény hatálybalépéséhez kapcsolódó átmeneti rendelkezésekről és egyes törvények módosításáról szóló 2012. évi CCXXIII. törvény 3. §-ának és a szintén – az 1/2020. (I. 2.) AB határozatban – megsemmisített 2/2019. Büntető jogegységi határozatnak megfelelő eljárást tanúsítottak. Utalt az indítványozó arra is, hogy a feltételes szabadon bocsátás vizsgálata keretében a bíróságok az összbüntetésbe foglalás egyes kérdéseiről szóló 3/2002. Büntető jogegységi határozat iránymutatásait vették figyelembe.
- [6] Az indítványozó a támadott bírósági határozatok alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésének a megsértésére hivatkozással állította. Ezen felül indokoltnak tartotta megállapítani az Emberi Jogok Európai Egyezménye 6. cikkének és 13. cikkének a megsértését is. Az indítvány ezen felül tartalmazott utalást az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére, amelynek megsértését az indítványozó szintén megállapíthatónak ítélte.
- [7] Az alaptörvény-ellenesség indokolása körében az indítványozó az alábbiakat adta elő. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jog részjogosítványai köréből az indítványozó a pártatlan bíróhoz való jog sérelmét állította. Úgy vélte, hogy a bíróságok kizárólag a rá nézve hátrányos

körülményeket vették figyelembe a határozathozatalkor. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jog sérelme tekintetében kifogásolta továbbá, hogy az elsőfokú ítélettel szembeni fellebbezésben foglalt részletes jogi indokolását a bíróságok érdemben nem vették figyelembe. Ezen indokokat az indítvány nem tartalmazza.

- [8] Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését érintően az indítványozó utalt a jogbiztonságból és a visszaható hatály tilalmából fakadó követelményekre. Úgy vélte az indítványozó, hogy rá nézve kedvezőbb lett volna, ha a bíróságok az összbüntetésbe foglalást a régi Btk. rendelkezései alkalmazásával végzik el. Erre figyelemmel az indítványozó az összbüntetés mértékét eltúlzottnak, a feltételes szabadságot kizáró rendelkezést indokolatlannak tartotta.
- [9] 2. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e. A befogadás visszautasítása esetén az Alkotmánybíróság rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát [Abtv. 56. § (3) bekezdés].
- [10] A befogadhatóság feltételeit vizsgálva az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítvány az alábbiak szerint nem volt befogadható.
- [11] 3. A konkrét esetben úgy ítélte meg az Alkotmánybíróság, hogy az indítvány csak részben tesz eleget az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében a határozott kérelemmel összefüggésben rögzített feltételeknek az alábbiak szerint.
- [12] Az indítványozó beadványában megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést (Abtv. 27. §) és az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdés]. Meghatározta az Alkotmánybíróság által vizsgálandó konkrét bírósági határozatokat, valamint kifejezett kérelmet fogalmazott meg a megsemmisítésükre.
- [13] Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés értelmében az indítvány mindezek mellett abban az esetben tekinthető határozottnak és fogadható be, ha megjelöli az eljárás megindításának indokait és az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét [b) pont]; továbbá indokolást tartalmaz arra nézve is, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel [e) pont]. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint ilyen indokolás hiányában az indítvány nem alkalmas az érdemi elbírálásra {3075/2016. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [19]; 3231/2016. (XI. 18.) AB határozat, Indokolás [26]}.
- [14] Az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy ezen feltételeket a konkrét indítvány csak részben teljesítette. Az indítvány vizsgálata alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó nem adott elő értékelhető indokolást az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése, az annak köréből felhívott pártatlanság részjogosítványa megsértését érintően. Nem tartotta továbbá elégségesnek az Alkotmánybíróság az indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jog sérelmét érintően kifejtett érveit sem, mivel az alapjogsértést az indítványozó lényegében csak állította. Konkrét indokok és részletes okfejtés hiányában ez ugyanakkor nem volt elégséges a bírósági határozatok érdemi alkotmányossági vizsgálatához. Ezért az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése kapcsán nem volt helye az indítvány érdemi vizsgálatának.
- [15] 4. Az Abtv. 29. §-a alapján az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának az is feltétele, hogy az indítvány a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {erről lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30], illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik. Az indítványozónak az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, valamint XXVIII. cikk (7) bekezdését érintő kifogásait az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság a következőképpen értékelt.
- [16] Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből levezethető visszaható hatály tilalmának megsértésével összefüggésben az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a támadott határozatokban az eljáró bíróságok az indítványozó megállapításaival szemben nem a Btk., hanem a régi Btk. rendelkezései alapján végezték el az összbüntetésbe foglalást. Így az indítványozó azon kifogásai, amelyek alapján a bíróságok esetében olyan jogszabályi rendelkezések alapján foglalták a büntetéseit összbüntetésbe, amelyek a cselekmények elkövetésekor még nem voltak hatályban és rá nézve kedvezőtlenebb előírásokat tartalmaztak, nem alapozták meg egyik, az Abtv. 29. §-ában foglalt feltétel teljesülését sem.

- [17] Megjegyzi az Alkotmánybíróság, hogy az indítványozó kifogásai voltaképpen azzal a jogalkalmazói mérlegeléssel voltak kapcsolatosak, amelyet ezen kedvezőbb szabályok alkalmazása során a bíróság az összbüntetésbe foglalás során lefolytatott.
- [18] Az indítványozó ezen kifogásaival összefüggésben az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hangsúlyozza: az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés *d)* pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]}.
- [19] 5. A fentiek értelmében az Alkotmánybíróság az indítvány vizsgálata alapján arra a megállapításra jutott, hogy az nem felel meg az alkotmányjogi panaszok befogadhatóságával szemben támasztott követelményeknek, és az alkotmányjogi panasz befogadását az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontjaira figyelemmel visszautasította.

Budapest, 2023. május 9.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2017/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3252/2023. (VI. 9.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Győri Törvényszék 1.K.701.316/2021/14. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozók alkotmányjogi panasszal fordultak az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozók az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján a Győri Törvényszék 1.K.701.316/2021/14. számú ítélete, valamint az ennek alapjául szolgáló Vas Megyei Kormányhivatal VA/ETDR-EOF/2559-5/2021. számú végzése és VA/ETDR-EOF/2559-6/2021. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérték, mert azok véleményük szerint sértik az Alaptörvény Nemzeti Hitvallását, a B) cikk (1) bekezdését, C) cikk (3) bekezdését, Q) cikk (2)–(3) bekezdését, R) cikkét, T) cikk (1) bekezdését, I. cikk (1)–(3) bekezdését, II. cikkét, III. cikk (1) bekezdését, IV. cikk (1) bekezdését, VI. cikk (1)–(2) bekezdését, XIII. cikk (1) bekezdését, XV. cikk (1)–(2) és (5) bekezdését, XX. cikkét, XXI. cikk (1)–(2) bekezdését, XXII. cikk (1) bekezdését, XXIV. cikk (1) bekezdését, XXV. cikkét, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését, 15. cikk (1)–(2) bekezdését, 25. cikk (2) bekezdését, 26. cikk (1) bekezdését, 28. cikkét.
- [3] 1.1. A bíróság által megállapított tényállás szerint a Vas Megyei Kormányhivatal alperes bejelentés alapján építésrendészeti eljárást folytatott egy ingatlanon végzett építőipari kivitelezési tevékenység (keleti oldal tárolóval történő bővítése) szabálytalanságával kapcsolatban.
- [4] Az alperes a VA/ETDR-EOF/2559-5/2021. számú végzésével az ingatlan tulajdonosait a szabálytalan állapot megszüntetésére hívta fel vagy fennmaradási engedély benyújtásával vagy az épület elbontásával.
- [5] Ezt követően a VA/ETDR-EOF/2559-6/2021. számú végzésével az építésrendészeti eljárást megszüntette. A végzésben rögzítette, hogy az építési tevékenységre egyszerű bejelentést kellett volna tenni, ezért az építésügyi hatósági szolgáltatásról szóló 312/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Elj.r.) 67. § (2) bekezdése alapján indította meg az eljárást. Megállapította, hogy az épületre fennmaradási engedély adható, ezért az 5. számú végzésével az építetők fennmaradási engedély iránti kérelem benyújtására hívta fel. Ennek az építetők elégettek, ezért az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) 47. § (1) bekezdés c) pontja alapján az eljárást megszüntette.
- [6] Felperesek a keresetükben a végzések megsemmisítését és az alperes új eljárásra kötelezését kérték. Kifejtették, hogy az építetők az építésrendészeti eljárással érintett, lakóépület keleti oldalán megvalósított tároló építésén túlmenően az ingatlan nyugati, felperesi ingatlan felőli oldalán is építési munkálatokat végeztek, melyeket felperesek 2021 márciusában észleltek először. A tárgybeli ingatlan nyugati homlokzatán és oldalán történt munkálatok sértik az építésügyi szabályokat. Emellett rögzítették, hogy a főépület utca felőli kéményének állaga rendkívül sokat romlott, arról tégladarabok potyognak felperesek udvarára. Ezen jogsértő építési munkákkal az alperes nem foglalkozott. Részletesen ismertették ezen építési munkákat és azok jogsértő voltát alátámasztó érveket. Álláspontjuk szerint az alperes eljárása sérti az Elj.r. 58. § (4) bekezdés a) és b) pontját. E rendelkezések alapján valamennyi, a felperesek által sérelmezett építési munka kapcsán köteles lett volna az alperes építésrendészeti eljárást lefolytatni. Utaltak arra, hogy I. rendű felperes fogyatékosága révén sérülékeny csoportba tartozik, ugyanakkor alperes nem biztosította számára a támogatott döntéshozatal lehetőségét.
- [7] A Győri Törvényszék 1.K.701.316/2021/14. számú ítéletében a felperesek keresetét elutasította.
- [8] Az Elj.r. 67. § (1) bekezdése szerint „az építésfelügyeleti hatóság építésrendészeti eljárást a (2) bekezdésben meghatározott esetekben hivatalból, valamint az építésügyi hatóság megkeresésére folytat le.”

- [9] A (2) bekezdés szerint „az építésfelügyeleti hatóság építésrendészeti eljárást folytat le, ha az ellenőrzésen megállapítja, hogy [...]”.
- [10] A közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 48 § (1) bekezdés c) pontja alapján az eljárást megszüntető végzés elleni kereset visszautasításának nem volt helye, mivel nincs olyan jogszabályi rendelkezés, amely kizárná jelen ügyben felperesek keresetindítási jogát. A közvetlen érintettség vizsgálata a Kp. 88. § (1) bekezdés b) pontja alapján a per érdemére tartozó kérdés, tehát a keresetőségi jog hiánya a kereseti kérelem ítélettel történő elutasítását eredményezi.
- [11] A per érdemét tekintve rögzíti a bíróság, hogy az alperes a bejelentés alapján a tárgyi ingatlan keleti oldalán megépített tároló szabálytalanságával kapcsolatban indított építésrendészeti eljárást, a nyugati oldallal kapcsolatban kifogásolt építési munkák miatt eljárás lefolytatását nem tartotta indokoltnak.
- [12] A bíróság vizsgálta, hogy a felperesek alappal kifogásolhatják-e azt, hogy az általuk sérelmezett munkákkal kapcsolatban az alperes nem folytatta le az építésrendészeti eljárást.
- [13] E körben a bíróság rögzíti, hogy az Elj.r. 67. § (2) bekezdése egyértelmű abban, hogy a hatóság az építésrendészeti eljárást hivatalból folytatja le, ha a hatósági ellenőrzésen jogsértést tapasztal. A hatóság jogköre annak eldöntése, hogy a hatósági ellenőrzés, mint tényfeltárás tartalma alapján megindítja-e hivatalból az építésrendészeti eljárást vagy sem. A jogszabály a természetes személyek számára nem biztosítja a lehetőséget kérelemre építésrendészeti eljárás lefolytatására.
- [14] A Kúria a Kpkf.V.40.331/2020/4. számú végzésében rámutatott arra, hogy a hatósági ellenőrzést kezdeményező személy nyilatkozata, kérelme, bejelentése őt nem teszi automatikusan ügyfélle, azaz akinek fellépése nyomán a hatóság az ellenőrzést megindította, ugyanis a hatóság ténylegesen hivatalból indítja meg az eljárást vagy rendel el az ellenőrzést, a hatósági ellenőrzés ügyfele kizárólag az ellenőrzés alá vont személy. Amennyiben az ellenőrzés eredményeképpen a hatóság jogszabálysértést nem tapasztal, nem köteles eljárást indítani, és az nem is kényszeríthető ki.
- [15] Az alperes kizárólag a keleti oldalon megépült tároló kapcsán folytatott le építésrendészeti eljárást és jogszerűen mellőzhette a felperesek által kifogásolt további építkezések kapcsán az építésrendészeti eljárás megindítását. Az Elj.r. 58. § (4) bekezdés a) és b) pontjából sem következik az az értelmezés, hogy bejelentés alapján a hatóságnak valamennyi, a bejelentő által megjelölt szabálytalanságot kötelező lenne építésrendészeti eljárás, vagy azt megelőző hatósági ellenőrzés keretében vizsgálnia. E rendelkezés nem törli át a hivatalbóliság elvét, tehát a hatóság kizárólag azon szabálytalanságokat vizsgálhatja, amelyek kapcsán az eljárás lefolytatását saját maga indokoltnak tartja.
- [16] A fentiek miatt a hatóságnak nem kellett vizsgálni a felperesek által állított egyéb építési munkák jogszerűségét és az e körben előadott jogsértéseket a bíróság sem vizsgálta.
- [17] A felperesek sérelmezték, hogy az alperes megsértette a támogató igénybevételére vonatkozó eljárási rendelkezéseket is. Ennek kapcsán rögzítette a bíróság, hogy a felperesek tévesen értelmezik a támogató eljárási szerepét. A támogató igénybevétele feltételezi, hogy az ügyfél az ügyben személyesen jogosult eljárni, mivel nem áll cselekvőképességet kizáró, illetve korlátozó gondnokság hatálya alatt, belátási képessége kisebb mértékű csökkenése mellett. A támogató funkciója, hogy azon eljárási cselekményeknél, ahol személyesen kell jelen lenni, a támogató az ügyfél részvételét, nyilatkozatának megtételét segítse. Nem feladata a támogatónak az érintett személy jogi képviselőnek ellátása, nem jogosult helyette és nevében nyilatkozatot tenni, feladata kizárólag a támogató személy segítése. Ez következik a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 2:38. §, valamint az Ákr. 32. §-ának rendelkezéseiből is. Fontos kiemelni, hogy a hatóságnak a támogató igénybevétele kapcsán kizárólag tájékoztatási kötelezettsége van. Nem feladata a támogató részvételének biztosítása. Az Ákr. hivatkozott rendelkezéseiből egyértelműen következik, hogy a támogató a személyes közreműködést igénylő eljárási cselekménynél (pl. ügyfél személyes meghallgatása, tárgyalás, helyszíni szemle stb.) működik közre és ennek során egyeztethet az ügyféllel a nyilatkozata megtételében. Az eljárás során a felperesek személyes közreműködését igénylő eljárási cselekmény nem történt, ennek kapcsán a támogató részvétele fel sem merült. Másrészt pedig rögzíthető a megelőző eljárás során keletkezett iratok, valamint a periratok alapján, hogy II. rendű felperes mint I. rendű felperes édesanyja a támogató szerepét egyértelműen ellátja, tehát ez ezzel elérendő cél gámhivatali eljárás nélkül is biztosított volt.
- [18] A fentiekre figyelemmel a bíróság a felperesek keresetét elutasította.

- [19] 1.2. Az indítványozók ezt követően az Abtv. 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordultak az Alkotmánybírósághoz.
- [20] Az indítványozók szerint a bírósági döntés iratellenes, sérti a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot. Az indítványozók az ügyfélként való bevonásuk mellőzése miatt kérték a bíróságtól a hatósági döntések megsemmisítést. Sérelmezték, hogy az ítélet a kereseti kérelmük ezen elemére nem tér ki és indokolást sem tartalmaz. A második vagylagos kereseti kérelmük még csak célzás szintjén sem tartalmazza a támogatott döntéshozatal nem biztosítására történő hivatkozást. Az ítélet mégis részletesen indokolja, hogy miért jogszerű, ha a hatóság nem biztosítja a támogató igénybevételét. A második vagylagos kereseti kérelmük részletesen kifejtette a fogyasztókkal élők alapjogaival kapcsolatos érvelésüket, amely viszont nem lett megindokolva az ítéletben. Az indítványozók sérelmezték, hogy a bíróság egyik kereseti kérelmüket sem vizsgálta meg. A kereseti kérelemükről való döntés hiánya a jogorvoslathoz való jog és a bírósághoz fordulás jogát is sérti. Kifogásolták, hogy a hatóság nem tett eleget tényállás megállapítási kötelezettségének, nem alkalmazta a szakági anyagi jogot, nem tartotta be az eljárási szabályokat, megsértette az ügyféli jogokat, a fogyasztókkal élő személy jogait. Az indítványozók továbbá sérelmezték, hogy a bíróság nem hallgatta meg őket, az általuk felhozott tények egyikét sem vizsgálta meg és a tényállás tisztázásának elmaradását a hatóságoknak nem róta fel. A bíróság az érdemi vizsgálatról és az anyagi jogszabályok alkalmazásától elzárkózott. Az ítéletét kizárólag egy eljárási szabályra, az Elj.r. 67. § (1)–(2) bekezdéseire alapozta, amely nem is törvényi, hanem csak egy rendeleti szintű rendelkezés. A hatóság és a bíróság nem vette figyelembe az OTÉK szabályait, a szomszédos ingatlan nyugati, az indítványozók felé eső oldalán végzett építési munkákat. A bíróság nem vette figyelembe a hatóságokra vonatkozó bizonyítási eljárást, az Ákr. és Kp. előírásait. Kifejtették, hogy az ítéletben hivatkozott kúriai döntés és az indítványozók ügye nem is hasonlít egymásra. A bíróság az általuk megjelölt alapjogokat nem vette figyelembe, a fogyasztókkal élő indítványozóval szembeni hatósági és bírósági bánásmód sérti az Alaptörvényt.
- [21] Az indítványozók kérték a bíróságtól, hogy a hatósági iratokba betekinthesse, de a bíróság ezen kérelmüket is indokolás nélkül figyelmen kívül hagyta. A bíróságnak vizsgálni kellett volna az indítványozók ügyféli jogállását, hiszen a szomszédos telken az építési munkák őket közvetlenül érintették. A bíróság a keresetösségi jog vizsgálatára nem tért ki. Álláspontjuk szerint az ítéletnek nevezett bírói döntés nem is valódi ítélet, hanem csak egy érdemi vizsgálat nélkül visszautasító végzés.
- [22] Véleményük szerint a támadott ítélet és a benne hivatkozott kúriai döntés egy jogállamban elfogadhatatlan megállapítást tesz. Az eljárásban sérült az Alaptörvény 15. cikk (1)–(2) bekezdése. Szerintük a hatóság önkényesen hozhat döntést, amely felett a bírói kontroll nem érvényesül. Az Elj.r. 67. § (1)–(2) bekezdésének bíróság általi értelmezése és alkalmazása az ügyféli jogok kiürítését jelenti. Az építési munkák folytán a jogaikban sértett személyek, a telek szomszédok tehetetlenek. Ugyanis amíg a hatóság az építési engedélyről tájékoztatja a közvetlen szomszédokat, addig az engedély nélkül végezhető építési munkák kapcsán nincs ilyen lehetőség. Építésrendészeti eljárást a jogaikban sértett személyek nem kezdeményezhetnek. Amennyiben pedig valaki bejelentéssel él nem tudja jogait érvényre juttatni, hiszen a hatóság mérlegelésétől függ, hogy indít-e építésrendészeti eljárást.
- [23] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben foglalt befogadhatósági feltételeknek.
- [24] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz határidőben érkezett és azt a benyújtásra jogosultak és érintettek nyújtották be jogorvoslati jogaik kimerítését követően.
- [25] A befogadhatóság további feltételeit vizsgálva az Alkotmánybíróság az alábbi következtetésekre jutott.
- [26] Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja alapján csak az Alaptörvényben biztosított jogok védelmének eszköze. Az indítványozók alkotmányjogi panaszukban az Alaptörvény megsértett rendelkezéseként jelölték meg – többek között – a Nemzeti Hitvallást, a B) cikk (1) bekezdését, C) cikk (3) bekezdését, Q) cikk (2)–(3) bekezdését, R) cikkét, T) cikk (1) bekezdését, I. cikk (1)–(3) bekezdését, 15. cikk (1)–(2) bekezdését, 25. cikk (2) bekezdését, 26. cikk (1) bekezdését, 28. cikkét. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálybalépése után is fenntartotta korábbi értelmezését, mely szerint a jogbiztonság önmagában nem alapjog, így a B) cikk (1) bekezdésének a sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén – lehet alapítani [3323/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]].

- Mivel jelen esetben az indítvány ilyen irányú indokolást nem tartalmazott, ezért a B) cikk (1) bekezdésének sérelme érdemben nem vizsgálható. Az Alkotmánybíróság továbbá az Alaptörvény fent megjelölt cikkeivel összefüggésben rámutat arra, hogy valamely államcél vagy egyéb alaptörvényi rendelkezés megsértésének a megállapítása alkotmányjogi panasz keretében nem indítványozható. Az Alaptörvény hivatkozott rendelkezései nem minősülnek az Alaptörvényben biztosított jogoknak, a felhívott alaptörvényi rendelkezések címzettjei nem az indítványozó, nem biztosítanak számára jogot, ezért alkotmányjogi panaszt sem lehet közvetlenül ezekre alapítani. Ezért az utalt alaptörvényi rendelkezésekkel összefüggésben érdemi vizsgálat lefolytatásának nincs helye {3386/2020. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [14]; 3039/2020. (II. 24.) AB végzés, Indokolás [22]; 3010/2022. (I. 13.) AB végzés, Indokolás [30]; 3065/2015. (IV. 10.) AB végzés; Indokolás [18]; 3088/2015. (V. 19.) AB végzés, Indokolás [31], 3003/2017. (II. 1.) AB határozat, Indokolás [22]; 3231/2017. (X. 3.) AB végzés, Indokolás [21]; 3177/2019. (VII. 10.) AB végzés, Indokolás [23]; 3229/2021. (V. 28.) AB végzés, Indokolás [43]}.
- [27] Az Abtv. 52. § (1b) bekezdésének *b)* pontja alapján az indítványnak az alkotmányjogi panasz esetén meg kell határoznia az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének a lényegét, az *e)* pontja értelmében pedig nem elegendő az Alaptörvény egyes rendelkezéseire hivatkozni, az indítványban meg kell indokolni, hogy az Alaptörvény egyes felhívott rendelkezéseit a megsemmisíteni kért döntés miatt és mennyiben sérti. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében meghatározott feltételeknek, mert az Alaptörvény II. cikkével, III. cikk (1) bekezdésével, IV. cikk (1) bekezdésével, VI. cikk (1)–(2) bekezdésével, XIII. cikk (1) bekezdésével, XV. cikk (1)–(2) és (5) bekezdésével, XX. cikkével, XXI. cikk (1)–(2) bekezdésével, XXII. cikk (1) bekezdésével, XXV. cikkével, XXVIII. cikkével, XXVIII. cikk (7) bekezdésével összefüggésben nem tartalmaz alkotmányjogilag értékelhető indokolást, érdemben elbírálható érvelést arra vonatkozóan, hogy a támadott ítélet miként sérti ezeket az Alaptörvényben biztosított jogokat. Az Alkotmánybíróság ezért ezen alaptörvényi rendelkezések vonatkozásában nem folytatott le érdemi vizsgálatot {34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]}.
- [28] Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [29] Az indítványozók az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében és XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljárásból való jog sérelmére hivatkoztak. Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése nem a bírósági eljárásra, hanem a közigazgatási hatósági eljárásra vonatkozik. Mivel azonban az indítvány a bíróság eljárásával és döntésével kapcsolatban tartalmaz indokokat a tisztességes eljárásból való jog sérelmére vonatkozóan, ezért az Alkotmánybíróság ezt az indítványi elemet tartalma szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmét állító indítványi elemként bírálta el {3178/2019. (VII. 10.) AB végzés, Indokolás [39]}.
- [30] Az Alkotmánybíróság az indítványozóknak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével, a tisztességes bírósági eljárásból való joggal összefüggésben előadott érveivel kapcsolatban a következőket állapította meg.
- [31] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés *d)* pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]}. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {3012/2016. (I. 25.) AB végzés, Indokolás [20]}.
- [32] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozók alkotmányjogi panaszában a bíróság eljárásának és döntésének felülbírálatára irányul. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítványozók panaszában egészében nem alkotmányossági, hanem törvényességi kérdésekre vonatkozik, az eljáró bíróság tényállás-megállapításának, bizonyítékértékelésének, valamint jogértelmezésének és jogalkalmazásának helytállóságát

vitatja és a támadott ítéletben foglalt döntést magát, annak hátrányos voltát tekintik alapjogi sérelemnek a döntés Alkotmánybíróság általi megváltoztatása érdekében.

- [33] Az Alkotmánybíróság megállapította azt is, hogy az indokolási kötelezettség konkrét ügyben történő megsértésének kételye sem merül fel, a Győri Törvényszék ítéletében számot adott az érdemi döntést alátámasztó lényeges érvekről. Az alkotmánybírósági gyakorlat szerint „a bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása” {3107/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [38]; 30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]}. Az Alkotmánybíróság itt is hangsúlyozza, hogy önmagában az a körülmény, hogy az indítványozók nem értenek egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [34] Mindezek alapján az indítványozók által az alkotmányjogi panaszban felvetett aggályok a támadott bírói döntés érdemi alkotmányossági vizsgálatát nem teszik lehetővé, mert az indítvány nem tartalmaz olyan érvet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kérdését.
- [35] 3. A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadhatósági vizsgálatának eredményeként arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjában, 52. § (1b) bekezdésében és 29. §-ában meghatározott törvényi feltételeknek, ezért azt az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2023. május 9.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s.k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s.k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s.k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s.k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2273/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3253/2023. (VI. 9.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Győri Törvényszék 1.K.700.074/2022/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozók alkotmányjogi panasszal fordultak az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozók az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CL. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján a Győri Törvényszék 1.K.700.074/2022/9. számú ítélete, valamint az ennek alapjául szolgáló Vas Megyei Kormányhivatal VA/ETDR-EOF/2559-7/2021. számú végzése és VA/ETDR-EOF/261-3/2022. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérték, mert azok véleményük szerint sértik az Alaptörvény Nemzeti Hitvallását, a B) cikk (1) bekezdését, C) cikk (3) bekezdését, Q) cikk (2)–(3) bekezdését, R) cikkét, T) cikk (1) bekezdését, I. cikk (1)–(3) bekezdését, II. cikkét, III. cikk (1) bekezdését, IV. cikk (1) bekezdését, VI. cikk (1)–(2) bekezdését, XIII. cikk (1) bekezdését, XV. cikk (1)–(2) és (5) bekezdését, XX. cikkét, XXI. cikk (1)–(2) bekezdését, XXII. cikk (1) bekezdését, XXIV. cikk (1) bekezdését, XXV. cikkét, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését, 15. cikk (1)–(2) bekezdését, 25. cikk (2) bekezdését, 26. cikk (1) bekezdését, 28. cikkét.
- [3] 1.1. A bíróság által megállapított tényállás szerint a Vas Megyei Kormányhivatal alperes bejelentés alapján építésrendészeti eljárást folytatott egy ingatlanon végzett építőipari kivitelezési tevékenység szabálytalanságával kapcsolatban.
- [4] A felperes, mint a szomszédos ingatlan hasznélvezője az eljárásban ügyféli jogállásának megállapítását kérte, egyúttal iratbetekintés iránti kérelmet is előterjesztett.
- [5] Az alperes a VA/ETDR-EOF/2559-7/2021. számú végzésével az ügyféli jogállás iránti kérelmet visszautasította, egyúttal az iratbetekintés iránti kérelmet elutasította.
- [6] Megállapította, hogy a szabálytalanság megszüntetéséhez a szomszédos ingatlan hasznélvezőjének tūrésére kötelezése nem merült fel, ezért az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) 46. § (1) bekezdés a) pontja alapján az ügyféli jogállás megállapításának előfeltételei nem állnak fenn. Ugyanezen indokkal utasított el a felperes iratbetekintés iránti kérelmét.
- [7] A felperes 2021. december 20-án keresetet terjesztett elő a végzés ellen.
- [8] Az alperes utóbb, a 2022. január 14. napján kelt VA/ERDR-EOF/261-3/2022. számú végzésével a fenti végzést a hatáskör megjelölése tekintetében kijavította, majd a 2022. január 19. napján kelt VA-ERDR-EOF/261-4/2022. számú végzésével a keresettel támadott végzést módosította. Az ügyféli jogállás megállapítása iránti kérelmet elutasította, illetve a keresettel támadott végzés indokolását kiegészítette. Rögzítette, hogy az építésrendészeti eljárás tárgya a tárgyi ingatlan keleti homlokzatán megvalósított tárolóval történő bővítés szabálytalansága, ezzel szemben a felperes a nyugati homlokzaton megvalósított kivitelezési munkákat kifogásolta, melyre azonban az eljárás nem terjed ki. A tárolóval történő bővítés kapcsán közvetlen érintettséget megállapítani nem lehetett.
- [9] A felperes a módosított végzésre kiterjesztett keresetében elsődlegesen a végzés megváltoztatását és az ügyféli jogállás megállapítását, iratbetekintési jogának biztosítását, másodlagosan a végzés megsemmisítését és az alperes új eljárásra kötelezését kérte.
- [10] Kifejtette, hogy az építetők az építésrendészeti eljárással érintett lakóépület keleti oldalán megvalósított tároló építésén túlmenően az ingatlan nyugati, felperesi ingatlan felőli oldalán is építési munkálatokat végeztek, melyeket felperes 2021 márciusában észlelt először. A tárgybéli ingatlan nyugati homlokzatán és oldalán történt munkálatok sértik az építésügyi szabályokat. Emellett rögzítette, hogy a főépület utca felőli kéményének állaga

rendkívül sokat romlott, arról tégladarabok potyognak felperes udvarára. Ezen jogsértő építési munkákkal az alperes nem foglalkozott.

- [11] A jogsérelmek körében hivatkozott egyrészt arra, hogy az alperes eljárása sérti az építésügyi hatósági szolgáltatásról szóló 312/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Elj.r.) 58. § (4) bekezdés *a*) és *b*) pontját. Részletezte azon álláspontját, miszerint az alperesi hatóság jogsértően két eljárásra szakított az ügyet: külön folytatta le az építésrendészeti eljárást, melyben a felperes számára nem biztosított ügyféli jogot, illetve ugyancsak külön folytatta le a fennmaradási engedélyezési eljárást, melyben a felperes számára az ügyféli jogot látszólagosan biztosította. Állítása szerint a hivatkozott rendelkezés alapján valamennyi jogsértő munka kapcsán teljeskörű vizsgálatot kellett volna lefolytatni.
- [12] Sérelmezte, hogy az alperes az építésrendészeti eljárás megszüntetését követően döntött az ügyféli jogállás iránti kérelméről.
- [13] A módosított, kijavított végzés kapcsán hivatkozott az Ákr. 123. § (1) bekezdés *a*) pontja szerinti semmiségre, e körben részletesen kifejtette a hatáskör hiányával kapcsolatos érvelését, illetve utalt arra, hogy a hatásköri hibát kijavítani nem lehet. Utat továbbá az Ákr. 125. § (4) bekezdésének sérelmére is, mely kapcsán kifejtette, hogy a kijavítás valójában módosítás, ezért még egyszer már nem módosíthatta volna a határozatát az alperes.
- [14] Az ügyféli jogállása megállapíthatósága kapcsán utalt az Elj.r. 4. § (2) bekezdésére, valamint a 3278/2019. (XI. 5.) AB határozatra. A nyugati homlokzat kapcsán megvalósított építési munkák körében a közvetlen érintettsége fennállt. Az alperesnek pedig az építésrendészeti eljárás során lett volna feladata megállapítani, hogy ezen munkák érintették-e az építésügyi szabályokat és ennek megfelelően felperest is ügyfélként kellett volna kezelni az eljárásban.
- [15] A Győri Törvényszék 1.K.700.074/2022/9. számú ítéletében a felperes keresetét elutasította.
- [16] A bíróság mindenekelőtt a felperes semmisségével és az alapvégzés módosíthatóságával kapcsolatos felperesi kifogásokat vizsgálta.
- [17] Az Ákr. 123. § (1) bekezdés *a*) pontja a semmiséget a hatáskör hiányához fűzi. Semmiséget megállapítani akkor lehet, ha a hatóság az adott ügyben jogszabályi felhatalmazás hiányában járt el. Az építésügyi és építésfelügyeleti hatóságok kijelöléséről és működési feltételeiről szóló 343/2006. (XII. 23.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R.) 3. §-a alapján az építésfelügyeleti hatósági feladatok címzettje a fővárosi és megyei kormányhivatal. Az Elj.r. 67. § (1) bekezdése alapján az építésrendészeti eljárást az építésfelügyeleti hatóság folytatja. A végzést tehát az arra hatáskörrel és illetékességgel rendelkező Vas Megyei Kormányhivatal hozta, semmisség nem állapítható meg. Felperesi érveléssel ellentétben az alapvégzésben az R. 1. §-ára tévesen hivatkozott a hatóság, de ez a hatáskörét, mint tény érdemben nem érintette, tehát egyértelműen elírás történt. Ezért helytállóan rendelkezett az Ákr. 90. § (5) bekezdése alapján a végzés kijavításáról. Ebből az okból a kijavító végzés nem minősül a döntés módosításának, ezért a módosító végzés sem ütközik az Ákr. 115. § (4) bekezdésébe.
- [18] Az alperes a bejelentés alapján a tárgyi ingatlan keleti oldalán megépített tároló szabálytalanságával kapcsolatban indított építésrendészeti eljárást, a nyugati oldallal kapcsolatban kifogásolt építési munkák miatt eljárás lefolytatását nem tartotta indokoltnak.
- [19] A bíróság vizsgálta, hogy a felperes alappal kifogásolhatja azt, hogy az általa sérelmezett munkákkal kapcsolatban az alperes nem folytatta le az építésrendészeti eljárást, mely összefüggésben áll az ügyféli jogállás tárgyában hozott döntéssel is.
- [20] E körben a bíróság kifejtette, hogy az Elj.r. 67. § (2) bekezdése egyértelmű abban, hogy a hatóság az építésrendészeti eljárást hivatalból folytatja le, ha a hatósági ellenőrzésen jogsértést tapasztal. A hatóság jogköre annak eldöntése, hogy a hatósági ellenőrzés mint tényfeltárás tartalma alapján megindítja-e hivatalból az építésrendészeti eljárást vagy sem. A jogszabály a természetes személyek számára nem biztosítja a lehetőséget kérelemre építésrendészeti eljárás lefolytatására.
- [21] A Kúria a Kpkf.V.40.331/2020/4. számú végzésében rámutatott arra, hogy a hatósági ellenőrzést kezdeményező személy nyilatkozata, kérelme, bejelentése őt nem teszi automatikusan ügyféllé, azaz akinek fellépése nyomán a hatóság az ellenőrzést megindította, ugyanis a hatóság ténylegesen hivatalból indítja meg az eljárást vagy rendeli el az ellenőrzést, a hatósági ellenőrzés ügyfele kizárólag az ellenőrzés alá vont személy. Amennyiben az ellenőrzés eredményeképpen a hatóság jogszabálysértést nem tapasztal, nem köteles eljárást indítani, és az nem is kényszeríthető ki.
- [22] Az alperes kizárólag a keleti oldalon megépült tároló kapcsán folytatott le építésrendészeti eljárást és jogszerűen mellőzhette a felperes által kifogásolt további építkezések kapcsán az építésrendészeti eljárás megindítását. Az Elj.r. 58. § (4) bekezdés *a*) és *b*) pontjából sem következik az az értelmezés, hogy a bejelentés

alapján a hatóságnak valamennyi, a bejelentő által megjelölt szabálytalanságot kötelező lenne építésrendészeti eljárás, vagy azt megelőző hatósági ellenőrzés keretében vizsgálnia. E rendelkezés nem törli át a hivatalbóliság elvét, tehát a hatóság kizárólag azon szabálytalanságokat vizsgálhatja, amelyek kapcsán az eljárás lefolytatását saját maga indokoltnak tartja.

- [23] A fentiek miatt a hatóságnak nem kellett vizsgálnia a felperes által állított egyéb építési munkák jogszerűségét, és az e körben előadott jogsértéseket a bíróság sem vizsgálta.
- [24] Önmagában az a tény, hogy az építésrendészeti eljárás megszüntetését követően döntött az alperes az ügyféli jogállás megtagadásáról, a döntés tartalmát érdemben nem érinti. Ebből nem következik az, hogy az ügyféli jogállás megilleti a felperest, illetve a döntés megsemmisítése sem változtat a döntések sorrendiségén, tehát emiatt megsemmisítés és új eljárás lefolytatása sem lehet indokolt.
- [25] Az Elj.r. 4. § (2) bekezdése szerinti ügyféli jogállás feltétele a közvetlen érintettség vizsgálata. A bíróság részletesen kifejtette, hogy a jelen eljárásnak nem volt tárgya a nyugati oldalon megvalósított építési munka. Azt pedig a felperes sem vitatta, hogy a keleti oldalon megépített tároló a jogára, jogos érdekére közvetlen kihatással nincs, tehát a közvetlen érintettség hiányára hivatkozással helytállóan tagadta meg az alperes a felperes ügyféli jogállását. A végzés rendelkezéséből egyértelmű, hogy a hatóság a felperes ügyféli jogállását tagadta meg, ezért a szomszédos ingatlan tulajdonosával kapcsolatban rögzített felperesi aggályok nem értelmezhetőek.
- [26] Összegezve rögzíthető, hogy az alperes megalapozottan tagadta meg a felperes ügyféli jogállását, melyből következően a felperes iratbetekintésre sem volt jogosult, mivel azt az Ákr. 33. § (1) bekezdése az ügyfél számára teszi lehetővé.
- [27] A fentiekre figyelemmel a bíróság a felperes keresetét elutasította.
- [28] 1.2. Az indítványozók ezt követően az Abtv. 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordultak az Alkotmánybírósághoz.
- [29] Sérelmezték, hogy a hatóság végzése a szomszédos telek haszonélvezője (a továbbiakban: indítványozó2.) ügyféli jogállás megállapítása iránti kérelmét visszautasította, az eljárásban az autista lánya, mint a szomszédos telek tulajdonosa (a továbbiakban: indítványozó1.) nem vett részt. Az indítványozó2. szerint az Elj.r. 4. § (1) bekezdése alapján az indítványozó1., mint a szomszédos telek tulajdonosa az építésrendészeti eljárásban ügyfél. Álláspontja szerint ügyfélnek minősül az építési tevékenységgel „érintett telek” tulajdonosa, tehát az „érintett telek” értelmezését kell alapul venni. A hatóság módosító végzése is megtagadta az indítványozó1. ügyféli jogállását. Az indítványozó2. ezt a hatósági aktust is sérelmezte. Az indítványozó2. azt is sérelmezte, hogy az indítványozó1. nem kapott tájékoztatást az ügyféli jogállás hivatalbóli vizsgálatáról. A bíróság pedig a kioktatási kérelmet nem válaszolta meg, melyben azt kérdezte, hogy szükséges-e a lányának a perbevonása, felperesként való perbelépése. Mivel a bíróság az ügyféli jogállásra vonatkozó konkrét kérelmét figyelmen kívül hagyta, ezért az indítványozó1.-nek esélye sincs arra, hogy hatékony jogorvoslattal éljen. A hatósági ellenőrzésre okot adó bejelentést indítványozó2. tette, azonban nem a keleti oldalon lévő szabálytalan bővítéssel kapcsolatban, hanem a nyugati, azaz az indítványozók felé eső oldalon lévő jogsértő építési munkákkal kapcsolatban.
- [30] Az indítványozó2. sérelmezte, hogy a fennmaradási engedélyezési eljárásban ügyfélként bevonásra kerültek, mint telekszomszédok, de az építésrendészeti eljárásban nem lehettek azok. Az indítványozó2. sérelmezte, hogy az alperesi hatóság azzal érvelt, hogy az engedélyezési eljárásban a telekszomszéd ügyféli jogállásának megállapítására más eljárási szabályok vonatkoznak, mint az építésrendészeti eljárásban. Ezt a különbségtételt azonban az Elj.r. 4. §-a nem teszi lehetővé. Az Elj.r. 4. §-ának „érintett telek” kifejezése a szomszédos telekre is vonatkozik. Az Elj.r. 4. § (1) bekezdésből tehát egyértelmű, hogy indítványozó1. ügyfél mind az engedélyezési, mind az építésrendészeti eljárásban. Sérelmezte továbbá, hogy a hatóság nem tájékoztatta arról, hogy megtagadta az ügyféli jogállását. Az indítványozók egyike se kapott értesítést az építésrendészeti eljárás megindulásáról, holott indítványozó2. a hatóságtól folyamatosan kért tájékoztatást. A hatóság köteles különösen a hivatalból megindult építésrendészeti eljárásban az ügyfelek személyét megállapítani és őket az eljárás megindulásáról értesíteni. Az indítványozó2. szerint tehát nem a bejelentés, hanem a telekszomszédosság a releváns. A jogegyenlőségi szabály megsértése az, ha a tárgybeli ingatlan keleti oldalával kapcsolatos egyik eljárásban ügyfél indítványozó2., a másik ugyanezen keleti oldallal kapcsolatos eljárásban pedig nem. Az Elj.r. alapján mind az engedélyezési, mind az építésrendészeti eljárásban ugyanazok a szempontok szerint kell a hatóságnak az ügyfél minőséget megállapítani. A megkülönböztetés *contra legem*, önkényes, sérti a törvény előtti egyenlőség elvét, az egyenlő bánásmód elvét, az emberi méltósághoz való jog. Az indítványozók szerint a bíróságnak

a hatóság döntését nem kellett volna helyben hagynia és rájuk nézve kedvező döntést kellett volna hoznia az ügyféli jogállás megállapítása tekintetében.

- [31] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben foglalt befogadhatósági feltételeknek.
- [32] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó². a bírósági eljárásban egyedüli felperesként vett részt, így alkotmányjogi panasz benyújtására jogosult [Abtv. 51. § (1) bekezdés]. Az indítványozó jogosultnak tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben nyújtotta be az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszát. Az indítványozó¹. az alkotmányjogi panasz benyújtására nem jogosult.
- [33] Az indítványozó². alkotmányjogi panaszát határidőben, jogorvoslati jogának kimerítését követően nyújtotta be.
- [34] A befogadhatóság további feltételeit vizsgálva az Alkotmánybíróság az alábbi következtetésekre jutott.
- [35] Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja alapján csak az Alaptörvényben biztosított jogok védelmének eszköze. Az indítványozók alkotmányjogi panaszukban az Alaptörvény megsértett rendelkezéseként jelölték meg – többek között – a Nemzeti Hitvallást, a B) cikk (1) bekezdését, C) cikk (3) bekezdését, Q) cikk (2)–(3) bekezdését, R) cikkét, T) cikk (1) bekezdését, I. cikk (1)–(3) bekezdését, 15. cikk (1)–(2) bekezdését, 25. cikk (2) bekezdését, 26. cikk (1) bekezdését, 28. cikkét. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálybalépése után is fenntartotta korábbi értelmezését, mely szerint a jogbiztonság önmagában nem alapjog, így a B) cikk (1) bekezdésének a sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén – lehet alapítani [3323/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]]. Mivel jelen esetben az indítvány ilyen irányú indokolást nem tartalmazott, ezért a B) cikk (1) bekezdésének sérelme érdemben nem vizsgálható. Az Alkotmánybíróság továbbá az Alaptörvény fent megjelölt cikkeivel összefüggésben rámutat arra, hogy valamely államcél vagy egyéb alaptörvényi rendelkezés megsértésének a megállapítása alkotmányjogi panasz keretében nem indítványozható. Az Alaptörvény hivatkozott rendelkezései nem minősülnek az Alaptörvényben biztosított jogoknak, a felhívott alaptörvényi rendelkezések címzettjei nem az indítványozó, nem biztosítanak számára jogot, ezért alkotmányjogi panaszt sem lehet közvetlenül ezekre alapítani. Ezért az utalt alaptörvényi rendelkezésekkel összefüggésben érdemi vizsgálat lefolytatásának nincs helye [3386/2020. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [14]; 3039/2020. (II. 24.) AB végzés, Indokolás [22]; 3010/2022. (I. 13.) AB végzés, Indokolás [30]; 3065/2015. (IV. 10.) AB végzés; Indokolás [18]; 3088/2015. (V. 19.) AB végzés, Indokolás [31], 3003/2017. (II. 1.) AB határozat, Indokolás [22]; 3231/2017. (X. 3.) AB végzés, Indokolás [21]; 3177/2019. (VII. 10.) AB végzés, Indokolás [23]; 3229/2021. (V. 28.) AB végzés, Indokolás [43]].
- [36] Az Abtv. 52. § (1b) bekezdésének b) pontja alapján az indítványnak az alkotmányjogi panasz esetén meg kell határoznia az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének a lényegét, az e) pontja értelmében pedig nem elegendő az Alaptörvény egyes rendelkezéseire hivatkozni, az indítványban meg kell indokolni, hogy az Alaptörvény egyes felhívott rendelkezéseit a megsemmisíteni kért döntés miatt és mennyiben sérti. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében meghatározott feltételeknek, mert az Alaptörvény II. cikkével, III. cikk (1) bekezdésével, IV. cikk (1) bekezdésével, VI. cikk (1)–(2) bekezdésével, XIII. cikk (1) bekezdésével, XV. cikk (1)–(2) és (5) bekezdésével, XX. cikkével, XXI. cikk (1)–(2) bekezdésével, XXII. cikk (1) bekezdésével, XXV. cikkével, XXVIII. cikkével, XXVIII. cikk (7) bekezdésével összefüggésben nem tartalmaz alkotmányjogilag értékelhető indokolást, érdemben elbírálható érvelést arra vonatkozóan, hogy a támadott ítélet miként sérti ezeket az Alaptörvényben biztosított jogokat. Az Alkotmánybíróság ezért ezen alaptörvényi rendelkezések vonatkozásában nem folytatott le érdemi vizsgálatot [34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]].
- [37] Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [38] Az indítványozók az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében és XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jog sérelmére hivatkoztak. Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése nem a bírósági eljárásra, hanem a közigazgatási hatósági eljárásra vonatkozik. Mivel azonban az indítvány a bíróság eljárásával és döntésével kapcsolatban tartalmaz indokokat a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmére vonatkozóan, ezért az Alkotmánybíróság ezt az indítványi elemet tartalma szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmét állító indítványi elemként bírálta el [3178/2019. (VII. 10.) AB végzés, Indokolás [39]].
- [39] Az Alkotmánybíróság az indítványozóknak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével, a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben előadott érveivel kapcsolatban a következőket állapította meg.

- [40] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés *d)* pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]}. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {3012/2016. (I. 25.) AB végzés, Indokolás [20]}.
- [41] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozók alkotmányjogi panasza valójában a bíróság eljárásának és döntésének felülbírálatára irányul. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítványozók panasza egészében nem alkotmányossági, hanem törvényességi kérdésekre vonatkozik, az eljáró bíróság tényállás-megállapításának, bizonyítékértékelésének, valamint jogértelmezésének és jogalkalmazásának helytállóságát vitatja és a támadott ítéletben foglalt döntést magát, annak hátrányos voltát tekintik alapjogi sérelemnek a döntés Alkotmánybíróság általi megváltoztatása érdekében.
- [42] Az Alkotmánybíróság megállapította azt is, hogy az indokolási kötelezettség konkrét ügyben történő megsértésének kételye sem merül fel, a Győri Törvényszék ítéletében számot adott az érdemi döntést alátámasztó lényeges érvekről. Az alkotmánybírósági gyakorlat szerint „a bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása” {3107/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [38]; 30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]}. Az Alkotmánybíróság itt is hangsúlyozza, hogy önmagában az a körülmény, hogy az indítványozók nem értenek egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [43] Mindezek alapján az indítványozók által az alkotmányjogi panaszban felvetett aggályok a támadott bírói döntés érdemi alkotmányossági vizsgálatát nem teszik lehetővé, mert az indítvány nem tartalmaz olyan érvet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kérdését.
- [44] 3. A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadhatósági vizsgálatának eredményeként arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 27. § (1) bekezdés *a)* pontjában, 52. § (1b) bekezdésében és 29. §-ában meghatározott törvényi feltételeknek, ezért azt az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2023. május 9.

Dr. Sulyok Tamás s.k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s.k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s.k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s.k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s.k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2262/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3254/2023. (VI. 9.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.III.38.043/2021/11. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján a Kúria Kfv.III.38.043/2021/11. számú ítélete, valamint az ennek alapjául szolgáló Fővárosi Törvényszék 111.K.701.637/2021/54. számú ítélete és Budapest Főváros Kormányhivatala BP/1004/00092-18/2020. számú határozata alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mert azok véleménye szerint sértik az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdését, VI. cikk (1)–(2) bekezdését, XIII. cikk (1) bekezdését, XXIV. cikk (1) bekezdését és XXVIII. cikk (1) bekezdését.
- [2] 1.1. A bíróság által megállapított tényállás szerint egy budapesti ingatlan a felperes és az I. rendű alperesi érdekelt közös tulajdonában áll. Az ingatlanon külön bejárattal rendelkező kétlakásos családi ház található, amelyeknek a hátsókert beépítését követően kialakult mérete az 1982. április 26-án záradékolt építési engedélyezési terv szerint 6 méter. Az ingatlan hátsókerti részén, építési helyen kívül, 10 évet meghaladóan egy fémváz, üvegszerkezettel fedett télikert épült, kapcsolódva a lakóépülethez, 1 méterre csökkentve a hátsókert méretét. A felperes 2020-ban az üvegszerkezeten belül szakaszosan téglafalazatot épített ki, majd az egyes falszakaszok elkészültével a teljes meglévő télikert szerkezetét elbontotta.
- [3] Az alperes kormányhivatal – bejelentésre – 2020. október 2-án az ingatlanon hatósági ellenőrzést tartott. Ennek eredményeként 2020. november 20-án határozatával kötelezte a felperest a hátsókerti épületbővítés elbontásával a kivitelezés megkezdése előtti állapot visszaállítására, a szabálytalan építési terület bekerítésére, a balesetveszély elhárítása érdekében szükséges intézkedések megtételére. Felhívta a felperes figyelmét arra is, hogy a hátsókertben az elbontott télikertet nem építheti vissza.
- [4] A felperes az alperes határozatával szemben keresetet terjesztett elő, melyet a Fővárosi Törvényszék elutasított.
- [5] A felperes felülvizsgálati kérelme alapján eljáró Kúria a Fővárosi Törvényszék ítéletét hatályában fenntartotta.
- [6] A Kúria a felülvizsgálati kérelemben foglaltakra tekintettel hangsúlyozza, hogy az alperes ugyan bejelentés nyomán, de hivatalból folytatott le eljárást. A bejelentés következtében az alperes építésfelügyeleti ellenőrzést („szemlést”) tartott. Az ellenőrzés során tapasztaltak alapján tudja az építésfelügyeleti hatóság eldönteni, hogy szabálytalan-e az építkezés, az eljárás megindítása szükséges-e. A Kúria Kfv.III.37.625/2017/10. számú ítéletében az egyértelmű fogalomhasználat érdekében utalt arra, hogy a hatóságok – mint, ahogy jelen ügyben is – bizonyos értelemben szinonimaként használják a helyszíni szemle és az ellenőrzés fogalmakat. Valójában azonban jelen esetben hivatalból indult az ügy. Az elsőfokú építésfelügyeleti hatóság ellenőrzést rendelt el és ellenőrzési jegyzőkönyvet vett fel, melyben rögzítette a feltárt szabálytalanságot. Ellenben a szoros értelemben vett „helyszíni szemle” a már folyamatban lévő eljárásokban lefolytatható bizonyítási cselekmény. Így az ellenőrzéssel kapcsolatosan fel sem merülhetett a helyszíni szemle körében hivatkozott felperesi jogsérelem. Amennyiben az megállapítható lenne, az az ügy érdemére kihatással nem bírna.
- [7] A közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 43. § (1) bekezdéséből következően a felperesnek legkésőbb a keresetindítási határidő elteltéig előadott kereseti indokai határozzák meg a közigazgatási per irányát, a bíróság jogszerűségi vizsgálatának kereteit. A felperes azon érve, hogy a Budapest Főváros II. Kerületi Önkormányzat Képviselő-testületének építési szabályzatáról szóló 28/2019. (XI. 27.) önkormányzati rendelete (a továbbiakban: KÉSZ) rendelkezéseit az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta, csak a keresetlevél előterjesztésére nyitva álló határidő elteltét követően, a per során előterjesztett nyilatkozatokban

jelent meg, ennél fogva ennek értékelésére az elsőfokú bíróságnak nem volt lehetősége, az tiltott keresetkiterjesztésnek minősült. Ezen felvetések jogi értékelésébe a Kúria sem bocsátkozhatott.

- [8] A felperes felülvizsgálati kérelmét arra alapította, hogy a 10 évet meghaladóan felépített télikert nem melléképület, nem önálló épületrész, az a korábbi épület statikailag egybeépült része, így egységesen kezelendő. A rendelkezésre álló iratok – az 1982. április 26-án záradékolt építési engedélyezési terv – szerint azonban az ingatlanon egy külön bejárattal rendelkező kétlakásos családi ház állhat 6 m mélységű hátsókerettel. Azt a felperes sem vitatta, hogy ezt követően történt a hátsókeret részen, építési helyen kívül 10 évet meghaladóan egy fémváz, üvegszerkezettel fedett rész építése, kapcsolódva a lakóépülethez, 1 m-re csökkentve a hátsókeret méretét. Majd a felperes 2020-ban ezen üvegszerkezeten belül szakaszosan téglafalazatot épített ki, az egyes falszakaszok elkészültével a teljes meglévő üvegszerkezetet elbontotta.
- [9] A Kúria hangsúlyozza, hogy annak eldöntése, hogy a felperes által elvégzett építési tevékenység átalakításnak vagy bővítésnek minősül-e, jelen perben megállapított tényállás és a felek nyilatkozatai ismeretében jogkérdés, amelynek eldöntésekor a közigazgatási bíróságnak a perben rendelkezésre álló bizonyítékokra kellett figyelemmel lennie.
- [10] Az országos településrendezési és építési követelményekről szóló 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet (a továbbiakban: OTÉK) 1. számú melléklet 8. pontja határozza meg az átalakítást, 17. pontja pedig a bővítést. A Kúria gyakorlata szerint az átalakítás és a bővítés csak meglévő épületekhez képest értelmezhető (Kfv.III.37.265/2016/6.) A Kúria döntésében még arra is kitért, hogy még a visszabontás után megmaradó falrészletek sem minősülnek épületnek, így azok átalakítása, bővítése nem lehetséges. Jelen esetben az ingatlanon egy külön bejárattal rendelkező kétlakásos családi ház állt, amelyhez épített épületrész üvegfalazatát a felperes visszabontotta és annak helyére téglafalazatot emelt.
- [11] A kétlakásos lakóépülethez viszonyítva a felperes részéről 2020-ban végzett építési munka bővítésnek minősül, hiszen az által az építmény térfogata növekedett. Az üvegfal lebontásával a korábbi épületrész megszűnt, annak átalakítása nem értelmezhető. Ezen jogértelmezést támasztja alá a Kúria Kfv.III.37.158/2014/5. számú döntése is.
- [12] A felperes okfejtésével szemben az elsőfokú bíróság nem új építésnek, hanem az alperessel megegyezően bővítésnek minősítette az építési tevékenységet. A bővítés nyilvánvalóan építési tevékenységgel valósult meg. Nincs jelentősége annak, hogy szakaszosan, milyen sorrendben végezte el a felperes az építési munkákat, mert az eredeti épületből megmaradó részek határozzák meg a minősítést. A felülvizsgálati kérelemben hivatkozott és az OTÉK 1. számú melléklet 63. pontjában definiált korszerűsítés fogalmának nem feleltethető meg a felperesi építkezés, hiszen az kizárólag meglévő építmény, építményrész, önálló rendeltetési egység, helyiség rendeltetésszerű és biztonságos használatra alkalmasságának javítása, használati értékének, teljesítőképességének, üzembiztonságának növelése érdekében végzett építési tevékenység lehet.
- [13] Hangsúlyozza a Kúria, nem annak van jelentősége, hogy az építés bővítésnek vagy átalakításnak minősül-e, hanem annak, hogy a hátsókeretre vonatkozó előírások be nem tartása okán jogszerűtlen volt-e annak elhelyezése.
- [14] Miután a Kúria a felperes álláspontjával szemben nem átalakításnak minősítette a megvalósított építési kivitelezési tevékenységet, ekként az engedély és bejelentés hiányának értékelése körében tett felperesi – átalakításra vonatkozó – érvek sem foghattak helyt.
- [15] Az építésügyi és építésfelügyeleti hatósági eljárásokról és ellenőrzésekről, valamint az építésügyi hatósági szolgáltatásról szóló 312/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Éhe.) 58. § (4) bekezdés *a*) és *b*) pontja, az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (a továbbiakban: Étv.) 33/A. § és 48. §-aiból látható, hogy még az engedély és bejelentés nélkül végezhető építési tevékenységnél is vizsgálni kell, hogy a megvalósított tevékenység az építési jogszabályi rendelkezéseknek megfelel-e. Habár a felperes 10 éven túli építkezése a télikert bontására kötelezést nem tette lehetővé, annak önkéntes elbontásával a felperes nem szerzett újabb jogot építési tevékenység és ezáltal bővítés elvégzésére. Ez következik a Kúria Kfv. II.37.431/2012/10. számú döntéséből is.
- [16] Az OTÉK 35. § (4) bekezdésének szabálya értelemszerűen vonatkozik a bővítésre, hiszen a bővítéssel változhat az elő-, oldal-, és hátsókeret mérete, ami jelen esetben bekövetkezett.
- [17] Ténykérdés tehát, hogy egy szabálytalanul megépített és fennmaradási engedéllyel sem fenntartható épületbővítésről van szó, amihez a tulajdonostárs igazoltan nem adta hozzájárulását. Utalt e körben a Kúria arra is, hogy mind az Éhe. 65. § (1) bekezdés *d*) pontja, mind az építőipari kivitelezési tevékenységről szóló 191/2009. (IX. 15.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm.r.) 3. § (2a) bekezdése a tulajdonostárs kifejezett nyilatkozatának

csatolását írja elő. Ezt pedig egy leírt hangfelvétel nem pótolhatja. Ilyen nyilatkozatot a felperes a per során nem szolgáltatott.

- [18] Összegezve megállapítható, hogy az építkezésre építési helyen kívül az OTÉK előírásait sértve került sor. Szerzett jog hiányában az alperesnek a hátsókerti épületbővítés elbontásáról kellett rendelkeznie.
- [19] Végezetül rámutat a Kúria, a felperes által hivatkozott kúriai döntések – eltérő tényállás okán – nem támasztják alá a felperes érveit, éppen ellenkezőleg, azok az elsőfokú bíróság jogértelmezését igazolják.
- [20] Mindezekre tekintettel a Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.
- [21] 1.2. Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a bírósági ítéletek és a közigazgatási határozat alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, a bíróság új eljárásra utasítását, valamint a döntések végrehajtásának felfüggesztését kérte, mert azok véleménye szerint sértik az Alaptörvény és az emberi jogok európai egyezményének több cikkét.
- [22] Az indítványozó szerint a Kúria ítélete *contra legem*, logikátlan és tényekkel ellentétes indokolást és döntést tartalmaz, ami sérti az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdését, a XIII. cikk (1) bekezdésében rögzített tulajdonhoz való jogot, valamint a XXIV. cikk (1) bekezdésében és a XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jogot. Álláspontja szerint a hatóság és a bíróságok nem teljesítették az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) 62. §-ában szabályozott tényállás tisztázási kötelezettségüket. A Kúria figyelmen kívül hagyta és nem vizsgálta az érintett ingatlanra vonatkozó hátsókert távolság megfelelőségét megállapító építési szabályokat, az OTÉK 35. § (4) bekezdését és a KÉSZ-t.
- [23] Az indítványozó szerint a Kúriának a Kp. 43. § (1) bekezdésére való hivatkozása, mely szerint a KÉSZ-ben taglalt megfelelőséget nem veheti figyelembe, mert az csak a keresetlevél előterjesztésére nyitva álló határidő elteltét követően, a per során előterjesztett nyilatkozatokban jelent meg logikátlan, iratellenes és *contra legem* jogalkalmazás.
- [24] Az indítványozó szerint a Kúria indokolásával ellentétesen az általa végzett építési munka az OTÉK 1. melléklet 36. pontja szerint felújításnak és nem bővítésnek minősül. Álláspontja szerint azzal, hogy az üvegszerkezeten belül szakaszosan téglafalazatot épített ki, az egyes falszakaszok elkészültével a teljes meglévő üvegszerkezetet elbontotta azt jelenti, hogy az eredeti épületen belül történt építési tevékenység felújítás vagy átalakítás, hiszen az építmény térfogata nem növekedett. A Kúria ítélete tehát önkényes jogértelmezés eredménye.
- [25] Az indítványozó sérelmezte, hogy a Kúria nem foglalkozott az általa felhozott kúriai döntésekkel és azt állapította meg, hogy ezek az eltérő tényállás okán nem támasztják alá az érveit, éppen ellenkezőleg, azok az elsőfokú bíróság jogértelmezését igazolják.
- [26] Az indítványozó kifogásolta, hogy a Kúria az épület elhelyezésének jogszerűtlenségét vizsgálta, miközben az elhelyezés új épületre vonatkozik, a tárgybeli épület pedig 40 éve, a télikert 10 éve adott helyen áll. A Kúria logikátlan érvelést fejtett ki arra vonatkozóan, hogy miért szabálytalan az építési munkát, miközben ehhez a KÉSZ-ben található kritériumokat nem vizsgálta.
- [27] A Kúriának a bővítésre, a felújításra és az átalakításra adott értelmezése ellentétes a hatályos jogszabályokkal. A Kúria nem vizsgálta sem az OTÉK, sem a KÉSZ szabályait, ami alapján az épületen belül történő falak felépítése kizárja a térfogatnövekedést. Az indokolás önellentmondásos és ellentétes a tényekkel.
- [28] Logikátlan a Kúriának azon megállapítása is, hogy a szemle nem is szemle, hanem csak ellenőrzés. A Kúria nem vette figyelembe, hogy a hatóság megszegte az erre vonatkozó szabályokat és nem hívta fel őt az Ákr. 48. § (1) és (3) bekezdése, valamint a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény 1:5. §-a alapján a tulajdonostárs jognyilatkozatának pótlására. Álláspontja szerint a tulajdonosi hozzájárulás hiánya nem jelent olyan mértékű szabálytalanságot, amely alapján bontási határozatot lehet elrendelni.
- [29] Összességében megállapítható, hogy a Kúria nem vette figyelembe a KÉSZ 32. § (2) bekezdését, *contra legem* alkalmazta és értelmezte az Ákr. 48. § (1) és (3) bekezdését, 62. §-át, 68. §-át, az OTÉK 35. § (4) bekezdését, 1. melléklet 8., 15., 36. pontját, a Kp. 43. § (1) bekezdését és a KÉSZ 32. § (2) bekezdés a) pontját.
- [30] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenképp azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben foglalt befogadhatósági feltételeknek.
- [31] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz határidőben érkezett és azt a benyújtásra jogosult és érintett nyújtotta be jogorvoslati jogának kimerítését követően.
- [32] A befogadhatóság további feltételeit vizsgálva az Alkotmánybíróság az alábbi következtetésekre jutott.

- [33] Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja alapján csak az Alaptörvényben biztosított jogok védelmének eszköze. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény megsértett rendelkezéseként jelölte meg az R) cikk (2) bekezdését. Az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy az Alaptörvény hivatkozott rendelkezése nem minősül Alaptörvényben biztosított jognak, a felhívott alaptörvényi rendelkezés címzettje nem az indítványozó, nem biztosítanak számára jogot, ezért alkotmányjogi panaszt sem lehet közvetlenül ezekre alapítani. Ezért az utalt alaptörvényi rendelkezésekkel összefüggésben érdemi vizsgálat lefolytatásának nincs helye {3386/2020. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [14]}.
- [34] Az Abtv. 52. § (1b) bekezdésének b) pontja alapján az indítványnak az alkotmányjogi panasz esetén meg kell határozni az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének a lényegét, az e) pontja értelmében pedig nem elegendő az Alaptörvény egyes rendelkezéseire hivatkozni, az indítványban meg kell indokolni, hogy az Alaptörvény egyes felhívott rendelkezéseit a megsemmisíteni kért döntés miatt és mennyiben sérti. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében meghatározott feltételeknek, mert az Alaptörvény VI. cikk (1)–(2) bekezdésével összefüggésben nem tartalmaz alkotmányjogi-lag értékelhető indokolást, érdemben elbírállható érvelést arra vonatkozóan, hogy a támadott ítélet miként sérti ezt az Alaptörvényben biztosított jogot. Az Alkotmánybíróság ezért ezen alaptörvényi rendelkezések vonatkozásában nem folytatott le érdemi vizsgálatot {34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]}.
- [35] Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [36] Az indítványozó az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében és XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jog sérelmére hivatkozott. Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése nem a bírósági eljárásra, hanem a közigazgatási hatósági eljárásra vonatkozik. Mivel azonban az indítvány a bíróság eljárásával és döntésével kapcsolatban tartalmaz indokokat a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmére vonatkozóan, ezért az Alkotmánybíróság ezt az indítványi elemet tartalma szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmét állító indítványi elemként bírálta el {3178/2019. (VII. 10.) AB végzés, Indokolás [39]}.
- [37] Az Alkotmánybíróság az indítványozónak az Alaptörvény a XIII. cikk (1) bekezdésével a tulajdonhoz való joggal és a XXVIII. cikk (1) bekezdésével, a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben előadott érveivel kapcsolatban a következőket állapította meg.
- [38] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés d) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon. {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]} A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {3012/2016. (I. 25.) AB végzés, Indokolás [20]}.
- [39] Az Alkotmánybíróság korábbi döntéseiben nem zárta ki, hogy a *contra legem* jogalkalmazás kivételes esetben, a bírói jogértelmezés kirívó – alapjogi relevanciát elérő – hibája miatt a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmének a megállapíthatóságára vezessen {20/2017. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [21]–[29]; 3295/2019. (XI. 18.) AB végzés, Indokolás [37]–[40]}. A jelen ügyben azonban ilyen kivételes, érdemi vizsgálatra okot adó körülmény nem merült fel. Önmagában az, hogy az indítványozó az egyébként megindokolt bírósági ítélet érvelését tévesnek tartja, nem alkotmányossági kérdés.
- [40] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszában a bírósági döntés felülbírálatára irányul. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítványozó panaszában egészében nem alkotmányossági, hanem törvényességi kérdésekre vonatkozik, az eljáró bíróság tényállás-megállapításának, bizonyítékértékelésének, valamint jogértelmezésének és jogalkalmazásának helytállóságát vitatja és a támadott

ítéletben foglalt döntést magát, annak hátrányos voltát tekinti alapjogi sérelemnek a döntés Alkotmánybíróság általi megváltoztatása érdekében.

- [41] Mindezek alapján az indítványozó által az alkotmányjogi panaszban felvetett aggályok a támadott bírói döntés érdemi alkotmányossági vizsgálatát nem teszik lehetővé, mert az indítvány nem tartalmaz olyan érvet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kérdését.
- [42] 3. A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadhatósági vizsgálatának eredményeként arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjában, 52. § (1b) bekezdésében és 29. §-ában meghatározott törvényi feltételeknek, ezért azt az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2023. május 9.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2018/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3255/2023. (VI. 9.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.V.20.636/2020/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (Dr. Halmos Ügyvédi Iroda, eljáró ügyvéd: dr. Halmos Péter) útján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő. Az indítványozó az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja és az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján kérte a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.V.20.636/2020/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését, mivel álláspontja szerint az sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, R) cikk (2) bekezdését, a T) cikk (2) bekezdését, a XXVIII. cikk (1) bekezdését, valamint 28. cikkét.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege az ügyben előterjesztett beadvány és a bíróságok által hozott határozatok alapján a következőképpen foglalható össze.
- [3] Az indítványozó földműveléssel foglalkozik és e tevékenységével összefüggésben több ingatlant vett haszonbérbe a Magyar Államtól (a továbbiakban: eladó). Az általa művelt ingatlanokkal szomszédos, megközelítőleg 34 hektáros, földterületet az eladó nyilvános árverésen értékesítette egy harmadik fél számára 2016-ban.
- [4] Az indítványozó a törvényadta határidőn belül gyakorolta elővásárlási jogát, mint olyan földműves, aki helyben lakó szomszédnak minősül [a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvény (a továbbiakban: Földforgalmi tv.) 18. § (1) bekezdés c) pontja alapján].
- [5] Mivel az elfogadó nyilatkozatra, annak megtételét követő huzamosabb idő elteltével az eladó képviseletében eljáró Nemzeti Földalapkezelő Szervezet (a továbbiakban: NFA, jogutódja a nemzeti Földügyi Központ (a továbbiakban: NFK) sem reagált, az indítványozó jogi képviselője – 2016. augusztus 23-án – beszerezte az ingatlan tulajdoni lapját, amelyen széljegyben szerepelt az eredeti vevő tulajdonszerzése. Ugyanezen a napon az indítványozó levélben fordult az NFA-hoz, kérve tájékoztatásukat, hogy elővásárlási joga ellenére miért nem vele kötöttek szerződést.
- [6] Az indítványozó 2016. szeptember 30-án fordult a bírósághoz kérve a szerződés érvénytelenségének a megállapítását. Az NFA 2016. október 4-én kelt válaszelevelében – indokolás nélkül – arról tájékoztatta az indítványozót, hogy nem tudta megelőzni a szerződés szerinti vevőt.
- [7] Az első fokon eljáró Pécsi Járásbíróság (a továbbiakban: elsőfokú bíróság vagy járásbíróság) ítéletében megállapította, hogy a tárgybani adásvételi szerződés az indítványozóval szemben hatálytalan, és a szerződés az eladó és az indítványozó között jött létre. Az eladó fellebbezése folytán eljáró Pécsi Törvényszék (a továbbiakban: másodfokú bíróság vagy törvényszék) helybenhagyta az elsőfokú bíróság ítéletét. Ítéletében többek között annak tulajdonított jelentőséget, hogy az eladó nem reagált az indítványozó elfogadó nyilatkozatára és érdeklődésére is csak a perindítást követően válaszolt. Ebből azt a következtetést vonta le, hogy az eladó mulasztása miatt az indítványozó nem esett késedelembe igénye érvényesítésekor. A törvényszék megjegyezte, hogy az eladó jobb tudomása ellenére vitatta, hogy az indítványozó nem helyben lakó földműves.
- [8] Az eladó felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő, amelynek nyomán a Kúria ítéletével a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatva a keresetet elutasította. A Kúria álláspontja szerint ugyanis az indítványozó az elfogadó nyilatkozat megtételekor a kógens törvényi előírás ellenére [Földforgalmi tv. 21. § (5) bekezdése] nem igazolta okiratokkal az elővásárlási jogosultságát, amely alapján megelőznél a szerződéses vevőt.
- [9] Az indítványozó ezt követően perújítási kérelmet terjesztett elő, arra hivatkozással, hogy az elfogadó nyilatkozatához csatolt hatósági bizonyítványt, amely igazolta az életvitelszerű helyben lakás tényét, a Kúria nem vette

figyelembe. Az elsőfokú bíróság – ezt a tényt új bizonyítékként elfogadva – a Kúria ítéletét hatályon kívül helyezte és megállapította, hogy az adásvételi szerződés az eladó és az indítványozó között jött létre. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) elővásárlásra vonatkozó rendelkezéseire képest a Földforgalmi tv. speciális szabályokat tartalmaz. Ennek lényege, hogy a Ptk. elővásárlásra vonatkozó szabályai szerint az elővásárlásra jogosulttal a szerződés megkötése előtt kell közölni a vételi ajánlatot. Ezzel szemben a Földforgalmi tv.-ben a szerződés megkötése időben megelőzi az elővásárlási jog gyakorlásának lehetőségét. A megkötött szerződés érvényes, de hatályos csak akkor lesz, ha nincs elővásárlásra jogosult, vagy az elővásárlási jogosultak nem kívánnak élni jogosultságukkal, vagy nem igazolták megfelelően e jogosultságuk létét. A Földforgalmi tv. alapján tehát a Ptk. rendszeréhez képest fordított sorrendben folyik az eljárás. Fentiekből a járásbíróság azt a következtetést vonta le, hogy nem a szerződéskötésről való tudomásszerzéstől [Ptk. 6:223. § (2) bekezdése], hanem attól az időponttól számít az igényérvényesítés határideje, amikor az eladó közli az elővásárlásra jogosulttal, hogy elfogadó nyilatkozata ellenére nem lépett az adásvételi szerződés szerinti vevő helyébe. A tárgyi ügyben az NFA-nak – a Nemzeti Földalapba tartozó földrészletek hasznosításának részletes szabályairól szóló 262/2010. (XI. 17.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Vhr.) 22. §-ának helyes értelmezésével – haladéktalanul, de legkésőbb 5 munkanapon belül tájékoztatnia kellett volna az indítványozót is a pályázat eredményéről.

- [10] Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint az eladó hallgatása (mulasztása) miatt az indítványozó a keresetlevele előterjesztéséig (2016. szeptember 30. napja) nem tudta meg bizonyosan, hogy elővásárlási jogát az eladó figyelmen kívül hagyta és azt sem, hogy milyen indokok alapján. A bíróság véleménye szerint erre a tulajdoni lap másolat beszerzése önmagában nem volt elegendő, az eladó pedig az ügyvédi megkeresésre nem válaszolt. Mindezek alapján a járásbíróság úgy ítélte meg, hogy az indítványozó a Ptk. 6:223. § (2) bekezdésében előírt 30 napos szubjektív határidőt nem mulasztotta el, illetőleg az eladó egyidejű mulasztása az indítványozó késedelmét kizárta. A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.
- [11] Az eladó felülvizsgálati kérelme alapján eljáró Kúria a perújítási eljárásban hozott jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte, a perújítási elsőfokú ítéletet megváltoztatta és a Kúriának az alapeljárásban hozott jogerős ítéletét hatályában fenntartotta. A Kúria mindenekelőtt leszögezte, hogy az igényérvényesítésre nyitva álló 30 napos határidő akkor nyílik meg, amikor az elővásárlásra jogosult tudomást szerez elővásárlási joga megsértéséről, vagyis arról, hogy elfogadó nyilatkozatát figyelmen kívül hagyva az eladó és a szerződés szerinti vevő a szerződést teljesítik. A Ptk. 6:223. § (2) bekezdése szerinti 30 napos határidő megnyílása azonban mindig az egyedi tényállás függvénye, annak időpontja mindig az adott ügy körülményeinek vizsgálatával állapítható meg. Ebből következően a tudomásszerzés nem szűkíthető le az NFA – elővásárlási jogosult részére adott – tájékoztatása alapján történő megismerésre. A tárgyi ügyben az indítványozó – maga által sem vitatottan – 2016. augusztus 23-án szerzett tudomást az adásvételi szerződés szerinti vevő tulajdonjogának bejegyzésére irányuló kérelméről, annak széljegyzéséről. A Kúria szerint ez a nap tekinthető a tudomásszerzés időpontjának, ettől a naptól kell számítani a 30 napos határidőt, amelyet az indítványozó elmulasztott, hiszen keresetét 2016. szeptember 30-án terjesztette elő.
- [12] 1.2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában előadta, hogy a Kúria figyelmen kívül hagyta a Vhr. 22. § (1)–(2) bekezdésében foglaltakat és csak a Ptk. 6:223. §-ára alapította döntését, amelynek eredményeképp pervesztes lett. Álláspontja szerint a Kúria nem alkalmazta az Alaptörvény 28. cikkét, azaz nem vette figyelembe a jogszabály (Vhr.) célját, így megsértette a jogállami jogbiztonságot [B) cikk (1) bekezdése], az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdését (az Alaptörvény és a jogszabályok mindenkire kötelezőek), illetve a T) cikk (2) bekezdését (a jogszabályok körének meghatározása). A fentiek eredményeképp a Kúria *contra legem* döntést hozott, amely egyben *contra constitutionem* is, így az ítélet sérti a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése] is. Ezért az indítványozó kérte a Kúria ítélet megsemmisítését.
- [13] 2. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdéseiben meghatározottak alapján mindenekelőtt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie, ezért az Alkotmánybíróság tanácsban eljárva elsőként azt vizsgálta, hogy az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerinti indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz előterjesztésére vonatkozó, törvényben meghatározott követelményeknek.
- [14] 2.1. Az indítványozó a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségek kimerítése után, a törvény által biztosított hatvan napos határidőn belül terjesztette elő alkotmányjogi panaszát. A polgári perben, amely az alkotmányjogi

panasz alapjául szolgál, az indítványozó felperes volt, így érintettsége megállapítható. Az indítvány részben megfelel a határozott kérelem követelményeinek is, mivel megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét kijelölő alaptörvényi és törvényi rendelkezést, a támadott bírósági döntést, az Alaptörvény megsértett rendelkezését, az eljárás megindításának indokait, indokolást a tekintetben, hogy a bírói döntés miért és mennyiben sérti az Alaptörvény felhívott rendelkezéseit, illetve kifejezett kérelmet tartalmaz az alaptörvény-ellenesnek talált bírói döntés megsemmisítésére.

- [15] Az alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi feltétele [Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pont], hogy az indítványozó Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozzon. Az indítvány e feltételnek csak részben tesz eleget. Az Alkotmánybíróság gyakorlata következetes abban, hogy az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdése, T) cikk (1) bekezdése nem tartalmaz az indítványozók számára Alaptörvényben biztosított jogot, így arra alkotmányjogi panaszt alapítani az indítványozóknak nincs lehetősége {3079/2021. (III. 4.) AB végzés, Indokolás [21]; 3258/2020. (VII. 3.) AB végzés, Indokolás [6]; 3248/2020. (VII. 1.) AB végzés, Indokolás [9]; 3349/2021. (VII. 23.) AB végzés, Indokolás [34]}.
- [16] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában hivatkozott az Alaptörvény 28. cikkének sérelmére is. Ennek kapcsán az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy gyakorlata értelmében az Alaptörvény 28. cikkében foglalt, a bíróságoknak címzett jogértelmezési segédszabály nem tekinthető olyan Alaptörvényben biztosított jognak, amelynek sérelmére hivatkozva alkotmányjogi panaszt lehetne benyújtani {3084/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [6]; 3176/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]}.
- [17] Abban is következetes az Alkotmánybíróság gyakorlata, hogy a B) cikk (1) bekezdésének sérelmére alkotmányjogi panasz csak kivételesen, a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás, valamint a felkészülési idő hiánya esetén alapítható {lásd például: 3371/2020. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [15]}. Az indítványozó azonban nem a fentiekre hivatkozva állította a B) cikk (1) bekezdésének sérelmét.
- [18] Az alkotmányjogi panasz ezért a fenti elemeiben nem teljesíti az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja szerinti feltételeket.
- [19] 2.2. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel.
- [20] Elsőként azt vizsgálta az Alkotmánybíróság, hogy azonosítható-e olyan alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, amely megalapozná az érdemi vizsgálatot. Az Alkotmánybíróság szerint ilyen kérdésnek tekinthető a *contra legem* jogalkalmazás tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot sértő jellege. Az Alkotmánybíróság elsőként a 20/2017. (VII. 18.) AB határozatban ismerte el, hogy a *contra legem* jogalkalmazás – bizonyos feltételek teljesülése esetén – alaptörvény-ellenességre vezethet. Fentiekből következően új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés nem volt azonosítható, ezért erre tekintettel érdemi vizsgálatnak nem volt helye.
- [21] A továbbiakban azt vizsgálta az Alkotmánybíróság, hogy a Kúria támadott ítélete felveti-e a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét.
- [22] Az indítványozó azt sérelmezte, hogy – szemben az első- és másodfokú bírósággal – a Kúria nem alkalmazta a Vhr. 22. §-át, illetve nem vette figyelembe a Vhr. 22. §-ának célját, megalkotásának indokait. Az indítványozó azt állította, hogy a szerződéskötésről való tudomásszerzést a Kúria eltérően értelmezte, mint az alsóbb fokú bíróságok. A Kúria szerint ugyanis a tudomásszerzés ténye nem szűkíthető le az NFA tájékoztatására, hanem esetről-esetre kell eldönteni, hogy az elővásárlásra jogosult mikor szerzett tudomást a szerződés megkötéséről.
- [23] Az indítványozó tehát azért állította a támadott kúriai ítélet alaptörvény-ellenességét (a tisztességes bírósági eljáráshoz való joga sérelmét), mert véleménye szerint a Kúria az ügyre vonatkozó jogszabályokkal ellentétes döntést hozott.
- [24] Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt emlékeztet állandó gyakorlatára, amely szerint az Alkotmánybíróság mindaddig tartózkodik attól, hogy törvényértelmezési és szakjogi kérdésekben állást foglaljon {7/2013. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [33], [38]}, amíg a jogalkalmazói jogértelmezés közvetlenül nem befolyásolja valamely alapjog gyakorolhatóságát és tényleges érvényesülését {13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [51]; megerősítve: 3208/2014. (VII. 21.) AB végzés, Indokolás [16]}. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, amely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bíróság

szervezet feletti „szuperbíróság” szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza továbbá, hogy a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések önmagukban nem adhatnak alapot az alkotmányjogi panasznak. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna {lásd: 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]}. A jogi indokok helyességének vizsgálata főszabály szerint nem tartozik az Alkotmánybíróság hatáskörébe. Az indítványozó által állított *contra legem* jogértelmezés és jogalkalmazás önmagában nem alapozza meg az alkotmányellenességet, tehát a pusztán a bírói jogértelmezés állított hibájára alapított alkotmányjogi panaszt – a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben – az Alkotmánybíróság érdemben nem vizsgálja {vesd össze például: 20/2017. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [21]–[29]; 3295/2019. (XI. 18.) AB végzés, Indokolás [37]–[40]}.

[25] Mindazonáltal az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy a Vhr. 22. §-ának az elbíráláskor hatályos (1) bekezdése valóban értesítési kötelezettséget rótt az NFA-ra, azonban ennek címzettjei nem az elővásárlásra jogosultak, hanem a pályázók voltak. Ugyanakkor a (2) bekezdés alapján a pályázat eredményét hirdetményi úton is közzé kellett tenni, azaz ily módon az elővásárlásra jogosultak is tudomást szerezhettek a nyertes pályázó személyéről. Érdemi alkotmánybírósági eljárás lefolytatása estén vizsgálat tárgyát képezné, hogy az első- és másodfokú bíróság vagy a Kúria jogértelmezése szakadt-e el a norma szövegétől és a jogalkotó akaratától. A jogalkotói akarat feltárásakor pedig azt is vizsgálni kellene, hogy a Vhr. hatályos szövege már nem írja elő a pályázók írásbeli értesítését és a rövid határidő (haladéktalanul, de legkésőbb öt munkanapon belül) helyett 30 napos határidőt biztosít a pályázat eredményének (az NFA jogutód) Nemzeti Földügyi Központ honlapján való közzétételéhez.

[26] 3. Tekintettel arra, hogy az alkotmányjogi panasz nem felelt meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b)* pontjában, valamint 29. §-ában foglalt feltételeknek, az Alkotmánybíróság azt – az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2023. május 9.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1151/2021.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3256/2023. (VI. 9.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Budapest Környéki Törvényszék mint másodfokú bíróság 6.Pkf. 51.351/2022/5. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Bagossy Attila ügyvéd) útján terjesztett elő alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján, amelyben kérte az Érdi Járásbíróság 13.Pk.50.215/2021/5. számú végzése és a Budapest Környéki Törvényszék mint másodfokú bíróság 6.Pkf.51.351/2022/5. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Az indítvány szerint a bíróságok végzésesei sértik az Alaptörvény XXVIII. cikkének (1) bekezdését.
- [2] A támadott bírósági végzések alapján az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzménye a következőképpen foglalható össze.
- [3] 1.1. Az Érdi Járásbíróság az indítványozó mint kérelmezett ellen a kapcsolattartás végrehajtása iránt indított eljárást megszüntette, az indítványozó által fizetendő illetéket 600 (hatszáz) forintra mérsékelte, egyidejűleg kötelezte az indítványozót arra, hogy fizessen meg a kérelmező részére 101 600 Ft felmerült költséget.
- [4] A végzés indokolásában foglaltak szerint a kérelmező 2021. augusztus 12. napján kelt kérelmében a Pápai Járásbíróság végzésével szabályozott, Flóra utónevű gyermekével való kapcsolattartás végrehajtására irányuló kérelmet terjesztett elő, amelyet a Pápai Járásbíróság áttett az Érdi Járásbíróságra. Az Érdi Járásbíróság nyilatkozattételre hívta fel a kérelmezőt, aki beadványában úgy nyilatkozott, hogy az indítványozó 2021. augusztus 15. napján a gyermeket visszaadta, így a 2021. augusztus 12. napján kelt kérelmét nem tartja fenn, azonban az eljárás során felmerült ügyvédi munkadíj tekintetében költségigénnyel élt.
- [5] Végzésében a bíróság hivatkozott a bírósági polgári nemperes eljárásokban alkalmazandó szabályokról, valamint egyes bírósági nemperes eljárásokról szóló 2017. évi CXVIII. törvény 1. § (1) bekezdésére, mely szerint a bírósági nemperes eljárásban – ha törvény eltérően nem rendelkezik – a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) szabályait az eljárás sajátosságaiból eredő eltérésekkel kell alkalmazni. Hivatkozott a bíróság ennek alapján arra, hogy a Pp. 241. § (1) bekezdés a) pontja értelmében a bíróság az eljárást – a kereset közlését megelőzően is, annak bármely szakaszában – kérelemre megszünteti, ha a felperes a teljes keresetétől elállt, továbbá hivatkozott arra is, hogy a (3) bekezdés szerint az eljárás elállás miatti megszüntetése esetén nincs szükség az alperes hozzájárulására, ha az elállásra azért került sor, mert az alperes a követelést az eljárás megindítását követően teljesítette. Megállapította az elsőfokú bíróság azt is, hogy a Pp. 85. § (2) bekezdése alapján az eljárás elállás miatti megszüntetése esetén – ha az elállásra azért került sor, mert az alperes a követelést az eljárás megindítását követően teljesítette – a felperes perkoltségét az alperes téríti meg.
- [6] Miután a kérelmező csatolta egy ügyvédi irodával kötött, a tárgyi ügyben nyújtandó szolgáltatásra vonatkozó megbízási szerződését a bíróság a Pp. hivatkozott rendelkezése alapján döntött az ügyvédi munkadíj kérelmező részére történő megfizetéséről.
- [7] 1.2. A Budapest Környéki Törvényszék mint másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság végzését részben megváltoztatta és az indítványozó által fizetendő eljárási költség összegét 25 000 Ft-ra leszállította, egyben a kérelmezőt 2 000 Ft, az indítványozót 5 000 Ft fellebbezési eljárási illeték megfizetésére kötelezte, és kimondta, hogy ezt meghaladóan a felek költségeiket maguk viselik. A jogerős döntés indokolása szerint az indítványozó fellebbezésében sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság az ő megkérdése, nyilatkozattétele nélkül hozta meg a döntését, egyebek mellett állította, hogy a kérelmező úgy kérte a kapcsolattartás végrehajtását, hogy előre

tudta már, hogy ezt a kérelmét vissza fogja vonni. Ezért az indítványozó elsődlegesen az eljárási költség megfizetése alóli mentesítést, másodlagosan az elsőfokú végzés hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új határozat hozatalára utasítását kérte, továbbá utóbb a fellebbezése kiegészítéséhez nyomtatásról, postaköltségről számlát, valamint CD felvételeket csatolt és kérte a kérelmezőt a fellebbezési eljárásban felmerült költségei megfizetésére kötelezni.

- [8] A másodfokú bíróság döntése indokolásában rámutatott arra, hogy az elsőfokú bíróság nem sértett olyan lényeges eljárásjogi szabályt, amely a végzés hatályon kívül helyezését indokolta volna, és helyesen járt el az elsőfokú bíróság akkor, amikor – a kérelmező nyilatkozatára tekintettel – a Pp. 241. § (1) bekezdés a) pontja alapján az eljárást megszüntette, valamint a Pp. 85. § (2) bekezdése alapján a kérelmező költségeinek megtérítésére az indítványozót kötelezte. A másodfokú bíróság azonban osztotta az indítványozó azon okfejtését, miszerint a terhére megállapított 101 600 Ft eljárási költség indokolatlanul magas összegben került megállapításra, ezért a fizetendő elsőfokú eljárási költséget 25 000 Ft-ra leszállította, felhívva a figyelmet egyben arra, hogy az indítványozó eljárási költség alóli teljes mentesítésére nincs jogszabályi lehetőség, az eljárás megszüntetése esetén – érdemi döntés hiányában – nem alkalmazható a pernyertesség-pervesztességre épülő szabály.
- [9] Végül a másodfokú bíróság a fellebbezésben foglaltakra figyelemmel rámutatott arra, hogy mivel az indítványozó nem jogi képviselővel, hanem személyesen járt el, ily módon a fellebbezés, illetve a hiánypótlás megírásával kapcsolatban ügyvédi munkadíjra, illetve egyéb költségre nem tarthat igényt.
- [10] 2. Az indítványozó állítása szerint az eljárás során sérült az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való joga, tekintettel arra, hogy az elsőfokú eljárásban a bíróság egyáltalán nem nyilatkoztatta őt. Az ellene indult eljárásról a végzésből értesült, így nem volt lehetősége arra, hogy kifejtse érveit az eljárási költségek viselésére való kötelezéséről, melyről a megkérdezése nélkül született a döntés. Ezt követően, bár az indítványozó a végzés ellen fellebbezhetett, azonban sérelmét a másodfokú bíróság sem orvoslta, a másodfokú bíróság sem tartott igényt arra, hogy őt meghallgassa.
- [11] Az indítványozói álláspont szerint a másodfokú bíróság az alaptörvény-ellenességet még azzal is tetézte, hogy különbséget tett a személyesen eljáró indítványozó (mint kérelmezett) terhére, amikor a végzésben úgy foglalt állást, hogy az eljárási költség felszámítására jogosultsága sincs. A panaszban foglaltak szerint a másodfokú bíróság végzésének indokolásában ezzel önmagának is ellentmondott, és „nagyvonalúan eltekintett attól a tényről, hogy a kérelmezőnek sem volt jogi képviselője sem az első-, sem a másodfokú eljárásban”, ugyanis a kérelmező is személyesen járt el. Ennek kapcsán hivatkozott az indítványozó a Pp. 80. §-ára, amely a perköltség fogalmát akként határozza meg, hogy a perköltség a félnél – a perben, vagy azt megelőzően – a jog perbeli érvényesítésével okozati összefüggésben és szükségképpen felmerült minden költség, ideértve a bíróság előtti megjelenéssel szükségképpen felmerült keresetkiesést is és a törvény nem tesz különbséget abban, hogy a fél személyesen, vagy jogi képviselővel jár el.
- [12] Az indítványozó szerint önmagában a kérelmező azon nyilatkozata, amely szerint az indítványozó a követelést az eljárás megindítását követően teljesítette, nem elégséges, álláspontja szerint csak abban az esetben bizonyulhat tisztességesnek az eljárás, ha a feltétel fennállásáról a kérelmezett (jelen esetben az indítványozó) is megnyilatkoztatásra kerül, ha a követelés teljesítésének ténye egyéb módon nem állapítható meg. A tárgyi eljárásban az indítványozó véleménye szerint nem merült fel, hogy a követelés teljesítésének ténye egyéb módon (pl.: okirattal) megállapítható lett volna.
- [13] 3. Az Abtv. 27. § (1) bekezdésében foglaltak szerint, az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, vagy hatáskörét az Alaptörvénybe ütközően korlátozza, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [14] Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdéseiben meghatározottak alapján mindenekelőtt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie, ezért az Alkotmánybíróság tanácsban eljárva elsőként azt vizsgálta, hogy az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerinti indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz előterjesztésére vonatkozó, törvényben meghatározott követelményeknek.
- [15] 3.1. Az indítványozó jogi képviselője a Budapest Környéki Törvényszék jogerős végzését 2022. november 29-én vette át, az alkotmányjogi panaszt 2023. január 28-án nyújtotta be, így a panasz az Abtv. 30. § (1) bekezdése

szerinti határidőn belül került benyújtásra. Az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó törvényi rendelkezést, a sérelmezett bírói döntéseket, az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezését, valamint az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét és annak indokolását, továbbá kifejezett kérelmet terjesztett elő a bírósági döntések megsemmisítésére.

- [16] Az indítványozó az alkotmányjogi panaszban támadott bírói döntés alapjául szolgáló nemperes eljárásban sérelmezett volt, így érintettsége megállapítható, úgyszintén az is, hogy jogorvoslati lehetőségét kimerítette.
- [17] 3.2. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további feltételeként nevesíti, hogy a panasznak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést kell tartalmaznia.
- [18] Az indítványozó – ahogyan a másodfokú bíróság előtt –, úgy az alkotmánybírósági eljárásban is azt sérelmezte, ahogyan az ügyében eljáró bíróságok a Pp. szabályaira hivatkozva az eljárás költségviseléséről rendelkeztek, és azért kérte e végzések megsemmisítését, mert nem értett egyet az általános hatáskörű bíróságok jogértelmezésével.
- [19] Az Alkotmánybíróság ugyanakkor emlékeztet állandó gyakorlatára, amely szerint az Alkotmánybíróság mindaddig tartózkodik attól, hogy törvényértelmezési és szakjogi kérdésekben állást foglaljon {7/2013. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [33], [38]}, amíg a jogalkalmazói jogértelmezés közvetlenül nem befolyásolja valamely alapjog gyakorolhatóságát és tényleges érvényesülését {13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [51]; megerősítve: 3208/2014. (VII. 21.) AB végzés, Indokolás [16]}. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, amely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti „szuperbíróság” szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza továbbá, hogy a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések önmagukban nem adhatnak alapot az alkotmányjogi panasznak. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna {lásd: 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]}.
- [20] 4. A fentieket figyelembe véve az Alkotmánybíróság megállapítása szerint jelen ügyben sem a bírói jogértelmezést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételye, sem alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés nem merült fel, ezért az eljárás tárgyát képező alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában meghatározott törvényi feltételeknek, melynek okán azt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2023. május 9.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/348/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3257/2023. (VI. 9.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.V.20.542/2022/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránti alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó alapítvány jogi képviselője (Lohn Ügyvédi Iroda, eljáró ügyvéd: dr. Lohn Balázs) útján alkotmányjogi panaszában az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján a Kúria Pfv.V.20.542/2022/8. számú ítélete, valamint a Fővárosi Ítéltábla 16.Gf.40.374/2021/9–I. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzményei és a panasz az alábbiak szerint foglalható össze.
- [3] 2.1. Az indítványozó alapítvány (az alapügy I. rendű alperese) a Magyar Állammal 1992-ben megkötött és 1995-ben módosított adásvételi szerződéssel szerezte meg a perbeli ingatlanok tulajdonjogát. Az adásvételi szerződés megkötésére a szovjet csapatkivonás kapcsán megüresedett egyes ingatlanok hasznosításáról szóló 1032/1991. (VII. 9.) Korm. határozat (a továbbiakban: Korm. határozat) alapján került sor. A szovjet csapatok által kiürített, magyar pénzeszközökből létesített építmények tulajdonjogához térítésmentesen, a telekingatlanhoz és a szovjet pénzeszközökből létesített épületek (a továbbiakban együttesen: ingatlanok) tulajdonjogához pedig 12 500 000 forint vételárért jutott. A tulajdonjog átruházása célhoz kötötten, a közegészségügyi, környezetvédelmi és vízügyi hatóság engedélye esetén, rákmegelőző és szűrő egység, orvosi lézerközpont és daganatbeteg rehabilitációs központ kialakítása érdekében történt.
- [4] Az ingatlanokat az indítványozó birtokba vette, tulajdonjogát a földhivatal 1995 júliusában az ingatlan-nyilvántartásba bejegyezte. Az indítványozó a fejlesztés előkészítésére, a beruházás szervezésére, tanulmányterv elkészítésére, lebonyolítására szerződést kötött az alapper II. rendű alperesével. E mellett a projekt megvalósítása érdekében egy külföldi befektetővel szindikátusi szerződést is kötött, ezt azonban a felek tulajdonjogi problémák miatt megvalósítási nehézségekre hivatkozással 1995. novemberében megszüntették. Ezt követően 1996 decemberében kérte a Kincstári Vagyoni Igazgatóságot, hogy a tervezett egészségügyi központot más helyen és nagyságrendben valósíthassa meg.
- [5] Az indítványozó más lehetséges befektetőkkel is tárgyalt, akikkel szerződéseket is kötött. Ezekből eredően 2000–2012 között az ingatlanok tulajdonjoga, majd azok kiürítése iránt peres eljárás volt folyamatban, ami az indítványozó pernyertességével zárult. Az indítványozó 2013-ban az ingatlanokat 5,5 milliárd forintért eladásra hirdette meg, azokat jelenleg bérbeadás útján hasznosítja. Az ingatlanokon a tervezett egészségügyi központ megvalósítására nem került sor.
- [6] A Magyar Állam felperes, az állami vagyon ingyenes juttatójaként a juttatási cél megghiúsulására hivatkozva 2012. október 10-én pert indított az indítványozó és a telekkönyvi érdekeltek, a II. és III. rendű alperesek (utóbbi az ingatlanok fekvése szerint illetékes önkormányzat) ellen az eredeti állapot helyreállítása iránt. A Fővárosi Törvényszék a keresetet elutasította, az elsőfokú döntést a Fővárosi Ítéltábla helybenhagyta. A Kúria a Pfv.VI.20.340/2015/10. számú végzésével (a továbbiakban: első kúriai döntés) a jogerős ítéletet az elsőfokú ítéletre is kiterjedő hatállyal hatályon kívül helyezte és a bíróságot új eljárás lefolytatására kötelezte. Iránymutatásként előírta egyebek mellett annak tisztázását is, hogy létrejött-e a felek között érvényes adásvételi szerződés.
- [7] Az elsőfokú bíróság a megismételt eljárásban 2021. október 7-én hozott ítéletével megállapította, hogy a Korm. határozat mellékletének 13. pontjában meghatározott létesítési engedély, mint felfüggesztő feltétel teljesülése hiányában az adásvételi szerződés úgy szűnt meg, hogy hatályba sem lépett. Kötelezte az indítványozót,

hogy az ingatlanokat adja a felperes birtokába, a felperest pedig arra, hogy fizessen meg az indítványozónak 12 500 000 forintot. Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a juttatási cél megvalósulása a jövőben nem várható, s az indítványozó értékesítési szándéka is azt igazolja, hogy felhagyott a juttatás szerinti cél megvalósításával. Az elsőrendű alperes elbirtoklási kifogásával kapcsolatban rögzítette, hogy ilyen igényt csak keresettel vagy viszontkeresettel lehet érvényesíteni. Ezen túl, a célhoz kötöttség a sajátjékenti birtoklást kizárja.

- [8] A másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet részben megváltoztatta, mellőzte a módosított adásvételi szerződés hatálybalépés nélküli megszűnésének a megállapítását, egyebekben az elsőfokú döntést – pontosításokkal – helybenhagyta.
- [9] Az indítványozó terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, a Kúria azonban a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 275. § (3) bekezdése alapján az alkotmányjogi panasszal támadott ítéletével a jogerős döntést hatályában fenntartotta. A Kúria a felülvizsgálati kérelemben előadottakra reagálva utalt arra, hogy a tulajdonosváltás átvezetése az ingatlan-nyilvántartásban nem igazolja a szerződés hatályosságát, a felfüggesztő feltétel hiányát. A felperes az igényét alapíthatta arra, hogy a felfüggesztő feltétel teljesülésének hiányában a szerződés nem lépett hatályba. A felperes, az ingatlan korábbi, ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett tulajdonosaként, mivel tulajdonjogát az általa sérelmezett bejegyzéssel törölték, jogosult volt a törlési per indítására. A bejegyzés alapjául szolgáló szerződés hatálytalansága pedig alapja lehet a bejegyzés törlésének.
- [10] A Kúria kiemelte, hogy a Korm. határozat jogszabályi alapja a szovjet csapatkivonás során megüresedett ingatlanok hasznosításáról szóló 81/1992. (V. 14.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) 2. § (5)–(6) bekezdés felhatalmazó rendelkezése. A Korm. rendeletet a szerződő felek a szerződésük tartalmává tették, így a felfüggesztő feltétel a szerződés részévé vált.
- [11] 3. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésére, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésére, valamint az I. cikk (3) bekezdésére hivatkozva állította a támadott ítéletek alaptörvény-ellenességét.
- [12] Az indítványozó nézete szerint a támadott bírói döntések a tulajdonhoz való jogát azért sértik, mert egyfelől egyértelmű jogcím alapján a tulajdonában állt ingatlanok tulajdonától fosztották meg; másrészt jogcím hiányában is, elbirtoklás révén megszerzett tulajdonát veszítette el; s végül azért, mert lényegében kisajátításra került sor, anélkül, hogy annak jogszabályi feltételei fennálltak volna. Ezáltal ellehetetlenült az általa elérni kívánt fontos közösségi cél, az ítéletekben megjelenő közhatalmi beavatkozás mögött nincs közérdek.
- [13] A tisztességes bírósági eljáráshoz való joga több okból is sérült. Egyrészt a pártatlan bírósághoz való joga azért, mert nézete szerint az általa csatolt okirati bizonyítékokat a bíróságok egyoldalúan, a bizonyítékok összességéből kiragadva értékelték, illetve egyáltalán nem is vették figyelembe. A Kúria a bizonyítási eljárás során elkövetett mulasztások és jogsértések ellenére hatályában fenntartotta a jogerős ítéletet. A bíróságok tévesen alkalmazták a jogszabályokat, mert a Korm. rendelet szerint a cél megvalósításának elmaradása esetén a lehetetlenülés jogkövetkezménye a piaci áron való értékesítés és nem az eredeti állapot helyreállítása. Az adásvételi szerződés létrejöttét és érvényességét – részben más peres felek között folyamatban volt a perben – a Fővárosi Ítéltábla már megállapította, ezért az eljáró bíróságoknak a pert meg kellett volna szüntetniük. E körben utalt a jogállamiság és jogbiztonság sérelmére is. Azt is kifogásolta, hogy az első kúriai döntés nem engedett mérlegelést az alsóbb fokú bíróságok számára a meghozandó új határozat tekintetében, lényegében előre vetítette az általa helyesnek tartott ítéletet és annak lehetséges jogcímét. A bíróság lehetővé tette a felperes számára a vég nélküli kereset pontosítást, keresetváltogatást. A 2012-ben benyújtott kereset alapján indult eljárásban a 2021-ben megfogalmazott kereset pontosítás szerint született döntés, ezzel „az eljáró bíróságok mindaddig gyakorlatilag gyámkodtak a felperes felett, amíg nem sikerült annak olyan kereseti kérelmet meghatározni, amelynek helyt tudtak adni”. A bíróság „megkereste a felperes számára kedvező ítélet általa elfogadhatónak tartott jogalapját” azon hivatkozással, hogy a kérelemhez kötöttség a kereset jogalapja tekintetében nem érvényesül. Az eljárás elhúzódása miatt sérült az észszerű időn belüli döntéshez való joga is. Az indítványozó az indokolt bírói döntéshez való joga sérelmét abban látja, hogy az elsőfokú bíróság érdemi indokolás nélkül, általános, nem alátámasztott feltételezésre alapítottan mellőzte a tanúnyilatkozatokat a bizonyítékok köréből. A másodfokú bíróság pedig kritika és megfelelő jogi hivatkozás nélkül elfogadta az elsőfokú döntés logikáját. Az indítványozó a fegyveregyenlőség sérelmére is hivatkozott, anélkül azonban, hogy kifejtette volna, miben látja ezen alapjoga sérelmét.

- [14] A jogorvoslathoz való jog sérelmét abban látja az indítványozó, hogy az elsőfokú bírósági határozattal szemben benyújtott fellebbezését az ítéletábra érdemben nem bírálta felül; a jogorvoslati eljárás abban merült ki, hogy a magasabb fokú bíróságok az alacsonyabb fokú bíróság ítéletében észlelt hiányosságokat pótolták, azokat kiegészítették anélkül, hogy érdemi felülvizsgálatra került volna sor. A Kúria az előzményi eljárást nem vizsgálta felül, alapvető jogszabályi tévedéseket nem javított ki.
- [15] Az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésének sérelme körében az indítványozó arra hivatkozott, hogy az előbb említett alapjogok korlátozásának nem volt legitim célja. Emellett az eljáró bíróságok a Pp., a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény és az ügy alapját képező jogszabályok rendelkezéseit az Alaptörvénnyel ellentétesen értelmezték és alkalmazták, ezért a sérelmezett bírói döntés a hivatkozott alapjogokat szükségtelenül és aránytalan mértékben korlátozta.
- [16] 4. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(2) bekezdései alapján megvizsgálta, hogy megfelel-e az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek.
- [17] 4.1. Az indítványozó a panasz benyújtására jogosult [Abtv. 51. § (1) bekezdése], a Kúria döntése ellen az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint megállapított határidőn belül nyújtotta be. A bírói döntés alapjául szolgáló eljárásban alperes volt, így érintettsége megállapítható, úgyszintén az is, hogy jogorvoslati lehetőségét kimerítette.
- [18] 4.2. Az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja szerint alkotmányjogi panasz az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának megsértése esetén nyújtható be. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem hordoz az indítványozó Alaptörvényben foglalt jogosultságának minősülő tartalmát az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése {3093/2018. (III. 26.) AB határozat, Indokolás [35]}.
- [19] 4.3. A továbbiakban vizsgálta az Alkotmánybíróság, hogy az indítvány megfelel-e a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeinek. Az indítvány tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozói jogosultságot megalapozza; az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírósági döntést; az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit; kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott bírósági döntés alaptörvény-ellenességét, és semmisítse meg azt.
- [20] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a fegyveregyenlőséggel kapcsolatos panaszelem tekintetében az indítvány nem tartalmaz indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes ezen alapjoggal. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint alkotmányjogilag értékelhető indokolás hiányában az indítvány nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja szerinti követelménynek, és ekként nem alkalmas érdemi elbírálásra [lásd: 3080/2019. (IV. 17.) AB határozat, Indokolás [27]; 3272/2018. (VII. 20.) AB végzés, Indokolás [34]}.
- [21] 4.4. A fentiek miatt az indítvány Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésére, a XXVIII. cikk (1) bekezdésére – a pártatlan bíróhoz való jog, az észszerű időn belül történő bírói döntéshez és az indokolt bírói döntéshez való jog tekintetében – valamint az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésére alapított elemei felelnek meg az indítványok határozottságával kapcsolatos valamennyi feltételnek.
- [22] 5. Az Abtv. 29. §-a alapján az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz akkor fogadható be, ha a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét támasztja alá vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vet fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását [pl. 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [23] Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt jelen ügyben is hangsúlyozza, hogy az Alaptörvény védelmének legfőbb szerveként az Abtv. 27. §-ában szabályozott hatáskörében eljárva kizárólag a bírói döntés és az Alaptörvény összhangját biztosítja, hatáskör hiányában nem foglalhat állást a bíróság döntési jogkörébe tartozó bizonyítékértékelési, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésben {3392/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [6]}.

3017/2013. (I. 28.) AB végzés, Indokolás [3]]. Az Alkotmánybíróság rámutat arra is, hogy az alkotmányjogi panasz „nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírósági határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogorvoslat nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna” {3341/2020. (VIII. 5.) AB végzés, Indokolás [21]}.

- [24] 5.1. Az indítványozó szerint azért sérti az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében rögzített jogát a jogerős ítélet, mert annak eredményeként elveszítette ingatlanai tulajdonjogát, s ez lényegében a kisajátítással egyenértékű. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló per tárgya azonban éppen az ingatlanok tulajdonjoga volt, s a jogvitában helyezkedett a bíróság az indítványozóval ellentétes jogi álláspontra. Az Alkotmánybíróság más ügyben már kifejtette, hogy „nem vonható az alkotmányos tulajdonvédelem alá minden olyan ügy, melyben az indítványozó állítása szerint jogsértő bírósági határozatok eredményeként pervesztes lett, és ezért vagyonvesztést szenvedett el (vagyon követeléséhez nem jutott hozzá). [Az, hogy a jogvita az indítványozóra nézve kedvezőtlenül zárult, önmagában nem alapoz meg alkotmányossági kérdést.] Az alkotmányjogi panasz a tulajdonjog sérelmén keresztül nem lehet eszköze vagyoni perekben a bíróságok által elkövetett, egyéb alkotmányossági kérdést fel nem vető, egyszerű törvénysértések orvoslásának.” {3120/2017. (V. 30.) AB határozat, Indokolás [40]; 3007/2015. (I. 12.) AB végzés, Indokolás [19]}
- [25] 5.2. A pártatlan bíróhoz való joggal kapcsolatos panaszelem lényegében az eljáró bíróságok pervezetését, a bizonyítékok értékelését, a tényállás megállapítását és azt kifogásolja, hogy a bíróságok az indítványozótól eltérően értelmezték és alkalmazták a jogszabályokat. Az Alkotmánybíróság már több ügyben kimondta, hogy a bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi – vélt, vagy valós – jogsérelem orvoslása eszközének, ellenkező esetben az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb eszközzel már nem orvosolható [lásd például: 3188/2018. (VI. 8.) AB végzés, Indokolás [15]; 3145/2015. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [55]].
- [26] Az a tény, hogy az eljáró bíróságok az indítványozó álláspontjától eltérően értelmezték az alkalmazott jogi normát, önmagában nem veti fel a támadott bírói döntéseket érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem.
- [27] 5.3. Az ügyek észszerű határidőn belül történő elbírálásához való joggal kapcsolatos panaszelem tekintetében „az Alkotmánybíróság több polgári ügy vonatkozásában is úgy foglalt állást, hogy az a bírói döntés érdemét nem befolyásolja. Az eljárás elhúzódása miatt bekövetkezett esetleges jogsérelem az alkotmánybírósági eljárásban nem orvosolható {3237/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [8]; 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]}. Az Alkotmánybíróság az ügy észszerű időn belül történő elbírálásának jogával összefüggésben külön is kiemelte, hogy »az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre arra, hogy egy adott bírósági eljárás jelentős elhúzódásából eredő következményeket enyhítse vagy orvosolja.« Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-a szerinti panasz esetén csupán az indítványban támadott bírósági ítélet megsemmisítése felől rendelkezhet. Az ítéletek megsemmisítése révén viszont a bírósági eljárás újra kezdetét venné, ezáltal a per csak tovább húzódná. »A panaszos által sérelmezett pertartam, mint az adott pert jellemző körülmény olyan törvényességi szakkérdés, amelynek megítélése nyilvánvalóan nem tartozik az Alkotmánybíróság vizsgálódási körébe« {3174/2013. (IX. 17.) AB végzés, Indokolás [20]}.” {3247/2018. (VII. 11.) AB végzés, Indokolás [17]}
- [28] 5.4. Az indokolt bírói döntéshez való jog tekintetében az Alkotmánybíróság kiemeli, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást fogalmazza meg, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján „[a] bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó

szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása” {30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]}. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az eljáró bíróságok az ügy lényegi részeit illetően kellően megindokolták álláspontjukat, s az elsőfokú döntés részletezte azt is, hogy miért mellőzte az indítványozó által felajánlott bizonyítást.

- [29] 5.5. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint „[a] jogorvoslathoz való jog lényegi tartalma azt követeli meg a jogalkotótól, hogy a hatóságok vagy bíróságok érdemi, ügydöntő határozatait tekintetében tegye lehetővé a valamely más szervhez, vagy ugyanazon szervezetben belüli magasabb fórumhoz fordulás lehetőségét olyan döntés meghozataláért, amely képes a sérelmezett döntést felülvizsgálni, és a sérelem megállapítása esetén a döntésre visszaható módon a sérelmet orvosolni” {35/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [16]}. Az alkotmányjogi panasz alapját képező peres eljárásban az indítványozónak lehetősége volt arra, hogy jogorvoslattal éljen a számára sérelmesnek tartott elsőfokú bírósági döntéssel szemben, és e jogával kétséget kizáróan élt is, a másodfokon eljáró bíróság az indítványozó fellebbezésében foglalt érvek érdemi vizsgálatát követően hozta meg ítéletét. E döntés ellen az indítványozó felülvizsgálati kérelemmel élt, melyeket a Kúria érdemben elbírált. Ebből következően az Alkotmánybíróság megállapította, hogy ezen panaszem az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való joggal nem hozható összefüggésbe.
- [30] 6. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítvány nem tartalmaz olyan indokot, ami alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetne fel, vagy a bírói döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételyét támasztaná alá, ezért az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdéseire azt visszautasította.

Budapest, 2023. május 9.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2446/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3258/2023. (VI. 9.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.III.20.225/2022/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésre irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Dr. Toldi Ibolya Anikó ügyvéd által képviselt indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján az Alkotmánybírósághoz fordult.
- [2] Az indítványozó a 2022. október 15-én benyújtott alkotmányjogi panasz indítványában a Kúria Pfv.III.20225/2022/5. számú, 2022. augusztus 18-án átvett ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását kérte és azt, hogy a kúriai ítéletet az Alkotmánybíróság semmisítse meg.
- [3] 1.1. Az alapul fekvő ügyben az alkotmányjogi panasz [és a bírói döntések, a Fővárosi Törvényszék mint elsőfokú bíróság 2.P.20.844/2019/35. számú ítélete, a valamint a Fővárosi Ítéltábla 9.Pf.20.291/2021/3. számú jogerős ítélete, továbbá a Kúria ítélete] szerint az indítványozó közigazgatási jogkörben okozott kár megtérítése iránt indított pert egy önálló bírósági végrehajtó ellen.
- [4] A per előzményéhez tartozik, hogy a Balassagyarmati Törvényszék mint másodfokú bíróság egy végrehajtási eljárás során elkövetett jogszabálysértés miatt a 2.Pkf.20.389/2015/6. számú végzésével egy árverést megsemmisített {a Balassagyarmati Törvényszék e körben az árverési hirdetmény tartalmi követelményét szabályozó, a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Vht.) 143. § (1) bekezdés d) pontját és a kézbesítést szabályozó Vht. 97. § (2) bekezdését jelölte meg, lásd a fellebbezéseket ismertető kúriai ítélet indokolása [13] pontját}. Ugyanakkor az eredeti állapot az ingatlan továbbértékesítése miatt már nem volt visszaállítható (lásd: kúriai ítélet indokolásában a felülvizsgálati kérelem ismertetése, Indokolás [46]). A Kúria támadott ítéletében ismertetett jogerős végzés indokolása szerint a végrehajtási törvény nem zárja ki, hogy a becsértéket a végrehajtó annak figyelembevételével állapítsa meg, hogy a telekként nyilvántartott ingatlanon valójában van egy lakóház is; az Alaptörvény 28. cikkére utalva a józan ész szabályának meg nem felelőnek minősítette a törvényszék egy közel 6 000 000 forint értékű ingatlanrész 375 000 forint vételáron történő elárverezését. A jogerős végzés azzal kapcsolatban is tett jogszabályi hivatkozás nélküli megállapítást, hogy az alperes – a végzésben meg nem határozott iratokat – a felperesnek nem az állandó bejelentett lakcímére rendelte kézbesíteni.
- [5] Az indítványozó az árveréssel érintett ingatlanon tulajdonnal bírt. Az ilyen előzmények után a kártérítési perben az első fokon eljáró Fővárosi Törvényszék megállapította, hogy a végrehajtó a Vht.-ben foglalt rendelkezéseket megsértette, és ezzel kárt okozott. A sérelemdíj vonatkozásában annak mértékét 500 000 Ft összegben találta megállapíthatónak, míg a vagyoni kár vonatkozásában az ítéleti indokolás szerint az indítványozó nem bizonyította kellőképpen, hogy a végrehajtásból kára származott.
- [6] Az indítványozó fellebbezésére a Fővárosi Ítéltábla a keresetet elutasította. Érvelése szerint „[a]z elsőfokú bíróság a személyiségi jogsértésként a bírósághoz fordulás jogának sérelmét állapította meg. Ezzel kapcsolatban a Fővárosi Ítéltábla rámutat egyrészt arra, hogy bár a felperes a keresetlevelében és a 6. sorszámú iratában is megjelölt több megsértett személyiségi jogot, de egyik nyilatkozatában sem szerepel a kereset részeként a bírósághoz való fordulás jogának megsértése” (Indokolás [19]). Az indokolás [21] bekezdése tartalmazza azt is, hogy „kártérítés megítélésére csak olyan magatartás adhat alapot, amely valamely, a végrehajtó eljárását szabályozó jogszabálynak nem felel meg. Amennyiben azonban az adott jogszabály nem egyértelmű, több értelmezési lehetőséget is enged, akkor nem róható fel a végrehajtónak, ha nem azonosan értelmezte az adott jogszabályt a végrehajtási kifogás során utóbb eljáró bírósággal. A végrehajtó kárfelelőssége tehát akkor állapítható

meg, ha az alkalmazandó jogszabály értelmezése során nyilvánvaló, kirívóan súlyos hibát vétett, és erre tekintettel hozott téves intézkedést.”

- [7] Az indítványozó felülvizsgálati kérelmére eljárva a Kúria a másodfokú ítéletet hatályában fenntartotta.
- [8] 1.2. Az Alkotmánybíróság az Alkotmánybíróság főtítkárának felhívására kiegészített alkotmányjogi panaszt a tartalma szerint bírálta el.
- [9] 2. A bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés fennállást illetően a panasz a következőképpen érvelt: „a támadott döntést és az azt megelőző bírósági eljárásokat, döntéseket érdemben befolyásolta az alaptörvény – ellenesség, amely alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést is felvet. Eredményezhet – e mentesülést a kártérítési kötelezettség alól az a semmivel sem igazolt nyilatkozat, hogy a Vht. és a vonatkozó jogszabályok nem egyértelműek, és az eltérő jogértelmezés nem minősül a foglalkozás során elkövetett lényegi hibának. Az eljáró bíróság az Alaptörvény 28. cikkében foglaltak megsértését követi el álláspontunk szerint, ha a jogszabályt nem az abban foglaltak szerint értelmezi. [...] Az eljáró bíróságok csupán bemondás alapján tényként fogadták el a végrehajtási tevékenységet szabályozó jogszabályok értelmezésében fellelhető különbségeket és ez alapján állapították meg, hogy nem követett el lényeges hibát az alperes. Erre semmilyen az alperes által benyújtott, az eltérő gyakorlatot igazoló esetjog, szakmai állásfoglalás vagy egyéb bizonyíték nem állt rendelkezésre. Követhető-e az a joggyakorlat, amikor két azonos tevékenységet (árverést) végző végrehajtó közül a becsérték meghatározása teljes mértékben eltérően történik.”
- [10] Az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit a panasz a következők szerint jelöli meg.
- [11] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése legelső fordulatában garantált, törvényes bíróhoz való alapjog, miszerint „[m]indenkinek joga van ahhoz, hogy [...] valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított bíróság bírálja el”.
- [12] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése, miszerint „[m]indenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”
- [13] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése második fordulatában garantált tisztességes eljáráshoz való jog, miszerint: „Mindenkinek joga van ahhoz, hogy [...] valamely perben a jogait és kötelezettségeit [...] a bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson [...] bírálja el.” A tisztességes eljárás fogalmán belül a bírói döntések indokolásához való alapjog a tisztességes eljárás elhagyhatatlan, kikerülhetetlen ismérve, s garanciája a bírói önkény megakadályozásának.
- [14] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése utolsó fordulatában garantált ésszerű időben történő befejezéshez való jog, miszerint „[m]indenkinek joga van ahhoz, hogy [...] valamely perben a jogait és kötelezettségeit [...] bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el”.
- [15] Az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésében már szövegszerű formában is megjelenik a törvény előtti egyenlőség, ugyanakkor a törvény előtti egyenlőség elsősorban a jogalkalmazásra irányadó elvként értendő, a jogi szabályozás mindenkire egyformán vonatkozik. A törvény előtti egyenlőség alkotmányi párja az eljárási jogok között rögzített bíróság előtti egyenlőség.
- [16] 2.1. Az érdemi indokolás körében a törvényes bíróhoz való jogot illetően a panasz azt tartalmazza, hogy „tekinthető-e elfogulatlannak az a bíróság, akinek a vezetője két alkalommal is bejelentette elfogultságát. Mitől vált elfogulatlanná, amikor a Fővárosi Törvényszék Elnökeként, de ugyanazon indokok alapján jelezte elfogultságát. Jelen perben nem a bíróság vezetője követte el a jogsértést, hiszen ő biztosítani akarta a tisztességes eljáráshoz való jogomat, hanem a Kúria, aki kijelentette, hogy nem tekinti elfogultnak a törvényszék elnökét.”
- [17] 2.2. A jogorvoslathoz való jog körében a panasz szerint e jog „elvonásának következménye, hogy a Balassagyarmati Törvényszék az árverést megsemmisítő döntésében arról már nem rendelkezhetett, hogy az eredeti állapotot visszaállítsa. Az eljárás során az is nyilvánvaló volt, hogy az alperes a végrehajtási iratokat szándékosan küldte olyan címre, ahol” az indítványozó nem lakott. „Lekérdezte ugyanis a lakcímnnyilvántartó rendszeréből az állandó lakcímet, és oda meg sem kísérelte az iratok kiküldését.” Így – a panasz 5. oldala utolsó mondata szerint – az indítványozó a vele szemben folyó eljárásról csak a hozzátartozójától értesült.

- [18] 2.3. Az indokolt bírói döntéshez való jog sérelmét a panasz abban látja, hogy a Fővárosi Ítéltábla által meghozott döntés fentebb idézett indoka, a döntést megalapozó „bírói jogértelmezés teljes mértékben szabad utat enged a jogszabályok sajátos és egyedi értelmezésének, amikor lehetőséget ad arra, hogy egyes végrehajtók így, mások pedig másként értelmezzék a jogszabályi rendelkezéseket. Az a tény, hogy az állandó lakcím az életvitelszerű tartózkodás helye. A Vht. a kézbesítésre vonatkozóan egyértelműen fogalmaz a 36. § (1)–(4) bekezdéseiben. E vonatkozásban nincs több fajta értelmezés, ezért nyilvánvaló, hogy a sem állandó lakóhelyként, sem tartózkodási helyként be nem jegyzett lakcímre nem lehet az iratokat joghatályosan kézbesíteni. Azzal, hogy alperes folyamatosan, bizonyítottan olyan helyre kézbesítette az iratokat, ahol felperesnek esélye sem volt átvenni, és így a tudtán kívül emelkedett jogerőre, valamennyi intézkedés – melyekkel szemben jogorvoslati jog illette volna meg – a jogorvoslati lehetőségének az elvonását, és ez által az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jog megsértését jelenti. E vonatkozásban a jogszabály nem biztosít többféle jogértelmezést, és nyilvánvaló tény, hogy a kézbesítéshez olyan fontos eljárási szabályok igazodnak, mint például a jogerő, a jogorvoslati jog stb. Lényeges szabályszegés tehát, ha az alapvető iratokat, nem az eljárásban résztvevők állandó lakcímére kézbesítik. Az ítéltábla fenti jogértelmezése arra teremt lehetőséget, hogy jogbizonytalanság keletkezzen, és minden, a jogszabályi előírásokat sértő cselekmény indokolható legyen.”
- [19] 2.4. A panasz arra is hivatkozik, hogy a peres eljárás öt éve tart. Az irányadó joggyakorlat szerint a pereket általában három év alatt kell befejezni, ez tekinthető ésszerű határidőnek. „A befolyásolás szándéka nélkül hivatkozunk a nemrégiben kiobbant végrehajtói botrányra, és korábban a szegedi törvényszék előtt lefolytatott, végrehajtókkal szembeni büntetőeljárásra. E tények jelzik, hogy szorosabb felügyelet alatt kellene tartani az e tevékenységet folytatókat, annál is inkább, mivel mások javait, tulajdonát érintő intézkedések megtételére jogosultak. A végrehajtók tevékenységével kapcsolatos perek száma jelzi, azt az általános álláspontot, hogy végrehajtóval szemben nem lehet pert nyerni.”
- [20] 2.5. A törvény előtti egyenlőség körében a panasz szerint „alperes a peres eljárás során mindvégig arra hivatkozott, hogy a Vht. alapján kell eljárnia, és az árverési becsérték megállapításánál az irányadó gyakorlat eltérő. Ezt az eltérést, azaz az irányadó gyakorlat sokszínűségét, azonban semmivel nem bizonyította, és erre az eljáró bíróságok nem is hívták fel. Míg esetünkben a bizonyítási teher kapcsán mindent bizonyítanunk kellett, addig alperes olyan lényegi kérdést nem bizonyított, mely végül a kártérítési kötelezettség alól mentesülését eredményezte, nevezetesen, hogy valóban eltérő-e a végrehajtási gyakorlat és erre milyen jogszabályi hiányosság ad lehetőséget. A kérdés bizonyítatlansága ellenére, azt az eljáró bíróságok tényként elfogadva döntésük alapjaként kezelték.”
- [21] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e. A befogadás visszautasítása esetén az Alkotmánybíróság rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát [Abtv. 56. § (3) bekezdés].
- [22] 3.1. Az alkotmányjogi panasz határidőben érkezett. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét és az indítványozó jogosultságát megalapozó törvényi rendelkezést, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit, a támadott bírói döntést, továbbá tartalmazza az alaptörvény-ellenességre vonatkozó okfejtést, valamint a kifejezett kérelmet a bírói döntés megsemmisítésére. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, valamint jogosultsága és érintettsége az Abtv. 27. § (2) bekezdés a) pontja alapján megállapítható, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő alkotmányjogi panaszát.
- [23] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés vessen fel. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így fennállásukat az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja [3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]].
- [24] 3.2. A panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség körében több, Alaptörvényben biztosított jog sérelmét állítja. Ezek a tisztességes bírósági tárgyaláshoz való jog, a jogorvoslathoz való jog és a törvény előtti egyenlőség.

- [25] Ezeknek a jogoknak a sérelmét a panasz arra vezeti vissza, hogy az ítélet tábla másként ítélte meg [a keresetlevél szerinti kereset keretei között] a közigazgatási jogkörben okozott kár jogalapját, mint a törvényszék, és a Vht.-vel ellentétes jogalkalmazáson, vagyis a közigazgatási jogellenességen túl a polgári jogi kártérítéshez más követelt meg (lásd ítélet táblai ítélet Indokolása a sérelemdíj vonatkozásában [18]–[20] bekezdések, a közigazgatási jogkörben okozott kár jogalapját illetően [21]–[22] bekezdések).
- [26] Mivel az Alkotmánybíróság nem vonhatja el a rendes bíróságok jogértelmezési hatáskörét, csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki – ellenkező esetben egyfajta „szuperbíróságként”, a meglévők mellett újabb hagyományos jogorvoslati fórumként járna el {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]; 3204/2021. (V. 19.) AB végzés, Indokolás [27]} –, és mivel nem tekinti az Abtv. 29. § szerinti alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek, illetve a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességnek azt, ha az indítványozó az eljáró bíróság téves jogértelmezését sérelmezve a számára kedvezőtlen döntés megváltoztatását kívánja elérni {3241/2016. (XI. 18.) AB végzés, Indokolás [15]}, továbbá mivel több határozatában is kimondta már, hogy az, hogy „a jogerős határozatot hozó bíróság nem osztotta [jogi] álláspontját egy konkrét kérdésben, nem teszi az eljárást tisztességtelenné, emiatt nem válik az eljárás és a döntés önkényessé sem” {148/D/2011. AB határozat, ABH 2011, 2347, 2352; 3172/2015. (VII. 24.) AB végzés, Indokolás [20]; 3063/2018. (II. 20.) AB végzés, Indokolás [28]; 3290/2018. (VII. 20.) AB végzés, Indokolás [20]}; ezért az Alkotmánybíróság különbséget tesz *contra legem* és *contra constitutionem* jogértelmezés között, és csak az utóbbit tekinti az alkotmányossági jogsérelem szintjére felérőnek.
- [27] A panasz, noha a bírói döntést önkényesnek tartja, nem tartalmaz megfelelő érvelést arról, hogy a jelen esetben miért állna fenn *contra constitutionem* jogértelmezés.
- [28] A 20/2017. (VII. 18.) AB határozatban az Alkotmánybíróság három, egymást erősítő feltétel együttes fennállását követelte meg annak megállapításához, hogy a bíróság *contra legem* jogalkalmazása felérjen az alkotmányossági sérelem szintjére, és megállapítható legyen az indítványozó tisztességes bírósági eljáráshoz való jogának sérelme. Ezek: a bíróság a jogkérdésre nyilvánvalóan vonatkozó jogi normákat nem vette figyelembe, döntésének ezt a mozzanatát nem indokolta meg, s döntését ehelyett egy olyan bírósági joggyakorlatra alapította, amelynek alapjául szolgáló jogi normákat a jogalkotó kifejezetten hatályon kívül helyezte {20/2017. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [29]; legutóbb megerősítette: 3044/2022. (I. 31.) AB végzés, Indokolás [28]}. A jelen ügyben e feltételek nem állnak fenn.
- [29] Az ítélet tábla és a Kúria valamennyi, az indítványozó által is hivatkozott jogszabályi rendelkezést figyelembe vette és alkalmazta a felülvizsgálati kérelem elbírálása során. Az ítélet tábla és a Kúria ítéletei részletesen foglalkoztak a felperes valamennyi érvelésével, a Vht. mikénti értelmezésére vonatkozó előadásával, így azzal is, hogy a Vht. alapján hogyan lehet vagy kell eljárni az ingatlan-nyilvántartásban nem rendezett jogi helyzetű ingatlan, vagy ingatlanrész (felépítmény) lefoglalása és árvereztetése során (ítélet tábla ítélete Indokolás [22]), illetve azzal is, hogy a perben megállapítható-e, hogy a felépítmény milyen arányban, kinek a tulajdona (ítélet táblai ítélet, Indokolás [24]–[25]; törvényszék ítélete, Indokolás [62]–[63]). A bíróságok a törvények jogalkalmazói értelmezésével, a konkrét ügy sajátosságaira tekintettel hozták meg döntésüket. Az alkotmányjogi panaszban foglaltak alapján mindezekre figyelemmel nincs kellő következtetési alap annak megállapítására, hogy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség fennállna. Ezért a tisztességes bírósági tárgyaláshoz való jog állított sérelme alapján az alkotmányjogi panasz nem fogadható be (Abtv. 29. §).
- [30] 3.3. A jogorvoslatihoz való jog sérelmét illetően a panaszban foglaltak alapján azt lehet megállapítani, hogy a bírósági eljárásban mindkét érintett fél élt fellebbezési jogával, a jogerős ítéletet kúriai eljárás követte. Mindhárom bíróság érdemben döntött az eljárást indító iratok keretei között. Nem állapítható meg ezért, hogy az Alaptörvény szerinti jogorvoslat állított sérelme alapján a jelen esetben a panasz befogadásának lenne helye.
- [31] 3.4. A törvényszék elnökére vonatkozó indítványozói érveléssel kapcsolatban abból kell kiindulni, hogy az Alkotmánybíróság azokban az esetekben, amikor a felülbírálatot elvégző tanács tagjait nem, csak az alsóbb fokú bíróság tagjait érinti kizárási szabály, a jogerős bírói ítéletet nem semmisíti meg {2/2020. (I. 2.) AB határozat, Indokolás [32]}. Az indítvány nem tartalmaz semmilyen érvelést az ítélet tábla és a Kúria kizárt voltát illetően; arról pedig, hogy a törvényszék bírója miért lett volna kizárva az ügy elintézéséből a törvényszék elnökére tekintettel, nincs megfelelő érvelés az indítványban [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont].

- [32] 3.5. Az Alkotmánybíróság az észszerű idő követelményének megsértésére irányuló indítványt olyannak tekinti, mint amelynek sérelme az alkotmánybírósági eljárásban nem orvosolható. „Az Alkotmánybíróság az ügy észszerű időn belül történő elbírálásának jogával összefüggésben külön is kiemeli, hogy az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre arra, hogy egy adott bírósági eljárás jelentős elhúzódsából eredő következményeket enyhítse vagy orvosolja. [...] A panaszos által sérelmezett pertartam, mint az adott pert jellemző körülmény olyan törvényességi szakkérdés, amelynek megítélése nyilvánvalóan nem tartozik az Alkotmánybíróság vizsgálódási körébe” (lásd: 3174/2013. (IX. 17.) AB végzés, Indokolás [20]–[21]; 3365/2020. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [13]).
- [33] 3.6. Az indítvány nem tartalmaz megfelelő érvelést arról sem, hogy a bírói döntések a törvény előtti egyenlőség szabályával miért lennének ellentétesek. Ebben a körben a panasz a bizonyítási eljárást vitatja, ennek a számára hátrányos voltát állítja, továbbá azt állítja, hogy a bizonyítás egyoldalú volt.
- [34] 4. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E követelménynek a fentiekben megfogalmazottak szerint az alkotmányjogi panasz nem felelt meg, ezért azt az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése és az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2023. május 9.

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2435/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3259/2023. (VI. 9.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.I.20.298/2022/3. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A dr. Szepesházi Péter egyéni ügyvéd által képviselt indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő.
- [2] Az indítványozó kérte az Egri Járásbíróság 17.P.20.203/2020/44. számú elsőfokú ítélete és az Egri Törvényszék ezt helybenhagyó 1.Pf.20.082/2021/22. számú jogerős ítélete, valamint a Kúria Pfv.I.20.298/2022/3. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [3] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzményei, valamint az indítványban foglaltak az alábbiak szerint foglalhatók össze.
- [4] 2.1. Az indítványozó 2004. november 30-án deviza-alapú kölcsönszerződést és jelzálogszerződést kötött egy hitelintézettel, amelyet 2008. szeptember 26. napján módosítottak. A hitelező a kölcsönszerződést teljesítés hiányában felmondta. Ezt követően az alperes (hitelintézet) mint végrehajtást kérő kérelmére a közjegyző 33012/Ü/1270/2011 számon végrehajtási záradékot bocsátott ki, a végrehajtási eljárás a panaszra okot adó per megindítása előtt folyamatban volt. Ehhez az ügyhöz egyesítettek egy másik ügyet is, amelyben a közjegyző 735/2012 szám alatt állított ki végrehajtható okiratot, ezt a 196.V.1329/2012 végrehajtói számon iktatták.
- [5] Az indítványozó ilyen előzmények után végrehajtás megszüntetése iránti pert indított. Az elsőfokú bíróság ítéletével az indítványozó keresetét elutasította, az indítványozó fellebbezésére másodfokon eljáró törvényszék az elsőfokú döntést helybenhagyta, azt a Kúria hatályában fenntartotta. A panasz tárgya ez a három, egybehangzó bírói döntés.
- [6] 2.2. Az indítványozó szerint az ítéletek beleütköznek az Alaptörvény XXVIII. cikke (1) bekezdésébe (tisztességes tárgyaláshoz való jog, részeleme az önkényes mérlegelés tilalma), és a (7) bekezdésébe (érdemi hatékony jogorvoslathoz való jog, ezzel összefüggésben a bírósághoz fordulás joga, mindezekkel összefüggésben egyrészt az önkényes mérlegelés tilalma, a felperesi indokok érdemi elbírálásához való jog, fegyveregyenlőség elve), ezekkel összefüggésben az Alaptörvény XV. cikke (2) bekezdésébe (hátrányos megkülönböztetés tilalma) és (1) bekezdése első mondatába (törvény előtti egyenlőség), valamint a fogyasztói jogok biztosításához való jogba is [Alaptörvény M) cikke (2) bekezdése második mondata). A panasz szerint az ítéletek ütköznek az Alaptörvény XIII. cikkének (1) bekezdésébe (tulajdonhoz való jog) is. Kérte az indítványozó az ítéletek megsemmisítését.
- [7] Az alkotmányjogi panasz ismerteti a másodfokú bíróság döntését, a felülvizsgálati kérelmet, a Kúria ítéletének indokolását. A panasz szerint a bírói döntést érdemben befolyásoló jelleg abban áll, hogy „[a]z önkényes mérlegelés tilalma megszegése fogalmilag, minden esetben tehát a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, hiszen maga az önkényes mérlegelés vezet önkényes döntésekhez, ezért csak annyit kell hozzátennünk ehhez, hogy az érdemi döntést magát befolyásolta maga az ügy érdemében elkövetett önkényes mérlegelés-sorozat. Az alkotmánysértés igazoló következő pontbeli (»alaptörvény-ellenesség mibenléte tételesen«) érvek figyelembevételre kedvezőbb helyzetbe hozta volna a felperest, hiszen a keresetet elutasító, a felperesnek kedvezőtlen ítéletek és az azokban előírt tartozás - és perköltség-fizetési marasztalásokból súlyos kötelezettségei fakadnak.”

- [8] 2.3. A panasz – amely A)–F) pontok alatt tartalmaz többször visszatérő indokolási elemeket – ezt követően eljárásjogi kérdésekről szól [alkotmányjogi panasz 8. oldal A) pontja] a tisztességes bírósági tárgyaláshoz és a jogorvoslathoz való joggal, valamint a fogyasztók jogaival, az uniós joggal és a törvény előtti egyenlőséggel összefüggésben, majd megállapítja, hogy az Alkotmánybíróság 3297/2020. (VII. 17.) AB végzése „eljárásjogilag egyértelműen a rendes bíróságok eljárási akadály és külső fórumok, a jogalkotó szerepe nélküli jogkörévé tette az európai uniós jognak meg nem felelő hazai jog és bírói gyakorlat félretételét”.
- [9] Az alkotmányjogi panasz B) pontja első bekezdése szerint „[n]yilvánvaló az önkényes mérlegelés tilalmába ütköző, egyben a tisztességes eljáráshoz való jogot is megszegő Alaptörvénysértések a következők (mindegyik az előbbi panaszkérelemben írt jog sérelmével) – az uniókonform bírósági értékelések nyilvánvaló és alapvető hiányával összefüggésben is:”, majd a kúrai döntését idézi az árfolyamkockázatról való tájékoztatás világossága és érthetősége körében, továbbá az uniós jogra és Európai Unió Bírósága ítéleteire hivatkozik. A panasz szerint a Kúria döntésének érvelése „sem esik tehát az alkotmányos bírói független, szabad mérlegelés elvébe sem, azt átlépi, önkényes mérlegelést valósít meg. Az Alaptörvény XXVIII. cikke (1) és (7) bekezdése (tisztességes eljáráshoz való jog, érdemi jogorvoslathoz való jog) sérült.”
- [10] A panasz a továbbiakban az uniós fogyasztóvédelmi jogként hivatkozik az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 169. cikkére, a 93/13/EGK irányelvre, az *OTP Bank Nyrt. és OTP Faktoring Követeléskezelő Zrt. kontra Ilyés Teréz és Kiss Emil* (EU:C:2018:750) 2018. szeptember 20-i döntésre (a továbbiakban: C-51/17. ügy).
- [11] A panasz C) pontja első bekezdése megismétli a B) pont első bekezdését. A panasz szerint azzal, hogy a felperesnek az árfolyamrészre hivatkozó indokait nem bírálták el a bíróságok a devizahitellel törvényekre [2014. évi XXXVIII. törvény (a továbbiakban: DH1. tv.), a 2014. évi XL. törvény, 2014. évi LXXVII. törvény] utalással, súlyos alaptörvénysértést valósítottak meg. A panasz további hivatkozásokat tartalmaz az uniós jogra (11-15. oldal).
- [12] A panasz C) pontja utolsó két bekezdése szerint „[a]z előző bekezdésekben írtak azért is sértik: a tisztességes eljáráshoz való jogot, mert mint európai uniós állampolgár sem kaptam meg felperesként a kötelező (2007. évi CLXVIII. törvény 4. cikk 17. pontja) uniós fogyasztóvédelmi jog (EUMSZ. 169. cikke, az annak tartalmát kibontó előzetes döntéshozatali eljárások döntései, a 93/13 EKG Irányelv elvei, szabályai) védelmét, pedig fogyasztói szerződés esetén az irányadó, s konkrétan a [C-51/17. ügyre] is, mely konkrét kötelező értelmezést ad a közvetlenül hatályos EUMSZ 169. cikkének. Az Alaptörvény XXVIII. cikke (1) és (7) bekezdése (tisztességes eljáráshoz való jog, érdemi jogorvoslathoz való jog) sérült és a fogyasztói jogok biztosításához való jog is (Alaptörvény M. cikke (2) bekezdése 2. mondata), a törvény előtti egyenlőség (Alaptörvény XV. cikke (1) bekezdése első mondata) a többi fogyasztói szerződést kötő akár magyar, akár más tagállami állampolgár adóshoz képest is. Más tárgyú ügyekben ugyanis azt kell feltételezni már csak az uniós jog primátusa és az Alaptörvény miatt is, hogy megkapja a hazai bíróságoktól az uniós jogot a magyar állampolgár, más típusú kölcsönszerződések adója is bizonyára. Mivel a fogyasztóvédelmi uniós jog és joggyakorlat nem technikai norma, ezért figyelembe jön az AB gyakorlatában – Alkotmánybíróság V/732-1/2019-es számú eljárás. Az Alkotmánybíróság V/732-1/2019-es számú döntésében eljárásjogilag egyértelműen a rendes bíróságok eljárási akadály és külső fórumok, a jogalkotó szerepe nélküli jogkörévé tette az európai uniós jognak meg nem felelő hazai jog és bírói gyakorlat félretételét. Az eljáró bíróságok még csak eleget sem tettek az indokolási kötelezettségüknek, csak utaltak a Dh.-törvényekre, az uniós fogyasztóvédelmi magyar állampolgárokat megillető jogok teljes kiüresítésével jártak el.” Vagyis a panasz ismételt hivatkozik az Alkotmánybíróság 3297/2020. (VII. 17.) AB végzésére, valamint a bírói döntések kritikáját tartalmazza a DH1. tv., a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény és uniós ítéletek indítványozó szerinti értelmezése fényében, részben több helyen szó szerint megismételve a panasz előző részeiben már szerepelt érvelést [16–21. oldal, D)–F) pontok].
- [13] A panasz F) pontja első bekezdése szerint „[m]indegyik bírósági ítélet és az eddig a jelen pontnál (alaptörvényellenesség tételesén) felsoroltak mindegyike [A)–D) pontok] értelemszerűen sértette az Alaptörvény XIII. cikkének (1) bekezdésébe foglalt tulajdonhoz való jogot, hiszen a pervezettség befolyásolta a felperesi kölcsön fizetési kötelezettséget és a perköltség-teljesítési kötelezettséget, a vagyoni hátrány pedig sérti a tulajdonhoz való jogot. A hitelfelvételek során alkalmazott tisztességtelen feltételek következtében anyagilag ellehetetlenült, lakhatása és megélhetése is veszélybe került.”
- [14] A panasz – anélkül, hogy konkrét indítványt tartalmazna ebben a körben – mellékesen megjegyzi, hogy a kúriai ítélet nemzetközi jogot sért (22–25. oldal). (Az Alkotmánybíróságnak konkrét indítvány hiányában ez utóbbi kérdések körében nem kellett vizsgáldnia és döntenie.)

- [15] A panasz idézi az Alkotmánybíróság tulajdonjogi gyakorlatával kapcsolatos egyes határozatok elemeit (25–26. oldal).
- [16] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(2) bekezdései alapján elsőként azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a befogadhatóság törvényi feltételeinek.
- [17] 3.1. Az indítványozó jogi képviselője az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint megállapított határidőn belül nyújtotta be, az Országos Bírósági Hivatal elektronikus ügyintézését kiszolgáló rendszerében végzett karbantartási munkák miatt 2022. november 26. napján 14:00 órától 20:00 óráig az elektronikus ügyintézés, továbbá az Ügyfél Iratbetekintő Rendszer (ÜIR) működése szünetelt.
- [18] Az indítványozó az alkotmányjogi panaszban támadott bírói döntés alapjául szolgáló eljárásban felperes volt, így érintettsége megállapítható, úgyszintén az is, hogy jogorvoslati lehetőségét kimerítette.
- [19] Alkotmányjogi panasz az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja alapján Alaptörvényben biztosított jog sérelmére alapítható. E feltételnek a panasz csak részben felel meg, mivel az Alaptörvény indítványozó által hivatkozott M) cikk (2) bekezdésében említett „fogyasztók jogai” nem minősülnek olyan, Alaptörvényben biztosított jogot tartalmazó alaptörvényi rendelkezésnek, amelyre alkotmányjogi panasz alapítható lenne {lásd például: 3021/2019. (I. 21.) AB végzés, Indokolás [24]}. Ezen panasz elem tekintetében érdemi vizsgálatnak a fentiek szerint nincs helye.
- [20] Az indítványban megjelölt alaptörvényi rendelkezések közül a XXVIII. cikk (1) bekezdésére, (7) bekezdésére, XV. cikk (1)–(2) bekezdésére, és XIII. cikkére alapított elemek tekintetében felel meg a panasz a határozott kérelem követelményének [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontok] formálisan. Vagyis a panasz megjelöli azt az alaptörvényi, illetve törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozó jogosultságát megalapozza; az eljárás megindításának indokait, az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét; a vizsgálandó bírói döntést; az Alaptörvény, megsértett rendelkezéseit; az indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével; tartalmaz kifejezett kérelmet a bírói döntés megsemmisítésére, illetve az Alkotmánybíróság döntésének tartalmára.
- [21] Arról, hogy a határozott kérelem egyik eleme, az indokolás [52. § (1b) bekezdés e) pont], ha van a panaszban, alkalmas-e a panasz befogadására, az Abtv. 29. §-a alapján kell dönten.
- [22] 3.2. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be.
- [23] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a hatalommegosztás rendszerében a többi állami szervnek a bíróságok jogértelmezését – különösen, ha az értelmezés a Kúria határozatában jelenik meg – el kell ismernie {lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}.
- [24] Az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy alkotmányjogi panasz alapján eljárva csak az alkotmányossági szempontokat vizsgálja, tartózkodik attól, hogy a jogszabályok értelmezésére és azok alkalmazására hivatott bíróságok tevékenységét törvényességi-jogalkalmazási kérdésekben felülbírálja. „Az a tény, hogy az eljáró bíróságok az indítványozó által irányadónak tartott értelmezéstől eltérően értelmezték az alkalmazott jogi normát, önmagában nem veti fel a támadott bírói döntéseket érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem.” {3060/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [41]}
- [25] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panaszban említett, Alaptörvényben biztosított egyes jogok sérelmével kapcsolatosan a panasz nem alkotmányossági, hanem szakjogi törvényességi kérdésekre vonatkozik. Az indítványozó a bíróságok által alkalmazott normák helyett ügye elbírálására az általa megjelölt uniós jogot és joggyakorlatot tekinti irányadónak, tehát az alkalmazott jogszabályok körét kifogásolja, összességében a rendes bíróságok jogalkalmazását – az indítvány szóhasználatában a mérlegelését – vonja kritika alá. Az indítványozó valójában a támadott ítéletekben foglalt döntéseket, azok rá hátrányos voltát tekinti alapjogi sérelemnek, a döntések Alkotmánybíróság általi felülbírlata érdekében.
- [26] 4. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítvány nem tartalmaz olyan indokot, ami alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetne fel, vagy a bírói döntés érdemére kiható alaptörvényellenesség kételyét támasztaná alá, ezért az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján,

figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére, azt visszautasította. A jelen panaszban foglaltakkal összehasonlítható alkotmányjogi kérdéseket felvető, hasonló alkotmányjogi panasz befogadásának visszautasításáról az Alkotmánybíróság a 3481/2020. (XII. 22.) AB végzésben döntött.

Budapest, 2023. május 9.

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2780/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3260/2023. (VI. 9.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Gfv.VI.30.425/2021/5. számú ítéletével szemben előterjesztett alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. ifj. Lomnici Zoltán ügyvéd; Lomnici Ügyvédi Iroda) útján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő.
- [2] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz a Kúria Gfv.VI.30.425/2021/5. számú ítéletével szemben, s kérte a Kúria ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [3] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy tényállása szerint az indítványozó, mint gazdasági társaság vezető tisztségviselője felelősségét a Kúria a felülvizsgálati eljárásban – a jogerős ítélet hatályon kívül helyezésével és az elsőfokú ítélet megváltoztatásával – megállapította. A Kúria megítélése szerint az indítványozó a gazdasági társaság fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzetének bekövetkezését követően ügyvezetési feladatait nem a hitelezői érdekek figyelembevételével látta el, ezáltal a gazdálkodó szervezet vagyona csökkent, ami miatt az indítványozó egyetemleges felelősséggel tartozik. A Kúria a korábbi eljárási szakaszokra kihatóan változtatta meg a pernyertesség-pervesztesség alakulását, s az első- és másodfokú eljárás tekintetében is az indítványozót kötelezte az eljárási illeték és perköltség megfizetésére.
- [4] Alkotmányjogi panaszában az indítványozó az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése (jogbiztonság elve), E) cikke, XXIV. cikk (1) bekezdése (tisztesleges hatósági eljáráshoz való jog), XXVIII. cikk (1) bekezdése (pártatlan bíróság, tisztességes tárgyalás), 25. cikk (3) bekezdése (a Kúria biztosítja a jogalkalmazás egységét), 26. cikk (1) bekezdése (a bírúk alá vannak rendelve a törvénynek), 28. cikke (a bíróság a jogszabályt azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezi) sérelmére hivatkozott.
- [5] Az indítványozó azzal érvelt, hogy a felperesi állításokat a perbeli okirati bizonyítékok és tanúvallomások nem – az első- és másodfokú bíróság megállapítása szerint sem – támasztották alá, vagyis a Kúria a tényállás tisztázási és bizonyítási kötelezettség megsértésével hozta meg ítéletét. Álláspontja szerint a Kúria döntése a korábbi jogerős döntéssel szemben olyan mértékben nem konzekvens és nem kiszámítható jogértelmezést tartalmaz, ami súlyosan sérti a jogbiztonság elvét és az indítványozó tisztességes eljáráshoz való jogát.
- [6] Az indítványozó kérte az Alkotmánybíróságot, hogy vizsgálja meg, hogy „az ügyben eljáró bíróságok eleget tettek-e az Alaptörvény 28. cikkében rögzített azon kötelezettségüknek, hogy a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban kell értelmezniük.” Szerinte az általa hivatkozott döntések nem felelnek meg az Alaptörvény 28. cikkében foglalt követelménynek, „ennek keretében az Alkotmánybíróság ismertetett gyakorlata alapján analízisre szorul, hogy az eljáró bíróságok a polgári eljárásjog szabályait az Alaptörvénnyel összhangban értelmezték-e döntésük során. A Pp. 8. § (1) bekezdésének első fordulata szerint a bíróság köteles biztosítani, hogy a felek és a per többi résztvevője jogaikat rendeltetésszerűen gyakorolják. Szintén vizsgálandó, hogy a Kúria az Európai Bíróság töretlen gyakorlata szerinti indoklási kötelezettségének.”
- [7] Alkotmányjogi panaszában az indítványozó kérte az első fokon eljáró bíróságot, hogy az ítélet végrehajtását az Alkotmánybíróság eljárásának befejezéséig az Abtv. 53. § (4) bekezdése, illetve a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 359/C. § (1) bekezdése alapján függeszse fel. Kérte továbbá az Alkotmánybíróságot, hogy hívja fel az első fokon eljáró bíróságot az ítélet végrehajtásának felfüggesztésére a Pp. 359/C. § (2) bekezdése alapján.

- [8] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az Ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról, az 56. § (2) bekezdése értelmében pedig a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.
- [9] Az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az indítványozó a sérelmezett kúriai ítélettel zárult ügyben felperes volt [Abtv. 27. § (2) bekezdés *a*) pont], a perben a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette. A magánszemély kérelmező ekként alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, érintettsége fennáll.
- [10] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az indítványozó az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőben előterjesztett panaszában (a Kúria ítéletét az indítványozó perbeli jogi képviselője 2022. szeptember 7-én vette kézhez, az alkotmányjogi panaszt az indítványozó jogi képviselője elektronikus úton 2022. november 5-én nyújtotta be) a bírósági eljárást befejező, rendes jogorvoslattal nem támadható kúriai ítéletet támadta.
- [11] Az alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi feltétele [Abtv. 27. § (1) bekezdés *a*) pont], hogy az indítványozó Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozzon. Az Abtv. 27. § (1) bekezdés *a*) pontjával összefüggésben következetes az Alkotmánybíróság gyakorlata a tekintetben, hogy alkotmányjogi panasz csak az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének valószínűsítésére alapítható [3386/2020. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [14]; 3550/2021. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [10]; 3138/2022. (IV. 1.) AB végzés, Indokolás [10]]. A jelen indítvány e feltételnek csak részben tesz eleget. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában többek között állította az Alaptörvény alapjogot nem rögzítő E) cikke, valamint 25. cikk (3) bekezdése, 26. cikk (1) bekezdése és 28. cikke sérelmét is, melyekre hivatkozva alkotmányjogi panasz nem terjeszthető elő. Az Alkotmánybíróság állandó joggyakorlata szerint az Alaptörvény E) cikke nem biztosít az indítványozók számára olyan, Alaptörvényben biztosított jogot, amelyre az Abtv. 27. §-a szerint alkotmányjogi panaszt lehetne alapozni [vö. 3007/2015. (I. 12.) AB végzés, Indokolás [11]; 3171/2015. (VII. 24.) AB végzés, Indokolás [10]; 3535/2021. (XII. 22.) AB határozat, Indokolás [31]]. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint a további, nem Alaptörvényben foglalt jogok tekintetében sem bírálható el az indítvány, az Alaptörvény indítványozó által megjelölt rendelkezéseire – 25. cikk (3) bekezdés, 26. cikk (1) bekezdés, 28. cikk – alkotmányjogi panasz önmagában nem alapítható [pl. 3257/2016. (XII. 6.) AB végzés, Indokolás [13]; 12/2020. (VI. 22.) AB határozat, Indokolás [41]; 3550/2021. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [11]; 3138/2022. (IV. 1.) AB végzés, Indokolás [10]].
- [12] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével összefüggésben előterjesztett panaszt érintően fenntartotta korábban kialakított gyakorlatát: a jogbiztonság nem alapjog, az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben lehet alapítani, mégpedig a visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén [3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [14]–[17]; 3322/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [10]; 3323/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]; 3324/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]; 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [11]]. Az indítványozó nem e kivételes körre, hanem általánosságban a jogbiztonságra alapította panaszát. Az Alkotmánybíróság ezért e vonatkozásban érdemi vizsgálatot nem folytathatott le, mivel az indítvány ebben a vonatkozásban nem felel meg az Abtv. 27. § (1) bekezdés *a*) pontjában meghatározott azon követelménynek, amely szerint alkotmányjogi panaszt abban az esetben lehet benyújtani, ha az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be.
- [13] Az Abtv. 52. §-a kifejezetten rögzíti a határozott kérelem követelményét, amelynek részét képezi az indokolás előterjesztésének a kötelezettsége is [52. § (1b) bekezdés *b*) és *e*) pont]: „Indokolás hiányában a kérelem nem felel meg a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében írt követelményének, annak elbírálására nincs lehetőség.” [34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]]. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *e*) pontja értelmében az indítvány akkor tartalmaz határozott kérelmet, ha bemutatja az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét és egyértelmű indokolást ad elő arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabály, jogszabályi rendelkezés,

illetve bírói döntés miatt ellentétes az Alaptörvény felhívott szabályával. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában állította a támadott kúriai ítéletnek az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésébe, a tisztességes hatósági eljáráshoz való jogába ütközését is. E vonatkozásban ugyanakkor az indítványozó alkotmányossági érvelést nem adott elő, így alkotmányjogi panasz e tekintetben az Abtv. 52. § (1) bekezdés (1b) pontjában foglalt határozott kérelem követelményének nem tesz eleget, ezért érdemben nem vizsgálható.

- [14] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {ld. pl. 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [15] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a kúriai ítéletet az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében garantált tisztességes eljáráshoz való jogába ütközőnek tartotta, mert szerinte a Kúria a tényállás tisztázási és bizonyítási kötelezettség megsértésével hozta meg ítéletét, szerinte a kúriai ítélet nem konzekvens, nem felel meg a perbeli okirati bizonyítékoknak és tanúvallomásoknak.
- [16] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a hatalommegosztás rendszerében a többi állami szervnek a bíróságok jogértelmezését el kell ismernie {lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]; 3014/2022. (I. 13.) AB végzés, Indokolás [27]}. A testület gyakorlata következetes abban, hogy „[a]z Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére van jogköre, a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének, és a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára azonban már nem rendelkezik hatáskörrel” {3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]}. „Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ában szabályozott hatáskörében eljárva a bírói döntés és az Alaptörvény összhangját biztosítja. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon [...]” {3137/2013. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [9]}
- [17] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésére alapított indítványi érvekkel szemben az Alkotmánybíróság rögzíti, hogy a bíróságok jogkörébe tartozó – így nem az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozó alkotmányossági – kérdésnek tekinti a bizonyítékok értékelését. Tartalma szerint az Abtv. 27. §-a alapján előterjesztett alkotmányjogi panasz valójában a Kúria döntésének felülbírálatára irányult. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint: „Önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására” {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}. Erre figyelemmel az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelme tekintetében az indítványi kérelem tartalmát illetően arra a megállapításra jutott, hogy az indítványozó valójában nem alkotmányossági problémát tárt fel, hanem az eljáró bíróság jogértelmezését, a bírói jogalkalmazói tevékenység körébe tartozó törvényességi kérdést vitatott. Az alkotmányjogi panaszban foglalt érvek alapján ezért nem állapítható meg, hogy a vezető tisztségviselő felelősségének megállapítása iránt indult perben hozott támadott bírói döntéssel kapcsolatban az Abtv. 29. §-ában szereplő feltételek fennállnak.
- [18] 3. Mivel a fent kifejtettek szerint az alkotmányjogi panasz részben nem tett eleget az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjában, valamint 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontjában írt feltételeknek, illetve a befogadhatóság Abtv. 29. §-ában előírt feltételének, az Alkotmánybíróság azt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján visszautasította.
- [19] Mivel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt visszautasította, a bírói döntés végrehajtásának felfüggesztése iránti kérelem vizsgálatának nincs helye.

Budapest, 2023. május 9.

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2478/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3261/2023. (VI. 9.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kaposvári Törvényszék 2.Bf.79/2022/10. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A dr. Dombi Sándor Zsolt ügyvéd által képviselt indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján nyújtott be alkotmányjogi panaszt.
- [2] Az indítványozó által kifogásolt határozat a következő.
- [3] A Kaposvári Törvényszék 2022. május 19-én meghozott 2.Bf.79/2022/10. számú végzésével helybenhagyta a Kaposvári Járásbíróság 2022. január 18-án meghozott 10.B.194/2020/52. számú ítéletét, amely az indítványozót számvitel rendje megsértésének büntette, valamint hűtlen kezelés büntette miatt halmazati büntetésül négy év börtön fokozatú szabadságvesztésre ítélte. Az indítványozó szerint a kifogásolt bírói döntés sérti az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdését, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdését, mert a Kaposvári Törvényszék végzésének indokolásában a fellebbezés kiegészítésben előadottakra nem reagált.
- [4] 1.1. Az alkotmányjogi panaszban kifogásolt ügy lényege a következő.
- [5] A Kaposvári Járásbíróság 2022. január 18-án meghozott 10.B.194/2020/52. számú ítéletével bűnösnek mondta ki az indítványozót számvitel rendje megsértésének büntetésében, valamint hűtlen kezelés büntetésében. Az indítványozó az ítélet szerint ügyvezetőként a gazdasági társaság 2017. évre vonatkozó beszámolóját nem készítette el, nem intézkedett annak közzétételéről, valamint a könyvelőnek az éves beszámoló elkészítéséhez szükséges eredeti iratokat – a könyvelő felszólítása ellenére – nem adta át. Az ítélet szerint az indítványozó továbbá megszegte vagyonkezelői kötelezettségét, amikor a gazdasági társaság érdekeivel ellentétben álló ügyletet kötött és a tényleges értéknél jóval alacsonyabb áron értékesítette a társaság tulajdonát képező ingatlant, továbbá magatartása folytán az így befolyt összeg sem került a társasághoz. Az elsőfokú bíróság az indítványozót halmazati büntetésül négy év börtön fokozatú szabadságvesztésre, öt év közügyektől eltiltásra és öt év időtartamra gazdálkodó szervezet vezető tisztségviselői foglalkozás gyakorlásától eltiltásra ítélte. Továbbá az elsőfokú bíróság az indítványozóval szemben tízmillió forint erejéig vagyonelkobzást rendelt el.
- [6] Az ítélet ellen az indítványozó és védője elsődlegesen bűncselekmény hiányában történő felmentés, másodlagosan eltérő tényállás és minősítés alapján enyhítés, valamint a vagyonelkobzás mellőzése végett jelentett be fellebbezést. A védő a fellebbezését írásban indokolta és bizonyítási indítványokat terjesztett elő tanú kihallgatására, igazságügyi könyvszakértő kirendelésére és új ingatlanforgalmi szakértő kirendelésére vonatkozóan. A Somogy Megyei Főügyészség az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását indítványozta.
- [7] Ezt követően az indítványozó védője 2022. május 9-én elektronikus úton beadványt nyújtott be, amelyben fellebbezését kiegészítette. A fellebbezés kiegészítése az előző ügyvezető és a könyvelő szerepére, a gazdasági társaság működésére, az eladott ingatlan kapcsán kirendelt igazságügyi szakértőre és szakvéleményére, továbbá arra vonatkozóan tartalmaz érvelést, hogy a könyvelést az indítványozó nem ismerhette meg.
- [8] A Kaposvári Törvényszék mint másodfokú bíróság 2022. május 10-én megtartott nyilvános ülésén az indítványozó védője a tanú kihallgatására, igazságügyi könyvszakértő kirendelésére és új ingatlanforgalmi szakértő kirendelésére vonatkozó indítványait fenntartotta.
- [9] A Kaposvári Törvényszék 2022. május 19-én meghozott 2.Bf.79/2022/10. számú végzésével helybenhagyta az elsőfokú bíróság ítéletét. A másodfokú bíróság a fellebbezéssel megtámadott ítéletet a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 590. § (1) és (2) bekezdése alapján az azt megelőző bírósági eljárással együtt teljeskörűen bírálta felül. A végzés megállapította, hogy az elsőfokú bíróság az eljárási szabályok betartása mellett járt el és olyan a Be. 607. § (1), valamint 608. § (1) bekezdésében és 609. §-ban írt eljárási

szabályt nem vétett, amely miatt az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésének lenne helye. A végzés szerint az elsőfokú bíróság ítélete mentes a Be. 592. § (1) és (2) bekezdésében írt részbeni megalapozatlansági hibáktól és hiányosságoktól, az a bizonyítékok indokolt és okszerű mérlegelésén alapul, a vádlott tagadásával szemben álló részében is. Az elsőfokú bíróság az ügy ténybeli és jogi megítéléséhez szükséges bizonyítékokat beszerezte, értékelte, és indokolási kötelezettségét is ellenőrizhető módon teljesítette. A másodfokú bíróság szerint az elsőfokú bíróság bizonyítékértékelő tevékenysége teljes, abban hiba, hiányosság, iratellenesség, téves ténybeli következtetés nincs, az a másodfokú eljárás során is irányadó, alappal nem támadható, így a felmentésre, valamint az ítélet hatályon kívül helyezésére irányuló fellebbezés nem vezetett eredményre. A másodfokú bíróság a védelem – tanú kihallgatására, igazságügyi könyvszakértő kirendelésére és új ingatlanforgalmi szakértő kirendelésére vonatkozó – bizonyítási elutasította, mert a fellebbezésben új bizonyítékokra csak abban az esetben lehet hivatkozni, ha a fellebbező valószínűsíti, hogy az ítélet kihirdetése után keletkezett, vagy önhibáján kívül arról csak az ítélet kihirdetése után szerzett tudomást [Be. 584. § (5) bekezdés].

- [10] 1.2. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény a XXIV. cikk (1) bekezdésének, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmére hivatkozva kérte a másodfokú bíróság döntésének megsemmisítését, indokai a következők.
- [11] Az indítványozó szerint a Kaposvári Törvényszék végzésének indokolásában a 2022. május 9-én benyújtott fellebbezés kiegészítésben előadottakra egyáltalán nem reagált, miközben az indokolásból mindig ki kell tűnnie, hogy a bíróság figyelembe vette, érdemben vizsgálta és értékelte az ügy szempontjából releváns kérdéseket. Az indítványozó szerint a jogerős végzés általánosságokat tartalmaz, amelyek mind a sablonszerű általánosság szintjén maradnak (másodfokú végzés [1]–[9], [11] és [17] pontjai). Az indítvány szerint a végzésben ezen felül látszólag van indokolás, de az indokolás tartalmilag kiterő jellegű, míg a fellebbezés kiegészítésében foglaltakra még irreleváns érvek sem találhatók álláspontja szerint.
- [12] Az indítványozó szerint a bírói döntést érdemben befolyásolja, és a konkrét ügyben is érdemben befolyásolta, hogy a bíróság a vád alá vont személy büntetőjogi felelősségét alapvetően meghatározó, illetve arra kiható kérdések számbavételét teljesen mellőzte, mert az nem egyeztethető össze a szándékolt bírói döntéssel, és ezzel összefüggésben a bíróság nem is tudja indokát adni, hogy a fellebbezésben felhozott releváns érvek ellenére miért az adott döntést hozta meg.
- [13] Az indítványozó alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek tartja, hogy a terhelt a fellebbezése indokai ellenében nem tudja meg a jogerős végzésből, hogy melyek voltak az ellene hozott döntés melletti érvek. Az indítvány szerint az is alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, ha a csupán általánosság szintjén mozgó, tartalmatlan és a fellebbezésben előadottakhoz képest irreleváns kijelentésekből következően a bíróság nem bírálta el a fellebbezésben előadottakat. Álláspontja szerint a fellebbezésben foglaltakra irányuló reakció teljes mellőzése, az indokolás teljes hiánya a beállt alapjogsérelem megnyilvánulási formája, tünete.
- [14] 2. Az alkotmányjogi panasz nem tett eleget a befogadhatóság Abtv.-ben előírt feltételének.
- [15] 2.1. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban jár el az ügyben. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek, különösen a 27. § szerinti érintettség, a jogorvoslat kimerítése, valamint a 29–31. § szerinti követelményeknek.
- [16] 2.2. Az indítványozó védője a Kaposvári Törvényszék végzését 2022. július 2-án vette át, az indítványozó az alkotmányjogi panaszt 2022. augusztus 26-án – az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőn belül – nyújtotta be jogi képviselő útján. Az Alkotmánybíróság főtítkárának felhívására az indítványozó határidőben kiegészítette az indítványt.
- [17] Az indítvány megjelölte az indítványozó jogosultságát és az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést [Abtv. 51. § (1) bekezdés és 52. § (1b) bekezdés a) pont]; az Abtv. 27. §-ában foglalt hatáskörben kérte kizárólag az Alkotmánybíróság eljárását. Az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírói végzést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont], valamint az Alaptörvény indítványozó szerint sérelmet

szenvedett rendelkezéseket [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben megjelölte az eljárás megindításának indokait, az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, továbbá indokolta, hogy a sérelmezett bírói döntések álláspontja szerint miért ellentétesek az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pont]. Az indítványozó továbbá kifejezett kérelmet terjesztett elő a támadott bírói döntés megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].

- [18] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a tisztességes eljáráshoz való joga sérelmét állítva hivatkozott az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése sérelmére is. Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése a hatósági eljárások vonatkozásában fogalmazza meg a tisztességes eljárás követelményét, ennél fogva az Alkotmánybíróság az indítványozó által a támadott bírósági végzés kapcsán előadottakat – az egységes indítványi érvelésre is figyelemmel – az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben vette figyelembe.
- [19] Az indítványozó számára további jogorvoslati lehetőség nem áll rendelkezésre, érintettsége fennáll a Kaposvári Törvényszék végzésével összefüggésben, a jogi képviselő meghatalmazását az indítványozó csatolta.
- [20] 3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel nem konjunktív, az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {vö. 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [21] 3.1. Az indítvány szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését sérti, hogy a Kaposvári Törvényszék végzésének indokolásában a 2022. május 9-én benyújtott fellebbezés kiegészítésben előadottakra egyáltalán nem reagált.
- [22] A Kaposvári Törvényszék a fellebbezéssel támadott ítéletet, valamint az azt megelőző bírói eljárást teljes terjedelmében bírálta felül a Be. 590. § (1) és (2) bekezdésére figyelemmel. A másodfokú bíróság a fellebbezéssel támadott elsőfokú ítélet egészét, így az ítélet valamennyi rendelkezését, a tényállás megalapozottságát és az ítéletet megelőző bírói eljárást egyaránt vizsgálata tárgyává tette és a Be. 605. § (1) bekezdése alapján helybenhagyta az elsőfokú ítéletét.
- [23] A Be. 605. § (4) bekezdése szerint az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyásáról hozott végzés ügydöntő határozatnak minősül, annak tartalmával összefüggésben a törvény a határozat szerkesztésre vonatkozó előírásait azzal az eltéréssel kell alkalmazni, hogy az indokolásában elegendő a helybenhagyás okait röviden ismertetni, hiszen az elsőfokú bíróság ítéletének indokai nem szorulnak kiegészítésre, illetőleg helyesbítésre.
- [24] A Kaposvári Törvényszék végzésében számot adott az elsőfokú ítéletre vonatkozó álláspontjáról, illetve döntésének indokairól. Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy „[a] bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása” {30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]}. Az eljárás tisztességessége [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] követelményrendszerén belül nem értékelhető alkotmányos kérdésként önmagában az, hogy az indítványozó az egyébként megindokolt bírósági döntéseket tévesnek, magára nézve sérelmesnek tartja {vö. 3529/2021. (XII. 13.) AB végzés, Indokolás [24]; 3427/2020. (XI. 26.) AB végzés, Indokolás [14]}.
- [25] Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy az iratokból kitűnően (így a másodfokú végzés indokolásából is megállapíthatóan) a másodfokon eljáró bíróság rögzítette, miszerint az ügyvezető tartozik felelősséggel a könyvelő kiválasztásáért és a számviteli szabályok betartásáért, továbbá a végzésből kitűnően a másodfokú bíróság vizsgálta, hogy az elsőfokú bíróság miért az igazságügyi ingatlanforgalmi szakértői véleményben foglaltakat fogadta el.
- [26] 3.2. Következésképpen az indítvány nem vetett fel a bírói döntéseket érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség iránti kételyt, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségűként értékelhető kérdést. Az alkotmányjogi panaszban foglalt érvek alapján ezért nem állapítható meg, hogy az Abtv. 29. §-ában szereplő feltételek fennállnak.

[27] 4. Ekként az Alkotmánybíróság – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (1) és (2) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdése alapján eljárva – az Abtv. 29. §-ára, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontjára tekintettel visszautasította.

Budapest, 2023. május 9.

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2074/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3262/2023. (VI. 9.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Budapest területén működő ítélőtábla mellett eljáró elsőfokú szolgálati bíróság Sz.P.1/2022/3. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A személyesen eljáró indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján nyújtott be alkotmányjogi panaszt, melyben a Budapest területén működő ítélőtábla mellett eljáró elsőfokú szolgálati bíróság Sz.P.1/2022/3. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte. Álláspontja szerint a támadott ítélet ellentétes az Alaptörvény VIII. cikk (5) bekezdésében, XV. cikk (2) bekezdésében, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglaltakkal.
- [2] Az indítványozó által kifogásolt, megtámadott határozat a következő.
- [3] A Budapest területén működő ítélőtábla mellett eljáró elsőfokú szolgálati bíróság (a továbbiakban: szolgálati bíróság) a 2022. január 19-én, tanácsülésen meghozott Sz.P.1/2022/3. számú ítéletével az indítványozó által az Országos Bírósági Hivatal Elnöke kérelmezett ellen bírói pályázati kifogás tárgyában indult eljárásban az indítványozó kifogását elutasította.
- [4] 1.1. Az indítványban kifogásolt ügy lényege a következő.
- [5] Az indítványozó egy büntető ügyszakas járásbírói álláshelyre nyújtott be pályázatot. Az álláshelyre hét pályázat érkezett. A pályázat elbírálása során a törvényszék bírói tanácsa 2021. november 19-én megtartott ülésén véleményezte a bírói álláshely betöltésére benyújtott pályázatokat, meghatározta a pályázók objektív pontszámait, valamint a meghallgatás eredményeként a szubjektív pontokat és határozatával megállapította a pályázók rangsorát. A rangsorban az indítványozó a negyedik helyet töltötte be, 56 ponttal, a rangsor első helyén álló pályázó 67 pontot kapott. A törvényszék elnöke előterjesztésével a Bírói Tanács által felállított rangsorral egyezően a rangsor első helyén álló pályázó bírói kinevezésére tett javaslatot, melyre az Országos Bírósági Hivatal elnöke előterjesztést tett a köztársasági elnökhöz. A köztársasági elnök határozatával a pályázót bíróvá kinevezte.
- [6] A pályázat eredményével szemben az indítványozó kifogást terjesztett elő, és kérte, hogy az elsőfokú szolgálati bíróság a pályázatot nyilvánítsa eredménytelené.
- [7] Kifogásában előadta, hogy a pályázati anyaghoz mellékelt Jelentkezési segédlap 7. pontjának 7.6. alpontjában a jogi diploma megszerzését követően a szakterületen végzett külföldi tanulmányutakat jelölte meg, melyhez csatolta a szatmárnémeti közjegyző által kiállított igazolást, mely a tanulmányút tartalmát részletesen tartalmazta, többek között azt, hogy a Szatmárnémeti Bíróság meglátogatására, egy büntetőtárgyalás megtekintésére is sor került. Csatolta továbbá a Sapientia EMTE Jogtudományi Intézete egyetemi adjunktusának igazolását is a Marosvásárhelyen megszervezett VI. Erdélyi Magyar Jogászgyűlésen való részvételéről. Az igazolásokhoz egy-egy, általa készített összefoglalót is csatolt. A Jelentkezési segédlap 7.10. alpontjában feltüntette továbbá a munkakörhöz kapcsolódó perképviselési tevékenységet, melyhez a Bírósági Dolgozók Szakszervezete elnökének igazolását is csatolta. A pályázat benyújtását követően a hivatkozott pontokkal kapcsolatban hiánypótlási felhívást az indítványozó nem kapott. A Bírói Tanács meghallgatásán azt a tájékoztatást kapta, hogy a közjegyzőnél töltött idő nem tekinthető szakterületen végzett tanulmányútnak, míg az érdekképviselési szervezet elnökének igazolása alapján végzett tevékenység nem kapcsolódik a munkakörhöz, és nem igazolt a konkrét perképviselési tevékenység, így ponttal nem honorálható.

- [8] A 7.6. pontban megállapított pontszámokkal összefüggésben az indítványozó kifejtette, hogy a csatolt igazolásból megállapítható, hogy lényegében két tanulmányútról volt szó, mindkettőnek volt szakterületi vonulata. A közjegyzőnél történt tanulmányút alkalmával a Szatmárnémeti Bíróságon és a Szatmárnémeti Törvényszéken is látogatásra került sor, melynek során lehetőség nyílt egy büntetőtárgyalásba is betekíteni. A Marosvásárhelyen tartott VI. Jogászgyűlésre a regisztráció korábban történt, így külön tanulmányútnak tekinthető. Ezen igazolás elutasításának indoklására nem került sor a meghallgatáson, de az összefoglalóból megállapítható, hogy több előadás is büntetőjogi témájú volt. Az indítványozó a pályázati anyag visszaérkezését követően észlelte, hogy az igazolás tartalmazza, miszerint részét képezi a konferencia részletes programja, melyre vonatkozóan a bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló 2011. évi CLXII. törvény (a továbbiakban: Bjt.) 13. § (1) bekezdésében foglalt hiánypótlási felhívásnak lett volna helye, melyre nem került sor, így nem nevezhető szabályszerűnek az igazolás teljes, indoklás nélküli figyelmen kívül hagyása. Mindezek alapján önmagában az elutasítás okaként annak megjelölése, hogy a tanulmányút közjegyzőnél történt, felületes megközelítés, és nem alapozza meg a külföldi tanulmányút nulla ponttal történő értékelését.
- [9] A perképviselési tevékenységre vonatkozó pontszámmal összefüggésben az indítványozó kiindulási pontnak a munkakör fogalmának meghatározását tekintette. Álláspontja szerint a perképviselési kötelezettség – az egyéni ügyvédekhez hasonlóan – nem a munkaköri leírásból, hanem jogszabályból és szervezetszabályzó eszközökből fakad. A Bírósági Dolgozók Szakszervezete kizárólag tagjai vonatkozásában nyújt a szolgálati jogviszonnyal összefüggő érdekképviselést, mely jelenthet, de nem feltétlenül jelent tárgyalóteremben történő jelenléte. A képviselőt magában foglalhatja a beadványok megfogalmazásában történő segítségnyújtást is. A bírói álláspályázatok elbírálásának részletes szabályairól és a pályázati rangsor kialakítása során adható pontszámokról szóló 7/2011. (III. 4.) KIM rendelet (a továbbiakban: KIM rendelet) 14. § (5) bekezdés *d* pontja és a vonatkozó segédlap is csak munkakörhöz kapcsolódóan ellátott perképviselési tevékenységet említ, tényleges jelző nélkül.
- [10] A szolgálati bíróság támadott döntésében megállapította, hogy az indítványozó kifogása kizárólag a pályázati rangsor felállításának alapjául szolgáló pontozásra vonatkozott, arra nem hivatkozott, hogy a nyertes pályázó nem felelt meg a kiírásban foglalt feltételeknek, ezért a pályázati feltételek meglétét a szolgálati bíróságnak sem kellett vizsgálnia. A törvényi szabályozás alapján a kifogás akkor vezet eredményre, ha az objektív szempontok eltérő értékelése és az adott szemponthoz rendelhető pontszámok módosítása folytán a pályázati rangsor oly módon változik meg, hogy a változás az első helyezett személyét is érinti.
- [11] A hiánypótlással kapcsolatos kifogást illetően a szolgálati bíróság a Bjt. 13. § (1) bekezdésére hivatkozással megállapította, hogy abban az esetben kell a bíróság elnökének a pályázót hiánypótlásra felhívnia, amennyiben a pályázat a Bjt. 12. §-ában, illetőleg a 45. § (1) bekezdésében foglalt hiányosságban szenved, az objektív szempontokra vonatkozó igazolások tekintetében a Bjt. hiánypótlási kötelezettséget nem ír elő.
- [12] A szolgálati bíróság nem találta megalapozottnak az indítványozó külföldi tanulmányutakra vonatkozó kifogásait. A KIM rendelet 11. §-a értelmében a szakterületen végzett külföldi tanulmányútként a pályázat szerinti álláshely ügyszakának megfelelő, jogi területen végzett tanulmányutat kell értékelni. A tanulmányút célja az adott szakterülethez kötődő szakmai tudás, jártasság fejlesztése, meghatározó tehát az ügyszakhoz kapcsolódó szakmai tartalom. A szatmárnémeti közjegyzőnél, majd a helyi törvényszéken töltött tanulmányút ezen követelményeknek nem felel meg, mert az mind az összefoglaló, mind az igazolás alapján alapvetően a romániai közjegyzői eljárásokra, a közjegyzői hatáskörre és eljárásjogi kérdésekre vonatkozott. Az indítványozónak ugyan lehetősége nyílt egy büntetőtárgyalásba is betekíteni, az összefoglaló szerint azonban a látogatás a tárgyalótermek felépítésére, használati rendjére szorítkozott, mely a büntető ügyszakos bírói álláshely betöltéséhez szükséges szaktudást, szakmai jártasságot nem fejleszti.
- [13] A Marosvásárhelyen megrendezett VI. Jogászgyűlésről részletes programja ugyan nem került becsatolásra arra hiánypótló felhívás kiadásának sem volt helye, de a tanulmányút célja, tartalma az indítványozó által készített összefoglaló alapján is megismerhető volt. Az összefoglaló alapján az előadások túlnyomórészt polgári-gazdasági jogi tárgyúak voltak, így a tanulmányút nem kifejezetten a szakterülethez kapcsolódó képzés volt, azonban a három büntető tárgyú előadás adott esetben alkalmas arra, hogy az ott szerzett tapasztalatokat a pályázó ítélkezési tevékenysége során hasznosítsa, ezért az igazolás a megfelelő arányosítás mellett – azaz kisebb pontszámmal értékelve azt, hogy a tanulmányúton csupán három büntetőjogi előadás volt – elfogadható lett volna. Figyelemmel ugyanakkor arra, hogy a bírói tanács az objektív szempontokhoz rendelhető pontok számát mérlegelési jogkörében eljárva határozza meg, és ezen mérlegelési jogkör gyakorlásának felülbírálatára csak

kirívóan okszerűtlen mérlegelés esetén van helye, ezért a szolgálati bíróság nem tekintette jogsértő eljárásnak azt, hogy a bírói tanács döntően polgári-gazdasági jogi tárgyú előadások miatt a tanulmányutat nem értékelte büntető szakterületű tanulmányútként.

- [14] A perképvisellel kapcsolatos kifogást illetően a szolgálati bíróság rámutatott, hogy a KIM rendelet 14. § (5) bekezdés *d)* pontja alapján szakmai többlettevékenységként csak a munkakörhöz kapcsolódóan ellátott perképviseleti tevékenység értékelhető. A munkakör minden esetben az adott munkavégzésre irányuló jogviszonyhoz kapcsolódik. Az indítványozó az lasz. 2. § (1) bekezdése alapján igazságügyi alkalmazotti szolgálati jogviszonyban áll, a 2. § (2) bekezdés *a)* pontja alapján bírósági titkár munkakörben. Az indítványozó szolgálati jogviszonya alapján fennálló munkaköréhez kapcsolódóan ellátott perképviseleti tevékenység tehát az a szakmai többlettevékenység, amely a pályázati rangsor felállítása során ponttal értékelhető.
- [15] Az indítványozó tévesen hivatkozott arra, hogy az egyéni ügyvédnek vagy a szakszervezet tagjának, tisztségviselőjének jogszabályból vagy szervezetszabályzó eszközökből fakadna a perképviseleti kötelezettsége. Az egyéni ügyvéd önálló tevékenységet végez, tehát valóban nincsen valamely munkavégzésre irányuló jogviszony alapján fennálló munkaköre és abból fakadó perképviseleti kötelezettsége. Perképviseleti kötelezettsége akkor keletkezik, ha az ügyféllel a peres eljárás vitelére megbízási szerződést köt, részére az ügyfél a perbeli képviselőre meghatalmazást ad. A Bírósági Dolgozók Szakszervezete önálló jogi személy. Az indítványozó olyan igazolást, amely azt támasztja alá, hogy a szakszervezettel munkavégzésre irányuló jogviszonyban áll, nem csatolt, és arra nem is hivatkozott. Bár az indítványozó a Bírósági Dolgozók Szakszervezetében tagsági jogviszonyt a fennálló szolgálati jogviszonyára tekintettel létesíthet, az azonban a bírósági titkári munkaköréhez nem kapcsolódik, attól független, ezért egy esetleges szakszervezeti kereteken belüli perképviselőt sem alapozhatja meg a KIM rendelet 14. § (5) bekezdés *d)* pontjának alkalmazását, illetőleg a rangsor felállítása során pontozható szempontként történő értékelését.
- [16] A perképviseleti tevékenység tárgyaláson történő képviselőt, beadványszerkesztést jelent, a jogi tanácsadás, egyeztetés csak abban az esetben tartozik e körbe, ha az ezen meghatalmazotti eljárásokkal összefügg, önmagában az egyeztetés, tanácsadás perképviseleti tevékenységnek nem minősül. A szakszervezet perbeli meghatalmazottként eljárhat, ebben az esetben is szükséges azonban, hogy a meghatalmazott részére a képviselt személy meghatalmazást adjon. Ezen tevékenység ugyanakkor nem az indítványozó bírósági titkári munkaköréhez kapcsolódik, így a tényleges perképviselőt ellátásának igazolása sem alapozhatna meg a pályázati rangsorban többletpontot.
- [17] Végezetül megjegyezte a szolgálati bíróság, hogy a kifogásolt szempontokra adható maximális 5-5 pont elfogadása ellenére sem történne változás a rangsor első helyén.
- [18] 1.2. Az indítványozó indítványában, majd indítványkiegészítésében kiemelte, hogy alkotmányjogi panaszát elsődlegesen természetes személyként (bírósági titkárként), másodlagosan pedig mint a Bírósági Dolgozók Szakszervezetének alelnöke terjeszti elő.
- [19] Utóbbival összefüggésben kiemeli, hogy a támadott határozat megállapításai közvetetten a Bírósági Dolgozók Szakszervezetének jogait, érdekeit is sértik, és ezért ellentétes az Alaptörvény VIII. cikk (5) bekezdésében foglaltakkal, tekintettel az Abtv. 27. § (2) bekezdésének *c)* pontjára.
- [20] A szervezet megyei alapszervezetei származtatott jogi személyiséggel rendelkeznek, ezáltal a képviselőtükben eljáró alapszervezeti titkárok is látnak, láthatnak el perképviseleti tevékenységet. Több alapszervezeti titkár járásbírósági bíró, illetve bírósági titkár, így előmenetelükre szintén kihatással lehet a határozat, mivel az abban foglaltakra a Bírói Tanácsok iránymutatásként tekintenek az álláspályázatok elbírálásánál, ami végső soron, az általuk végzett tevékenységen keresztül, a szervezet egészének megítélését, munkáját, hatásköreinek gyakorlását, érdekeit érinti. Ha az álláspályázatoknál mellőzik a szakszervezeti érdekképviselői (perképviselői) munka értékelését, akkor ugyanazon ügy kapcsán egyrészt hátrányos megkülönböztetésben részesülnek a szakszervezeti tisztségviselők a munkáltatói érdekeket képviselőkkel szemben, hiszen az eddigi gyakorlatnak megfelelően az Országos Bírósági Hivatal Jogi Főosztály Jogi Képviselői Osztályán végzett munka keretében ellátott perképviselői tevékenységet viszont elismerik. Mindez a szakszervezet egészét is diszkriminatívan érinti, sérti a bírósági szervezetrendszeren belül a fékek-egyensúlyok rendszerét, sérül az érdekképviselői munka hatékonysága, illetve a szakszervezet által kiállított igazolás elutasításával a döntés hátrányos helyzetbe hozza a szakszervezetet más érdek-képviselői szervekhez, így például a Magyar Ügyvédi Kamarához képest.

- [21] Az indítványozó álláspontja szerint a döntés ellentétes az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésében foglaltakkal, ugyanis negatív diszkriminációt valósít meg, mivel abban a bírósági szakszervezeti tisztségviselőként ellátott perképviselési tevékenység nem esik azonos megítélés alá a munkáltatói oldalon, az Országos Bírósági Hivatal Jogi Főosztály Jogi Képviselési Osztályán végzett munka keretében vagy az egyéni ügyvéd által ellátott perképviselési tevékenységgel.
- [22] Álláspontja szerint a perképviselési eljárási kötelezettség (meghatalmazás esetén) a szakszervezetnél a tagsági jogviszonyból fakad. A szakszervezet elsődleges célja a munkavállalók munkaviszonnyal kapcsolatos érdekeinek előmozdítása, megvédése, ezt rögzíti a Bírósági Dolgozók Szakszervezete Alapszabálya is. A perképviselési, illetve ahhoz kötődő tevékenység ellátása elsődlegesen ténykérdés és másodlagos, hogy az jogszabályból eredő jogosultság, vagy szervezetszabályozó eszközökből eredő kötelezettség, esetleg a fél meghatalmazása vagy megbízási szerződés eredménye-e. A szakszervezeti tisztségviselők a mindennapi bírói, titkári feladataik mellett, ténylegesen szakmai többlettevékenységként végzik az érdek-képviselési munkát. Az egyéni ügyvédek, valamint az Országos Bírósági Hivatal Jogi Főosztály Jogi Képviselési Osztályán szolgálatot teljesítő bírók, bírósági titkárok a szakszervezeti perképviselést ellátó tisztségviselőkkel összehasonlítható csoportnak tekinthetők. A szolgálati bíróság döntése nyomán előfordulhat az az eset, hogy ugyanazon perben, felperesi jogállásban lévő igazságügyi alkalmazottaknál az egyiküket képviselő egyéni ügyvéd részére, az általa ellátott perképviselésért későbbi bírói álláspályázatnál ezen a jogcímen megállapítható többletpont, míg a másikat képviselő szakszervezeti tisztségviselőnél nem, vagy a munkáltatói (alperesi) oldalon perképviselési feladatot végző, az Országos Bírósági Hivatalban egyébként ugyancsak bírósági titkári (bírói) szolgálati jogviszonyban lévő pályázónak a Bírói Tanács megítéli a perképviselési tevékenységért a többletpontot, míg ugyanazon ügy kapcsán a felperes képviselését ellátó szakszervezeti tisztségviselőnek nem. Ez közvetlen hátrányos megkülönböztetésnek minősül.
- [23] A szolgálati bíróság döntése emellett sérti az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésében foglaltakat és hátrányos megkülönböztetésnek teszi ki a Bírósági Dolgozók Szakszervezetét mint jogi személyt is más érdek-képviselési szervekkel, például a Magyar Ügyvédi Kamarával szemben, hiszen míg utóbbi perképviselési tevékenységről szóló igazolása a bírói pályázatnál elfogadható, addig a Bírósági Dolgozók Szakszervezetének elnöke által kiállított dokumentum nem. Ugyanez igaz az Országos Bírósági Hivatal elnöke által ellenjegyzett igazolás vonatkozásában, mert bár országos szinten eltérő a Bírói Tanácsok gyakorlata, de az Országos Bírósági Hivatal Jogi Főosztály Jogi Képviselési Osztályáról pályázók esetében általában elfogadott az Országos Bírósági Hivatal elnöke vagy az érintett osztály osztályvezetője, főosztályvezetője által kiállított igazolás.
- [24] Az Abtv. 28. § (1) bekezdésére hivatkozással kifejti, hogy felmerül a KIM rendelet 14. § (5) bekezdés *d*) pontjának, valamint az 1. számú melléklet 10. pontjának 10.7. alpontjában szereplő „a munkakörhöz kapcsolódóan ellátott perképviselési tevékenység” szövegrész alaptörvény-ellenessége.
- [25] Álláspontja szerint sérül továbbá a jogorvoslati jog, a bírósághoz fordulás jogának és a tisztességes eljáráshoz való jognak mint alapjogoknak, ezáltal az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése. A kifogás az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével, ezen belül a bírósági úthoz, a bírósághoz forduláshoz, a bíróság általi döntéshez való alapjogi részjogosítvánnyal áll közvetlen kapcsolatban, hiszen a pontszámítás eredményeként történő rangsorfelállítás olyan érdemi döntési pont a bírói pályázati eljárásban, mely kontrolljának hiánya, bírósági út igénybevételenek lehetetlensége, korlátozná a bírósághoz fordulás jogát. Nem vetítette előre a tényleges és hatékony jogorvoslat, konkrétan az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való alapjog követelményének maradéktalan megvalósulását, hogy a tértivevénnyel visszaküldött pályázati anyagot postai úton, benne a jogorvoslati kioktatással, az első kézbesítés megkísérlését követő pár napon belül, 2021. december 11-én vette át, míg a nyertes pályázót a köztársasági elnök 2021. december 13-án nevezte ki bírónak. Az, hogy előbb történik a nyertes pályázó kinevezése mint a kifogás elbírálása, a már megtörtént bírói kinevezésre tekintettel bonyolult jogi helyzetet eredményez, adott esetben csorbíthatja a bíróság tekintélyébe vetett közbizalmat is, illetve mindez a szolgálati bíróságot abba az irányba „predesztinálhatja”, hogy az előterjesztett kifogást elutasítsa, végső soron kiürésítve a kifogás intézményét és a bírósághoz fordulás jogát, mint alapjogot, továbbá sértve az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt pártatlan, részrehajlás mentes, tisztességes eljáráshoz való jogot is.
- [26] Kifogásolja továbbá, hogy a VI. Erdélyi Magyar Jogászyűlésen való részvétellel kapcsolatos külföldi tanulmányút szóba sem került a meghallgatáson, negligálásának indokát nem adták, azt gyakorlatilag nem értékelték, ezért a szolgálati bíróságnak kellett volna meghatározni a többletpontot. Az elutasító határozat ezért a jogorvoslati jog kiüresedésére, a „sablonyszerű” elutasításra, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt

tisztességes eljárásához való jog sérelmére utal. Álláspontja szerint a szolgálati bíróság a helyes pontszám megállapítását követően vizsgálhatta volna azt, hogy az eredetileg felállított sorrend mennyiben módosul, az eredményezné-e a pályázó kinevezését. Álláspontja szerint nem volt előre látható a szolgálati bíróság által, hogy történt-e volna változás a sorrendben, ha beszerzik a jogászgyűléssel kapcsolatos nyilatkozatát, így az érdemi sorrend módosulásra tekintettel a nyilatkozat beszerzése jelentette volna a kifogás tisztességes eljárás keretében történő érdemi elbírálását, illetve az objektív pontok tényleges kontrollját.

- [27] 2. Az Alkotmánybíróság tanácsa az Abtv. 56. § (2) bekezdése értelmében mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. E vizsgálat elvégzése során az alábbiakat állapította meg.
- [28] 2.1. Az indítvány az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőben érkezett. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A határozott kérelem feltételeit az Abtv. 52. § (1b) bekezdése – annak a)–f) pontjai – rögzítik. A panasz ezeknek a feltételeknek megfelelt az alábbiak szerint.
- [29] A panasz tartalmazza azt az alaptörvényi, illetve törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozó jogosultságát megalapozza. Tartalmazza az eljárás megindításának indokait és az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, megjelöli az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírói döntést, illetve az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit. Az indítvány tartalmaz indokolást arra nézve, hogy a támadott döntés miért ellentétes az Alaptörvény megsértett rendelkezéseivel, illetve kifejezett kérelmet ad elő a bírói döntés megsemmisítésére. A támadott bírói döntés az Abtv. 27. §-a szerinti ügy érdemében hozott döntés, mellyel szemben fellebbezésnek helye nincs. Az indítványozó továbbá az egyedi ügy kérelmezőjeként érintettnek minősül.
- [30] Az indítványozó másodlagosan mint a Bírósági Dolgozók Szakszervezetének alelnöke, a szakszervezet jogainak sérelmére hivatkozással fordult az Alkotmánybírósághoz, képviselési jogát igazolta, a szakszervezeti jogok sérelmére vonatkozóan önálló indokolást terjesztett elő, ugyanakkor a hiánypótlási felhívásban foglaltak ellenére sem jelölte meg a szakszervezetet indítványozóként.
- [31] 2.2. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be. Jelen alkotmányjogi panaszban előadottakkal összefüggésben az Alkotmánybíróság megállapította, hogy e feltételek nem teljesülnek.
- [32] Az Alkotmánybíróság a bírói pályázatok felülvizsgálatával összefüggésben megállapította, hogy a kifogás közvetlenül az igényérvényesítés eszköze, és ekként az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével, ezen belül a bírósági úthoz, a bírósághoz forduláshoz, a bíróság általi döntéshez való alapjogi részjogosítvánnyal áll közvetlen kapcsolatban {13/2021. (IV. 14.) AB határozat, Indokolás [80]}. Ezzel összefüggésben kimondta, hogy amennyiben a pályázati eljárás és elbírálás szabályai összhangban vannak az Alaptörvénnyel, úgy a kifogásra vonatkozó szabályok is, amennyiben az eljárás az elvárt feltételek minden, a döntés szempontjából releváns és meghatározó elemére kiterjednek. A pályázati elbírálás mikénti szabályozása egyértelműen determinálja, meghatározza a kifogásra vonatkozó rendelkezések tartalmát, és ezek abban az esetben nem lennének az Alaptörvénnyel összhangban lévők, ha nem fednék le az összes érdemi döntési pontot {13/2013. (VI. 17.) AB határozat, Indokolás [107]}.
- [33] Az indítványozó által benyújtott kifogás elintézésével összefüggésben is hangsúlyozandó, hogy a tisztességes bírósági eljárásához való jog az eljárás egészének a minőségét védi, ami korlátozhatatlan, mert már maga is jogi mérlegelés eredménye. A tartalmát különböző részjogosítványok képezik, melyek egyike a bírósághoz fordulás joga, amelynek az a rendeltetése, hogy a bíróság – erre irányuló megfelelő kérelem esetén – ne csak formálisan, hanem tartalmilag is felülvizsgálhassa a hatósági eljárás és döntés jogszerűségét. A bírósághoz fordulás joga tehát nem a törvényektől oldja el a bíróságot, hanem azt követeli meg, hogy a bíróság megmérhesse a peresített igényeket az alkalmazandó anyagi jog és eljárásjog mércéivel, minden lényeges jogkérdést azonosíthasson és azokban a jog értelmezése útján dönthessen {8/2020. (V. 13.) AB határozat, Indokolás [50]}.
- [34] Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés

eredményeként megállapított tényállás megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó bíróság számára fenntartott feladat {3237/2012. (IX. 28.) AB végzés, 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]}.

- [35] Önmagában az, hogy az indítványozó a pályázati feltételek tekintetében a tények megállapítását, mérlegelését, értékelését tévesnek, megalapozatlannak, magára nézve hátrányosnak tartja, nem alkotmányossági kérdés, és az az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésére történő hivatkozással sem tehető azzá {13/2021. (IV. 14.) AB határozat, Indokolás [87]–[88]}. A szolgálati bíróság érdemben megvizsgálta az indítványozó kifogásában előadottakat: döntésében részletesen indokoltan kitért mind a szakterületen végzett külföldi tanulmányút, illetve az egyéb szakmai többletvegyenység keretében a munkakörhöz kapcsolódóan ellátott perképviselési tevékenység értelmezésére és a pályázat eljárás során benyújtott pályázati anyag egyes elemeinek értékelésére. E vizsgálat eredményeként – ahogy arra a szolgálati bíróság is rámutatott – a kifogás akkor vezethet eredményre, ha az objektív szempontok eltérő értékelése és az adott szemponthoz rendelhető pontszámok módosítása folytán a pályázati rangsor oly módon változik meg, hogy a módosítás az első helyezett személyét is érinti. A szolgálati bíróság döntése értelmében jelen ügyben erre – még a külföldi tanulmányútnak az eljáró bírói tanácstól részben eltérő értékelése mellett – sem kerülhetett sor. E döntés felülbírálatára az Alkotmánybíróságnak nincs lehetősége, a jogszabályértelmezés keretében olyan szakjogi, illetve tényállás értékelési kérdéseket vet fel az indítvány, melyek felülbírálata kívül esik az Alkotmánybíróság hatáskörén.
- [36] Az indítványozó által hivatkozott, képviselési tevékenységgel összefüggő különbségtételt illetően elsőként azt kell megállapítani, hogy az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése alkalmazhatóságának feltétele, hogy a hátrányos megkülönböztetés valamely, a XV. cikk (2) bekezdésében nevesített védett tulajdonság (faj, szín, nem, fogyatékosság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet) alapján, és valamely alapjoggal összefüggésben történjen {2/2023. (II. 23.) AB határozat, Indokolás [38]}.
- [37] Az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése az alapjogok egyenlőségét és a diszkrimináció (jogot csorbító megkülönböztetés) tilalmát tartalmazza. Ekként az itt megfogalmazott „egyéb helyzet” esetében is az olyan tulajdonság miatti különbségtétel tilalmát foglalja magában, amely személyben rejlő. A XV. cikk (2) bekezdésében garantált diszkriminációtilalom csupán olyan élethelyzeteket ölelhet át, olyan élethelyzetekre vonatkozó, amelyekben az emberek önazonosságát, identitását meghatározó lényegi tulajdonságuk miatt előítéllettel, vagy társadalmi kirekesztéssel szembesülnek. Vagyis a diszkriminációtilalom alkotmányos klauzulája elsődlegesen a társadalom személyben rejlő és tetszés szerint nem változtatható tulajdonság mentén elkülönülő csoportjainak védelmét szolgálja {3206/2014. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [27]}. Az indítvány ugyanakkor ilyen, védett élethelyzetet, tulajdonságot nem jelöl meg, a szolgálati bíróság pedig érdemben vizsgálta és megindokolta a szakszervezeti keretek között ellátott képviselési tevékenység, illetve konkrétan az indítványozó ott ellátott feladatai és az egyéni ügyvéd, illetve az Országos Bírósági Hivatal keretein belül végzett jogi képviselési tevékenység különbözőségét.
- [38] 2.3. Az indítványozó másodlagosan hivatkozott továbbá az Alaptörvény VIII. cikk (5) bekezdésének sérelmére, mely rögzíti, hogy az egyesülési jog alapján a szakszervezetek és más érdek-képviselési szervezetek szabadon alakulhatnak és tevékenykedhetnek. A támadott bírói döntés ugyanakkor nem hozható összefüggésbe hivatkozott rendelkezéssel: a szakszervezet létrehozását, az ahhoz való csatlakozást, a szakszervezet szabad tevékenykedését az ítélet közvetlenül nem érinti, a szakszervezet a bírósági eljárásban félként nem is vett részt, jogaiban, működésében a támadott döntés nem is korlátozza.
- [39] 2.4. A KIM rendelet 14. § (5) bekezdés *d*) pontjának, valamint az 1. számú melléklet 10. pontjának 10.7. alpontjában szereplő „a munkakörhöz kapcsolódóan ellátott perképviselési tevékenység” szövegrészével összefüggésben az indítványozó az Abtv. 28. § (1) bekezdésének alkalmazására utal, miszerint „felmerül” e rendelkezések alaptörvény-ellenessége. Az indítványozó ugyanakkor nem hivatkozhat az Abtv. 28. §-ra, mert azt az Alkotmánybíróság hivatalból alkalmazza {3254/2015. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [11]}. Az Abtv. 26. §-ra történő eljárást azonban nem alapozza meg azon igény, hogy az Alkotmánybíróság adjon másfajta értelmezést a szóban forgó jogszabálynak, a szolgálati bíróság jogértelmezése pedig nem vetette fel az alkalmazott jogszabályi rendelkezések alaptörvény-ellenességét.

[40] 3. Ekként az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány nem vetett fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, illetve nem mutatott rá a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre, továbbá nem felelt meg a törvényi feltételeknek, ezért azt – az Abtv. 56. § (3) bekezdésére figyelemmel – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2023. május 9.

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/827/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3263/2023. (VI. 9.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.I.20.948/2021/3. számú ítélete alaptörvényellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozók jogi képviselőjük (dr. Szepesházi Péter ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal fordultak az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozók – az Abtv. 27. § alapján – a Fővárosi Törvényszék 5.P.20.710/2020/23. számú elsőfokú, a Fővárosi Ítéltábla 4.Pf.20.109/2021/6. számú másodfokú jogerős ítélete és a Kúria Pfv.I.20.948/2021/3. számú felülvizsgálati eljárásban meghozott ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérték az Alkotmánybíróságtól. Az indítványozók álláspontja szerint az ítéletek ellentétesek az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével, a XV. cikk (2) bekezdésével, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésével.
- [3] 1.1. Az indítványozók az alapügy felperese, illetve felperesi beavatkozó. A tényállás szerint a perbeli alperes mint bérbeadó és a felperes mint bérlő 1999. december 10-én bérleti szerződést kötöttek egymással. E szerint a felperes ügyvédi iroda céljára bérbe vette az alperes tulajdonában álló helyiséget (a továbbiakban: bérlemény). A szerződő felek megállapodtak abban, hogy a bérlő a bérleti díj és a fűtési költség fejében havonta nyolc alkalommal jogi tanácsadó tevékenységet végez a bérbeadónak, aki egyéb jogi szolgáltatást (pl. peres képviselet) külön megállapodás és díjazás fejében kérhet. A bérleti szerződést 2000. január 4-én módosították azzal, hogy ha a bérbeadó bármely okból nem tart igényt a bérlő jogi tanácsadó tevékenységére, úgy a bérlő havi 50 000 forint bérleti díjat tartozik megfizetni. Az alperes mint megbízó és a felperes által képviselt ügyvédi iroda felperesi jogelőd, korábbi I. rendű felperes (a továbbiakban: felperes) mint megbízott 2000. április 1-jén megbízási szerződést kötöttek egymással. Ebben rögzítették, hogy a megbízott havonta nyolc alkalommal végez jogi tanácsadó tevékenységet az alperesnek havi 50 000 forint megbízási díj ellenében.
- [4] A tanácsadást meghaladó jogi szolgáltatásra (pl. peres képviseletre) a megbízó külön megállapodás és külön díjazás fejében tarthat igényt. A felperes több bírósági eljárásban képviselte az alperest. A Fővárosi Bíróság 4.P.27.145/2001. számú ügyében (a továbbiakban: fővárosi per) a felperes mellett egy másik ügyvéd is eljár. 2008-ban az alperes jelezte, hogy a jövőben nem tart igényt a felperes ügyvédi tevékenységére. 2008. november 11-én a felperes a nála lévő iratanyagot átadta az alperesnek, köztük a vidéki bíróságokon folyt eljárások iratait.
- [5] A felperes 2009. december 1-jei levelében tudomásul vette a megbízási megszüntetését - ami már 2008. augusztus 14-én megtörtént - és a bérleti szerződés lejártát. Egyúttal bejelentette, hogy élni kíván az ügyvédi munkadíj iránti igényével, és a szerződésében foglaltak szerint, kizárólag a megnyert perek vonatkozásában, a pertárgyérték 10%-ának megfelelő ügyvédi munkadíjat kér összesen 220 000 000 forint + áfa összegben. Ha a megjelölt összeget határidőben nem kapja meg, úgy a bérleményt továbbra is birtokban tartja. Az alperes 2010. január 8-i levelével arról tájékoztatta a felperest, hogy követelésének nincs semmilyen jogalapja. Egyrészt a felek között nincs ilyen tartalmú megbízási, másrészt nincs tudomásuk arról, hogy az alperes 2,2 milliárd forint értékű pert nyert volna meg a felperes közreműködésével. Tájékoztatta a felperest, hogy a díjkövetelés és a bérleti szerződés között nincs kapcsolat. A felperes 220 000 000 forint + áfa ügyvédi munkadíj megfizetésére, valamint az ügyvédi iroda zavartalan működésének a biztosítására kérte kötelezni az alperest azzal, hogy ha az alperes nem fizeti meg a követelt összeget, úgy a bíróság a megjelölt ingatlanokat adja a tulajdonába.
- [6] Az elsőfokú bíróság rész-közbenes ítéletével megállapította, hogy a 2. számú módosítás érvényesen nem jött létre, a tulajdonjog megállapítására irányuló keresetet elutasította, valamint kötelezte az alperest 11 100 000 forint megfizetésére a felpereseknek egyetemlegesen.

- [7] A másodfokú bíróság jogerős részítéletével az elsőfokú bíróság rész-közbenső ítéletét – helyesen részítéletét – részben megváltoztatta, a korábbi I. rendű felperes keresetét elutasította, az alperes marasztalását 8 500 000 forintra leszállította, a fővárosi perrel kapcsolatos ügyvédi munkadíj iránti keresetet ezt meghaladóan elutasította, a 2. számú módosítás létre nem jöttét megállapító rendelkezést mellőzte, egyebekben azt helybenhagyta.
- [8] A Kúria részítéletével a jogerős részítéletet hatályában fenntartotta.
- [9] A Fővárosi Törvényszék mint elsőfokú bíróság 5.P.20.710/2020/23. számú ítéletével a keresetet elutasította.
- [10] A felperes és a felperesi beavatkozó fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 4.Pf.20.109/2021/6. számú jogerős ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.
- [11] A felperes és a felperesi beavatkozó felülvizsgálati kérelmükben kérték a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, és új határozat hozatalával a kereset teljesítését. A Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.I.20.948/2021/3. számú ítéletével a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.
- [12] 1.2. Az indítványozók ezt követően fordultak az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszukban előadták, hogy álláspontjuk szerint a Fővárosi Törvényszék 5.P.20.710/2020/23. számú elsőfokú és a Fővárosi Ítéltábla 4.Pf.20.109/2021/6. számú másodfokú jogerős ítélete és a Kúria Pfv.I.20.948/2021/3. számú felülvizsgálati eljárásban meghozott ítélete ellentétesek az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével, a XV. cikk (2) bekezdésével, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésével. Indokolásuk szerint az érdemi döntést befolyásolta az ügy érdemében elkövetett önkényes mérlegelés-sorozat. A tisztességes eljáráshoz való jog sérelme a bizonyítás és az értékelés körében nem helytálló eredményre vezetett. A hátrányos megkülönböztetés tilalma (ezzel a törvény előtti egyenlőség) be nem tartása meglátásuk szerint azáltal következett be, hogy az elévüléssel valójában nem érintett követeléssel élő felperesi, felperesi beavatkozási csoportból a felperes és felperesi beavatkozó nem juthatott igazsághoz ésszerű, objektív megkülönböztetés hiányában, ez pedig „diszkriminációba torkollott”. Az egyik indokuk felülvizsgálat szabályai szerinti, azok nem helytálló értelmezése szerinti figyelmen kívül hagyása „jogellenes kúriai el nem bíráláshoz”, igényük „alaulindokolásához”, ez pedig az érdemi, hatékony jogorvoslathoz való jogaik, bírósághoz való joguk megsértéséhez vezetett.
- [13] Az eljáró bíróságok nem létező mérlegelési szabadságot teremtettek maguknak és *contra legem* jogellenesen döntöttek. Az indítványozók kifejtik, hogy a nem jogerős ítélettel szemben fellebbezett, abban és több beadványában az időközben is keletkezett, álláspontját erősítő jogértelmezésekre felhívták a bíróságok figyelmét, ezeket azonban az eljáró bíróságok figyelmen kívül hagyták, elutasították, legtöbbször indokolás nélkül, vagy felszínes indokokkal. Ezzel kapcsolatban éppen indítványozó fellebbezési jogának lényege veszett el, kiüresedett a jogorvoslati jog, mely azonos elbírálás alá esik azzal, mintha nem is biztosították volna azt. A felülvizsgálati eljárás során is olyan indokolás nélküli megállapítások kerültek rögzítésre, melyek különösen az ismert nemzetközi jogi fórumok állásfoglalásainak tükrében alapos magyarázatra szorultak volna, ám az állítások még érintőlegesen sem lettek alátámasztva. Az indítványozók szerint az ügyvédi tevékenységgel megszerzett díj tulajdon, az önkényes bírósági mérlegeléssel ezt veszítette el a felperes. Indokolásukban hivatkoztak az Alkotmánybíróság valamint az Emberi Jogok Európai Bíróságának joggyakorlatára is.
- [14] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek. Az alkotmányjogi panasz határidőben érkezett. Az indítvány megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerinti határozott kérelem feltételeinek, mivel az indítványozók alkotmányjogi panaszukban megjelölik az Alkotmánybíróság hatáskörét és az indítványozók jogosultságát megalapozó törvényi rendelkezést, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése, a XV. cikk (2) bekezdése, a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése], a támadott bírói döntéseket [a Fővárosi Törvényszék 5.P.20.710/2020/23. számú ítélete, a Fővárosi Ítéltábla 4.Pf.20.109/2021/6. számú ítélete, a Kúria Pfv.I.20.948/2021/3. számú ítélete], továbbá az alaptörvényellenességére vonatkozó okfejtést, valamint kifejezett kérelmet a bírói döntések megsemmisítésére.
- [15] Az indítványozók jogorvoslati lehetőségeiket kimerítették, valamint jogosultságuk és érintettségük egyértelmű, mivel saját egyedi ügyükkel összefüggésben terjesztették elő az alkotmányjogi panaszt.
- [16] 3. Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [17] Az Alkotmánybíróság az indítványozók által előadott érvekkel kapcsolatban a következőket állapította meg.

- [18] Az indítványozók panasza egészében nem alkotmányossági, hanem törvényességi kérdésekre vonatkozik, az eljáró bíróságok jogértelmezésének és jogalkalmazásának helytállóságát vitatják és a támadott ítéletekben foglalt döntést magát, annak hátrányos voltát tekintik alapjogi sérelemnek a döntések Alkotmánybíróság általi megváltoztatása érdekében.
- [19] Tartalma szerint így az Abtv. 27. §-a alapján előterjesztett alkotmányjogi panasz valójában a bírósági ítéletek felülbírálatára irányult.
- [20] Az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja, valamint az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján a bírósági eljárást befejező döntéseknek kizárólag alkotmányossági szempontú felülvizsgálatára van hatásköre. A bírósági döntések ellen benyújtott alkotmányjogi panasz nem tekinthető a további jogorvoslattal nem támadható bírósági döntések általános felülvizsgálati eszközének, mivel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvény és az abban biztosított jogok védelmére hivatott {3111/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [3]}. Ebből következően az Alkotmánybíróság a bírósági döntés irányának, a bizonyítékok körének, bírói mérlegelésének és értékelésének felülbírálatára nem rendelkezik hatáskörrel {3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]; 3300/2018. (X. 1.) AB végzés, Indokolás [13]; 3369/2018. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [11]; 3448/2021. (X. 25.) AB végzés, Indokolás [12]}.
- [21] Önmagában az, hogy az indítványozó az egyébként megindokolt bírósági döntést megalapozatlannak, tévesnek, vagy éppen hiányosnak és ezekből kifolyólag magára nézve sérelmesnek tartja, a fentebb idézett állandó gyakorlat szerint nem tekinthető az eljárás tisztességessége [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] követelményrendszerén belül értékelhető alkotmányossági kérdésnek.
- [22] Mindezek miatt az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is fontosnak tartotta hangsúlyozni, hogy töretlen gyakorlata szerint a jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga, sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti „szuperbíróság” szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}.
- [23] Mindezek alapján az indítványozók által az alkotmányjogi panaszban felvetett aggályok a támadott bírói döntések érdemi alkotmányossági vizsgálatát nem teszik lehetővé, mert az indítvány nem tartalmaz olyan érvet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kérdését.
- [24] 4. A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadhatósági vizsgálatának eredményeként arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában meghatározott törvényi feltételeknek, ezért azt az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2023. május 9.

Dr. Márki Zoltán s.k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s.k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s.k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s.k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s.k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2233/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3264/2023. (VI. 9.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.V.20.917/2021/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A részvénytársaság indítványozó jogi képviselője (dr. Gremesperger Gábor ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó az egyedi ügy felperese volt. Az alperesi gazdasági társaság tevékenységéhez évente előre meghatározott mennyiségű és minőségű energetikai célú faapríték volt szükséges. Ennek biztosítása érdekében 2015. április 2-án adásvételi szerződést kötött az indítványozóval, amelynek értelmében az indítványozó a faaprítékot az alperes részére rendelkezésre tartja, értékesíti és a telephelyére szállítja.
- [3] Az alapper elbírálása szempontjából az adásvételi szerződés 4.2-4.4. pontjai bírtak jelentőséggel, melyek a következők szerint rendelkeztek. Az alperes az indexált vételár összegét az árindex-változások közzétételét követő hónap utolsó munkanapjáig közli az indítványozóval, a közölt ár pedig a tárgyév július 1-jétől a következő év június 30-áig érvényes. Abban az esetben, ha az indexált éves vételár +/- 5%-nál nagyobb mértékben eltér a megelőző éves vételár nagyságától, a szerződő felek tárgyalnak a következő éves vételárról. Ha e tárgyalások eredmény nélkül zárulnak, úgy az indexált vételár nagysága maximum +/- 5%-kal változhat.
- [4] 2018-ban az árindex-változás +5,96% volt. A szerződésben előírt vételárkiigazítás elmaradt, mert az alperes az indexált vételár összegét az indítványozóval határidőben nem közölte. Ezért az alperes levélben jelezte az indítványozó számára, hogy egyeztető tárgyalásokat kíván kezdeményezni az indexált vételár megállapítására vonatkozóan. Az indítványozó válaszelevelében a 2017. évi bázishoz képest +5%-os árváltozást javasolt alkalmazni, majd újabb levelében a KSH adataival alátámasztva javasolta a +5%-kal növelt indexált vételár alkalmazását, egyúttal a felek között tárgyalások lefolytatását kezdeményezte. A felek 2018. augusztus 15-én egyeztetést tartottak, ennek eredményeképpen egy „emlékeztető” megjelölésű megállapodás született. Ennek értelmében 2018. július 1-jétől a megegyezésük létrejöttéig, de legkésőbb 2018. szeptember 30-ig az alperes nem köteles a +5%-os indexált vételárat megfizetni az indítványozó felé, többi kötelezettségét azonban enélkül teljesíti. A kikötés időleges, kizárólag az indexálás nélküli teljesítés körében érvényes, az indítványozó a megállapodással nem mond le a jogairól.
- [5] A felek közötti tárgyalások 2018. szeptember 30-ig sem vezettek eredményre. Az indítványozó több alkalommal felhívta az alperest a szerződés szerinti +5%-os indexálásra. Ennek eredménytelenségét követően fizetési meghagyásos eljárást kezdeményezett az alperes mint kötelezett ellen az 5%-os vételár-emelkedés szerinti különbözet érvényesítése érdekében.
- [6] A kötelezett ellentmondása folytán az eljárás perré alakul. Az indítványozó keresetében 27 875 339 Ft vételárkülönböt, valamint annak késedelmi kamata, továbbá behajtási költségátalány megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Követelését elsődlegesen az adásvételi szerződésre, különösen annak 4.2 és 4.3. pontjaira, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:58. §-ára, 6:59. § (1)–(2) bekezdéseire és 6:61. §-ára, késedelmi kamatigényét a szerződés 4.8. pontjára, a Ptk. 6:155. §-ára, valamint a behajtási költségátalányról szóló 2016. évi IX. törvény 3. § (1) bekezdésére alapította.
- [7] Az első fokon eljáró Tatabányai Járásbíróság a kereseti követelésnek megfelelően marasztalta az alperest.
- [8] Az alperesi fellebbezés folytán másodfokon eljáró Tatabányai Törvényszék az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és a keresetet elutasította. A törvényszék a szerződés értelmezésével arra a következtetésre jutott, hogy a szerződés 4.2-4.3. pontjai értelmében amennyiben az indexálás mértéke túllép a +/- 5%-on, nincs egyértelműen meghatározva a vételár kiszámításának szabálya, ebből következően a feleknek tárgyalásokat kell

folytatnia, azok eredménytelensége esetén pedig bírósági eljárásnak van helye. A jelen esetben az indexálás mértéke meghaladta az 5%-ot, az indítványozónak pedig nem volt felhatalmazása arra, hogy bármiféle egyoldalú automatizmus alapján állítson ki számlákat emelt áron.

- [9] Az indítványozó felülvizsgálati kérelemmel fordult a Kúriához. A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. Döntésének indokolásában rögzítette, hogy a felülvizsgálati kérelem több ponton nem felel meg a követelménynek, miszerint tartalmaznia kell a megsértett jogszabályhely megjelölését és a jogszabálysértés indokolását is. A felülvizsgálati kérelem érdemi elbírálása körében a Kúria megállapította, hogy a jogerős ítélet nem sérti a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 2. § (1) bekezdését és 13. § (1) bekezdését, mert a másodfokú bíróság az ítéletet a szerződésértelmezés vonatkozásában megindokolta. Az Alaptörvény 28. cikkére való indítványozói hivatkozás téves, mert az a jogszabályok – és nem a szerződések – értelmezésének követelményeit szabályozza. A másodfokú bíróságnak nem kellett anyagi pervezetés útján hozzájárulni a jogvita kereteinek tisztázásához. A felülvizsgálati kérelem a szerződés értelmezésével összefüggésben nem jelöli meg a Ptk.-nak a szerződésértelmezés kereteit kijelölő rendelkezéseit.
- [10] 2. Az indítványozó ezt követően nyújtotta be az Alkotmánybírósághoz – az Alkotmánybíróság főtítkárának felhívására utóbb hiánypótlással kiegészített – alkotmányjogi panaszát, melyben az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének és XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmére történő hivatkozással kérte a Kúria ítéletének megsemmisítését.
- [11] Előadta, hogy a Kúria felülvizsgálati ítélete önellentmondó, mert a [42] bekezdésében rögzíti, hogy a felülvizsgálatot kérő indítványozó felsorolta a megsértett jogszabályi rendelkezéseket, majd röviddel utána azt állapítja meg: az indítványozó nem tüntette fel, hogy az érvelése melyik jogszabályhely megsértésére vonatkozik. A Kúria a jogerős ítélet „igazoltan iratellenes és hiányos” indokolását nem alapjogi környezetébe beágyazva vizsgálta, nem érvényesítette azt a követelményt, hogy az ügy elbírálásakor annak alapjogi vonatkozását is figyelembe kell venni. A Kúria csak részlegesen döntött a felülvizsgálati kérelemről, ítéletének indokolása így formálissá vált és kiüresedett. Mindez az indítványozó tisztességes bírósági eljáráshoz való jogának sérelmét valósította meg.
- [12] A pervezettség következtében az indítványozót jelentős anyagi hátrány érte, ezért a tulajdonhoz való joga is sérelmet szenvedett.
- [13] 3. Az Alkotmánybíróság tanácsa az Abtv. 56. § (2) bekezdése értelmében mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. E vizsgálat elvégzése során az alábbiakat állapította meg.
- [14] Az indítványozó jogi képviselője 2022. május 19-én töltötte le a Kúria ítéletét, majd július 18-án, a 60 napos határidőn belül, az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőben adta postára a panaszt. A főtítkár hiánypótlási felhívását 2022. szeptember 5-én vette kézhez, majd október 4-én, határidőben egészítette ki panaszát.
- [15] Az Abtv. 52. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A határozott kérelem feltételeit az Abtv. 52. § (1b) bekezdése – annak a)–f) pontjai – rögzítik. A panasz ezeknek a feltételeknek megfelelt az alábbiak szerint.
- [16] A panasz tartalmazza azt az alaptörvényi, illetve törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozó jogosultságát megalapozza. Tartalmazza az eljárás megindításának indokait és az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét. Megjelöli az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírói döntést. Megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit. Tartalmaz indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megsértett rendelkezéseivel. Kifejezett kérelmet ad elő a bírói döntés megsemmisítésére.
- [17] Az Abtv. 27. § (1) bekezdése értelmében az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés a) az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti vagy hatáskörét az Alaptörvénybe ütközően korlátozza, és b) az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

- [18] Az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján tehát az Alkotmánybíróságnak vizsgálnia kellett: a támadott bírói döntés az ügy érdemében hozott, vagy eljárást lezáró döntésnek minősül-e, az indítványozó kimerítette-e a jogorvoslati lehetőségeit, az indítványozó érintettnek minősül-e, illetve Alaptörvényben biztosított jog sérelmét állítja-e a panaszban.
- [19] A Kúria a támadott felülvizsgálati ítéletben érdemben döntött az indítványozó felülvizsgálati kérelme felől.
- [20] Az indítványozó a fellebbezéssel kimerítette rendes jogorvoslati lehetőségeit, egyúttal a rendkívüli jogorvoslatok köréből élt a felülvizsgálati kérelem előterjesztésének jogával, ezért számára megnyílt az út az alkotmányjogi panasz igénybevételére.
- [21] Az indítványozó az egyedi ügy felpereseként érintettnek minősül.
- [22] Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése, valamint XXVIII. cikk (1) bekezdése az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja szerinti, Alaptörvényben biztosított jognak minősülnek.
- [23] Az Abtv. 31. § (2) bekezdése szerint ha egy ügyben alkotmányjogi panasz alapján a bírói döntés Alaptörvénnyel való összhangjáról az Alkotmánybíróság már döntött, ugyanabban az ügyben érintett indítványozó által, azonos jogszabályra, illetve jogszabályi rendelkezésre és ugyanazon Alaptörvényben biztosított jogra, valamint azonos alkotmányjogi összefüggésre hivatkozva alkotmánybírói eljárásnak nincs helye. Az indítványozó által támadott felülvizsgálati ítélettel összefüggésben az Alkotmánybíróság nem folytatott le alkotmányossági vizsgálatot, ezért a *res iudicata* nem áll fenn.
- [24] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be.
- [25] Az Alkotmánybíróság a tisztességes bírósági eljárással összefüggésben megfogalmazta, hogy nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését, és tartózkodik attól, hogy jogági dogmatikához tartozó kérdések helytállóságáról, illetve törvényességéről, avagy kizárólag törvényértelmezési problémáról állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]}. Az alkotmányjogi panasz „nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírósági határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogorvoslat nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna” {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}.
- [26] Az indítványozó önellentmondásként értékelte, hogy a Kúria egy bekezdésben egyszerre állítja azt, hogy az indítványozó felsorolta a megsértett jogszabályi rendelkezéseket, valamint azt, hogy nem jelölte meg egyértelműen, mely jogszabályhely sérelmét indokolja okfejtésével. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a Kúria ítéletének indokolása valójában nem ellentmondásos. A felülvizsgálati kérelemmel szemben a Kúria azt a követelményt támasztja, hogy egyértelműen meg kell jelölni, mely jogszabályt sérti a jogerős ítélet, továbbá ki kell fejteni a jogszabálysértés indokát. Ebből eredeztethető az az elvárás is, hogy egyértelművé kell tenni, milyen körülmény mely jogszabályhely sérelmét eredményezte. A Kúria erről a követelményről tartotta úgy, hogy a jelen esetben nem teljesült.
- [27] Ezzel összefüggésben nem merül fel az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelme azzal az indítványozói állítással sem, miszerint a Kúria nem foglalkozott az ügy alapjogi vonatkozásával. A Tatabányai Törvényszék a másodfokú eljárásban megváltoztatta az elsőfokú ítéletet és elutasította a keresetet, ennek során megjelölte mind döntésének érdemi okait, mind annak indokát, miért látta a másodfokú eljárásban orvosolhatónak az elsőfokú bíróság tévedését. A Kúria e jogerős döntést felülvizsgálva jutott arra a következtetésre, hogy nem történt jogszabálysértés; ítéletében tételesen kifejtette, miért nem vizsgálhatók érdemben a felülvizsgálati kérelem egyes részei, az érdemi vizsgálat körében pedig kifejtette, miért alaptalanok a kérelemben állítottak. Ennek során arra is rámutatott, miért nem helytálló az Alaptörvény 28. cikkére hivatkozni a szerződésértelmezés vonatkozásában. Ezzel a rendes bíróságok hatáskörébe tartozó mérlegelési és indokolási feladatát teljesítette, melynek kapcsán nem merült fel az Abtv. 29. §-a szerinti körülmény.
- [28] Az indítványozó a tulajdonhoz való jogának sérelmét az eljáró bíróságok álláspontja szerint tisztességtelen eljárásával hozta összefüggésbe. A panasz nem mutatott rá olyan körülményre, amely alapján az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelme megalapozottan állítható. Ilyen körülmény hiányában azonban arra utaló körülmény sem tűnik ki a panaszból, hogy az eljáró bíróságok ítéleteikben az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdését sértő módon döntöttek a vételár-különbözetre irányuló kereseti követelés megalapozottságáról és avatkoztak be az indítványozó tulajdonjogi viszonyaiba. Önmagában az nem tekinthető alkotmányjogi szempontból

értékelhető érvnek, hogy a perbeli kérdésben az indítványozó érdekeivel ellentétes döntés született. A panasz ezért az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában sem fogadható be.

- [29] 4. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány nem vetett fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, illetve nem mutatott rá a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre, ezért azt – az Abtv. 56. § (3) bekezdésére figyelemmel – az Abtv. 29. §-a és az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2023. május 9.

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1745/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3265/2023. (VI. 9.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Debreceni Ítéletábla mint másodfokú bíróság Bf.III.436/2022/9. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője útján (dr. Hegedüs István ügyvéd) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] 2. Az indítványozó a Debreceni Ítéletábla mint másodfokú bíróság Bf.III.436/2022/9. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól a Nyíregyházi Törvényszék 8.B.144/2012/38. számú ítéletére is kiterjedően, az Abtv. 43. § (1) bekezdésére figyelemmel. Indítványában kérte továbbá a jogerős bírósági döntés végrehajtásának felfüggesztését az Alkotmánybíróság eljárásának befejezéséig. Álláspontja szerint az általa kifogásolt bírói döntések sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jogát, a XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jogát, valamint a B) cikk (1) bekezdésében meghatározott jogállamiság elvét.
- [3] 2.1. A panasz alapjául szolgáló ügy tényállása szerint az indítványozó fiával, fiának feleségével, valamint két gyermekükkel közös háztartásban élt. Az indítványozó fia szabadságvesztés hatálya alá került, így fiának házastársa két gyermekével együtt elköltözött a korábbi közös háztartásból. Ezt követően a nagyszülői kapcsolattartás szabályozása iránt az indítványozó házastársa kérelmet terjesztett elő az illetékes gyámhivatalnál. Ezzel egyidőben az indítványozó fia szintén kérelmet terjesztett elő a szülői felügyeleti jog szabályozása és kapcsolattartás körében, melyben elsődlegesen kérte a közös szülői felügyelet megállapítását azzal, hogy a gyermekek tartózkodási helyeként az indítványozó lakóhelyét jelöljék meg. Másodlagosan kérte, hogy a hatóság saját és házastársa szülői felügyeleti jogát szüneteltesse, és a gyermekek gyámjaul az indítványozó házastársát jelölje meg, harmadlagosan pedig azt kérte, hogy a hatóság biztosítsa az indítványozó kapcsolattartását az előterjesztett kérelemnek megfelelően. A kérelem alapján közigazgatási hatósági eljárás indult. Az indítványozó fiának feleségét az általuk üzemeltetett presszóba hívta, ahol korábban dolgozott, hogy munkabérért átvegye, egyúttal jelezte, hogy beszélni akar vele. A beszélgetés során az indítványozó 15 000 000 Ft-ot ígért azért, hogy a megindult hatósági eljárásban úgy nyilatkozzon, lemond a gyermekek szülői felügyeleti jogáról az indítványozó és felesége javára. Ez a beszélgetés mobiltelefonnal rögzítésre került, mely alapján az indítványozót a Nyíregyházi Törvényszék 8.B.144/2021/38. számú ítéletében bűnösnek mondta ki a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 295. § (1) bekezdés szerinti hatósági eljárásban elkövetett vesztegetés bűntettében. A bíróság az indítványozót próbára bocsátotta, a próbaidő tartamát 3 évben állapította meg, valamint 15 000 000 Ft erejéig vagyonekobzást rendelt el. Az indítványozó az ítélet ellen fellebbezést terjesztett elő. A Debreceni Ítéletábla a Bf.III.436/2022/9. számú végzésében a Nyíregyházi Törvényszék ítéletét helybenhagyta.
- [4] 2.2. Az indítványozó ezt követően az Abtv. 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Debreceni Ítéletábla mint másodfokú bíróság Bf.III.436/2022/9. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte a Nyíregyházi Törvényszék 8.B.144/2012/38. számú ítéletére kiterjedően is. Az indítványozó szerint sem a sérelmezett bírói döntésekben, sem a vádiratban nem került rögzítésre számos, az ügy elbírálása szempontjából jelentős körülmény, így az egyösszegű tartásdíjra, mint az ajánlat jogcímére vonatkozó utalás, a terheltnek az ajánlat motivációjára vonatkozó nyilatkozata, a terhelti védekezés azon álláspontja, hogy a „büntető hatóságoknak nincs joghatósága a jogvita vizsgálatára”.

Az indítványozó kifogásolta azt is, hogy az érdemi védekezést sem a Törvényszék, sem az Ítéletábrá „szándékosan nem rögzítette”, ezáltal sérült a jogorvoslathoz való joga, mivel a terhelt a későbbi jogorvoslati eljárás során a tényállásból kihagyott elemekre nem hivatkozhat. Az indítványozó szerint tisztességes eljáráshoz való jogát sérti az, hogy a tényállásból kimaradt, hogy a büntető hatóságok eljárása egyfajta „politikai bosszú a terhelt családjának vélemény-nyilvánítása és vélt kapcsolatai miatt, valamint az is, hogy nem került rögzítésre a védő „konceptációs perekkel” kapcsolatos okfejtése sem.

- [5] Az indítványozó főtítkári felhívásra indítványát kiegészítette, melyben utalt arra, hogy az eljáró polgári bíróságok döntése nem állt összhangban az indítványozó ügyében eljáró büntető bíróságok döntésével. Meglátása szerint a felügyeleti jogban kötött egyezség elfogadása esetére tett fizetési szándékot a polgári bíróság a bontóperben a büntető ítélet meghozatala előtt megvizsgálta és annak jogszerűségét nem vitatta, az egyezséget jóváhagyta. Büntetőjogi szempontból – érvelése szerint – nincs különbség aközött, hogy a jogvitában a felek a közös felügyeleti jog biztosítása érdekében folyamatos vagy egyösszegű tartásdíjban állapodnak meg, így a „polgári jogi bíróság döntését ítélt dologként kell figyelembe venni és nem lehet attól eltérő döntést hozni”.
- [6] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. §-a értelmében, tanácsban eljárva megvizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényi feltételeit.
- [7] 3.1. Az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja alapján alaptörvényellenes bírósági döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [8] Az indítványozó az alapügy tárgyát képező eljárásban terhelt, így az Abtv. 27. § (2) bekezdés *a*) pontja értelmében érintettsége fennáll, az alkotmányjogi panasz tekintetében indítványozói jogosultsággal rendelkezik. A rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőséget kimerítette.
- [9] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz benyújtására a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül van lehetőség. Jelen esetben mind az alkotmányjogi panasz, mind pedig a hiánypótlási felhívásra érkezett indítványkiegészítés határidőben érkezett. Az ügyben rendkívüli jogorvoslati eljárás nincs folyamatban.
- [10] 3.2. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírósági döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be.
- [11] A jelen alkotmányjogi panaszban foglalt kifogások nagyrészt a tényállás tisztázására, a tényállás megállapítására és értékelésére irányultak, amelyek elbírálása kívül esik az Alkotmánybíróság hatáskörén. A bírói döntés érdemben befolyásoló alaptörvényellenességhez kapcsolódóan az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hangsúlyozza azon következetes gyakorlatát, mely szerint az Alkotmánybíróság nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megállapított tényállás, és az abból levont következtetés megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {elsőként lásd: 3237/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [12] és 3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]; megerősítette: 3129/2015. (VII. 9.) AB végzés, Indokolás [5]}. A pusztán tényállás-megállapítási kérdések tehát kívül esnek az Alkotmánybíróság hatáskörén {3024/2022. (I. 13.) AB végzés, Indokolás [32]}.
- [12] Az indítványozó kifogásolta továbbá azt is, hogy sérült a tisztességes eljáráshoz való joga azáltal, hogy a polgári bíróság által vizsgálat alá vont magatartást büntető eljárásban ismételt elbírálják és ezáltal a polgári bíróság döntését „ítélt dologként” kell figyelembe venni. Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben megjegyzi, hogy az ügyben eljáró két különböző hatáskörű bíróság ugyanazt a magatartást – a 15 000 000 Ft felajánlása – teljesen más nézőpontból vizsgálta, így ítélt dolog a polgári bíróság döntése kapcsán fel sem merülhetett.
- [13] Az indítványozó hivatkozott az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmére. Az Alaptörvény B) cikkének (1) bekezdése értelmében Magyarország független, demokratikus jogállam. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a jogállamiság (és az annak részét képező jogbiztonság) elvéből eredően olyan típusú jogok sérelmére alapítható alkotmányjogi panasz, mint a kellő felkészülési idő hiánya, illetve a visszaható hatályú jogalkotás tilalma {pl. 3062/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [86]–[91], 3041/2014. (III. 13.) AB végzés,

Indokolás [22]]. Az indítványozó azonban nem ilyen értelemben állította, hogy a támadott döntések ellentétesek a B) cikk (1) bekezdésével, ezért az indítványnak a B) cikk (1) bekezdésén alapuló része nem felel meg az Abtv. 27. §-ában írott feltételnek [3238/2018. (VII. 9.) AB végzés [16]].

- [14] Az Alkotmánybíróság eljárásának jelentős akadályát képezi az, hogy nem törvényességi kérdésekben jár el, és nem a felülbíráhatóság mércéje szerint vizsgálja a támadott ítéleteket. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az alkotmányjogi panasz ugyanis „nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslással (már) nem támadható bírósági határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogorvoslat nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna” [3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]].
- [15] 4. Tekintettel arra, hogy jelen ügyben nem merült fel olyan, a bírósági döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, mely az alkotmányjogi panasz befogadását indokolta volna, az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadását az Abtv. 56. § (2) bekezdése értelmében, az Abtv. 29. §-a és az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontjára figyelemmel, az Abtv. 56. § (3) bekezdése alapján rövidített indokolással ellátott végzésben visszautasította.
- [16] Az Alkotmánybíróságnak az alkotmányjogi panasz visszautasítására tekintettel nem kellett döntenie az Abtv. 61. § (1) bekezdése szerinti végrehajtás felfüggesztése tárgyában előterjesztett kérelemről.

Budapest, 2023. május 9.

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2388/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3266/2023. (VI. 9.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 4.Bpkf.10.823/2021/4. számú végzése alap-törvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. N. Nagy István ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be. Indítványában a Fővárosi Törvényszék 10.Bpk.197/2021/4. számú végzése, valamint a Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 4.Bpkf.10.823/2021/4. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege – a támadott bírósági határozatokban megállapított tényállás és az indítványozó előadása alapján – a következőképpen foglalható össze.
- [3] A Köztársasági Elnök KEH/01104-2/2021. számú határozatával 2021. április 6. napján a Fővárosi Törvényszék 10.B.757/2017/20. és a Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 1.Bf.236/2018/11. számú ítéletével az indítványozóval szemben kiszabott 10 év fegyházban végrehajtandó szabadságvesztést 5 év fegyházban végrehajtandó szabadságvesztésre változtatta.
- [4] A Fővárosi Törvényszék 10.Bpk.101/2021/17. számú 2021. június 16. napján kelt és – a Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 1.Bf.10.674/2021/3. számú határozata folytán – 2021. augusztus 5. napján jogerőre emelkedett összbüntetési ítéletével a fenti alapítéletekkel kiszabott szabadságvesztéseket – figyelembe véve a Köztársasági Elnök határozatában foglaltakat – összbüntetésbe foglalta, melynek tartamát 5 év 4 hónap börtönben végrehajtandó szabadságvesztésben határozta meg.
- [5] Az indítványozó a 10.Bpk.101/2021. számon folyamatban volt összbüntetési eljárás során fordult indítvánnyal a bírósághoz, melyeket a bíróság tartalma szerint, egyszerűsített felülvizsgálati indítványként bírált el.
- [6] A Fővárosi Törvényszék egyszerűsített felülvizsgálati eljárásban meghozott 10.Bpk.197/2021/4. számú végzésében az indítványozó által 2018. június 6-tól 2019. április 25-ig házi őrizetben, illetve bűnügyi felügyeletben töltött időt akként számította be a végrehajtási kegyelem folytán öt év tartamú és fegyház végrehajtási fokozatú szabadságvesztésbe, hogy egynapi szabadságvesztésnek három nap házi őrizetben, illetve bűnügyi felügyeletben töltött idő felel meg. Egyebekben az indítványozó és a védő által benyújtott egyszerűsített felülvizsgálati indítványokban foglaltakat elutasította. Indokolásában hangsúlyozta, hogy a kegyelem egy jogszabályok által pontosan meghatározott és szabályozott jogintézmény, amely nem arra szolgál, hogy a korábbi jogerős ítéletek rendelkezéseit utóbb módosítani lehessen. A kegyelmi jogkör gyakorlója magában a kegyelmi határozatban dönthet arról, hogy a különös méltánylást érdemlő körülmények okán mennyiben módosítja, enyhíti a kiszabott szankciót, tehát a Köztársasági Elnök a határozatában dönthetett volna úgy, hogy a szabadságvesztés tartama és fokozata mellett a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontját is megváltoztatja és az úgynevezett feles kedvezményben részesíti az indítványozót, erre azonban nem került sor. Kiemelte az elsőfokú bíróság azt is, hogy nincsen törvényes lehetőség arra, hogy az indítványozó által fegyház fokozatban már letöltött időszak „átváltására” sor kerüljön; a fegyház fokozat megállapítása nem a kitöltés megkezdésének időpontjára visszaható hatályú. Az elsőfokú bíróság szerint e tekintetben a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény a továbbiakban: Bv. tv.) 30. § (1)–(2) bekezdése egyértelmű rendelkezéseket tartalmaz.
- [7] A Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 4.Bpkf.10.823/2021/4. számú végzésével az elsőfokú bíróság végzését helybenhagyta azzal, hogy az indítványozó által bűnügyi felügyeletben töltött idő befejező napját 2019. január 29-re pontosította. A fentiekén túl az indítványozó által 2019. április 25. és 2021. április 14. között

fegyház végrehajtási fokozatban töltött időtartamnak a fogház végrehajtási fokozatban töltendő szabadságvesztésbe történő „átszámítását” és a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontja a büntetés fele részének kitöltését követő napban történő megállapítását célzó indítványokat tekintette elutasítottnak. A másodfokú bíróság kimondta, hogy a végrehajtási kegyelmet megelőzően az indítványozó által fegyház végrehajtási fokozatban töltött időnek az immár fogház fokozatban letöltendő szabadságvesztésbe történő „átszámítására” nincs törvényes lehetőség. A másodfokú bíróság osztotta az elsőfokú bíróság álláspontját a tekintetben, hogy a kegyelmi határozatnak a végrehajtási fokozat enyhítésére (fegyházról fogházra) vonatkozó rendelkezése nem visszaható hatályú, az a Bv. tv. 30. § (2) bekezdés alapján kizárólag a még végre nem hajtott szabadságvesztésre vonatkozik. Hangsúlyozta azt is, hogy az alapügyben eljáró bíróság a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 38. § (2) bekezdés a) pontja alapján törvényesen rendelkezett a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontjáról; kiemelve, hogy sem az alapügyben eljáró bíróság, sem a kegyelmi kérelemről döntő köztársasági elnök nem látott okot a feltételes szabadságra bocsátás tekintetében az indítványozó felülvizsgálati indítványában hivatkozott „feles” kedvezmény [Btk. 38. § (3) bekezdés] alkalmazására.

- [8] 3. Az indítványozó a fenti előzményeket követően nyújtotta be alkotmányjogi panaszát, melyben a Fővárosi Törvényszék 10.Bpk.197/2021/4. számú végzése, valamint a Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 4.Bpkf.10.823/2021/4. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte. Álláspontja szerint a bírósági határozatok az Alaptörvény XV. cikk (1)–(2) bekezdését, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését sértik.
- [9] Alkotmányjogi panaszában azt sérelmezte, hogy az egyszerűsített felülvizsgálati eljárás során nem került sor a már letöltött szabadságvesztés büntetése átszámítására, a fegyházban letöltött büntetést nem váltották át a köztársasági elnök által meghatározott fogház fokozatra a végrehajtási fokozatok közti különbségek figyelembevételével. Az indítványozó álláspontja szerint a kegyelmi döntés folytán egy olyan új helyzet állt elő, melyre vonatkozóan konkrét jogszabályi rendelkezés nem volt, így mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenes helyzet áll fenn. Érvelése szerint esetében analógiaként a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) a kényszerintézkedéseknek a szabadságvesztés büntetésbe való beszámítására vonatkozó rendelkezéseit kellett volna alkalmazni, és ennek figyelembe vételével a már fegyházban letöltött szabadságvesztést fogház fokozatra kellett volna átszámítani. Minthogy erre nem került sor, az indítványozó jogorvoslat-hoz való joga is sérült.
- [10] 4. Az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e az Abtv.-ben foglalt, a panaszok befogadhatóságára vonatkozó kritériumoknak. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról. A (2) bekezdés alapján a tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, ezek között a 26–27. § szerinti érintettséget, az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmét, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. A (3) bekezdés úgy rendelkezik, hogy a befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [11] 4.1. Az Alkotmánybíróság vizsgálata eredményeként megállapította, hogy a határidőben érkezett alkotmányjogi panasz az alábbiak szerint nem fogadható be.
- [12] Az Abtv. 27. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti vagy hatáskörét az Alaptörvénybe ütközően korlátozza, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [13] 4.2. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt rámutat: az indítványozó – bírói döntéseket támadó – alkotmányjogi panaszában *expressis verbis* jogalkotói mulasztás megállapítását kérte.
- [14] Az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlata alapján az Abtv. 46. § (1) és (2) bekezdése a jogalkotói mulasztás megállapítását az Alkotmánybíróság által hatáskörei gyakorlása során hivatalból alkalmazható jogkövetkezményként szabályozza, így annak indítványozására senki nem jogosult. Ennek megfelelően nem alkalmas az indítvány érdemi elbírálásra, ha nem tartalmaz világos kérelmet az alkalmazandó jogkövetkezményre, vagy

- olyan jogkövetkezmény alkalmazását kéri – mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség megállapítása –, amelynek indítványozására az indítványozó nem jogosult {lásd például: 3217/2015. (XI. 10.) AB végzés, Indokolás [16]–[17]; 3330/2017. (XII. 8.) AB végzés, Indokolás [19]–[20]; 3222/2018. (VII. 2.) AB határozat, Indokolás [33]}.
- [15] Az Alkotmánybíróság megerősítve a fenti gyakorlatát, a jelen ügyben is hangsúlyozza: az Abtv. 46. § (1)–(2) bekezdése a jogalkotói mulasztás megállapítását az Alkotmánybíróság által hatáskörei gyakorlása során hivatalból alkalmazható jogkövetkezményként szabályozza, így annak indítványozására az indítványozó jelen ügyben sem volt jogosult.
- [16] 4.3. Az Alkotmánybíróság mindazonáltal megjegyzi: az Alkotmánybíróság alkotmányjogi panasz alapján eljárva kizárólag alkotmányossági szempontokat vizsgál, és tartózkodik attól, hogy a jogszabályok értelmezésére és alkalmazására hivatott bíróságok tevékenységét törvényességi-jogalkalmazási kérdésekben felülbírálja. Az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlata szerint az alkalmazott jog értelmezése a bíróságok feladata (*iura novit curia*), „[a] »jogot« végül is a bíróságok saját értelmezésük szerint állapítják meg” {lásd például: 3120/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [21]; legutóbb: 3446/2022. (X. 28.) AB végzés, Indokolás [26]}. Az Alkotmánybíróságnak csak a bírói jogértelmezés alkotmányossági szempontú vizsgálatára van hatásköre, ezért alkotmányjogi panaszt önmagában a jogértelmezés, jogalkalmazás vélt vagy valós hibájára nem lehet alapítani, alkotmányjogi panaszban a bírói jogértelmezés akkor támadható, ha az közvetlenül valamely Alaptörvényben biztosított jog sérelmét okozta {lásd például: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [15]}. A jelen esetben az indítványozó sérelmét az eljáró bíróságok Bv.tv. 30. §-ának az indítványozóétól eltérő értelmezése okozta. Az, hogy a bíróság az ügyben irányadó hatályos jogszabályi rendelkezést miként alkalmazza, nem hozható összefüggésbe egyetlen, az indítványozó által felhívott Alaptörvényben biztosított joggal sem. Az Alkotmánybíróság – állandó gyakorlatának megfelelően – jelen ügyben is tartózkodik attól, hogy kizárólag törvényértelmezési aggályokról állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]}.
- [17] 5. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó nem jogosult a panasznak a fenti tartalommal való előterjesztésére, ezért az alkotmányjogi panasz nem fogadható be. Az Alkotmánybíróság erre tekintettel az alkotmányjogi panaszt mint nem jogosulttól származót, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés c) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2023. május 9.

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2614/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3267/2023. (VI. 9.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Bfv.I.1172/2021/5. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője útján (dr. Gyalog Balázs ügyvéd) alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján a Kúria Bfv.I.1172/2021/5. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól a Fővárosi Törvényszék 20.B.1865/2014/290. számú, valamint a Fővárosi Ítéltábla 3.Bf.328/2019/36. számú ítéletére is kiterjedően, az Abtv. 43. § (1) bekezdésére figyelemmel. Álláspontja szerint az általa kifogásolt bírói döntések sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdésében foglalt *nullum crimen sine lege* elvét, valamint a B) cikk (1) bekezdésében meghatározott jogállamiság elvét.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege az ügyben előterjesztett beadvány és a bíróságok által hozott határozatok alapján a következőképpen foglalható össze.
- [3] Az indítványozó gyógyszerész, 2007. augusztus 14. és 2012. december 27. között gyógyszerár ügyvezetőjeként szerződést kötött társadalombiztosítási ártámogatással rendelhető és kiszolgáltatható gyógyszerek társadalombiztosítási ártámogatásának elszámolására a Fővárosi és Pest Megyei Egészségbiztosítási Pénztárral, majd később a Közép-magyarországi Regionális Egészségbiztosítási Pénztárral. A támogatás elszámolásának alapja és bizonylata a hatályos jogszabályoknak megfelelően kiállított vény volt, az elszámolást pedig 2011. január 1-től kizárólag elektronikus úton lehetett benyújtani. Az indítványozó tudomásával – az V. rendű vádlott által indokolatlanul nagy mennyiségben kiállított vények alapján – az általa vezetett gyógyszerárban expediálással foglalkozó dolgozók az értékesítésről blokkot nyomtattak, melyet a vényhez tűztek. Ezzel a módszerrel az Országos Egészségbiztosítási Pénztár vényellenőrzési rendszerében a vények kiváltottként, az azon szereplő gyógyszerek teljes mennyisége értékesítettként jelent meg. A számítógépes rendszerbe felvitt vényforgalmi adatokat heti rendszerességgel, a számítógépes rendszer által automatikus módon, elektronikusan teljesített adat szolgáltatás alkalmával jelentették le, mely alapján az illetékes területi egészségbiztosítási pénztár az ártámogatást rendszeresen a vádlott által üzemeltetett gyógyszerár bankszámlájára utalta. A vények alapján beszerzett gyógyszereket a VI. rendű vádlott vette át a gyógyszerárban, majd a nagy értékű gyógyszerkészítményeket egyben átadta a kórházban orvosként dolgozó V. rendű vádlottnak. A számítógépes rendszerben rögzített gyógykészítmények, melyek alapján a gyógyszerárak ártámogatásban részesültek, nem voltak arányban a ténylegesen kiváltott gyógyszerek darabszámával. A be nem szerzett, de a patikák által megigényelt, ill. elszámolt ártámogatás gyógyszer beszerzésekkel le nem fedett része a patikáknál jogosulatlan ártámogatásként jelent meg, így a költségvetést vagyoni hátrány érte.
- [4] Az indítványozót mint IV. rendű vádlottat a fenti tényállás alapján a Fővárosi Törvényszék 20.B.1865/2014/290. számú ítéletében a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 396. § (1) bekezdésének a) pontjába ütköző, és a (4) bekezdés b) pontja szerint minősülő, üzletszerűen elkövetett, jelentős vagyoni hátrányt okozó költségvetési csalás bűntettében bűnösnek mondta ki. A bíróság őt ezért 150 napi tétel pénzbüntetésre ítélte, egy napi tétel pénzbüntetés összegét 2000 Ft-ban határozta meg. Az így kiszabott, összesen 300.000 Ft pénzbüntetést meg nem fizetése esetére a bíróság napi tételenként egy-egy napi fogházban végrehajtandó szabadságvesztésre átváltoztatni rendelte el. Az indítványozó védőjének fellebbezése alapján eljáró Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét az indítványozó vonatkozásában a bűnügyi költség tekintetében változtatta meg, egyebekben helybenhagyta. A Kúria a Fővárosi Törvényszék és

a Fővárosi Ítéltábla ítéleteit a Bfv.I.1172/202165. számú végzésében az indítványozó vonatkozásában hatályában fenntartotta.

- [5] Az indítványozó az Abtv. 27. §-ra alapított alkotmányjogi panaszában a Kúria végzése, valamint a Fővárosi Törvényszék és Fővárosi Ítéltábla döntései alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte. Az indítványozó a tényállás és a befogadhatóság feltételeinek ismertetése után indítványában előadta, hogy a Kúria végzésének részei – így többek között az, hogy az eljáró bíróságok az anyagi jogszabályok betartásával állapították meg a vádlott bűnösségét, az általa elkövetett bűncselekmény minősítése törvényes, a tényállási elemek maradéktalanul megvalósultak, a cselekmény társadalomra veszélyessége megállapítható és az indítványozó tettesi minőségének megállapítása helytálló – sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdésében foglalt *nullum crimen sine lege* elvét, közvetetten pedig az B) cikk (1) bekezdésében rögzített jogállamiság elvét is. Az indítványozó szerint cselekedete a tényállási elemek hiányában a magyar jog szerint nem volt bűncselekmény, bűnössége úgy került megállapításra, hogy tényállásszerű magatartást nem valósított meg. A bűnösség megállapításának alapjául szolgáló anyagi jogszabály [Btk. 14. § (1) és (2) bekezdése, valamint a 7. § és a 13. § (1) bekezdésének] ilyen mértékű kiterjesztő értelmezése ellentmond a jogállamiság követelményének és a *nullum crimen sine lege* elvének. A Kúria hivatkozott alapjogsértő megállapításai – az indítvány szerint – jogállami keretek között tarthatatlanok, „az alkotmányos jogvédelem egyszer már elért szintjének és garanciális rendszerének csökkentésére lehetnek alkalmasak”. Az indítványozó szerint egyértelmű, hogy az ügyben nem valósított meg olyan magatartást, amelynek vonatkozásában, annak kifejtése idején büntetőjogi tilalom állt volna fenn, a kiterjesztő szemléletű bírói gyakorlat vonta a büntetőjogi értékelhetőség körébe az egyébként büntetőjogi relevanciát nélkülöző cselekményeket, ezek alapján a felmentés lett volna indokolt.
- [6] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [7] 3.1. Az indítványozó jogi képviselője a Kúria Bfv.I.1172/2021/5. számú végzését 2022. augusztus 1-jén vette át, az alkotmányjogi panaszt 2022. augusztus 12-én nyújtotta be az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőben.
- [8] Az indítványozó alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, hiszen az Alkotmánybíróság eljárását megelőző, alapul fekvő ügy terheltje, így érintettnek minősül, és jogorvoslati lehetőségeit kimerítette. A jogi képviselő meghatalmazását megfelelően csatolták.
- [9] Az alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi feltétele továbbá [Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pont], hogy az indítványozó Alaptörvényben biztosított joga sérelmére hivatkozzon.
- [10] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a B) cikk (1) bekezdésére csak két kivételes esetben lehet alkotmányjogi panaszt alapítani, akkor, ha az indítványozó a visszaható hatályú jogalkotás vagy jogalkalmazás tilalmának megsértésére, illetve a felkészülési idő hiányára hivatkozik [lásd például: 3334/2020. (VIII. 5.) AB végzés, Indokolás [15]; 3318/2022. (VI. 30.) AB végzés, Indokolás [13]]. Jelen ügyben az indítványozó a B) cikk (1) bekezdése vonatkozásában nem erre hivatkozott.
- [11] Így a fenti rendelkezésekre vonatkozó indítvány nem teljesíti az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja szerinti követelményt.
- [12] 3.2. A továbbiakban vizsgálta az Alkotmánybíróság, hogy az indítvány megfelel-e a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeinek. Az indítvány tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozói jogosultságot megalapozza. Tartalmazza továbbá az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírósági döntést; az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit; kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott bírósági döntés alaptörvény-ellenességét, és semmisítse meg azt.
- [13] 3.3. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [14] Az indítványozó álláspontja szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdésének a sérelme azért állapítható meg az ügyben, mert a bíróság büntetést szabott ki úgy, hogy az indítványozó cselekedete – tényállási elemek hiányában – a magyar jog szerint nem volt bűncselekmény.
- [15] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a bizonyítékok értékelése és ezen keresztül a tényállás megállapítása, illetve annak bizonyos fokú felülvizsgálata a jogorvoslati eljárás(ok) során az eljáró bíróságok

feladata. A bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének (annak, hogy a rendes bíróságok egy-egy tényt miként értékelték), valamint a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára nem rendelkezik felhatalmazással. A bíróság ezen értékelő tevékenysége nem lehet alkotmányossági vizsgálat tárgya {21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [24]; 3013/2016. (I. 25.) AB végzés, Indokolás [18]; 3221/2014. (IX. 22.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]; 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]}.

- [16] Az Alkotmánybíróság megjegyzi továbbá azt is, hogy az alkalmazandó jog megválasztása, meghatározása az ügyben eljáró bíróság hatáskörébe tartozik {például: 6/2014. (II. 26.) AB határozat, Indokolás [14]; 3193/2014. (VII. 15.) AB végzés, Indokolás [6]; 3257/2020. (VII. 3.) AB határozat, Indokolás [24]; 3409/2022. (X. 21.) AB végzés, Indokolás [16]}, ezért az Alkotmánybíróság általában tartózkodik attól, hogy a rendes bíróságnak az alkalmazandó jogra vonatkozó döntését felülbírálja. „A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabály-sértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}.
- [17] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó által felhozott érvek sem az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével, sem az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdésével összefüggésben nem vetik fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoznak meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem.
- [18] 4. A fentiek szerint az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjában, illetve a 29. §-ban írt befogadási kritériumoknak, ezért azt az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2023. május 9.

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2263/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3268/2023. (VI. 9.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Bfv.III.650/2021/19. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője útján (dr. Mester Csaba ügyvéd) alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján a Kúria Bfv.III.650/2021/19. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól a Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa 6.Kbf.34/2020/34. számú, valamint a Fővárosi Törvényszék Katonai Tanácsa 42.Kb.2/2017. számú ítéletére is kiterjedően. Álláspontja szerint az általa kifogásolt bírói döntések sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1), (2), (3), és (4) bekezdését.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege – a támadott bírósági határozatokban megállapított tényállás és az indítványozó előadása alapján – a következőképpen foglalható össze.
- [3] Az indítványozó az alapügy I. rendű vádlottja, foglalkozását tekintve rendőr, egy autópálya alosztály vezetőjeként – szolgálati kötelezettségét megszegve – a hatóságok által végzett közúti ellenőrzések helyszíneire és időpontjaira vonatkozó adatokat közölt egy tanúval több alkalommal. A tájékoztatás célja az volt, hogy a tanú a közúti ellenőrzéseket elkerülhesse, így kisteherautójával 80 000 000 Ft értékű, érvényes okmányok nélküli csempészett árut Szlovákiából Magyarországra szállíthassa. Az információkért cserébe a tanú az indítványozó irodájában 100 000 Ft körüli összeget adott át az indítványozónak azzal a megjegyzéssel, hogy a „múltkor is dolgoztunk, a jövő héten is dolgozni fogunk”.
- [4] A másik tényállási pont szerint az indítványozó valótlan tartalmú személyi szabadságot korlátozó rendőri intézkedésről készített jelentést. A jelentésben azt rögzítette, hogy az adócsalás miatt elfogatóparancs hatálya alatt álló terhellet ő fogta el az autópálya jobb pályatestén. A leírtakkal ellentétben azonban a terhelten önkéntesen jelentkezett, szabadon lépett be az alosztály épületébe azért, hogy a bűncselekmény elkövetését elismerje. Az indítványozó által szerkesztett – valótlan tartalmú – jelentést az adónyomozó hatóság az indítványozóval szemben indult nyomozás bünyügyi irataihoz csatolta.
- [5] A két tényállási pont alapján az indítványozót a Fővárosi Törvényszék Katonai Tanácsa 42.Kb.2/2017. számú ítélete bűnösnek mondta ki a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 294. § (1) bekezdés, (3) bekezdés a) pont ac) alpontja szerinti, folytatólagosan, hivatali helyzettel visszaélve elkövetett hivatali vesztegetés elfogadásának büntettségében, valamint a Btk. 343. § (1) bekezdés c) pontja szerinti társtettesként, hivatalos személy által elkövetett közokirat-hamisítás büntettségében. Az ügyben született elsőfokú ítéletet a Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa 6.Kbf.34/2020/34. számú döntésében hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására utasította. Az indítványozó tekintetében a hivatali helyzettel visszaélve elkövetett hivatali vesztegetés elfogadásának büntettségéből mellőzte a folytatólagosság megállapítását. Egyebekben a Törvényszék által hozott ítéletet – annak lényegét nem érintő változtatással – az indítványozó tekintetében az Ítéltábla helybenhagyta. Ezt követően a Kúria Bfv.III.650/2021/19. számú ítéletében a felülvizsgálati indítványt elbírálva az indítványozó tekintetében a támadott határozatokat hatályában fenntartotta.
- [6] Az indítványozó az Abtv. 27. §-ra alapított alkotmányjogi panaszában a Kúria, a Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa, valamint a Fővárosi Törvényszék Katonai Tanácsa ítéletei alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte. Az indítványozó a tényállás és a befogadhatóság feltételeinek ismertetése után indítványában előadta, hogy minden támadott ítélet figyelmen kívül hagyta az első tényállási ponttal összefüggésben azt, hogy sem a tanú csempésztevékenysége, sem a hivatali vesztegetés miatt büntetőeljárás nem indult, terhére

egyik bűncselekményben sem született jogerős marasztaló ítélet. Az ítéleti tényállás azonban mind a csempészet elkövetését, mind pedig a hivatali vesztegetést tényként rögzíti, ezáltal az indítványozó álláspontja szerint sértve az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdésében, valamint a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 6. § (1) bekezdésben foglalt ártatlanság védelmét. Érvelése szerint sérül továbbá a Be. 6. § (2) bekezdésében rögzített vádhoz kötöttség elve, mivel a támadott ítéletek „vád hiányában” állapították meg a tanú bűnösségét, így ehhez kapcsolódóan az indítványozó bűnösségének megállapítását ebből adódóan tévesen vezették le. A panasz szerint, ha a tanú a bűncselekményeket jogerős ítéletben megállapítottan nem követte el, akkor nincs értelme annak, hogy „a lebukás elkerülése érdekében” tájékoztatást kérjen a vádlottól, ha pedig nem követte el a hivatali vesztegetést, akkor az indítványozó sem valósíthatta meg a hivatali helyzettel visszaélve elkövetett hivatali vesztegetés elfogadásának büntetését. Ebből következően pedig az indítványozót – érvelése szerint – bűncselekmény hiányában fel kellett volna menteni. Ehhez kapcsolódóan pedig sérülnek a Be. idézett rendelkezései, valamint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljárásról való joga, a (2) bekezdésben rögzített ártatlanság védelme. Indokolása alátámasztásául hivatkozott az Alkotmánybíróság számos határozatára és az Emberi Jogok Európai Bíróságának gyakorlatára is.

- [7] Az indítványozó kifogásolja indítványában azt is, hogy a bíróság nem biztosította a Be. 3. § (1) és (6) bekezdése alapján a hatékony védelemhez való jogot, mivel nem hallgatta meg azon két tanút, akiknek nyomozati szakban (az első tényállási pontban érintett tanú), illetve akinek az írásban (az indítványozó felesége) benyújtott vallomása a vádlott ártatlanságát támasztja alá. Ezzel az indítványozó szerint a bíróság megsértette a XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt nyilvános tárgyaláshoz fűződő jogot, hiszen a védelmi indítvány ellenére nem hallgatták meg az indítványozó védekezését alátámasztó tanúkat, ezáltal sérült a (3) bekezdésben rögzített védelemhez való jog is.
- [8] Az indítvány végül kitért arra, hogy sérült az észszerű határidőn belül történő elbírálás elve is, mivel az eljárás 7 év 9 hónapig tartott.
- [9] 3. Az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e az Abtv.-ben foglalt, a panaszok befogadhatóságára vonatkozó kritériumoknak. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról. A (2) bekezdés alapján a tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, ezek között a 26–27. § szerinti érintettséget, az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmét, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. A (3) bekezdés úgy rendelkezik, hogy a befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [10] Az Alkotmánybíróság vizsgálata eredményeként megállapította, hogy a határidőben érkezett alkotmányjogi panasz az alábbiak szerint nem fogadható be.
- [11] 3.1. Az Alkotmánybíróság mindenképp rámutat a következőkre. Az Alkotmánybíróság a tisztességes bírósági eljárás követelményének sérelmével összefüggésben előadottak kapcsán a következőket állapította meg. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, az 52. § (1b) bekezdése pedig meghatározza, mikor tekinthető a kérelem határozottnak. E rendelkezésnek megfelelően a kérelem többek között akkor határozott, ha tartalmazza az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b*) pont]; továbbá indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabály, jogszabályi rendelkezés, vagy bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *e*) pont]. Az alkotmányjogi panasz azon része, melyben az indítványozó a Be. megjelölt szakaszainak sérelmét állítja, nem felel meg a határozott kérelem követelményének, mivel az Alkotmánybíróság csak az Alaptörvényben biztosított jog sérelmét vizsgálhatja a támadott bírósági döntésekkel összefüggésben.
- [12] 3.2. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását [lásd például: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]; illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]]. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik

- [13] Az Alkotmánybíróság megállapította ezzel kapcsolatban, hogy az indítványozó elsősorban azért fordult az Alkotmánybírósághoz, mert megalapozatlannak és tévesnek tartja az ügyében hozott bírósági döntéseket. Az alkotmányjogi panasz valójában a támadott alapügyben hozott másodfokú ítélet és a kúriai döntés ismételt felülbírálatára irányul. Az indítványozó panaszában lényegét tekintve megismétli a felülvizsgálati indítványban foglaltakat, panaszja további bizonyítási eszközök figyelembe vételére, a bizonyítékok újraértékelésére, és ennek eredményeként jogerős határozattal megállapított tényállás megváltoztatására és az indítványozó büntetőjogi felelősség alóli mentesítésére irányul. Az Alkotmánybíróság megjegyzi továbbá azt is, hogy a Kúria valamennyi – az indítványozó által aggályosnak tartott ítéleti elemmel összefüggésben – lefolytatta a vizsgálatot és indokolásában részletesen kifejtette álláspontját, válaszol azokra.
- [14] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a bizonyítékok értékelése és ezen keresztül a tényállás megállapítása, illetve annak bizonyos fokú felülvizsgálata a jogorvoslati eljárás(ok) során az eljáró bíróságok feladata. A bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének (annak, hogy a rendes bíróságok egy-egy tényt miként értékelték), valamint a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára nem rendelkezik felhatalmazással. A bíróság ezen értékelő tevékenysége nem lehet alkotmányossági vizsgálat tárgya {lásd például: 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [24]; 3013/2016. (I. 25.) AB végzés, Indokolás [18]; 3221/2014. (IX. 22.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]; 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]}.
- [15] 3.3. Végezetül az Alkotmánybíróság – az észszerű határidő követelményének vélt sérelme kapcsán – utal arra, hogy az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz esetén csupán az indítványban támadott bírósági határozat megsemmisítése felől rendelkezhet az Abtv. 43. § (1) bekezdése alapján, ha a bírói döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti. Az Alkotmánybíróság által hozható megsemmisítő döntés azonban – szükségszerű utóidejűsége következtében – már nem lehet kihatással a múltban meghozott bírósági döntés időszerűségére. Az Alkotmánybíróság utólag a bírói döntés esetleges alaptörvény-ellenességének megállapításával, illetve megsemmisítésével már nem tudja orvosolni az eljárás résztvevőinek az eljárás elhúzódásából eredő sérelmét {3024/2016. (II. 23.) AB határozat, Indokolás [18], [20]; 3167/2019. (VII. 10.) AB határozat, Indokolás [17]}.
- [16] 4. A fentiek szerint tehát az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjában, illetve a 29. §-ban írt befogadási kritériumoknak, ezért azt az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2023. május 9.

Dr. Handó Tünde s. k.,
megbízott tanácsvezető, alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
megbízott tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2196/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3269/2023. (VI. 9.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítéltábla mint harmadfokú bíróság 1.Bhar.55/2022/11. számú végzése alap-törvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Vetési Vince ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be. Indítványában a Gödöllői Járásbíróság mint elsőfokú bíróság 4.B.571/2018/153. számú ítélete, a Budapest Környéki Törvényszék mint másodfokú bíróság 1.Bf.171/2021/12. számú ítélete, valamint a Fővárosi Ítéltábla mint harmadfokú bíróság 1.Bhar.55/2022/11. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege – a támadott bírósági határozatokban megállapított tényállás és az indítványozó előadása alapján – a következőképpen foglalható össze.
- [3] Az indítványozót a Gödöllői Járásbíróság 4.B.571/2018/153. számú elsőfokú ítéletével bűnösnek mondta ki egy rendbeli szexuális kényszerítés büntetében [a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 196. § (1) bekezdés, (2) bekezdés *b*) pont], 2 rendbeli kapcsolati erőszak büntetében [Btk. 212/A. § (2) bekezdés *a*) pont] és 3 rendbeli kiskorú veszélyeztetésének büntetében [Btk. 208. § (1) bekezdés]. Erre tekintettel öt halmazati büntetésül 7 év szabadságvesztésre és 7 év közügyektől eltiltásra ítélte; a szabadságvesztés végrehajtási fokozatát börtönben határozta meg. Megállapította azt is, hogy a szabadságvesztésből legkorábban a büntetés kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra. Az elsőfokú bíróság továbbá megszüntette az indítványozó szülői felügyeleti jogát két gyermeke vonatkozásában. Végül rendelkezett az előzetes fogvatartásban töltött idő szabadságvesztésbe történő beszámításáról, a bűn-jelekről, és a bűnügyi költség viseléséről.
- [4] Az ítélet ellen az indítványozó és a védő elsődlegesen felmentésért, másodlagosan téves minősítés miatt, és enyhítésért jelentett be fellebbezést.
- [5] A Budapest Környéki Törvényszék 1.Bf.171/2021/12. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét a bűnösséget megállapító, minősítő, és büntetést kiszabó részében megváltoztatta. A másodfokú bíróság az indítványozót az ellene szexuális kényszerítés büntette [Btk. 196. § (1) bekezdés, (2) bekezdés *b*) pont] miatt emelt vád alól felmentette; a vele szemben a zaklatás büntette [a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Btk.) 176/A. § (2) bekezdés *a*) pont, (3) bekezdés *a*) pont] és a folytatólagosan elkövetett kényszerítés büntette (régii Btk. 174. §) miatt indult eljárást megszüntette. A 2 rendbeli kapcsolati erőszak büntetéből [Btk. 212/A. § (2) bekezdés *a*) pont] 1 rendbelit a Btk. 212/A. § (2) bekezdés *b*) pontja szerint minősített. A szabadságvesztést 3 év 5 hónapra, a közügyektől eltiltást 4 évre enyhítette, az előzetes fogvatartás beszámításánál feltüntette annak első és utolsó napját, valamint a szabadságvesztésbe beszámítani rendelte az első-, és a másodfokú ítélet kihirdetése közti időt. Az elsőfokú bíróság ítéletének egyéb rendelkezéseit helybenhagyta.
- [6] A másodfokú bíróság ítéletével szemben az indítványozó felmentés miatt, míg a védője elsődlegesen ugyancsak felmentés, másodlagosan eltérő minősítés, enyhítés céljából jelentett be fellebbezést. A Fővárosi Ítéltábla 1.Bhar.267/2021/3. számú végzésével a vádlott és védője fellebbezését, mint törvényben kizártat elutasította. A Kúria Bkf.II.1.313/2021/2. számú végzésével az Ítéltábla tárgyi végzésének a védő által benyújtott másodfellebbezést elutasító rendelkezését hatályon kívül helyezte, és a Fővárosi Ítéltáblát a védő által benyújtott fellebbezés elbírálására utasította, egyebekben az Ítéltábla határozatát helybenhagyta. A védő a fentiek folytán benyújtott fellebbezésében már kizárólag a harmadlagos, enyhítést célzó fellebbezését tartotta fenn.
- [7] A Fővárosi Ítéltábla mint harmadfokú bíróság 1.Bhar.55/2022/11. számú végzésével a másodfokú bíróság 1.Bf.171/2021/12. számú ítéletét helybenhagyta.

- [8] 3. Az indítványozó a fenti előzményeket követően nyújtotta be alkotmányjogi panaszát, melyben a Gödöllői Járásbíróság mint elsőfokú bíróság 4.B.571/2018/153. számú ítélete, a Budapest Környéki Törvényszék mint másodfokú bíróság 1.Bf.171/2021/12. számú ítélete, valamint a Fővárosi Ítéltábla mint harmadfokú bíróság 1.Bhar.55/2022/11. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte. Álláspontja szerint a bírósági határozatok az Alaptörvény III. cikkét, IV. cikkét, XXIV. cikkét, valamint a XXVIII. cikkét sértik.
- [9] 3.1. Alkotmányjogi panaszában sérelmezte azt, hogy vele szemben előzetes letartóztatást rendelt el, majd (letartóztatást) tartott fenn a bíróság, „csonka, sztereotip” indokolással, a lehetséges alternatív kényszerintézkedések teljes kizárásával. Az eljáró bíróságok arra hivatkoztak, hogy a kényszerintézkedés indoka szexuális kényszerítés büntetének alapos gyanúja, különös okként pedig a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: régi Be.) 129. § (2) bekezdés *b)*, *c)* és *d)* pontjaiban foglaltakat jelölték meg. Az indítványozóval szemben alkalmazott kényszerintézkedést a bíróság a másodfokú ítélet kihirdetéséig – már letartóztatás-ként – fenntartotta, arra hivatkozva, hogy a kiszabható halmazati büntetés felső határa 12 év, ezért fennáll a szökés, elrejtőzés veszélye. A letartóztatás fenntartásának indokaként a másodfokú bíróság a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 276. § (1) bekezdésében írt általános, illetve a 276. § (2) bekezdés *a)* pont *ab)* alpontjában és *c)* pont *cb)* alpontjában írt különös okokat jelölte meg. Az indítványozó ezzel összefüggésben azt kifogásolta, hogy az ártatlanság véelme helyett vele szemben a „bűnösség véelme” valósult meg az eljárás során. Indítványa szerint 3 év 5 hónapot töltött a legszigorúbb kényszerintézkedés hatálya alatt, fegyház fokozatban, a másodfokú ítélet meghozatalával egyidejűleg elrendelt szabadlábra helyezéseiig. Véleménye szerint a terhére rótt bűncselekmény tárgyi súlya nem elegendő indok a szökés és elrejtőzés lehetőségének alátámasztásához. Előadása szerint továbbá a kiszabott szabadságvesztés büntetés mértéke megegyezett azzal az idővel, amelyet az indítványozó már fogvatartásban letöltött, vagyis szerinte „matematikai ítélet” született.
- [10] Sérelmesnek, nevezetesen az Alaptörvény XXIV. cikkébe ütközőnek tartja azt is, hogy az eljáró bíróságok „jogsértő magatartása” miatt a 2019. február 7-én megtartott előkészítő ülést követően csak 2019. október 31-én került sor érdemi tárgyalásra egy letartóztatásban lévő terhelttel szemben. Az indítványozó érvelése szerint vele szemben az észszerű idő követelménye, valamint a Be. 79. § (1) bekezdés *a)* pontjában rögzített soronkívüliség elve sérült.
- [11] Az indítványozó a vele szemben alkalmazott kényszerintézkedéssel összefüggésben az Alkotmánybíróság, illetőleg az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB) döntéseire is hivatkozott. Véleménye szerint a kényszerintézkedést elrendelő és fenntartó bírósági határozatok az Alaptörvény IV. cikkében foglalt alapvető jogát sértették azzal, hogy indokolatlanul hosszú ideig korlátozták a személyi szabadságát, valamint az eljáró bíróságok indokolási kötelezettségüknek a letartóztatást hosszabbító végzésekben nem tettek eleget. A fentiekben túl szerinte az Alaptörvény XXVIII. cikke (illetőleg annak az indítványozó által pontosan meg nem jelölt rendelkezése) is sérült, hiszen utóbb a jogerős ítélet ártatlannak mondta ki azzal a cselekménnyel összefüggésben, amelyre tekintettel kiszabható halmazati büntetés felső határának magas volta miatt került sor a szabadságkorlátozó kényszerintézkedés alkalmazására vele szemben.
- [12] 3.2. Az indítványozó a fentiekben túl a kirendelt igazságügyi szakértő szakvéleményével kapcsolatban fogalmazott meg aggályokat. Előadta, hogy a szakértői munka jogalapja a szakértői törvény, melynek releváns rendelkezése szerint a szakvéleményben utalni kell arra is, hogy az mely módszertani levél alapján készült. Ezzel összefüggésben azt sérelmezte, hogy a konkrét esetben nem volt hatályban ilyen módszertani levél, így szerinte hiányzott a szakértői tevékenység jogalapja, a szakértő pedig a korábban hatályban volt módszertani levelekre támaszkodott. Kifogásolta azt is, hogy a szakértői véleménynek a non-verbális közlések (a gyermekek viselkedése például) nem részei, ugyanakkor a mások által készített dokumentumokat a szakértő figyelembe vette, ami az indítványozó szerint ellentétes az irányadó módszertani levelekben foglaltakkal. Mindez – azaz a módszertani levél hiányában készült szakvélemény – az indítványozó szerint a tisztességes eljáráshoz való jogát sérti, hiszen az nem felelt meg a szakértői véleményekkel szemben támasztott jogi és szakmai követelményeknek, miközben a szexuális kényszerítés büntette miatti elítélését erre alapította az elsőfokú bíróság.
- [13] Az indítványozó sérelmesnek tartotta azt is, hogy – szerinte – a szakértőnek a nyomozóhatóság olyan „irányított kérdések” megválaszolását adta feladatul, melyek megfogalmazásukból adódóan az alapos gyanú fennállását

voltak hivatottak alátámasztani. Az indítványozó ebben a körben a szakértői vélemény elkészítésének körülményeit is kifogásolta, ugyanis a szakértő nem az eredeti fogvatartási helyén vizsgálta meg, hanem az indítványozó szerint „saját kényelmi szempontjai” szerinti helyszínen folytatta le a szakértői vizsgálatot, ami az Alaptörvény III. cikkével ellentétes. Az indítványozó szerint amennyiben a megszokott környezetében került volna sor a meghallgatására, a szakértő más eredményre jutott volna. A fentiekben túl azt is kifogásolta, hogy nem biztosították számára lehetőséget az ügy elektronikus irataihoz való hozzáféréshez, így például kérése ellenére nem tudta megtekinteni a gyermekei meghallgatásáról készült felvételeket, hiába kapta meg az azokról készült DVD-t. Az Alaptörvény XXVIII. cikke sérült azáltal is, hogy az indítványozó magánszakértő kirendelésére irányuló kérelmét elutasították. Az elsőfokú ítélettel összefüggésben azt is sérelmesnek tartja, hogy az elsőfokú bíróság a pszichológus szakértő véleményének egyes részeit figyelmen kívül hagyta, ami kihatott az ügy kimenetelére. Legvégül az indítványozó szerint a pártatlanság követelménye is sérült, mert az elsőfokú bíróság – „vakon követve a vádat” – „hatályban nem levő bűncselekmények” miatt is marasztalta.

- [14] 4. Az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e az Abtv.-ben foglalt, a panaszok befogadhatóságára vonatkozó kritériumoknak. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. A (2) bekezdés alapján a tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, ezek között a 26–27. § szerinti érintettséget, az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmét, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. A (3) bekezdés úgy rendelkezik, hogy a befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [15] Az Alkotmánybíróság vizsgálata eredményeként megállapította, hogy a határidőben érkezett alkotmányjogi panasz az alábbiak szerint nem fogadható be.
- [16] 4.1. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt rámutat a következőkre. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a támadott bírósági határozatok alaptörvény-ellenessége tekintetében felsorakoztatott érvei két csoportba oszthatók: egyrészt a(z előzetes) letartóztatással, másrészt a büntetőeljárás tisztességes voltával, nevezetesen a kirendelt szakértő véleményével, eljárásával, a bíróság pártatlanságával kapcsolatos érvek.
- [17] Az Alkotmánybíróság a tisztességes bírósági eljárás követelményének sérelmével összefüggésben előadottak kapcsán a következőket állapította meg. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, az 52. § (1b) bekezdése pedig meghatározza, mikor tekinthető a kérelem határozottnak. E rendelkezésnek megfelelően a kérelem többek között akkor határozott, ha tartalmazza az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont]; továbbá indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabály, jogszabályi rendelkezés, vagy bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont].
- [18] Az indítványozó tisztességes eljáráshoz való joga sérelmét állítva – konkrét bekezdés megjelölése nélkül, azonban az Alaptörvény vonatkozó rendelkezését idézve – hivatkozott az Alaptörvény XXIV. cikkére. Az Alkotmánybíróság kiemeli: az Alaptörvény XXIV. cikke a tisztességes hatósági eljárással összefüggésben támaszt követelményeket (vagyis állapít meg olyan, mindenkit megillető alapjogokat, illetve a hatóságokra vonatkozó kötelezettségeket), amelyek az eljárás tisztességességét biztosítják; a bírósági eljárás tekintetében az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése az irányadó. Ennek megfelelően az indítványozónak az Alaptörvény XXIV. cikkének állított sérelmével kapcsolatosan előadott érveit az Alkotmánybíróság tartalma szerint bírálta el, és ekként azt, miután az indítványozó kifejezetten a bírósági döntések alaptörvény-ellenességét állította, nem a tisztességes hatósági eljáráshoz való joggal kapcsolatban, hanem az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben értékelte {lásd például: 3144/2018. (IV. 25.) AB végzés, Indokolás [8]; 3039/2018. (II. 13.) AB végzés, Indokolás [33]}.
- [19] A fentebb kifejtettek szerint az indítványozó alkotmányjogi panaszában a másodfokú bíróság ítélete, valamint a harmadfokú bíróság végzése alkotmányossági vizsgálatát is kérte: megjelölte a támadott határozatokat, valamint hivatkozott az Alaptörvény XXVIII. cikkére. A fentiekben túl azonban a támadott határozatok vélt alaptörvény-ellenességére vonatkozóan semmilyen értékelhető indokolást nem adott elő, a kirendelt igazságügyi szakértő véleményével kapcsolatos aggályait kizárólag az elsőfokú ítélet vonatkozásában, azt idézve fejtette ki. E tekintetben tehát az alkotmányjogi panasz a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontjában felsorolt kritériumoknak nem felel meg, így az Alkotmánybíróság a másodfokú és harmadfokú határozatok

állított alaptörvény-ellenességét – a szakértői véleménnyel kapcsolatban kifejtett aggályok vonatkozásában – érdemben nem vizsgálta.

- [20] 4.2. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {lásd például: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]; illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [21] Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is rámutat: az Alkotmánybíróság a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja {erről lásd elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. Vagyis az Alkotmánybíróság a bírói döntések felülvizsgálata során is az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e, mint ahogy azt sem vizsgálja az Alkotmánybíróság, hogy a bíróságok jogértelmezése helyesen illeszkedik-e a jogági dogmatika általánosan elfogadott szabályaihoz {elsőként lásd: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; a legutóbbi gyakorlatból lásd például: 3435/2022. (X. 21.) AB végzés, Indokolás [25]}.
- [22] Állandó gyakorlatából következően az Alkotmánybíróság az indítványozó szakértői véleménnyel kapcsolatos aggályait érdemben nem vizsgálhatta. Az Alkotmánybíróság ugyanakkor megjegyzi: az elsőfokú bíróság az ítéletét nem kizárólag egyetlen szakértői vélemény alapján, hanem a sértett tanúvallomása, a bűnjelek, a helyszíni szemlejegyzőkönyv, szakértői vélemények, a lefoglalt adathordozókra rögzített fényképek, hangfelvételek és leiratuk, az illetékes gyámhivatal iratai, tanúvallomások, a vádlott erkölcsi bizonyítványa és a tárgyalás anyagává tett egyéb okirati bizonyítékok figyelembe vételével hozta meg. A másodfokú bíróság ítéletéből (is) megállapítható, hogy az indítványozó az eljárás során is sérelmezte az alkotmányjogi panaszában előadottakat, a másodfokú bíróság pedig az indítványozó vélt sérelmére választ adott. A fentiekén túl a másodfokú bíróság a szakvélemény hitelt érdemlősége tekintetében hangsúlyozta, hogy azzal kapcsolatban nem merülhetett fel kétely, hiszen azzal a védelem által megbízott és az eljárásba bevont magánszakértő is azonos megállapításokra jutott (lásd: másodfokú ítélet, Indokolás [25]).
- [23] 4.3. Az Alkotmánybíróság – az észszerű határidő követelményének vélt sérelme kapcsán – utal arra, hogy az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz esetén csupán az indítványban támadott bírósági határozat megsemmisítése felől rendelkezhet az Abtv. 43. § (1) bekezdése alapján, ha a bírói döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti. Az Alkotmánybíróság által hozható megsemmisítő döntés azonban – szükségszerű utóidejűsége következtében – már nem lehet kihatással a múltban meghozott bírósági döntés időszerűségére. Az Alkotmánybíróság utólag a bírói döntés esetleges alaptörvény-ellenességének megállapításával, illetve megsemmisítésével már nem tudja orvosolni az eljárás résztvevőinek az eljárás elhúzódsából eredő sérelmét {3024/2016. (II. 23.) AB határozat, Indokolás [18], [20]; 3167/2019. (VII. 10.) AB határozat, Indokolás [17]}.
- [24] 4.4. Az előzetes fogvatartással összefüggésben az indítványozó a kellő indokolás hiányát és a fogvatartás időtartamát kifogásolta, különösen arra tekintettel, hogy utóbb a jogerős ítélet ártatlannak mondta ki azzal a cselekménnyel összefüggésben, amely miatt kiszabható halmazati büntetés felső határának magas voltára tekintettel került sor a szabadságkorlátozó kényszerintézkedés alkalmazására vele szemben. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az előzetes fogvatartással összefüggésben az Alaptörvény IV. cikke sérelmét állította.
- [25] Az Alaptörvény IV. cikk (1) bekezdése általános érvénnyel deklarálja a szabadsághoz való jogot, amelytől a (2) bekezdés értelmében mindenki csak törvényben meghatározott okból és a törvényben meghatározott eljárás alapján fosztható meg {3025/2014. (II. 17.) AB határozat, Indokolás [49] és [51]; utóbb: 3017/2016. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [30]}. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt tartalma szerint, az Alaptörvény IV. cikk (2) bekezdése keretei között bírálta el, mely alaptörvényi rendelkezés az alkotmányjogi panaszok

- elbírálása szempontjából Alaptörvényben biztosított jogot tartalmaz {hasonlóan lásd: 3238/2022. (V. 18.) AB határozat, Indokolás [16]}.
- [26] Az Alkotmánybíróság az előzetes letartóztatás egyes törvényi feltételeit vizsgáló 3017/2016. (II. 2.) AB határozatban kimondta, hogy „[a]z alkotmánybírói gyakorlat a személyi szabadsághoz való jog alkotmányos korlátozása körében hangsúlyos garanciaként tekint tehát a bírói mérlegelés követelményére. Az említett alkotmányos követelmény nem merül ki a bírói döntés formális meglétének biztosításában, magában foglalja annak garantálását is, hogy bíró maga értékelhessen minden olyan tényt és körülményt, amely relevanciával bírhat a kényszerintézkedés feltételeinek megállapíthatósága szempontjából” (Indokolás [34]).
- [27] A jelen ügyben az előzetes letartóztatást, illetőleg letartóztatást elrendelő, majd meghosszabbító döntések meghozatala során a bíróság szabad mérlegelési joga érvényesült: a bíróság a törvény keretei között szabadon dönthet a kényszerintézkedés elrendelésének és fenntartásának szükségességéről. A Be. 2. § (3) bekezdése alapvető szinten rögzíti, hogy a büntetőeljárásban alapvető jogot korlátozni csak az e törvény szerinti eljárásban, az e törvényben meghatározott okból, módon és mértékben lehet, feltéve, hogy az elérni kívánt cél kisebb korlátozással járó más eljárási cselekmény vagy intézkedés útján nem biztosítható; ez a rendelkezés pedig az eljáró bíróságok számára is irányadó. Az, hogy az indítványozó a bíróság indokait (sem a letartóztatásnál enyhébb kényszerintézkedés alkalmazhatósága, sem a letartóztatás megszüntetése tekintetében) nem osztja, önmagában alaptörvény-ellenességet nem valósít meg, és nem veti fel az Abtv. 29. §-ában foglaltak sérelmének kételyét.
- [28] 4.5. Az Alkotmánybíróság a fentiekre tekintettel megállapította, hogy az indítványozó ténylegesen a vele szemben hozott bírói döntések törvényességi, és nem alkotmányossági kritikáját fogalmazta meg. Az Alkotmánybíróság szerint az alkotmányjogi panaszban rögzített érvek nem alkalmasak arra, hogy a bírói döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételyét felvessék vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést megalapozzának {hasonlóan lásd: 3060/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [41]}.
- [29] 5. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b)* és *e)* pontjában, továbbá az Abtv. 29. §-ában foglalt követelményeknek, ezért nem fogadható be. Az Alkotmánybíróság erre tekintettel az alkotmányjogi panaszt, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2023. május 9.

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2063/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3270/2023. (VI. 9.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Salamon László* alkotmánybíró párhuzamos indokolásával – meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Szegedi Törvényszék 5.Pkf.20.311/2022/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselő nélkül eljáró természetes személy indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, és abban kérte a Szegedi Törvényszék 5.Pkf.20.311/2022/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, a Szegedi Járásbíróság 29.Pk.50.097/2022/28. számú végzésére is kiterjedő hatállyal.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló jogvita lényege az alábbiak szerint foglalható össze. Az indítványozó (az alapügy kérelmezője), valamint a kérelmezett édesanya házasságából egy gyermek született 2020 decemberében, akinek vonatkozásában a szülői felügyeleti jogok gyakorlására a Székesfehérvári Törvényszék a 2021. november 11. napján kelt, 2.Pkf.601/2021/3. számú végzésével a kérelmezettet jogosította fel. A végzés a gyermek és az indítványozó közötti kapcsolattartást úgy szabályozta, hogy az indítványozó a gyermeket minden héten vasárnap 10:00 órától 15:00 óráig a kérelmezett lakásában látogathatta 2022. január 31. napjáig a kérelmezett jelenlétében, ezt követően pedig a jelenléte nélkül azzal, hogy a kérelmezettet kötelezte, hogy biztosítsa az indítványozó részére a lakás egyik arra alkalmas szobájában a zavartalan kapcsolattartást.
- [3] A Székesfehérvári Járásbíróság utóbb, a 2022. május 20. napján kelt és még ezen a napon jogerőre emelkedett, 10.P.21.039/2021/83. számú végzésével a Székesfehérvári Törvényszék 2.Pkf.601/2021/3. számú ideiglenes intézkedését részben megváltoztatta, amelynek értelmében az indítványozó a gyermekkel már az elvitel jogával és a visszavitel kötelezettségével tarthatta a kapcsolatot, a korábbi vasárnapi napok helyett szombati napokon, 10:00 és 16:00 közötti időtartamban, 2022. június 30. napjáig. A kapcsolattartások hosszát a bíróság 2022. július 1. napjától kezdődően – a gyermek életkorának előrehaladtával – fokozatosan növelve állapította meg.
- [4] A kapcsolattartás 2022. január 9. napján az indítványozó előadása szerint csak részben (23 perces időtartamban) valósult meg, de ez sem volt zavartalan, ugyanis a kérelmezett folyamatosan zaklatta és provokálta az indítványozót, aki végül a gyermek érdekében távozott.
- [5] Ezt követően fordult bírósághoz az indítványozó, és kérte annak megállapítását, hogy a kérelmezett neki felróható okból nem tett eleget 2022. január 9. napján az esedékes kapcsolattartási kötelezettségnek, és kérte a Székesfehérvári Törvényszék 2.Pkf.601/2021/3. számú határozatával szabályozott kapcsolattartás végrehajtásának az elrendelését. A Szegedi Járásbíróság 2022. július 7. napján meghozott 29.PK.50.097/2022/28. számú végzésével az indítványozó kérelmét elutasította. Végzésében rögzítette, hogy a kapcsolattartásra vonatkozó határozat megszegésének és a felróható magatartásnak a vizsgálatára kizárólag abban az esetben kerülhet sor, ha a kérelemben megjelölt határozat a kérelem elbírálásának időpontjában még végrehajtható. Mivel a vizsgált esetben a Székesfehérvári Törvényszék 2.Pkf.601/2021/3. számú ideiglenes intézkedését a kapcsolattartás tekintetében a Székesfehérvári Járásbíróság 10.P.21.039/2021/83. számú határozata 2022. május 20. napjával megváltoztatta és elvitellel történő folyamatos kapcsolattartási jogot biztosított az indítványozónak, a kapcsolattartás végrehajtása a kapcsolattartási rend megváltozása miatt nem rendelhető el. A kérelem benyújtásakor hatályban lévő határozat alapján pedig a kérelmezetti felróhatóság vizsgálatára sem kerülhet sor (Szegedi Járásbíróság végzése, Indokolás [20], [22]).

- [6] Az elsőfokú bíróság végzésével szemben az indítványozó terjesztett elő fellebbezést, amelyben kérte az elsőfokú bíróság végzésének a hatályon kívül helyezését, valamint az elsőfokú bíróság utasítását új eljárás lefolytatására és új döntés meghozatalára. A Szegedi Törvényszék 2022. augusztus 23. napján kelt 5.Pkf.20.311/2022/2. számú végzésével az elsőfokú bíróság döntését helybenhagyta. Megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a határozatát teljeskörűen indokolta és az alaphatározat megváltoztatására figyelemmel annak végrehajtása már nem rendelhető el, ezért helyesen járt el, amikor a kérelmezetti felróhatóság vizsgálatát mellőzte. A bíróság rögzítette továbbá, hogy az indítványozó a fellebbezésében anyagi jogi felülbírálatot nem kért, ezért a fellebbezési kérelemhez kötöttség alapján a másodfokú bíróság illet nem végezhetett el (Szegedi Törvényszék végzése, Indokolás [27]–[28]).
- [7] 1.2. Ezt követően nyújtotta be az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panaszát az indítványozó, amelyben a Szegedi Törvényszék 5.Pkf.20.311/2022/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, a Szegedi Járásbíróság 29.Pk.50.097/2022/28. számú végzésére is kiterjedő hatállyal. Beadványában a VI. cikk (1) bekezdésének, a XVI. cikk (1) és (2) bekezdéseinek, a XXIV. cikk (1) bekezdésének, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét állította, az alábbiak szerint.
- [8] Az indítványozó az Alkotmánybíróság gyakorlatának részletes bemutatása mellett az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése szerinti magán- és családi élet védelméhez való jogának, valamint kapcsolattartási jogának sérelmét állította, mert álláspontja szerint a támadott végzések olyan mértékben üresítik ki a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény kapcsolattartásra vonatkozó rendelkezéseit, hogy annak eredményeként a kapcsolattartásra jogosult szülő és a gyermek gyakorlatilag nem kerülnek abba helyzetbe, hogy jogosultak legyenek eldönteni, hogy az együtt töltött időben milyen tevékenységet folytassanak. A kérelmezett édesanya pedig önkényesen és jogellenesen kap lehetőséget arra, hogy a kapcsolattartás tartalmát egyoldalúan befolyásolja, megzavarja, összességében akadályozza és az indítványozó XVI. cikk (2) bekezdésben foglalt szülői kötelezettségeit ellehetetlenítse. Mindez pedig a gyermek XVI. cikk (1) bekezdés szerinti alapjogát is sértette.
- [9] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelme az indítvány szerint azért áll fent, mert a bíróságok nem vizsgálták az kérelmezett felróhatóságát. Az indítványozó meggyőződése szerint ugyanis a felróhatóság a kapcsolattartások idején érvényes kapcsolattartási rendtől függetlenül vizsgálendő, a bíróságok azonban a tényállást nem tisztázták, vizsgálatot nem folytattak le. Az indítványozó sérelmezte továbbá a bírósági eljárás elhúzódását is, az indítványozó ugyanis a kapcsolattartás pótlására irányuló kérelmét határidőben előterjesztette, ám ezt követően a bíróság a végzését csak hónapokkal később hozta meg, akkor, amikor az indítványozó kérelmében megjelölt határozat már nem volt végrehajtható, miközben az eljárás egyébként soron kívül zajlott.
- [10] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [11] 2.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó a jogerős végzést 2022. szeptember 1. napján vette kézhez, a beadványt pedig 2022. október 26. napján, határidőben érkezett az elsőfokú bíróság.
- [12] 2.2. Az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek. Az indítványozó, mint az alkotmányjogi panaszra okot adó eljárás kérelmezője, jogosultnak és érintettnek is tekinthető.
- [13] Az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése, XVI. cikk (1) és (2) bekezdései, XXIV. cikk (1) bekezdése és XXVIII. cikk (1) bekezdése az alkotmányjogi panasz szempontjából Alaptörvényben biztosított jogoknak tekinthetőek, ekként azokra (az egyéb feltételek teljesülése esetén) alapozható alkotmányjogi panasz.
- [14] 2.3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. § szerinti követelményeknek megfelelő alkotmányjogi panaszt – egyéb feltételek megléte mellett – abban az esetben fogadja be, amennyiben az határozott kérelmet tartalmaz. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pontja értelmében a kérelem akkor határozott, ha megjelöli az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, az e) pont értelmében pedig a kérelemnek egyértelmű indokolást kell tartalmaznia arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel.

- [15] Az indítvány Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése, továbbá XVI. cikk (1) és (2) bekezdései sérelmét állító eleme tekintetében az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó alkotmányjogilag értékelhető érveléssel nem fejtette ki, hogy meglátása szerint mi és mennyiben okozza a fenti alapjogok vélt sérelmét. A megsérteni vélt alaptörvényi rendelkezések sérelmének megjelölése önmagában nem alapozza meg az alkotmányossági vizsgálatot, ehhez az is szükséges, hogy az indítványozó bemutassa a támadott bírói döntés és a megjelölt alaptörvényi rendelkezések tartalma közötti ellentétet, azaz a támadott döntés által okozott alapjogi sérelmet.
- [16] Alkotmányossági összefüggéseket bemutató, érdemi vizsgálatot megalapozó indokolást a hivatkozott alapjogok tekintetében az indítvány ugyanakkor nem tartalmaz, az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint pedig alkotmányjogilag értékelhető indokolás hiányában ezen indítványi elemek nem felelnek meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja szerinti követelménynek, és ekként nem alkalmasak érdemi elbírálásra {lásd például: 3022/2022. (I. 13.) AB végzés, Indokolás [20]}.
- [17] Az indítványozó beadványában az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes hatósági eljáráshoz való jogot is megjelölte. Tekintettel arra, hogy közigazgatási eljárás az ügyben nem volt folyamatban, továbbá az indítvány tartalmából egyértelműen megállapítható, hogy az indítványozó tartalmilag az eljáró bíróságok eljárásával összefüggésben a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét állítja, ezért az Alkotmánybíróság ezen indítványi elemet a tartalma szerint bírálta el és az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése keretében vizsgálta.
- [18] Az indítvány a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerinti követelményének a XXVIII. cikk (1) bekezdése állított sérelmével összefüggésben eleget tesz.
- [19] 2.4. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség kételye, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetése esetén fogadható be. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [20] Az indítványozó a XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét amiatt látta megvalósulni, hogy a bíróságok nem vizsgálták az kérelmezett felróhatóságát. Az indítványozó meggyőződése szerint ugyanis a felróhatóság a kapcsolattartások idején érvényes kapcsolattartási rendtől függetlenül vizsgálandó. A bíróságok azonban a tényállást nem tisztázták, vizsgálatot nem folytattak le. Sérelmezte továbbá az eljárás elhúzódását is.
- [21] Az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem vet fel, tekintettel az Alkotmánybíróság tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal kapcsolatos, kimunkált gyakorlatára.
- [22] Az indítványozó panaszával összefüggésben, miszerint a bíróságok a felróhatóság kérdését nem vizsgálták, illetve a tényállást nem tisztázták, az Alkotmánybíróság rögzíti, hogy az indítványozó olyan törvényességi, jogszabály-értelmezési, illetve tényállás-megállapítási kérdést kifogásol, amelynek vizsgálata törvényességi és nem alkotmányossági kérdés, ekként az nem tartozik az Alkotmánybíróság hatáskörébe.
- [23] „Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírósági határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogorvoslat nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna.” {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, amely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható {3352/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}. Önmagában az a tény, hogy az indítványozó valamely kérdésben nem osztja az ügyben eljáró bíróság jogi álláspontját, még nem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség kételyét, függetlenül az indítványozó érveinek helytállóságától vagy azok esetleges helytelenségétől.
- [24] Az Alkotmánybíróság kiemeli, a Szegedi Törvényszék megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a határozatát teljeskörűen indokolta és az alaphatározat megváltoztatására figyelemmel annak végrehajtása már nem rendelhető el, ezért helyesen járt el, amikor a kérelmezetti felróhatóság vizsgálatát mellőzte (Szegedi Törvényszék

végzése, Indokolás [27]). A Törvényszék rögzítette továbbá, hogy a bíróság nemperes eljárásban hozott döntése kizárólag a kapcsolattartásra vonatkozó határozatban foglaltak szó szerinti betartására irányulhat. Amennyiben a kapcsolattartásra vonatkozó határozat valamely rendelkezése időközben nem végrehajtható, a nemperes eljárásban nincs helye „korrekciónak”, ilyen esetben a kérelem elutasítandó (Szegedi Törvényszék végzése, Indokolás [20]). Ennek jogalapja a bírósági polgári nemperes eljárásokban alkalmazandó szabályokról, valamint egyes bírósági nemperes eljárásokról szóló 2017. évi CXVIII. törvény (a továbbiakban: Bpnp.) 22/A. § (1) bekezdése, valamint 22/B. § (4) bekezdése. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a bíróságok tehát részletes indokát adták annak, hogy miért nem rendelhető el a kapcsolattartás végrehajtása egy, a kérelem elbírálásakor már nem végrehajtható határozat alapján, végrehajtható határozat hiányában pedig miért nem kerülhet sor a felróhatóság vizsgálatára sem.

- [25] A Bpnp. 22/C. § (1) bekezdése értelmében a kapcsolattartásra vonatkozó határozat végrehajtásának elrendelése tárgyában előterjesztett kérelmek elbírálása során a bíróság soron kívül jár el. Az indítványozó kérelme 2022. február 21. napján érkezett a Szegedi Járásbíróságra (Szegedi Járásbíróság végzése, Indokolás [4]), a kérelem alapjául szolgáló határozat végrehajthatósága 2022. május 20. napján szűnt meg (a Székesfehérvári Járásbíróság 10.P.21.039/2021/83. számú végzésének jogerőre emelkedésével), a Szegedi Járásbíróság pedig az elsőfokú végzését 2022. július 7. napján hozta meg.
- [26] Az Alkotmánybíróság kiemeli, hogy az észszerű határidőn belüli elbíráláshoz való jog sérelme az Alkotmánybíróság eljárásában nem orvosolható, ugyanis az Alkotmánybíróság hatásköre kizárólag a támadott bírói döntés alaptörvény-ellenességének megállapítására és az ezzel szükségszerűen együttjáró megsemmisítésére terjedhet ki, mely jogkövetkezmény nem enyhíti, illetőleg nem orvosolja a bírósági eljárás jelentős elhúzódnásából eredő következményeket [lásd például: 3161/2021. (IV. 22.) AB végzés, Indokolás [43]], hanem ellenkezőleg, a támadott bírói döntés megsemmisítése csak az eljárás további elhúzódnásához vezetne. Különösen igaz ez jelen esetben, ahol már az elsőfokú végzés meghozatalának időpontjában sem volt az indítványozó kérelmében megjelölt határozat végrehajtható, ekként a támadott bírói döntéstől tartalmában eltérő döntés egy esetleges megismételt eljárásban sem volna meghozható. Annak megítélése, hogy az alkotmányjogi panaszra okot adó ügy egyébként észszerű időn belül került-e eldöntésre, az ügy egyedi körülményeire, valamint az eljárás soron kívüliségére tekintettel az adott pert jellemző törvényességi szakkérdés, melynek megítélése nem tartozik az Alkotmánybíróság hatáskörébe [lásd például: 3035/2023. (I. 13.) AB végzés, Indokolás [14]], hanem önálló bírósági eljárás tárgya lehet. Mindezen szempontokra figyelemmel az Alkotmánybíróság kiemeli, hogy az indítványozó az alkotmányjogi panaszra okot adó eljárás elhúzódnásából fakadó esetleges igényét (annak megalapozottsága esetén) külön bírósági eljárásban érvényesítheti.
- [27] A fentiek alapján az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítvány a XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmét állító eleme sem a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, sem pedig alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem vet fel, ezért az indítvány ebben a vonatkozásban nem felel meg az Abtv. 29. §-a szerinti vagylagos követelmények egyikének sem.
- [28] 3. Az Alkotmánybíróság a fentiek alapulvételével az alkotmányjogi panaszt – az Ügyrend 5. §-a alapján eljárva – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésében foglaltakra is, visszautasította.

Budapest, 2023. május 9.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [29] A végzés rendelkező részében foglalt visszautasítással az alábbi megfontolásokat szem előtt tartva értettem egyet.
- [30] 1. Fenntartom azt a párhuzamos indokolások és különvélemények formájában korábban már több ügy kapcsán kifejtett álláspontomat, miszerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot a peres eljárások tekintetében fogalmazza meg. Ezért az a peren kívüli eljárások tekintetében valójában nem – így a jelen ügyben érintett, kapcsolattartás végrehajtására irányuló eljárásra nézve sem – rögzít az Alaptörvény szintjén annak lényeges tartalmára (mint pl. az időszerűség követelményére) vonatkozó előírásokat; vagyis az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglaltak nem értelmezhetők ezen eljárásokra is kiterjedő Alaptörvényben biztosított jogként {összefoglalóan lásd pl. 3375/2018 (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [148]}.
- [31] 2. Maga a jogalkotó is kifejezetten a peres eljárások tekintetében tartotta szükségesnek megteremteni az időszerűség sérelmével kapcsolatban a(z egyszerűsített, nemperes eljárásban történő) reparáció lehetőségét a polgári peres eljárás elhúzódásával kapcsolatos vagyoni elégtétel érvényesítéséről szóló 2021. évi XCIV. törvényben [a törvény címén kívül lásd még pl. 1. §; 7. § (1) bekezdés]. Tette ezt olyan jogalkotói indokolással, hogy a törvényi rendezés megalkotására az EJEE alapján fennálló kötelezettségvállalások és az Alaptörvény XXVIII. cikkéből fakadó alkotmányos elvárások hatékonyabb teljesítése érdekében van szükség.
- [32] A törvény általános indokolása rögzíti azt is, hogy célszerű a bírósági (peres) eljárások időszerűségére vonatkozó alkotmányos követelménnyel összefüggő alapjogi védelmet különválasztani a személyiségvédelmtől (és ezáltal a Ptk. kártérítésre és sérelemdíjra vonatkozó előírásaitól) és egy új – a rendes bíróságok hatáskörébe tartozó – *sui generis* jogintézményt bevezetni az előbbi tekintetében.
- [33] Mindez nézetem szerint erősíti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a peren kívüli eljárásokra való alkalmazhatóságával kapcsolatos álláspontomat.
- [34] 3. A peren kívüliség kérdésétől függetlenül is rá szeretnék mutatni arra, hogy – véleményem szerint – annak, hogy az Alkotmánybíróság az eljárások elhúzódásával kapcsolatos érvelés alapján a bírói döntéseket nem semmisíti (semmisítheti) meg még akkor sem, ha az időszerűség követelményének sérelme esetlegesen egyértelműen megállapítható, nem az az oka, hogy ez a megoldás nem szolgálná a peres felek érdekeit vagy a jogbiztonságot, és csak az eljárások további elhúzódását eredményezné, amint arra a jelen végzés is utal a 3161/2021. (IV. 22.) AB végzésre hivatkozással; vagy az, hogy amint azt az Alkotmánybíróság a 3024/2016. (III. 23.) AB határozatban is megállapította: az Alkotmánybíróság a „kapcsolódó alapjogvédelmi feladatát [megfelelő jogi eszközök hiányában] nem tudja hatékonyan ellátni” {3024/2016. (II. 23.) AB határozat, Indokolás [20]}.
- [35] Álláspontom szerint ennek valódi oka az, hogy az Alkotmánybíróságnak a bírói döntéseknek kizárólag az időszerűség követelménye sérelme okán történő megsemmisítésére valójában nincs is hatásköre. Ilyen esetben ugyanis az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelme ugyan az eljárás tekintetében (a fentebb kifejtettek szerint legalábbis peres eljárásokban) valóban bekövetkezik; azt azonban nem az ügyben – noha késedelmesen is, de végül mégiscsak – meghozott bírói döntés, pontosabban fogalmazva nem annak tartalma okozza. Márpedig az Abtv. szerinti jogkövetkezmények alkalmazását a 27. § (1) bekezdése alapján csakis ez utóbbi eset alapozná meg.
- [36] Az eljárás elhúzódásával kapcsolatos jogkövetkezmények levonását ezért nézetem szerint – feltehetően éppen az ilyen bírói döntések tartalmi alaptörvény-ellenességének hiánya okán – a jogalkotó a rendes bíróságok hatáskörébe utalta (lásd. a jelen párhuzamos indokolás 2. pontjában írtakat); ugyanúgy, mint tette azt a más jogszabályba ütköző önkormányzati rendeletek tekintetében a Kúria Önkormányzati Tanácsának az ilyen esetek orvoslására irányuló eljárására vonatkozó szabályozás megalkotásával. Mindezt a 3024/2016. (II. 23.) AB határozathoz írt párhuzamos indokolásban korábban már összefoglaltam, az alábbiak szerint:
- [37] „Ennek megfelelően rendelkezik az Abtv. 27. §-a úgy, hogy az ott definitíve leírt alkotmányjogi panasznak akkor van helye, ha az ügy érdemében hozott döntés, vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti. A határozat helyesen mutat rá arra, hogy a jelen ügyben ez nem áll fenn, illetve helyesen fejt ki azt, hogy a bírói döntés megsemmisítése kontraproduktív lenne. Szükségesnek tartom azonban hangsúlyozni, hogy a hivatkozott alaptörvényi, illetve Abtv.-i rendelkezések értelmében erre

az Alkotmánybíróságnak eleve nincs is jogi lehetősége. Az alkotmányozói, illetve ezzel összhangban a törvényhozói akarat – nyilvánvalóan az időszerűség sérelmével megvalósuló alapjogi sérelem speciális jellegére, és arra tekintettel, hogy ennek orvoslására az Alkotmánybíróság számára általánosságban biztosított cassatio eszköze alkalmatlan – az alapjogi sérelem ezen sajátos esetének elhárítását nem tette az Alkotmánybíróság alapjogvédelmi feladatának részévé.

Ez természetesen semmit nem változtat az alapjogi sérelem tényén, de ennek orvoslására jogrendünk – mint arra a határozat indokolása helyesen rámutat – a rendes bírósági eljárás keretében hagy nyitva adekvát lehetőséget. {Megjegyzem, hogy az, hogy az adott alaptörvényi rendelkezések védelme közvetlenül bírói úton valósulhat meg, nemcsak a jelen esetre igaz; további példa erre az önkormányzati rendeletek más jogszabályba ütközésének [az Alaptörvény 32. cikk (3) bekezdése sérelmének] megállapítása és erre tekintettel az érintett rendeletek megsemmisítése, melyet az Alaptörvény a bíróság hatáskörébe utal. [Alaptörvény 25. cikk (2) bekezdés c) pont]}” {3024/2016. (II. 23.) AB határozat, Indokolás [37]–[38]}

[38] A peren kívüli eljárások és a XXVIII. cikk (1) bekezdésének egymáshoz való kapcsolatával, továbbá az időszerűség követelménye sérelmének Alkotmánybíróság általi „kezelhetőségével” kapcsolatos korábbi álláspontra fenntartva tehát, a végzést a fenti megfontolások mellett tudtam támogatni.

Budapest, 2023. május 9.

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2489/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3271/2023. (VI. 9.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Salamon László* alkotmánybíró párhuzamos indokolásával – meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Mfv.VIII.10.026/2022/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének a megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (Litresits Ügyvédi Iroda, dr. Litresits András) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Indítványában a Kúria Mfv.VIII.10.026/2022/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének a megállapítását és annak – a Fővárosi Ítéltábla 2.Mf.31.188/2021/3. számú ítéletére is kiterjedő hatályú – megsemmisítését kérte az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének és 28. cikkének a sérelme miatt.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege az ügyben eljáró bíróságok által megállapított tényállás, az általuk hozott döntések és az indítványozó beadványában előadottak alapján az alábbiak szerint foglалható össze.
- [3] Az indítványozó, az alkotmányjogi panasz benyújtására okot adó bírósági eljárás felperese 2008. július 1-jétől megbízási jogviszonyt létesített a per alperesének jogelődjével (a továbbiakban: foglalkoztató), amelyet a felek egymást követően több alkalommal, utoljára 2010 januárjától 2010. december 31-ig terjedő időtartamra meghosszabbítottak. Egy, a foglalkoztató működését érintő jogszabályváltozásra hivatkozással a közalkalmazotti jogviszonyban álló regionális koordinátorok jogviszonyának megszüntetése mellett a foglalkoztató vezetője az indítványozót is tájékoztatta jogviszonyának megszüntetéséről és erre való hivatkozással a megbízási szerződés közös megegyezéssel történő megszüntetését ajánlotta fel részére. Az indítványozó ezt az ajánlatot nem fogadta el, a számára megküldött jognyilatkozatot nem írta alá. A foglalkoztató ezt követően 2010 augusztusában arról tájékoztatta az indítványozót, hogy a köztük létrejött megbízási szerződés jogi lehetetlenülés miatt 2010. július 19-én megszűnt, az indítványozó megbízási díjra eddig az időpontig tarthat igényt.
- [4] Az indítványozó a foglalkoztató intézkedését sérelmesnek tartva keresettel fordult a munkaügyi bírósághoz, ebben kérte annak megállapítását, hogy a foglalkoztatónál munkaviszony keretében alkalmazták, jogviszonyát a foglalkoztató jogellenesen szüntette meg és kezdeményezte a jogellenesség jogkövetkezményeinek alkalmazásával a foglalkoztató marasztalását. Az elsőfokú bíróság az indítványozó keresetét elutasította, ítéletét a másodfokon eljáró bíróság helyben hagyta. Az indítványozó felülvizsgálati kérelme folytán az ügyben eljáró Kúria részítéletével a másodfokú bíróság ítéletét az első fokon eljáró bíróság ítéletére is kiterjedően hatályon kívül helyezte és megállapította, hogy a felek között munkaviszony állt fenn, a jogellenes munkaviszony megszüntetése és jogkövetkezményei vonatkozásában az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új döntés meghozatalára utasította.
- [5] Az indítványozó módosított keresetében 12 havi távolléti díj megfizetésére kérte kötelezni a foglalkoztatót. Kérelmének indokolása szerint a maximális összeg megállapítását a jogsértés súlya, valamint az teszi indokolttá, hogy kifejezetten a foglalkoztatónál fennálló jogviszonya érdekében elvégzett felsőfokú tanulmányainak hasznosíthatósága, valamint a központi közigazgatásban történő elhelyezkedése meghiúsult, így tudását a jogviszony megszüntetését követően nem tudja hasznosítani.
- [6] Az első fokon eljáró bíróság megállapította, hogy a foglalkoztató jogellenesen szüntette meg az indítványozó határozott idejű munkaviszonyát és a vonatkozó jogszabályi rendelkezés alapján megalapozottnak találta az indítványozó 12 havi átlagkereset megfizetése iránti kérelmét. A törvényszék az összegszerűség megállapításakor a jogsértést és annak következményeinek a súlyát mérlegelte, így azt, hogy az indítványozó újabb, elhelyezkedésre irányuló próbálkozásai a központi közigazgatásban szakterületén eredménytelennek bizonyultak, utóbb újonnan megszerzett végzettsége felhasználásával helyezkedett el, de anyagi helyzete hosszú ideig

rendezetlen volt. Mindezekre figyelemmel a bíróság az indítványozó keresetében megfogalmazott igényét nem találta eltúlzottnak, ezért annak megfizetésére kötelezte a foglalkoztatót.

- [7] A mindkét fél fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéltét részben megváltoztatva a munkaviszony jogellenes megszüntetése jogkövetkezményeként fizetendő átalánykártérítés összegét az elsőfokú ítéletben megállapított összeg felére leszállította, a törvényszék által megállapított tényállást kiegészítette és a jogviszony megszűnése jogkövetkezményei tekintetében a törvényszék döntését csak részben találta megalapozottnak. Ennek eredményeként az ítéltábla kifejtette, hogy az indítványozó részére megítélt maximális mértékű átalánykártérítés nincs összhangban a vonatkozó és irányadó, töretlen bírói gyakorlattal, mert „nem történt meg a vonatkozó jogszabályi rendelkezésben foglalt körülmények helytálló értékelése. Így az elsőfokú bíróság nem vette figyelembe, hogy az indítványozó foglalkoztatásának időtartama igen rövid időtartamú volt, mindössze 2008 júliusától 2010 júliusáig állt fenn. Az ítéltábla döntése meghozatala során figyelembe vette azt a körülményt is, hogy a felek közti jogviszony a szerződésben rögzített határozott idő elteltével az egyoldalú megszüntetéshez képest 5 és fél hónap múlva a foglalkoztató külön intézkedése nélkül is megszűnt volna, továbbá, hogy az indítványozó 2012 áprilisától határozatlan idejű munkaviszonyt létesített, de az indítványozó eddig az időpontig sem volt teljesen ellátatlan, 2012 augusztusától pedig jövedelme több mint a duplájára emelkedett. Az ítéltábla meglátása szerint az indítványozó életkorából eredően nem tekinthető hátrányos helyzetűnek a munkaerőpiacon. Az ítéltábla a jogkövetkezmények mérlegelésekor tekintetbe vette azt a tényt is, hogy a foglalkoztató feladatellátása a jogszabályi változás miatt lehetetlenült el, ugyanakkor a jogviszony Kúria által jogellenesnek minősített megszüntetése miatt a jogszabályban meghatározott jogkövetkezményekre a munkavállaló jogszerűen tarthat igényt, a foglalkoztatás típusának nem megfelelő megválasztásából adódó igényekért pedig a foglalkoztató helytállni tartozik. Mindezeket figyelembe véve és mérlegelve a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság által megítélt átalánykártérítés összegét eltúlzottnak találta és azt a bírói gyakorlat alapján „az értékelt körülményekre és a fellebbezés korlátaira tekintettel” 6 havi átalánykártérítés összegére csökkentette le.
- [8] Az ügyben az indítványozó felülvizsgálati kérelme alapján eljáró Kúria az ítéltábla jogerős döntését a hatályában fenntartotta. Ítéletének indokolásában elsőként megállapította, hogy a perben irányadó jogi norma kifejezetten a bíróság mérlegelésen alapuló döntési hatáskörét állapítja meg akkor, amikor kimondja, hogy amennyiben a munkavállaló nem kéri, vagy a bíróság mellőzi az eredeti munkakörbe való visszahelyezést, a bíróság a munkáltatót – „az eset összes körülményeinek, így különösen a jogsértés és annak következményei súlyának mérlegelésével” – a munkavállaló legalább 2, legfeljebb 12 havi átlagkeresetének megfelelő összeg megfizetésére kötelezi. A kúriai döntés ezt követően rögzíti, hogy „[a] jogerős ítélet helytállóan mérlegelte az átalánykártérítés mértékének meghatározása során figyelembe vehető szempontokat”, így a jogellenesen megszüntetett munkaviszony időtartamának határozott vagy határozatlan jellegét továbbá azt, hogy az indítványozó a jogviszony megszüntetését követően nem volt ellátatlan és életkoránál fogva nem volt hátrányos helyzetben lévőnek tekinthető. A felülvizsgálati ítélet indokolása szerint az indítványozó oldalán az „[ú]j szakképzettsége megszerzése életkorából fakadóan és a korábbi végzettsége alapján történt elhelyezkedéséből eredően nem tekinthető olyan különös erőfeszítésnek, amely a 6 hónapi átalánykártérítésnél magasabb összegű kártérítés megállapítását indokolta volna”. A Kúria kiemelte még döntése megalapozásaként, hogy az indítványozó kereseti kérelme eleve a 2-12 havi átlagkereset megfizetése iránti igény érvényesítésére irányult, és a bíróság ebben az esetben kizárólag az átalány mértékét mérlegelheti. Ennél a mérlegelésnél azonban az nem lehet a bíróság számára szempont, hogy „eltérő igény érvényesítésekor a munkavállalót milyen összeg illette volna meg”. „[m]indezekre figyelemmel a felperes által az átalánykártérítés összegének megemelésére vonatkozó érvelése megalapozatlan volt, a jogerős bírósági döntés e körben nem tekinthető jogszabálysértőnek” – állapította meg a Kúria.
- [9] Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz a Főtitkár hiánypótlásra történő felhívását követően kiegészített alkotmányjogi panaszával. Az indítványozó álláspontja szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt, a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát az általa támadott bírói döntések az ért sértik, mert a jogerős döntés, illetve a felülvizsgálati ítélet eredményeként a munkáltatói jogellenesség következmény nélkül maradt, a munkáltató nem fizette meg jogellenes magatartásának a „kártérítési árát”, hiszen a szóban forgó ítéletek miatt lényegében ugyanakkora összeget kellett fizetnie az indítványozónak, mintha jogviszonyát jogszerűen szüntette volna meg. Panasza indokolásaként az indítványozó előadja még, hogy az ítéletek gyakorlatilag egy jövedelempótló jellegű összeg kifizetését rendelték el a számára, ezért „a másodfokú és a felülvizsgálati ítélet, annak összege semmilyen jogsértés szankciót nem eredményezett alperes részére, ami

nyilvánvalóan ellentétes a józan ésszel és a jogalkotói céllal is". Az indítványozó – amellett, hogy hangsúlyozza, nem ért egyet a számára kedvező és elfogadható eredményt hozó elsőfokú döntés későbbi, a jogorvoslati eljárásokban hozott ítéletekben történt, számára kedvezőtlenebb eredményű megváltoztatásával –, az alapkérdés megítélésének és eredményének későbbi felülmérlegelésére vonatkozó ítéleti indokolásokat sem tartja számára megfelelőnek és elfogadhatónak. Az indítványozó a tisztességes bírósági eljáráshoz való joga sérelmeként jelöli meg az eljárás elhúzódását is tekintettel arra, hogy keresetlevele 2011-ben történt benyújtását követően 2022-ig kellett várnia az eljárás befejezésére, „amely az elhúzódás mellett még jogellenes is”.

- [10] 2. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [11] 2.1. Az indítványozó az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőben nyújtotta be alkotmányjogi panaszát. A jogi képviselő meghatalmazását csatolta. A rendes jogorvoslattal nem támadható kúriai ítélet az eljárást lezáró és érdemi döntésnek is minősül, így vele szemben alkotmányjogi panasz benyújtható. A kérelmező alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, érintettsége az ügyben az általa támadott ítélettel befejezett eljárás felpereseként fennáll.
- [12] 2.2. A kérelem a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében foglalt kritériumoknak ugyanakkor csak részben tesz eleget. Tartalmazza ugyanis a) azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására továbbá azt, amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza (Abtv. 27. §); b) az eljárás kezdeményezésének indokait (a bíróság döntése alapvető joga sérelmét okozta); c) az Alkotmánybíróság által vizsgálандó bírósági döntéseket; d) az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [XXVIII. cikk (1) bekezdés, 28. cikk]; e) indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntések az indítványozó álláspontja szerint miért ellentétesek az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével; f) kifejezett kérelmet arra nézve, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott ítéletek alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azokat.
- [13] Mindazonáltal az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozónak az Alaptörvény 28. cikkét állító sérelmének vizsgálatára nincs lehetősége részben azért, mert az a bíróságok számára tartalmaz rendelkezéseket a jogszabályok értelmezésére nézve, ekként nem minősül az indítványozó alaptörvényben biztosított jogának, másfelől az indítványozó az ezen cikk sérelmére vonatkozó állítását nem támasztotta alá semmiféle értekelhető érveléssel sem.
- [14] 3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az egyéb törvényi feltételeknek megfelelő alkotmányjogi panasz alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel, vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre utaljon. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [15] 3.1. Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben emlékeztet egyrészt arra, hogy – amint arra az indítványozó is utal beadványában – a testületnek részletesen kimunkált és következetesen alkalmazott gyakorlata van az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése tartalmát illetően. Jelen ügy – az indítványozó alkotmányjogi panaszában állított sérelmét és érvelését tekintve – ehhez képest nem vet fel olyan új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, amely a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolná.
- [16] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza továbbá azt is, hogy a „bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének” {3107/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [35]}. Az Alkotmánybíróság a bírói döntésekkel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja {elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. Vagyis az Alkotmánybíróság a bírói döntések felülvizsgálata során is az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja. A testület rögzítette azt is, hogy „[a] jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, amely egyéb jogorvoslati

eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírói szervezet feletti szuperbíróság szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el. [...] A bíró bármely ténybeli vagy jogi tévedése nem teszi automatikusan tisztességtelenné az egész eljárást, mivel az ilyen tévedések teljesen soha nem küszöbölhetők ki, azokat az igazságszolgáltatás ma ismert rendszere magában hordozza.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]–[15]}

- [17] Az Alkotmánybíróság egy másik, korábbi döntésben megállapította azt is, hogy az „Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése egy processzuális alapjogot tartalmaz, amely elsősorban a bírósági eljárással szemben támasztott eljárási garanciák rendszerét jelenti” {3381/2018. (VI. 8.) AB határozat, Indokolás [42]}. A testület ezzel összefüggésben nem zárta ki annak a lehetőségét, hogy a *contra legem* jogalkalmazás kivételes esetben, a bírói jogértelmezés kirívó – alapjogi relevanciát elérő – hibája miatt a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmének a megállapíthatóságára vezessen. Mindazonáltal még az esetlegesen *contra legem* jogértelmezés és jogalkalmazás sem alapozza meg önmagában az alkotmányellenességet, tehát a pusztán a bírói jogértelmezés állított hibájára alapított alkotmányjogi panaszt – a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben – az Alkotmánybíróság érdemben nem vizsgálja {20/2017. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [21]–[29]; 3295/2019. (XI. 18.) AB végzés, Indokolás [37]–[40]}.
- [18] 3.2. Az Alkotmánybíróság megítélése szerint az indítvány lényegében és ténylegesen a Fővárosi Ítéltábla és a Kúria bizonyítékértékelésének, jogértelmezésének, végső soron a kifejezetten mérlegelési jogkörben hozott döntéseiknek a megváltoztatására irányul egy, az indítványozó számára kedvező tartalmú döntés meghozatala érdekében. Az Alkotmánybíróság azonban ettől mindig következetesen elzárkózott erre vonatkozó hatásköre hiányában, hiszen a tényállás megállapítása, a bizonyítási eljárás lefolytatása, a bizonyítékok értékelése, az ügyben alkalmazandó jog meghatározása, a történeti és jogi tényállás egybevetése és ennek alapján a szükséges következtetések levonása, a jogszabályok értelmezése, illetve a mérlegelési típusú döntések esetében a mérlegelésnél irányadónak tekintett szempontok körének meghatározása, az egyes szempontok súlyának értékelése és mindezek érvényre juttatása a döntés meghozatala során a rendes bíróságok hatáskörébe tartozó feladat, amelyet az Alkotmánybíróság nem vonhat magához. Az Alkotmánybíróság feladatkörébe nem tartozik bele a rendes bíróságok tény-, illetve jogkérdésekben elfoglalt álláspontjának, még kevésbé a tisztán mérlegelési jogkörben hozott döntéseinek a felülvizsgálata, ezzel szemben kifejezetten hatáskörébe tartozik az, hogy az Alaptörvényben foglalt eljárási garanciákból fakadó minimumot a bíróságoktól számon kérje.
- [19] Az indítványozónak a bírói ítéletek hiányos, nem kellő mélységű indokolására vonatkozó észrevételeivel összefüggésben az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó által vitatott döntéseket hozó bíróságok ítéleteikben részletesen bemutatták milyen tényállásra, mely bizonyítékokra és indokokra alapozták döntéseiket. Az Ítéltábla az irányadó, így az ügyben alkalmazandó jogszabályi rendelkezésnek eleget téve – miszerint az átalánykártérítés mértékére vonatkozó döntést az eset összes körülményeinek, így különösen a jogsértés és annak következményei súlyának mérlegelése alapján kell meghozni a 2 havi és 12 havi közti átlagkereset tartományán belül – részletesen bemutatta azokat a körülményeket, tényeket, szempontokat, amelyeket a mérlegelésbe bevonni látott indokoltnak az első fokú bíróság ítéletéhez képest, és ítéletében egyenként értékelte is ezeket a körülményeket, azaz érthetően és követhetően mutatta be, milyen oksági láncolatot figyelembe véve jutott el arra a következtetésre, hogy az indítványozót a törvényi keretek által lehetővé tett összeg-tartomány lényegében középárányosa, azaz a 6 havi átlagkeresete illeti meg átalánykártérítésként. A Kúria az indítványozó által sérelmezett döntését az Alkotmánybíróság meglátása szerint minden kétséget kizáróan érthetően, világosan, kellő alaposággal és részletezettséggel megindokolta, megjelölve azt is, hogy felülvizsgálati döntését milyen jogszabályi rendelkezésekre és bírói gyakorlatra alapította. A kúriai ítélet az elvárható terjedelmű és tartalmú érveléssel támasztotta alá továbbá azt is, hogy miért tartotta a jogerős ítéltáblai döntést minden tekintetben helytállónak. Az Alkotmánybíróság vonatkozó gyakorlata értelmében egyebekben „[a] bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfó-lási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása” {30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]}. Az Alkotmánybíróság nem vizsgálhatja továbbá az indokolásban megjelölt bizonyítékok és érvek megalapozottságát, ahogyan azt sem, hogy „a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket” {3065/2016. (IV. 11.) AB határozat, Indokolás [36]}.

- [20] Önmagában az, hogy az indítványozó a rá nézve hátrányos, de az egyébként megfelelő, a szükséges és elégséges mélységű indokolással ellátott bírósági döntés érvelését tévesnek vagy vitathatónak tartja, illetve az számára elfogadhatatlan, nem alkotmányossági kérdés, és nem ad alapot a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyének a megállapítására sem.
- [21] 3.3. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a bírósági eljárás elhúzódását is sérelmezi, aránytalanul hosszúnak tartva a több mint 10 éven át tartó első- és másodfokon, majd felülvizsgálati szakaszban, mindezeket ismételten is lefolytatott eljárásokat. Az Alkotmánybíróság az észszerű határidőn belüli elbíráláshoz való jognak az indítványban állított sérelme kapcsán felidéri és jelen ügyben is irányadónak tekinti a 2017-ben meghozott határozatában foglaltakat. E szerint „[a]z Alaptörvény tehát – a nemzetközi kötelezettségekre tekintettel – az Alkotmány szövegéhez képest a XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jog részelemeként rögzíti az észszerű határidőn belüli elbírálás követelményét. A testület rögzítette ugyanakkor azt is, hogy ezen alaptörvényi rendelkezéshez „kapcsolódó alapjogvédelmi feladatát nem tudja hatékonyan ellátni {3024/2016. (II. 23.) AB határozat, Indokolás [20]}. Nem áll ugyanis az Alkotmánybíróság rendelkezésére olyan törvényi lehetőség, amelynek alkalmazása révén egy adott bírósági eljárás jelentős elhúzódásából eredő következményeket enyhíteni vagy orvosolni tudná. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz alapján megállapíthatja a bírói döntés alaptörvény-ellenességét abból az okból, hogy nem felel meg az észszerű határidőn belüli elbírálás követelményének, és ekkor az Abtv. 43. § (1) bekezdése szerint a bírósági határozatot meg kell semmisítenie. A támadott határozat megsemmisítése azonban nem alkalmas minden esetben arra, hogy az eljárás elhúzódásából eredő sérelmeket orvosolja, és azt eredményezi, hogy a már indokolatlanul hosszú nyúló eljárás tovább folytatódik és tovább elhúzódik. Az eljárás elhúzódásából származó igényét az indítványozó ennek következtében csak egyéb jogi úton – elsősorban polgári perben – tudja érvényesíteni. [...] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az elhúzódó eljárásból eredő sérelmek orvosolására elsősorban az eljáró bíróságok rendelkeznek a megfelelő jogi eszközökkel.” {2/2017. (II. 10.) AB határozat, Indokolás [51], [56]–[58]}
- [22] 4. Tekintettel arra, hogy az indítvány nem vetett fel alapvető jelentőségű alkotmányjogi kérdést, illetve nem mutatott rá a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre sem, az Alkotmánybíróság az indítványt – az Abtv. 56. § (3) bekezdésére figyelemmel – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és f) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2023. május 9.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Salamon László alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [23] A végzés rendelkező részében foglalt visszautasítással egyetértek, azonban nézetem szerint azon indítvány vizsgálatára, amely az Alaptörvény XXVIII. cikke (1) bekezdésének a sérelmére az eljárás elhúzódása miatt hivatkozik, az alábbiak miatt nem volt lehetősége az Alkotmánybíróságnak.
- [24] A fenti alkotmányossági problémára a döntés a 3.3. pontjában (Indokolás [21]) ad választ; e körben hivatkozik a 3024/2016. (II. 23.) AB határozatban foglaltakra. Ezen döntéshez párhuzamos indokolást csatoltam, az alábbiak szerint:
- [25] „Ennek megfelelően rendelkezik az Abtv. 27. §-a úgy, hogy az ott definitíve leírt alkotmányjogi panasz akkor van helye, ha az ügy érdemében hozott döntés, vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti. A határozat helyesen mutat rá arra, hogy a jelen ügyben ez nem áll fenn, illetve helyesen fejt ki azt, hogy a bírói döntés megsemmisítése kontraproduktív lenne. Szükségesnek tartom

azonban hangsúlyozni, hogy a hivatkozott alaptörvényi, illetve Abtv.-i rendelkezések értelmében erre az Alkotmánybíróságnak eleve nincs is jogi lehetősége. Az alkotmányozói, illetve ezzel összhangban a törvényhozói akarat – nyilvánvalóan az időszerűség sérelmével megvalósuló alapjogi sérelem speciális jellegére, és arra tekintettel, hogy ennek orvoslására az Alkotmánybíróság számára általánosságban biztosított cassatio eszköze alkalmatlan – az alapjogi sérelem ezen sajátos esetének elhárítását nem tette az Alkotmánybíróság alapjogvédelmi feladatának részévé.

Ez természetesen semmit nem változtat az alapjogi sérelem tényén, de ennek orvoslására jogrendünk – mint arra a határozat indokolása helyesen rámutat – a rendes bírósági eljárás keretében hagy nyitva adekvát lehetőséget. {Megjegyzem, hogy az, hogy az adott alaptörvényi rendelkezések védelme közvetlenül bírói úton valósulhat meg, nemcsak a jelen esetre igaz; további példa erre az önkormányzati rendeletek más jogszabályba ütközésének [az Alaptörvény 32. cikk (3) bekezdése sérelmének] megállapítása és erre tekintettel az érintett rendeletek megsemmisítése, melyet az Alaptörvény a bíróság hatáskörébe utal. [Alaptörvény 25. cikk (2) bekezdés c) pont]}” {3024/2016. (II. 23.) AB határozat, Indokolás [37]–[38]}

[26] Az idézett, korábbi párhuzamos indokolásomban foglaltakat – különös tekintettel a polgári peres eljárás elhúzódsásával kapcsolatos vagyoni elégtétel érvényesítéséről szóló 2021. évi XCIV. törvényben foglaltakra – a jelen ügy kapcsán is fenntartom.

Budapest, 2023. május 9.

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2323/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3272/2023. (VI. 9.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

1. Az Alkotmánybíróság a Budapest Környéki Törvényszék 1.K.700.684/2021/5. számú ítélete alaptörvényellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.
2. Az Alkotmánybíróság a közúti közlekedési igazgatási feladatokról, a közúti közlekedési okmányok kiadásáról és visszavonásáról szóló 326/2011. (XII. 28.) Korm. rendelet 36. § (3) bekezdés e) pontja, (3a) bekezdése, a Közlekedési Alkalmassági és Vizsgaközpont kijelöléséről és feladatainak meghatározásáról szóló 284/2018. (XI. 21.) Korm. rendelet 1. § (1) és (2) bekezdés a) pontja, valamint a közúti járművezetők és a közúti közlekedési szakemberek képzésének és vizsgáztatásának részletes szabályairól szóló 24/2005. (IV. 21.) GKM rendelet 15. § (6) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Bálint Tünde ügyvéd) útján a Budapest Környéki Törvényszék 1.K.700.684/2021/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján. Az indítványozó szerint a támadott ítélet sérti az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdését, valamint XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését.
- [2] Az indítványozó kérte továbbá az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján a közúti közlekedési igazgatási feladatokról, a közúti közlekedési okmányok kiadásáról és visszavonásáról szóló 326/2011. (XII. 28.) Korm. rendelet (a továbbiakban: KKr.) 36. § (3) bekezdés e) pontja, (3a) bekezdése, a Közlekedési Alkalmassági és Vizsgaközpont kijelöléséről és feladatainak meghatározásáról szóló 284/2018. (XI. 21.) Korm. rendelet (a továbbiakban: KAV Kr.) 1. § (1) és (2) bekezdés a) pontja, valamint a közúti járművezetők és a közúti közlekedési szakemberek képzésének és vizsgáztatásának részletes szabályairól szóló 24/2005. (IV. 21.) GKM rendelet (a továbbiakban: GKMr.) 15. § (6) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Az indítványozó szerint a támadott rendelkezések sértik az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdését, valamint XXVIII. cikk (7) bekezdését.
- [3] 2. Az ügy előzménye, hogy az indítványozó német állampolgár Magyarországon 2014-ben közlekedési alapismeretek valamint forgalmi vizsgát tett, majd kérte vezetői engedély kiállítását. A Közlekedési és Alkalmassági Vizsgaközpont nonprofit Kft. (a továbbiakban: KAV) 2020. október 19-én tájékoztatta az eljáró hatóságot, hogy az indítványozó által 2014-ben tett két vizsgát érvénytelenítette. Ennek indoka, hogy a Belügyminisztérium Közlekedési Igazgatási és Nyilvántartási Főosztály Közúti Közlekedési Nemzetközi Kapcsolatok Osztálya (a továbbiakban: BM Nyilvántartás) arról értesítette a KAV-ot, hogy az indítványozó vezetői engedélyének kiállítására jogszerűtlen módon került sor. Ugyanis a német központi közlekedési hatóság által megküldött adatok szerint az indítványozó Németországban kiállított vezetői engedélyét ittas járművezetés és balesetokozás miatt visszavonták. Ezt a tényt az indítványozó a hatóság előtt elhallgatta a KAV szerint. A KAV egyúttal ismételten tájékoztatta az indítványozót arról, hogy amennyiben a vizsgázó a vizsgáztató szervezetet félrevezeti vagy hamis adatokat közöl a vizsgára jelentkezéskor, a vizsga ismételten érvénytelenítésre kerül. Ez alapján az indítványozó Magyarországon kiállított vezetői engedélyét 2020 novemberében a Pest Megyei Kormányhivatal Váci Járási Hivatal (a továbbiakban: Kormányhivatal) PE-17/OK/11323-2/2020. számú határozatával visszavonta.
- [4] Az indítványozó keresete alapján a Kormányhivatal módosította határozatát: az indítványozó vezetési jogosultsága szünetelését állapította meg, valamint a KKr. 36. § (1) bekezdés c) pontjára hivatkozás törölte és helyette a 36. § (3a) és (9) bekezdést jelölte meg határozata jogszabályi hivatkozási alapjaként.

- [5] A kereset alapján a Budapest Környéki Törvényszék 1.K.700.684/2021/5. számú ítélete a Kkr. 36. § (3a) bekezdése, (4) bekezdés *b*) pontja, (7) és (9) bekezdése alapján megállapította, hogy a Kormányhivatal alaphatározata és módosító határozata nem volt jogszabályellenes, olyan eljárási szabálysértés, ami az ügy érdemére kihatott volna, nem történt. Ezért a keresetet a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 88. § (1) bekezdés *a*) pontja alapján elutasította.
- [6] 3. Az indítványozó ezt követően terjesztett elő alkotmányjogi panaszt, amelyben elsődlegesen a Budapest Környéki Törvényszék 1.K.700.684/2021/5. számú ítélete, másodlagosan a Kkr. 36. § (3) bekezdés *e*) pontja, (3a) bekezdése, KAV Kr. 1. § (1) és (2) bekezdés *a*) pontja, valamint a GKMr. 15. § (6) bekezdése alkotmányossági vizsgálatát kérte. Harmadlagosan kérte annak megállapítását, hogy a jogalkotó elmulasztotta a KAV bevonását az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) hatálya alá.
- [7] 3.1. A Budapest Környéki Törvényszék 1.K.700.684/2021/5. számú ítélete, valamint a Kormányhivatal határozata az Alaptörvény XXIV. cikk (1) és XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését sérti, mivel a járművezetésre jogosító okmány kiállítását követően utólag állapította meg a vezetői jogosultság szünetelését és vont le annak jogkövetkezményét. Kifogásolta azt is, hogy a hatóság nem bírálta felül a KAV álláspontjának jogszerűségét, ami az indítványozó jogorvoslathoz való jogát sérti. A bíróság döntése kapcsán is arra hivatkozott, hogy a KAV álláspontját felül kellett volna vizsgálni. Ezzel kapcsolatban olyan bírósági döntésekre hivatkozott, amelyekben a bíróság a KAV vizsgaeredményt érvénytelenítő döntése alapján hozott hatósági határozatot azon az alapon vizsgálta felül, hogy az adott ügy felperese a KAV előtt nem hallgatta el, hogy egy másik tagállamban a járművezetéstől eltiltották és a járművezetői engedélyét visszavonták. Az indítványozó álláspontja szerint az ő ügyében is ezen az alapon kellett volna felülvizsgálnia a bíróságnak a KAV vizsgaeredményt érvénytelenítő döntését. Mivel erre nem került sor, ezért az ítélet a tisztességes eljáráshoz és a jogorvoslathoz való jogot sérti.
- [8] 3.2. A Kkr. 36. § (3) bekezdés *e*) pontja, (3a) bekezdése, KAV Kr. 1. § (1) és (2) bekezdés *a*) pontja, valamint a GKMr. 15. § (6) bekezdése az indítványozó szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdését sérti, mivel a KAV döntése hatósági döntés, amit a hatóság nem bírálhat felül, a bíróság pedig csak kivételesen.
- [9] 3.3. Mivel a KAV eljárására nem vonatkozik az Ákr. ezért az indítványozó szerint sérül az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése és XXVIII. cikk (7) bekezdése, mivel nincs érdemi jogorvoslat a KAV vizsgaeredménnyel kapcsolatos döntésével szemben.
- [10] 4. Az Abtv. 57. § (1b) bekezdésében foglaltak alapján az Innovációs és Technológiai Minisztérium az indítvánnyal összefüggő jogi véleményéről tájékoztatta az Alkotmánybíróságot. Hangsúlyozta, hogy a Kkr.-ben található rendelkezések nagyrészt az Európai Parlament és Tanács vezetői engedélyekről szóló 2006/126/EK irányelve (2006. december 20.) (a továbbiakban: Irányelv) átültetését szolgálták. Az Irányelv egyik célkitűzése az volt, hogy a közúti közlekedés biztonságát és a személyek szabad mozgását biztosítsa, ugyanakkor visszaszorítsa a „vezetőiengedély-turizmust” jelenségét. Ez utóbbi keretében lényeges alapelv az „egy személy egy okmány” elv. Ezt kell megfelelően alkalmazni a vezetői engedély kiállítására (vagy annak megtagadására), a járművezetői jogosultság megszüntetésére és visszavonására a tagállami szabályozás kialakítása során.
- [11] 5. Az Alkotmánybíróság elsőként megvizsgálta, hogy a panasz megfelel-e az Abtv. és az Ügyrend szerinti befogadási feltételeknek.
- [12] 5.1. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt vizsgálja, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság egyes formai és tartalmi törvényi feltételeinek eleget tesz-e. A panasz a határozott kérelem feltételeinek megfelel [Abtv. 52. § (1b) bekezdés], tartalmazza ugyanis azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozó jogosultságát megalapozza [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *a*) pont]; az eljárás megindításának indokait [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b*) pont]; az Alkotmánybíróság által vizsgálendő [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *c*) pont] bírói döntést és jogszabályt;

az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezését [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *d*) pont]; indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés és jogszabály miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *e*) pont]; kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a bírói döntés és a jogszabályi rendelkezések alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azokat [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *f*) pont]. Az indítványozó a bírósági eljárás felperese volt, ezért érintettnek minősül [Abtv. 26. § (1) bekezdés, 27. § (1) bekezdés].

[13] Az indítványozó mind a bírói döntést, mind a jogszabályi rendelkezéseket illetően Alaptörvényben biztosított jogra hivatkozott.

[14] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány előterjesztésére megszabott határidő megtartásra került. Az indítványozó a bírói döntést 2021. november 25-én vette át, az alkotmányjogi panaszt 2022. január 24-én, határidőben nyújtotta be az első fokon eljáró bírósághoz.

[15] 5.2. Az Alkotmánybíróság elsőként az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján előterjesztett indítvány kapcsán vizsgálta, hogy az megfelel-e az Abtv. 27. és 29. §-ában foglaltaknak.

[16] Az alkotmányjogi panasz a bírósági döntést azzal az indokkal támadja, hogy a bíróság nem vizsgálta felül a KAV vizsgaeredmény érvénytelenítésére vonatkozó „döntését”, ebből fakadóan sérült az indítványozó bírósági tisztességes eljáráshoz és jogorvoslathoz való joga, míg a hatósági tisztességes eljáráshoz való joga azért sérült, mert a Kormányhivatal a KAV döntése alapján járt el és nem vizsgálta annak jogszerűségét. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítványozó panasa nem alkotmányossági, hanem törvényességi kérdésekre vonatkozik, a bíróságok jogértelmezését, jogalkalmazását vonja kritika alá, és a támadott határozatokban foglalt döntést magát (annak hátrányos voltát) tekinti alapjogi sérelemnek, a döntés Alkotmánybíróság általi megváltoztatása érdekében {ld. pl. 3263/2022. (VI. 3.) AB végzés, Indokolás [66]}. Megjegyzi az Alkotmánybíróság, hogy nem hivatkozott olyan körülményre az indítványozó, hogy a járművezetéstől eltiltásáról és a vezetői engedélye visszavonásáról – a támadott bírósági döntés megállapításától eltérően – valós adatot szolgáltatott volna. Ugyanakkor a bíróság határozata kifejezetten kitért arra, hogy a KAV pedig a BM Nyilvántartás adatai alapján érvénytelenítette az indítványozó vizsgáját. A bíróság rámutaott továbbá arra, hogy a BM Nyilvántartás, mint közhiteles nyilvántartás adatait nem vizsgálhatja felül.

[17] 5.3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján előterjesztett indítvány kapcsán is vizsgálta, hogy megfelel-e az Abtv. 29. §-ában foglaltaknak.

[18] Az indítványozó mind a bírói döntést, mind a jogszabályi rendelkezéseket illetően Alaptörvényben biztosított jogra hivatkozott. Ugyanakkor az Abtv. 26. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz előterjesztésének feltétele, hogy az Alaptörvényben biztosított jog sérelme „az ügyben folytatott bírósági eljárásban alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása folytán” következett be. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a bíróság a KKr. 36. § (3a), (4), (7) és (9) bekezdésére, valamint 113. § (3) bekezdésére hivatkozva hozta meg döntését. Az indítvánnyal támadott KKr. 36. § (3) bekezdés *e*) pontját, továbbá a KAV Kr. 1. § (1) és (2) bekezdés *a*) pontját, valamint a GKMr. 15. § (6) bekezdését a bíróság nem alkalmazta az ügyben, így ezek vonatkozásában az Abtv. 26. § (1) bekezdésében foglalt feltétel nem teljesül.

[19] A KKr. 36. § (3)–(3a) bekezdése kapcsán is azt vitatta az indítványozó, hogy a KAV eljárására nem az Ákr. vonatkozik, aminek következtében szerinte sérül a jogorvoslathoz való joga. A KKr. 36. § támadott rendelkezései nem hozhatók összefüggésbe az indítványban felvetett problémával. A KKr. 36. § (3) bekezdése és (3a) bekezdése ugyanis a vezetésre jogosultság szünetelésének eseteit szabályozza, nem tartalmaz rendelkezéseket sem a KAV feladataira, sem eljárására vonatkozóan. A KAV feladatairól – az indítvánnyal nem támadott, és a bíróság döntésében sem alkalmazott – közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény (a továbbiakban: Kkt.) 18. §-a rendelkezik. Ezért nincs érdemi alkotmányossági összefüggés az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése, XXVIII. cikk (7) bekezdése és az indítvánnyal támadott KKr. 36. § (3a) bekezdése között.

[20] Megjegyzi az Alkotmánybíróság, hogy a KAV-ot a Kkt. 48. § (3) bekezdés *a*) pontja 8. alpontjában található felhatalmazás alapján a KAV Kr. jelölte ki a Kkt. 18. § (8) bekezdése szerinti vizsgáztatási feladatok lebonyolítására. A közúti közlekedési hatósági feladatok ellátására a fővárosi és megyei kormányhivatal járási (fővárosi kerületi) hivatala, a kormányablak, illetve a közúti közlekedési nyilvántartó szerv kapott felhatalmazást a KKr. 1. § (1) bekezdése alapján. A járművezetésre jogosító okmány kiadásának feltételeit szintén a KKr. határozza meg. Ezek között rendelkezett a jogalkotó a képzési és vizsgáztatási előírásoknak megfelelésről. A közlekedési

hatóság adja ki a járművezetésre jogosító okmányt a feltételek teljesítésének igazolása alapján (KKr. 23. §). A járművezetői jogosultság szünetelésének feltételeit szintén a KKr. szabályozza, és a közlekedési hatóságot hatalmazza fel a szünetelés feltételeinek fennállása alapján a szünetelés elrendelésével (KKr. 36. §). Ebből következően a hatóság döntésével szembeni bírósági felülvizsgálat keretében van helye a hatósági döntés és a döntés alapjául szolgáló feltételek jogszerűségének vizsgálatára, amire az indítványozó által hivatkozott bírósági döntések is utaltak.

- [21] 5.4. A mulasztás megállapítására irányuló indítványi kérelem kapcsán rámutat az Alkotmánybíróság: az Abtv. 46. § (1) bekezdése szerint ezen jogkövetkezmény megállapításának akkor van helye, ha az Alkotmánybíróság hatáskörei gyakorlása során folytatott eljárásában a jogalkotó általi mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállását állapítja meg. Ebből következően mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállásának megállapítására irányuló indítvány előterjesztésére, mivel az nem önálló eljárás, az Abtv. hatálybalépése óta nincs jogszabályi lehetőség {lásd például: 3135/2013. (VII. 2.) AB határozat, Indokolás [19]; legutóbb: 3253/2023. (III. 27.) AB végzés, Indokolás [28]}.
- [22] 6. A kifejtettek alapján az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése, és XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése sérelmét állító alkotmányjogi panasz nem felel meg egyrészt az Abtv. 26. § (1) bekezdésében, másrészt a 27. § (1) bekezdésében, továbbá a 29. §-ban, valamint 52. § (1b) bekezdés *b)* és *e)* pontjában foglalt feltételeknek.
- [23] Az Alkotmánybíróság ezért az indítványt az Abtv. 26. § (1) bekezdése, 27. § (1) bekezdése, 29. §-a, 52. § (1b) bekezdés *b)* és *e)* pontja, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)*, *c)* és *h)* pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2023. május 9.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/389/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3273/2023. (VI. 9.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 103.K.701.146/2020/12. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó a Fővárosi Törvényszék 103.K.701.146/2020/12. számú ítélete és a Közbeszerzési Hatóság Közbeszerzési Döntőbizottság (a továbbiakban: KDB) D.44/6/2020 számú végzés, valamint a KDB T-00917/05/2020 iktatószámú válaszlevele alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján. Az indítványozó szerint a támadott rendelkezés sérti a Nemzeti Hitvallás: „Büszkék vagyunk arra, hogy népünk évszázadokon át harcokban védte Európát, s tehetségével, szorgalmával gyarapította közös értékeit” és „Valljuk, hogy az emberi lét alapja az emberi méltóság” pontjait, az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, C) cikk (1) bekezdését, M) cikk (2) bekezdését, P) cikk (1) bekezdését, Q) cikk (2) bekezdését, R) cikk (1)–(3) bekezdését, T) cikk (3) bekezdését, I. cikk (4) bekezdését, XV. cikk (1) bekezdését, XXIV. cikk (1) bekezdését, XXV. cikkét, valamint XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését.
- [2] 2. Az ügy előzményeként az indítványozó kiemelte, hogy az indítványozó mint alapítvány célja ifj. gróf Andrassy Gyula életútjának, munkásságának megismertetése a nagyközönséggel.
- [3] 2.1. Az alapítványi cél megvalósításának részeként az indítványozó 2014-ben megkereste a tiszadobi Andrassykastély vagyongazdálkodó, valamint Tiszadob Nagyközség Önkormányzatát egy sírkápolna jövőbeli megépítésével kapcsolatban. Az Önkormányzat két helyet javasolt a sírkápolna megvalósítására, amelyből az egyik javaslatot elfogadva az indítványozó építési engedélyért fordult az építési hatósághoz.
- [4] Az építési hatóság 2015. július 14-én tartott helyszíni szemle alapján javasolta a helyszín módosítását, valamint a szükséges dokumentáció csatolását, amelyet az indítványozó 2015. október 1-jén nyújtott be a hatósághoz. A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal Nyíregyházi Járási Hivatal Építésügyi Örökségvédelmi Osztálya 2015. december 3-án kelt, SZ-10D/01546-3/2015. számú határozatával engedélyt adott ki az Andrassy sírkápolna építésére. A hatóság hangsúlyozta, hogy „[a]z építendő építési jogosultságát nem vizsgáltam, mivel a hatályos jogszabályok alapján ez nem az építéshatóság feladata.”
- [5] Az indítványozó a következő években többször érdeklődött a projekt megvalósításával kapcsolatban. A Miniszterelnökség azt a választ adta: „a tiszadobi emlékkápolna támogatása akkor válik megfontolandóvá, ha ifj. gróf Andrassy Gyula és hitvese hamvai előkerülnek” (KTHÁT/162/2/2017).
- [6] Az indítványozó előadta, hogy az építési engedély jogerőre emelkedéséről 2018. december 21-én kapott értesítést.
- [7] 2.2. Az indítványozó előadta, hogy 2017. december 22-én aláírásra került a GINOP-7.1.1-15-2017-00033 számú Támogatási Szerződés a Nemzetgazdasági minisztérium és a Nemzeti Örökségvédelmi Fejlesztési Nonprofit Kft. (a továbbiakban: NÖF Nkft.), amely nem tért ki az Andrassy-sírkápolna megvalósítására. Emellett az indítványozó kifejtette, hogy a NÖF Nkft. mint ajánlatkérő közbeszerzési eljárást kezdeményezett 2020. január 22-én. Előadta továbbá, hogy a NÖF Nkft. módosította Tiszadob Nagyközség Önkormányzata 4/2020. (III. 3.) HÉSZ szabályzatát oly módon, hogy az Andrassy sírkápolna nem került feltüntetésre az építési helyszínek között.
- [8] 2.3. Az indítványozó 2020. február 10-én előterjesztett kérelmében előzetes vitarendezési eljárást kezdeményezett a közbeszerzésről szóló 2015. évi CXLI. törvény (a továbbiakban: Kbt.) 2. § (3)–(4) bekezdése, 28. § (1), (3)–(4) bekezdése és 58. § (2) bekezdése alapján, amit az ajánlatkérő elutasított.

- [9] Az indítványozó 2020. február 13-án a Kbt. 148. §-a alapján jogorvoslati eljárást kezdeményezett, egyúttal kérte a Kbt. 156. §-a szerinti ideiglenes intézkedés alkalmazását. Az indítványozó hivatkozott arra is, hogy az illetékről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 5. § f) pontja alapján teljes személyes illetékmentességben részesül.
- [10] A KDB D.44/4/2020. számú végzésével 2 449 400 Ft igazgatási szolgáltatási díj megfizetésére és annak igazolására hívta fel az indítványozót a Kbt. 150. § (1) bekezdése és a Közbeszerzési Döntőbizottság eljárásáért fizetendő igazgatási szolgáltatási díjról szóló 45/2015. (XI. 2.) MvM rendelet (a továbbiakban: MvMr.) 1. § (1)–(3) bekezdése alapján. A KDB szerint az Itv. 5. §-ában megállapított teljes személyes illetékmentesség a KDB előtti jogorvoslati eljárásra nem alkalmazható: az igazgatási szolgáltatási díjra a KDB eljárásában a végzésben hivatkozott jogszabályi rendelkezések vonatkoznak.
- [11] A KDB 2020. március 2-án kelt D/44/6/2020. sz. végzésével a Kbt. 145. § (2) bekezdése, 150. § (1)–(2) bekezdése, valamint 151. § (1)–(2) bekezdése alapján visszautasította az indítványozó jogorvoslati kérelmét, mivel az indítványozó – az igazgatási szolgáltatási díj befizetésre és annak igazolására vonatkozó – hiánypótlási felhívásnak nem tett eleget.
- [12] Az indítványozó 2020. június 29-én közérdekű bejelentést terjesztett a Közbeszerzési Hatóság elé, amelyben a KDB D.44/4/2020. számú végzésével megállapított igazgatási szolgáltatási díj felülvizsgálatát kérte. A Közbeszerzési Hatóság T-00917/05/2020. számú válaszában tájékoztatta az indítványozót, hogy a Kbt. 148. § (2) bekezdésében megjelöltek kezdeményezhetik a KDB eljárását, amelyet az indítványozó a KDB D.44/2020. számú jogorvoslati kérelemmel kezdeményezett. A tájékoztató levél szerint, bár a Kbt. 148. § (1) bekezdése alapján hivatalbóli jogorvoslati eljárásra is van lehetőség, azonban a hivatalból indított jogorvoslati eljárás nem eredményezheti egyéni érdekek képviselésének átvételét, jelen esetben az indítványozó jogorvoslati jogának érvényesítését.
- [13] 2.4. Az indítványozó a KDB D.44/6/2020. számú végzésének bírósági felülvizsgálatát kezdeményezte.
- [14] A Fővárosi Törvényszék 103.K.701.146/2020/12. számú ítélete az indítványozó keresetét elutasította. A bíróság ítélete a Kbt. 150. § (1) bekezdése, valamint az MvMr. 1. § (2) bekezdése alapján megállapította, hogy az indítványozó azon felvetése, hogy az igazgatási szolgáltatási díjat a tervezett sírkápolna alapterülete, és nem a beruházás becsült értéke alapján kellett volna számítani, nem alapos. A bíróság ez alapján megállapította, hogy a KDB végzése nem volt jogszabálysértő.
- [15] 3. Az indítványozó ezt követően terjesztett elő alkotmányjogi panaszt.
- [16] 3.1. Az indítványozó eredeti panaszában az alábbiakat adta elő. Álláspontja szerint azáltal, hogy a NÖF Nkft. módosította Tiszadob Nagyközség Önkormányzata 4/2020. (III. 3.) HÉSZ szabályzatát oly módon, hogy abban az Andrassy-sírkápolna nem került feltüntetésre, a NÖF Nkft. és a Tiszadob Nagyközség Önkormányzat megsértette a Nemzeti Hitvallás emberi méltóság és közös érték pontját, az Alaptörvény R) cikk (2)–(3) bekezdését, XV. cikk (1) bekezdés, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését.
- [17] A közbeszerzési ajánlattal, ajánlatkérő magatartásával kapcsolatosan az indítványozó előadta, hogy a közbeszerzési eljárás megindítása azért volt jogsértő, mert a tervek és műszaki leírások nem felelnek meg az Andrassy kastélypark szellemi örökségének, figyelmen kívül hagyta az indítványozó Andrassy sírkápolnával kapcsolatos törekvéseit. Ez az indítványozó szerint sérti az Alaptörvény R) cikk (2)–(3) bekezdését, XV. cikk (1) bekezdését, és XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését. Az indítványozó ezt azzal indokolta, hogy az ajánlatkérő – az indítványozó szerint – „szándékosan és rosszhiszeműen kizárta az EU-s projekt előkészítő folyamatából”, továbbá az indítványozótól kapott információkat jogellenesen figyelmen kívül hagyta, eltitkolta, és annak ellenére hagyta figyelmen kívül, illetve „írta felül” az indítványozó kegyeleti, feltáró, tervező-beruházási munkáit a saját projektje műszaki tartalma kialakításakor. A közbeszerzési eljárás megindítása „megkérdőjelezte” az Alaptörvény R) cikkét, XXVIII. cikkét és a Nemzeti hitvallást. Az ajánlatkérő az Európai Unió és a Magyar Kormány forrásaiból 100%-os támogatást kapott az Andrassy projektre „mely közpénz akkor lenne hatékony és felelősen felhasználva, ha a történelmi és kegyeleti szempontoknak megfelelő végeredmény születne”, ami azonban az indítványozó szerint nem biztosított, s ez szintén sérti a fent hivatkozott alaptörvényi rendelkezéseket. A közbeszerzési ajánlati felhívás és ajánlatkérési dokumentáció az indítványozó szerint az Andrassy név felhasználása miatt az Alaptörvény R) cikk (3) bekezdését és a Nemzeti hitvallást sérti. A közbeszerzés ajánlatkérő által becsült 489 897 937 Ft-os értéke az indítványozó szerint a tisztességes eljáráshoz való jogot sérti.

- A Kbt. 61. § (4) bekezdését sértette továbbá az indítványozó szerint az, hogy az ajánlatkérő nem tette lehetővé az ajánlattételt az egybe nem tartozó ütemekre. Az ajánlatkérő megsértette továbbá a jogbiztonság elvét, mivel az indítványozó által megszerzett jogok tekintetében nem biztosította az Alaptörvény szerinti garanciákat.
- [18] A KDB D.44/4/2020. számú végzése és D.44/6/2020. számú végzése az indítványozó álláspontja szerint a I. és II. beruházási ütem „összeadásával” állapította meg az igazgatási díj mértékét az indítványozó vonatkozásában, ami az indítványozó szerint sérti a Kbt. 61. § (4) bekezdést, továbbá az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését, mivel az ifj. gróf Andrássy Gyula sírkápolnájának létesítése csak az egyik beruházási ütemet érinti. Az indítványozó a Kbt. 150. § (1) bekezdése alapján megállapított díjat nem fizette meg, mivel sérelmezte annak kiszámítási módját. Az indítványozó ezzel kapcsolatban arra hivatkozott, hogy szerinte őt az Itv. 5. § (1) bekezdés *f*) pontja alapján teljes személyes illetékmentességet illeti meg. Ezért a közbeszerzési eljárásban kiszabott igazgatási díj sérti az Itv. 5. § (1) bekezdés *f*) pontját, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését, valamint az R) cikk (3) bekezdését.
- [19] A KDB D.44/4/2020. számú végzésével és a Közbeszerzési Hatóság T-00917/05/2020. sz. válaszlevelével kapcsolatban az indítványozó arra hivatkozott, hogy az megfosztotta attól, hogy jogorvoslati kérelme eredményes lehessen, továbbá a közérdekű bejelentésre adott válasz megsértette az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdését, VI. cikk (1) bekezdését, R) cikk (3) bekezdését és Q) cikk (2) bekezdését.
- [20] A Fővárosi Törvényszék 103.K.701.146/2020/12. számú ítélete az indítványozó szerint sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését, mivel az ítélet a Kbt. 2. § (3) bekezdését, valamint az igazgatási szolgáltatási díj alapjának megállapítási módjának szabályait sértő értelmezést tartalmaz. Az ítélet sérti továbbá az indítványozó szerint az Alaptörvény R) cikk (3) bekezdését és a Nemzeti hitvallást, mivel a Kbt. 28. § (1) bekezdésével ellentétesen állapította meg a műszaki tartalmat a kastálypark projekttel összefüggésben. Az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdését és R) cikk (2) bekezdését azért sérti az ítélet az indítványozó szerint, mert a Kbt. 28. § (3) bekezdésével ellentétesen nem ellenőrizte a terveket kellőképpen és ezzel az Andrássy sírkápolna projektet jogellenesen nem vette figyelembe. Az ítélet sérti a Nemzeti hitvallást azért is az indítványozó szerint, mert a Kbt. 28. § (4) bekezdésével ellentétesen elhallgatta a gazdasági szereplők elől az Andrássy sírkápolna projektet, továbbá kihagyta a ifj. Andrássy Gyula nevét a projektből, miközben az Andrássy névre tekintettel közpénzt és uniós támogatást kapott. Az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdését sérti, hogy a Kbt. 58. § (2) bekezdését sértően nem felelt meg a műszaki leírás a kastályparkkal kapcsolatos indítványozói terveknek. A Fővárosi Törvényszék ítélete nem segítette elő továbbá, hogy az indítványozó közbeszerzési jogorvoslati kérelme eredményes legyen, amikor az indítványozóval szembeni túlzó igazgatási szolgáltatási díjat határozott meg, valamint figyelmen kívül hagyta az általános közigazgatási perrendtartásról szóló 2016. évi CL. törvényben szabályozott alapelveket, ami miatt sérült az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése és XV. cikk (1) bekezdése. Az indítványozó általánosságban utalt az Alaptörvény Q) cikkére is, amivel összefüggésben az Alkotmánybíróság gyakorlatát idézte, de azt nem vonatkoztatta a támadott bírósági döntésre.
- [21] Az indítványozó azt is kérte, hogy az Alkotmánybíróság függeszse fel az indítványozó perköltség fizetési kötelezettségét, amelyet a Fővárosi Törvényszék indítvánnyal támadott ítélete állapított meg.
- [22] 3.2. Az Alkotmánybíróság főtítkára felhívta az indítványozó figyelmét arra, hogy az indítvány érdemi elbírálásának feltétele az, hogy határozott kérelmet kell tartalmaznia, illetve az Alaptörvény egyes indítványban hivatkozott rendelkezései nem alkalmasak alkotmányjogi panasz érdemi elbírálására [Alaptörvény Q) cikk, R) cikk és T) cikk]. Erre tekintettel az alkotmányjogi panasz kiegészítésére hívta fel az indítványozót.
- [23] 3.3. Indítvány-kiegészítésében az indítványozó – lényegében fenntartva eredeti indítványában foglaltakat – az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése, C) cikk (1) bekezdése, M) cikk (2) bekezdése, P) cikk (1) bekezdése, R) cikk (1)–(3) bekezdése, Q) cikk (2) bekezdése, T) cikk (3) bekezdése, I. cikk (4) bekezdése, XV. cikk (1) bekezdése, XXIV. cikk (1) bekezdése, XXV. cikke, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése alapján kérte a Fővárosi Törvényszék 103.K.701.146/2020/12. számú ítélete megsemmisítését.
- [24] A Fővárosi Törvényszék ítéletével összefüggésben azt kifogásolta, hogy a bíróság nem vette figyelembe, hogy az indítványozó a KDB hivatalból történő eljárását kezdeményezte. Álláspontja szerint a Fővárosi Törvényszéknek eljárása során észlelnie kellett volna, hogy – ellentétben az MvMr.-tel – az indítványozó jogorvoslati kérelme nem éri el a közbeszerzési ajánlat becsült értékét. Ezzel összefüggésben az Alaptörvény XXIV. cikkére – azon belül a hatóság indokolási kötelezettségére – és XXV. cikkére hivatkozott. Az indítványozó szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését sérti, hogy a Fővárosi Törvényszék ítélete nem vette figyelembe

- az Itv. 5. § (1) bekezdés *f*) pontja szerinti illetékmentességet az igazgatási szolgáltatási díj mértékének megállapításánál. Az indítványozó szerint az Alaptörvény XXV. cikkét, P) cikk (1) bekezdését, R) cikk (3) bekezdését sérti, hogy az indítványozó által kezdeményezett jogorvoslati eljárásra nem került sor. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdését és a Nemzeti hitvallást sérti az indítványozóra kedvezőtlen igazgatási szolgáltatási díj mértékének megállapítási módja és a díj mértéke.
- [25] Az indítványozó kérte továbbá a KDB D.44/6/2020. számú végzése, valamint a T-00917/05/2020 iktatószámú válaszlevél alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Ezek kapcsán arra hivatkozott, hogy az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése, XXV. cikke, P) cikk (1) bekezdése, R) cikk (1)–(3) bekezdése, M) cikk (2) bekezdése és XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése sérült, mivel a KDB végzése és a hivatkozott válaszlevél nem tette lehetővé, hogy az indítványozó tervezett projektje megvalósuljon, továbbá a KDB-hez előterjesztett közérdekű bejelentésének kivizsgálása elmaradt és ezzel a KDB jogellenesen járt el. A válaszlevelet illetően az indítványozó az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése, XXV. cikke, XXVIII. cikk (7) bekezdése sérelmét állította, mivel az indítványozó szerint a közérdekű bejelentése (jogorvoslati kérelme) nem késett el.
- [26] Az indítványozó „az ajánlatkérő által létrehozott helyzet” illetve „az ajánlatkérő eljárása” kapcsán hivatkozott az Alaptörvény P) cikk (1) bekezdése, R) cikk (2)–(3) bekezdése sérelmére, illetve az ajánlatkérő által készített műszaki tervek kapcsán az alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése és Q) cikk (2) bekezdése sérelmére. Az ajánlatkérő eljárása kapcsán az indítványozó az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdése, R) cikk (2)–(3) bekezdése, XXIV. cikk (1) bekezdése, XXV. cikke, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése sérelmére is hivatkozott, amennyiben az ajánlatkérő az indítványozót rosszhiszeműen kizárta az EU-s projekt előkészítő folyamatából.
- [27] Az indítványozó felvetette az Itv. 5. § (1) bekezdés *f*) pontjában foglalt mentesség, és az indítványozóra a közbeszerzési jogorvoslati eljárásban kiszabott igazgatási szolgáltatási díj közötti jogszabályi ütközés alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését az Abtv. 41. §-a alapján. Az indítványozó szerint az Itv. 5. §-a valamint a Kbt. 150. §-a és az MvMr. közötti kollízió az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése, XXVI. cikk, I. cikk (4) bekezdése, P) cikk (1) bekezdése, M) cikk (2) bekezdése, R) cikk (3) bekezdése és T) cikk (3) bekezdése alapján alaptörvény-ellenes és jogai gyakorlásának akadályát képezi. Az Alkotmánybíróság ezt az indítványi kérelmet a tartalma szerint vette figyelembe és az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti indítványként bírálta el.
- [28] 4. Az Alkotmánybíróság megvizsgálta, hogy az Abtv. 27. §-ára alapított indítványi kérelmek megfelelnek-e az Abtv. és az Ügyrend szerinti befogadási feltételeknek.
- [29] 4.1. Az indítványozó a támadott bírósági döntés kapcsán a Nemzeti Hitvallás, az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése, C) cikk (1) bekezdése, M) cikk (2) bekezdése, P) cikk (1) bekezdése, R) cikk (1)–(3) bekezdése, Q) cikk (2) bekezdése, T) cikk (3) bekezdése sérelmét állította.
- [30] Az Abtv. 27. §-a alapján alkotmányjogi panasz előterjesztésére Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozással van lehetőség. Az indítványozó által hivatkozott Nemzeti Hitvallás, B) cikk (1) bekezdése, C) cikk (1) bekezdése, M) cikk (2) bekezdése, P) cikk (1) bekezdése, R) cikk (1)–(3) bekezdése, Q) cikk (2) bekezdése, T) cikk (3) bekezdése ennek a követelménynek nem felel meg.
- [31] Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése nem jogot, hanem olyan jogelvet tartalmaz, amelynek egyedi érintett vonatkozásában fennálló sérelme önmagában nem valósulhat meg, így arra alkotmányjogi panasz nem alapítható {3315/2014. (XI. 21.) AB végzés, Indokolás [11]; 3195/2015. (X. 14.) AB határozat, Indokolás [29]; 3090/2016. (V. 12.) AB határozat, Indokolás [46]; 3185/2020. (V. 27.) AB végzés, Indokolás [13]; 3371/2020. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [15]; 3403/2020. (X. 29.) AB végzés, Indokolás [12]}. Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése a jogállamiság követelményét rögzíti, amelynek számos részelemét nevesítette az Alkotmánybíróság gyakorlata. Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésre hivatkozásnak csak kivételesen, a visszaható hatályú jogalkotásra és a felkészülési idő hiányára alapított indítványok esetében van helye {3062/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [171]}. Az indítvány azonban nem ebben az összefüggésben vetette fel a jogállamiság sérelmét, így az alkotmányjogi panasz érdemi elbírálásának ezen indítványi elem tekintetében nincs helye., figyelemmel az Abtv. 27. § (1) bekezdés *a*) pontjában foglalt feltételre.
- [32] Az indítványban hivatkozott Nemzeti Hitvallás, C) cikk (1) bekezdése, M) cikk (2) bekezdése, P) cikk (1) bekezdése, R) cikk (1)–(3) bekezdése, Q) cikk (2) bekezdése, T) cikk (3) bekezdése nem alapjogot tartalmaz, ezért az ezen alaptörvényi rendelkezésekre alapított alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 27. §-ában foglalt feltételnek {3385/2021. (IX. 24.) AB végzés, Indokolás [12]; 3141/2022. (IV. 1.) AB végzés, Indokolás [9];

- 3135/2022. (IV. 1.) AB végzés, Indokolás [21]; 3200/2022. (IV. 29.) AB végzés, Indokolás [19]; 3367/2022. (VII. 25.) AB végzés, Indokolás [12]; 3356/2022. (VII. 25.) AB végzés, Indokolás [12]; 3016/2023. (I. 13.) AB végzés, Indokolás [12]].
- [33] Az Alaptörvény I. cikke önmagában szintén nem alapjogot rögzít, hanem az alapjogok egymáshoz való viszonyára, annak alkotmányossági vizsgálatára vonatkozik, így alkotmányjogi panasz e tekintetben sem terjeszthető elő [ld. pl. 3349/2021. (VII. 23.) AB végzés, Indokolás [34]; 3292/2022. (VI. 10.) AB végzés, Indokolás [22]; 3367/2022. (VII. 25.) AB végzés, Indokolás [20]].
- [34] 4.2. Az alkotmányjogi panasz a bírósági döntést azzal az indokkal támadja, hogy – figyelmen kívül hagyva az Itv. 5. §-át – nem alkalmazta az illetékmentesség szabályát az MvMr. alkalmazása során. Ezen az alapon állítja egyrészt azt, hogy az indítványozóval szemben diszkriminatív módon alkalmazta a kérdéses jogszabályokat a bíróság, másrészt hogy ebből fakadóan sérült az indítványozó hatósági és bírósági tisztességes eljárás-hoz és jogorvoslat-hoz való joga. Alapvetően ugyanezen okból sérült az indítványozó szerint az Alaptörvény XXV. cikk (1) bekezdése is, mivel a KDB elnöke nem közérdekű bejelentésként értékelte az indítványozó által előterjesztett jogorvoslatot, s emiatt az indítványozó elesett az eljárás ingyenességétől és ezáltal a jogorvoslati lehetőségtől.
- [35] Az indítványozó ezen alaptörvényi rendelkezések alapján támadta az ajánlatkérő eljárását és ajánlatában meghatározott becsült értéket, valamint a KDB D.44/6/2020. számú végzését és a T-00917/05/2020 iktatószámú válaszlevelet.
- [36] Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt utal arra, hogy alkotmányjogi panasz tárgya az Abv. 27. §-a alapján bírói döntés lehet, ezért a KDB végzésének és válaszlevelének, valamint az ajánlatkérő eljárásának és az ajánlat tartalmának alkotmányossági vizsgálatára az Abtv. 27. §-a alapján nincs lehetőség.
- [37] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy – mivel az indítványozó a szolgáltatási eljárási díj összegét és annak megállapítási módját, valamint a Kbt. és MvMr. alkalmazását és értelmezését vitatta valamennyi hivatkozott alaptörvényi rendelkezéssel összefüggésben – az indítvány a Fővárosi Törvényszék 103.K.701.146/2020/12. számú ítélete törvényességi szempontú felülvizsgálatára irányul. Az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében az Abtv. 27. §-ában foglalt hatáskörében eljárva a bírói döntést törvényességi szempontból nem vizsgálhatja felül. Az a tény, hogy a bíróság az indítványozó álláspontja szerinti tartalmától eltérően értelmezte az alkalmazott jogi normát, önmagában nem veti fel a támadott bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem. Az indítványozó nem állított olyan releváns alkotmányjogi érvekkel alátámasztott alaptörvény-ellenességet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vetne fel, ami a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolta tenné.
- [38] 5. Az indítványozó kérte az Itv. 5. § (1) bekezdés *f*) pontjában foglalt mentesség, és az indítványozóra a közbeszerzési jogorvoslati eljárásban kiszabott igazgatási szolgáltatási díjra vonatkozó Kbt. és MvMr. közötti jogszabályi ütközés alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését az Abtv. 41. §-a alapján. Az indítványozó szerint a Kbt. 150. §-a és az MvMr. közötti kollízió az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése, XXVI. cikk, I. cikk (4) bekezdése, P) cikk (1) bekezdése, M) cikk (2) bekezdése, R) cikk (3) bekezdése és T) cikk (3) bekezdése alapján alaptörvény-ellenes és jogai gyakorlásának akadályát képezi. Az Alkotmánybíróság, bár az indítvány kifejezetten nem hivatkozott Abtv. 26. § (1) bekezdésére, tartalmuk szerint bírálta el az indítványozó MvMr.-rel kapcsolatos indítványi elemeket.
- [39] 5.1. Az Alkotmánybíróság visszaül fent ismertetett gyakorlatára, miszerint eljárásának alapja Alaptörvényben biztosított jog sérelmére alapított alkotmányjogi panasz lehet. Az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdése, P) cikk (1) bekezdése, R) cikk (3) bekezdése és T) cikk (3) bekezdése, valamint I. cikk (4) bekezdése nem Alaptörvényben biztosított jogról rendelkezik, így ezekre alapított alkotmányjogi panasz előterjesztésének nincs helye.
- [40] 5.2. Az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdését és XXVI. cikkét azért sérti az indítványozó szerint az MvMr., mert jogegyenlőséget sértő módon nem biztosítja a mentességet az Itv. 5. § alapján teljes személyes illetékmentességet élvező alapítvány számára, ezáltal normakollízió áll fenn az Itv. és az MvMr. között. Továbbá azért, mert az ajánlatkérő számára biztosítja az MvMr. az ajánlat becsült összegének meghatározását, ami az igazgatási szolgáltatási díj mértéke meghatározásának alapja.

- [41] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány nem fogalmazott meg értékelhető indokolást arra vonatkozóan, hogy a Kbt. 150. § (1) bekezdése és az MvMr. milyen összefüggésben veti fel az Alaptörvény XV. és XXV. cikkének sérelmét. A hivatkozott alaptörvényi rendelkezésekből ugyanis nem vezethető le az igazgatási szolgáltatási díj alóli automatikus mentesség.
- [42] Tartalma szerint az Alaptörvény XV. cikke az azonos szabályozási koncepción belül összehasonlítható helyzetben lévő jogalanyok közötti alkotmányos indok nélküli megkülönböztetést tiltja. Az indítványozó azonban azt veti fel, hogy míg az Itv. szerint illetékmentességben részesül, addig a Kbt. alapján a KDB eljárásáért fizetendő eljárási szolgáltatási díj esetében nem élvez mentességet. Az indítványozó tehát ugyanazon jogalanyra a különböző eljárásokban alkalmazandó eltérő eljárási díj- és illetékszabásról rendelkező jogszabályi rendelkezések közötti különbség alkotmányosságát vitatja. Az indítvány semmilyen összefüggésben nem vetett fel azonos szabályozási körön belüli, összehasonlítható helyzetben lévő jogalanyok közötti különbségtételt, vagyis az Alaptörvény XV. cikkének sérelmével kapcsolatos értékelhető indokolást nem adott elő. Így az indítvány nem felel meg az Abtv. 26. § (1) bekezdése, valamint 52. § (1b) bekezdés *b* és *e

[43] Az Alaptörvény XXV. cikkében szabályozott petíciós jog általában véve a közhatalmat gyakorló szervekhez fordulás jogát jelenti, és a közhatalmat gyakorló szerv válaszadási kötelezettségét, nem vonatkozik ugyanakkor a hatósági és bírósági eljárásokra és az azok vonatkozásában különböző jogszabályokban meghatározott eljárási díjakra és eljárási illetékekre. Az indítványozó által támadott jogszabályi rendelkezések hatósági eljárási szolgáltatási díjra és bírósági eljárási illetékekre vonatkozó jogszabályi rendelkezések alkotmányosságát vitatta, amelyek tehát nem hozhatók összefüggésbe az Alaptörvény XXV. cikkében foglalt petíciós joggal.

[44] Az Alkotmánybíróság megjegyzi a következőket. Az Itv. 1. § (1) bekezdése szerint „[ö]röklés, ajándékozás és visszterhes vagyónátruházás esetén vagyonszerzési illetéket, a közigazgatási hatósági és bírósági eljárásért eljárási illetéket vagy az e törvényben meghatározott módon, de külön jogszabályban megállapított igazgatási, bírósági szolgáltatási díjat, a cégbíróságok törvényességi felügyeleti tevékenységéért felügyeleti illetéket kell fizetni.” A Kbt. 150. § (1) bekezdése és az MvMr. eszerint „külön jogszabályban meghatározott szolgáltatási díjról” rendelkezik, a KDB eljárása esetén fizetendő szolgáltatási díj alóli mentességet a Kbt. 150. § (2) bekezdése szabályozza. Vagyis a díj mértékére és a díjfizetés alóli mentességre nem az Itv. szabályai az irányadók, hanem a Kbt. és az MvMr. Az Itv. 1. §-a alapján kizárólag a díj megfizetésének módjára alkalmazandók az Itv. szabályai.

[45] Mindezek alapján az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésének és XXV. cikkének sérelmét állító indítványi kérelem nem felel meg az Abtv. 26. § (1) bekezdésében, valamint 52. § (1b) bekezdés *b* és *e

[46] 6. Az Alkotmánybíróság mindezek alapján az indítványt az Alaptörvény 37. § (4) bekezdése, az Abtv. 26. § (1) bekezdése, 27. §-a és 29. §-a, 52. § (1b) bekezdés *b* és *ea* és *h*) pontja alapján visszautasította.

[47] Az Alkotmánybíróságnak az alkotmányjogi panasz visszautasítására tekintettel nem kellett döntenie az Abtv. 61. § (1) bekezdése szerinti végrehajtás felfüggesztése tárgyában előterjesztett kérelemről.**

Budapest, 2023. május 9.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/445/2021.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3274/2023. (VI. 9.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Budapest Környéki Törvényszék 7.K.702.750/2020/5. számú ítélete, valamint a Kúria Kfv.III.37.286/2021/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó a Budapest Környéki Törvényszék 7.K.702.750/2020/5. számú ítélete, valamint a Kúria Kfv.III.37.286/2021/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján. Az indítványozó szerint a támadott bírósági döntések sértik az Alaptörvény I. cikk (2) bekezdését, XV. cikk (1)–(2) bekezdését, XXIV. cikk (1) bekezdését, XXVIII. cikk (1) bekezdését, valamint a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 2:42. § (1) bekezdését, 2:43. § c) és f) pontját, illetve a polgárok személyes adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló 1992. évi LXVI. törvény (a továbbiakban: Nytv.) 5. § (13) bekezdését.
- [2] 2. Az ügy előzménye, hogy az indítványozó 2020. július 1-jén kérelmet nyújtott be vezetői engedély iránt, amelyet rovásírással írt alá. A Pest Megyei Kormányhivatal Szentendrei Járási Hivatala leállította (a továbbiakban: Kormányhivatal) az okmány legyártását „nem megfelelő aláírásra” hivatkozással. A Kormányhivatal PE-14/SZKAB/4991-4/2020. számú határozata elutasította az indítványozó kérelmét az okmány kiállítására.
- [3] 3. Az indítványozó a hatósági határozat bírósági felülvizsgálatát kezdeményezte. a Budapest Környéki Törvényszék 7.K.702.750/2020/5. számú ítélete a keresetet elutasította. Döntésében hivatkozott a Kúria Kfv.II.37.944/2015/5. sz. ítéletére. Eszerint az Nytv. 5. § (13) bekezdése önmagában nem elegendő az aláírás jogszerűségének megítéléséhez. Az ítélet hivatkozott az Nytv. 29. § (1) bekezdésére az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) 20. § (1) bekezdésére, valamint az anyakönyvezési feladatok ellátásának részletes szabályairól szóló 429/2017. (XII. 20.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Kr.) 4. § (1) bekezdésére, továbbá a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (a továbbiakban: Nktv.) 22. § (1) bekezdésére. A személyi okmányok kiállítására az anyakönyvi adatok alapján van lehetőség. A Kr. alapján a magyar 44 betűs ábécé (latin) betűit lehet használni az anyakönyvben, amely főszabálytól az Ákr. 20. § (1) bekezdése és a Nktv. 22. § (1) bekezdése alapján lehet eltérni, az indítványozó ezen kivételek feltételeinek nem felel meg.
- [4] 4. Az indítványozó felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő a Kúriánál az elsőfokon eljáró bíróság döntésével szemben. A Kúria Kfv.III.37.286/2021/2. sz. végzése a felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadta. A Kúria szerint a kérelem nem tesz eleget a Kp. 118. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontjában foglalt befogadási feltételnek. A Kúria kiemelte, hogy a Kúria Kfv.II.37.944/2015/5. számú ítélete [BH2017/12/415] már állást foglalt abban, hogy jogszabály nem teszi lehetővé a személyazonosító okmány székely-magyar rovásírással történő aláírását. Vagyis a Kúria hivatkozott ítéletében elbírált és az indítványozó ügyében felvetett kérdés nagyfokú azonosságot mutat, ezért a hivatkozott ítéletet a jelen ügyben is teljes mértékben irányadónak fogadta el. A Kúria hangsúlyozta továbbá, hogy az a körülmény, hogy más hatóságok más személyek ügyében eltérő döntést hoztak, az a felülvizsgálati eljárást nem alapozza meg: a Kúria hivatkozott ítélete minden hatóság számára elérhető, nyilvános döntés. Az indítványozó által támadott döntés továbbá megfelel a Kúria hivatkozott gyakorlatának.

- [5] 3. Az indítványozó ezt követően terjesztett elő alkotmányjogi panaszt.
- [6] Eredeti indítványában az indítványozó kérte annak megállapítását, hogy a támadott bírósági döntések az Alaptörvény I. cikk (2) bekezdését, XV. cikk (2) bekezdését, XXIV. cikk (1) bekezdését, XXVIII. cikk (1) bekezdését, valamint a Ptk. 2:42. § (1) bekezdését, 2:43. § c) és f) pontját, Nytv. 5. § (13) bekezdését sértik.
- [7] Az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésének sérelmét illetően azzal érvelt, hogy más személyek számára a hatóság kiállította a személyazonosításra szolgáló okmányt, míg számára nem, ezért a hatóság diszkriminatívan járt el vele szemben.
- [8] A tisztességes hatósági és bírósági eljáráshoz való jog azért sérült az indítványozó szerint, mert a Kormányhivatal és a bíróságok jogellenesen jártak el ügyében.
- [9] Hivatkozott az indítványozó arra, hogy a bíróság tévesen hivatkozott a határozatban megjelölt jogszabályokra, és azokból téves következtetést vont le. Ezért sérültek az Alaptörvény általa hivatkozott rendelkezései, valamint a panaszban általa hivatkozott jogszabályi rendelkezések.
- [10] A Kúria végzésével szemben arra hivatkozott, hogy a Kúria nem tett eleget az egységes jogalkalmazással kapcsolatos az Alaptörvény 25. cikkében foglalt feladatának. Ez az eljárás a „jogállami eszmét” és „az egyenlő bánásmódot” sérti.
- [11] Az Alkotmánybíróság Főtitkára hiánypótlás keretében felhívta az indítványozó figyelmét a következőkre. Az Abtv. 52. § (1) és (1b) bekezdése alapján az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, amely feltételnek az indítvány nem felel meg, mivel nem tartalmaz indokolást arra nézve, hogy a támadott bírói döntés mennyiben sérti az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát. Arról is tájékoztatta az indítványozót, hogy a bíróságok eljárásában felmerülő jogértelmezési és ténykérdések felülmérlegelésére az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre. Valamint, hogy az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésére való hivatkozás kapcsán annak megjelölése is szükséges, hogy mely jog tekintetében áll fenn a megkülönböztetés.
- [12] Az indítvány-kiegészítésben az indítványozó fenntartotta az eredeti indítványában foglaltakat, továbbá hivatkozott arra, hogy az Alaptörvény I. cikk (2) bekezdésének sérelmét az okozza, hogy nem tudja jogai gyakorlásához kapcsolódó ügyeit intézni az önazonosságát kifejező általa használt aláírással, ehelyett a hatóság által rákényszerített kézjegyet kell használnia, ami névviseléshez való jogát sérti. Az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdése és XXIV. cikk (1) bekezdése sérelmét illetően arra hivatkozott, hogy neki – más személyektől eltérően – nem állították ki a rovássírással aláírt okmányt. Illetve, hogy bármely olvashatatlan írást elfogad a hatóság aláírásként, ugyanakkor – diszkriminatív módon – a rovássírást nem. A Kúria indítvánnyal támadott döntésével összefüggésben arra hivatkozott, hogy a Kúria más esetben is eltért korábbi döntésétől, ezért nem indokolt, hogy az ő ügyében erre nem került sor. Kifejtette, hogy a Kúria által hivatkozott BH2017/12/415. (a továbbiakban: BH) alapjául szolgáló tényállás eltért az indítványozó ügyének alapjául szolgáló tényállástól, továbbá álláspontja szerint mivel a hivatkozott döntést a Kúria egy másik tanácsa hozta, ezért az rá nem vonatkozhat.
- [13] 4. Az Alkotmánybíróság megvizsgálta, hogy az Abtv. 27. §-ára alapított indítványi kérelmek megfelelnek-e az Abtv. és az Ügyrend szerinti befogadási feltételeknek.
- [14] 4.1. Az indítványozó a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségek kimerítése után, a törvény által biztosított hatvan napos határidőn belül terjesztette elő alkotmányjogi panaszát. A közigazgatási perben, amely az alkotmányjogi panasz alapjául szolgál, az indítványozó felperes volt, így érintettsége megállapítható.
- [15] 4.2. Az indítványozó a támadott bírósági döntés kapcsán az Alaptörvény I. cikk (2) bekezdése, XV. cikk (1)–(2) bekezdése, XXIV. cikk (1) bekezdése, XXVIII. cikk (1) bekezdése, valamint a Ptk. és a Nytv. egyes rendelkezései sérelmét állította.
- [16] Az Abtv. 27. §-a alapján alkotmányjogi panasz előterjesztésére Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozással van lehetőség.
- [17] Az indítványozó által hivatkozott Alaptörvény I. cikke önmagában nem alapjogot rögzít, hanem az alapjogok egymáshoz való viszonyára, annak alkotmányossági vizsgálatára vonatkozik, így alkotmányjogi panasz e tekintetben nem terjeszthető elő [ld. pl. 3349/2021. (VII. 23.) AB végzés, Indokolás [34]; 3292/2022. (VI. 10.) AB végzés, Indokolás [22]; 3367/2022. (VII. 25.) AB végzés, Indokolás [20]].

- [18] Ugyancsak nem bírálható el az Abtv. 27. §-a alapján a Ptk. és a Nytv. egyes rendelkezéseinek sérelmére alapított indítványi kérelem, mivel a hivatkozott jogszabályi rendelkezések nem minősülnek Alaptörvényben biztosított jogoknak. A bírósági döntések törvényességi vizsgálatára alkotmányjogi panasz keretében nincs lehetőség.
- [19] 4.3. Az indítványozó az Alaptörvény XXIV. cikk és XXVIII. cikk vonatkozásában előterjesztett indítványi elemet azzal indokolta, hogy a Kúria az indítvánnyal támadott végzésben eltért saját korábbi döntésétől, illetve hogy a BH-t az ügyek közötti összefüggés hiánya ellenére, vagyis tévesen alkalmazta az indítványozó ügyében. Az Alkotmánybíróság mindenek előtt rámutat: a Kúria indítvánnyal támadott végzése, illetve az ügyben eljáró hatóság és bíróság döntéseiben hivatkozott BH az ügy releváns elemeit tekintve (ide értve a tényállást és az alkalmazott jogszabályokat is) lényegében azonos jogkérdést bíralt el.
- [20] Az Alkotmánybíróság tisztességes hatósági eljáráshoz való joggal, illetőleg tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal kapcsolatos gyakorlatára, valamint az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz tartalmára figyelemmel megállapítható, hogy az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésével és XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben értékelhető indokolást nem fogalmazott meg. Önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó szerint a Kúriának az indítványozó ügyében más következtetésre kellett volna jutnia, saját gyakorlatától eltérően kellett volna döntenie, nem veti fel sem a tisztességes hatósági eljárás, sem a tisztességes bírósági eljárás sérelmét.
- [21] Az Alkotmánybíróság, amint erre már számos ügyben rámutatott, nem vonhatja el a rendes bíróságok jogértelmezési hatáskörét {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]; 3204/2021. (V. 19.) AB végzés, Indokolás [27]}. Több határozatában kimondta már azt is, hogy az, hogy „a jogerős határozatot hozó bíróság nem osztotta [jogi] álláspontját egy konkrét kérdésben, nem teszi az eljárást tisztességtelenné, emiatt nem válik az eljárás és a döntés önkényessé sem” {148/D/2011. AB határozat, ABH 2011, 2347, 2352; 3172/2015. (VII. 24.) AB végzés, Indokolás [20]; 3063/2018. (II. 20.) AB végzés, Indokolás [28]; 3290/2018. (VII. 20.) AB végzés, Indokolás [20]}.
- [22] 4.4. Az Alaptörvény XV. cikk (1)–(2) bekezdése kapcsán az indítvány azzal érvelt, hogy korábban más magyar állampolgárok esetében a hatóság kiállított rovásírással aláírt okmányt, míg az ő ügyében a BH-ra hivatkozással az okmány kiállítását a hatóság, majd az eljáró bíróságok megtagadták.
- [23] Az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése körében diszkrimináció összehasonlítható helyzetben lévő – azonos szabályozási körbe tartozó – személyek vonatkozásában állapítható meg. A hátrányos megkülönböztetésnek tehát fogalmilag homogén csoporton belül kell fennállnia (lásd különösen: 3009/2012. (VI. 21.) AB határozat, Indokolás [54]; 43/2012. (XII. 20.) AB határozat, Indokolás [41]; 14/2014. (V. 13.) AB határozat, Indokolás [32]; 32/2015. (XI. 19.) AB határozat, Indokolás [80]). Az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése az alapvető jogok körében, védett tulajdonság tekintetében tett megkülönböztetéseket tiltja {ld. pl. 8/2019. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [23]}.
- [24] Az indítványozó nem állította, hogy a támadott végzés a szabályozás szempontjából azonos – homogén – csoportba tartozó jogalanyok között tett volna különbséget, hanem arra hivatkozott, hogy az okmány kiállítására hatáskörrel rendelkező hatóság eljárásában a joggyakorlat nem egységes. Az a körülmény, hogy a hatóság egyes esetekben a BH megállapításaival ellentétesen (vagy még a BH-t megelőzően) kiállított rovásírással aláírt személyazonosító okmányt más állampolgárok részére, nem veti fel a diszkrimináció tilalmának sérelmét. A Kúria végzése épp az egységes jogalkalmazást szolgálta azáltal, hogy a BH-ban megállapított követelmények alapján bírálta el az indítványozó ügyét.
- [25] Összefoglalva: a panasz nem jelölt meg olyan alkotmányjogilag releváns indokot, ami a befogadást és az érdemi vizsgálatot szükségessé tenné. Az indítványozó állításaival ellentétben a panaszban előadott kifogások a rendes bíróságok mérlegelési jogkörébe tartozó jogértelmezést vitatták; ezek helytállósága nem képezi az Alkotmánybíróság vizsgálatának tárgyát.
- [26] Az Alaptörvény XV. cikk (1)–(2) bekezdésének és XXIV. cikk (1) bekezdésének sérelmét állító indítványi kérelem ezért nem felel meg az Abtv. 27. §-ában, 29. §-ában, valamint 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontjában foglalt feltételeknek.

[27] 5. Az Alkotmánybíróság mindezek alapján az indítványt az Abtv. 27. §-a és 29. §-a, 52. § (1b) bekezdés *b)* és *e)* pontja és (3) bekezdése, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2023. május 9.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2899/2021.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3275/2023. (VI. 9.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Debreceni Törvényszék 1.Pkf.20.899/2022/2. számú, valamint 1.Pkf.21.083/2022/2. számú végzései alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője útján (dr. Kónya Ügyvédi Iroda, dr. Kónya Judit ügyvéd) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének, VI. cikk (1) bekezdésének, XVI. cikk (1)–(2) bekezdéseinek, XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmére hivatkozással.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege a rendelkezésre bocsátott bírósági döntésekben írtak szerint a következőképpen foglalható össze.
- [3] Az indítványozó (mint különélő édesapa) azért indított eljárást kapcsolattartás végrehajtása iránt, mert az édesanya 2022 júniusában és júliusában nem biztosította számára a folyamatos kapcsolattartást.
- [4] A felek a folyamatos kapcsolattartás mikéntjéről egyezséget kötöttek, amelyet a Debreceni Járásbíróság 2.P.21.268/2018/8/I. számú végzésével jóváhagyott. Ezt követően az indítványozó 2021-ben a szülői felügyelet és a kapcsolattartás megváltoztatása iránt pert kezdeményezett a Hajdúböszörményi Járásbíróság előtt, amely per az alapügy elbírálásakor 3.P.20.224/2021-es számon folyamatban volt (lásd a Hajdúböszörményi Járásbíróság 7.Pk.50.073/2022/4. számú és 7.Pk.50.091/2022/4. számú végzéseinek [4] bekezdéseit). A Hajdúböszörményi Járásbíróság a szülői felügyeleti jog és a kapcsolattartás megváltoztatása iránti perben 21-es és 28-as sorszámu végzéseivel ideiglenes intézkedésként módosította a Debreceni Járásbíróság 2.P.21.268/2018/8/I. számú végzését a folyamatos kapcsolattartást érintően. Az indítványozó (mint a per felperese) által benyújtott, 2022. évi nyári kapcsolattartásra vonatkozó, ideiglenes intézkedés iránti kérelmét azonban a Hajdúböszörményi Járásbíróság elutasította.
- [5] A felek a Hajdúböszörményi Járásbíróság előtt folyamatban volt 3.P.20.224/2021. számú per 2022. június 16-án megtartott tárgyalásán, az 54-es sorszámu jegyzőkönyv szerint a nyári időszakos kapcsolattartásról – tekintettel a nyári táborozási időszakokra – megállapodtak.
- [6] A 2022. év júniusát és júliusát érintő kapcsolattartások állított elmaradásával összefüggésben az első fokon eljáró Hajdúböszörményi Járásbíróság 7.Pk.50.073/2022/4. számú és 7.Pk.50.091/2022/4. számú végzéseiben, valamint a Debreceni Törvényszék 1.Pkf.20.899/2022/2. számú és 1.Pkf.21.083/2022/2. számú végzéseiben egybehangzóan állapította meg, hogy a kérdéses időszak a nyári szünet idejére vonatkozott, amely időintervallumban nem a folyamatos kapcsolattartásra vonatkozó szabályok alkalmazásának van helye, hanem a felek egyezségét jóváhagyó Debreceni Járásbíróság 2.P.21.268/2018/8/I. számú végzésének időszakos kapcsolattartásra vonatkozó szabályai az irányadók [vö. a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997. (IX. 10.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Gyer.) 27. § (5) bekezdés a) pontjával].
- [7] Az ügyben eljáró bíróságok megállapították, hogy az édesanya nem szegte meg a kapcsolattartásra vonatkozó szabályokat azzal, hogy az időszakos kapcsolattartásra a felek egyezségét jóváhagyó, Debreceni Járásbíróság 2.P.21.268/2018/8/I. számú végzése szerint járt el [vö.: a bírósági polgári nemperes eljárásokban alkalmazandó szabályokról, valamint egyes bírósági nemperes eljárásokról 2017. évi CXVIII. törvény (a továbbiakban: Bpnt.) 22/B. § (4) bekezdésével]. A Debreceni Törvényszék 1.Pkf.21.083/2022/2. számú végzésének indokolásában kitért arra, hogy „a Hajdúböszörményi Járásbíróság a nyári időszakos kapcsolattartás módosítására vonatkozó ideiglenes intézkedés iránti kérelmét a kérelmezőnek a peres eljárásban elutasította, azonban az ideiglenes intézkedés nem ítélt dolog, így ítéletében a bizonyítási eljárás lefolytatását követően ettől eltérő szabályozásra is lehetősége lesz, hogyha a peres adatok azt indokolják, és a kiskorú gyermek érdekét is az szolgálja.

Tény, hogy célszerű az elsőfokú bíróság részéről egyértelműen meghatározni a nyári szünetre érvényes kapcsolattartási rendet, kimondani azt, hogyha a nyári szünidő teljes időtartamát nem osztja meg egyenlő arányban a felek között, akkor a fennmaradó részére folyamatos kapcsolattartás megilleti-e a kérelmezőt vagy sem. Az egyértelmű szabályozással kiküszöbölhető a további jogértelmezési probléma. Hangsúlyozza a törvényszék, hogy a kapcsolattartás rendjének meghatározására sem a Ptk., sem a Gyer. nem tartalmaz szabályokat, az keretjogszabály, azt a bíróság tölti ki tartalommal. Alaptalan ezért a kérelmező azon érvelése, hogy sem a Gyer.-ben, sem a Ptk.-ban nincs olyan rendelkezés, ami a tanítási szünetek időszakára kizárná, felfüggesztené, vagy szüneteltetné a folyamatos kapcsolattartást. Erre ugyanis nincs szükség, mert a kapcsolattartás rendjét a bíróság határozza meg”.

- [8] 2. Alkotmányjogi panaszában az indítványozó azért állítja az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének és XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét, mert az ügyében eljáró bíróságok az Alkotmánybíróság 3067/2021. (II. 24.) AB határozatában foglalt „alkotmányos követelményével ellentétesen hozták meg döntéseiket”. Ellentétesek továbbá a végzések – az indítvány szerint – a Kúria Kfv. IV.37.720/2021/5. számú ítéletében foglaltakkal.
- [9] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [10] 3.1. Az indítványozó jogi képviselője a Debreceni Törvényszék 1.Pkf.20.899/2022/2. számú végzését 2022. szeptember 1-jén, az 1.Pkf.21.083/2022/2. számú végzést pedig 2022. október 25-én vette át elektronikusan. Az alkotmányjogi panaszt 2022. november 2-án nyújtotta be, mindkét végzéssel szemben az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőben.
- [11] A kapcsolattartásra vonatkozó határozat végrehajtására irányuló kérelem tárgyában hozott döntés alkotmányjogi panasszal támadható [3067/2021. (II. 24.) AB határozat, Indokolás [9]]. Az indítványozó alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, hiszen az Alkotmánybíróság eljárását megelőző, alapul fekvő eljárásban kérelmezőként vett részt, így érintettnek minősül, és jogorvoslati lehetőségeit kimerítette. A jogi képviselő meghatalmazását csatolták.
- [12] Az alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi feltétele [Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pont], hogy az indítványozó Alaptörvényben biztosított joga sérelmére hivatkozzon.
- [13] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a B) cikk (1) bekezdésére csak két kivételes esetben lehet alkotmányjogi panaszt alapítani, akkor, ha az indítványozó a visszaható hatályú jogalkotás vagy jogalkalmazás tilalmának megsértésére, illetve a felkészülési idő hiányára hivatkozik [lásd legutóbb például: 3334/2020. (VIII. 5.) AB végzés, Indokolás [15]; 3318/2022. (VI. 30.) AB végzés, Indokolás [13]]. Jelen ügyben az indítványozó a B) cikk (1) bekezdése vonatkozásában nem erre hivatkozott.
- [14] Így a fenti rendelkezésekre vonatkozó indítvány nem teljesíti az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja szerinti követelményt.
- [15] 3.2. Az indítvány a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeit részben teljesíti: a) tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza (Abtv. 27. §); b) az eljárás megindításának indokait, az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét (az indítványozó úgy véli, hogy a bíróság az Alkotmánybíróság gyakorlatát figyelmen kívül hagyva hozta meg döntését); c) az Alkotmánybíróság által vizsgálendő bírósági döntéseket (a Debreceni Törvényszék 1.Pkf.20.899/2022/2. számú, valamint 1.Pkf.21.083/2022/2. számú végzései); d) az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezését [XXVIII. cikk (1) bekezdése]; e) az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése tekintetében indokolást arra nézve, hogy a támadott végzések miért ellentétesek az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével, valamint f) kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a bírói döntések alaptörvény-ellenességét és azokat – az elsőfokú bírósági döntések-re is kiterjedő hatállyal – semmisítse meg.
- [16] Az indítványozó ugyanakkor az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése, valamint XVI. cikk (1)–(2) bekezdései sérelmét csupán állította, alkotmányossági érvekkel nem támasztotta alá. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza: „Indokolás hiányában a kérelem nem felel meg határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében írt követelményének, annak elbírálására nincs lehetőség. Az Alaptörvény egyes rendelkezéseinek pusztja felsorolása ugyanis nem ad kellő alapot az alkotmányossági vizsgálat lefolytatására” [34/2014. (XI. 14.) AB határozat,

Indokolás [212]). A kérelem tehát ebben a tekintetben nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában írt feltételnek.

- [17] 3.3. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. E két feltétel alternatív jellegű, bármelyik fennállása megalapozza a panasz befogadhatóságát.
- [18] Az Abtv. 29. §-ában írt első feltételt illetően az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy részletesen kimunkált és következetesen alkalmazott gyakorlata van a *fair* eljáráshoz való jog alkotmányos tartalma tárgyában.
- [19] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése mindenkinek alapvető jogot biztosít ahhoz, hogy az ellene emelt vádról, vagy valamely perben a jogairól és kötelezettségeiről törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, észszerű határidőn belül döntsön. A tisztességes eljárás (*fair trial*) olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek a figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes [6/1998. (III. 11.) AB határozat, ABH 1998, 91, 95]. A tisztességes eljáráshoz való jog abszolút jog, amellyel szemben nem létezik mérlegelhető más alapvető jog vagy alkotmányos cél, mert már maga is mérlegelés eredménye [14/2004. (V. 7.) AB határozat, ABH 2004, 241, 266]. Az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlatában a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog érvényesülésének megítélését minden esetben tartalmi vizsgálathoz kötötte, vagyis elemezte az alapjog állított sérelmére vezető jogszabályi környezetet és bírói döntést, a szabályozás célját és a konkrét ügy tényállását, majd pedig – mérlegelés eredményeként – mindezekből vont le következtetéseket az adott esetre nézve megállapítható alapjogsérelemre nézve {vö. 3102/2017. (V. 8.) AB határozat, Indokolás [18]; 3005/2023. (I. 13.) AB határozat, Indokolás [25]–[27]}. Ezen általános alkotmányossági követelményeken túl az Alkotmánybíróság a gyermek jogellenes elvitelével, vagy visszatartásával összefüggő eljárások vizsgálata során foglalkozott azzal, hogyan kell érvényesülnie az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének azon eljárásokban, amelyekben kiskorú is érintett: „[a]z Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljárás követelményéből a bíróságoknak az a kötelezettsége fakad, hogy a gyermek érdekeit a lehető legszélesebb körben tárják fel [...]” {3375/2018. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [70]}. Az Alkotmánybíróság szerint az ilyen típusú eljárásokban a gyermekek érdekei feltárásának elmaradása általában sérti a tisztességes eljáráshoz való jogot {3375/2018. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [64]; 3005/2023. (I. 13.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [20] Jelen ügy ezekhez képest nem vet fel olyan új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, amely a panaszok befogadását és érdemi elbírálását indokolná.
- [21] A második, a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre vonatkozó feltételt érintően az Alkotmánybíróság a következőkre mutat rá. Az indítványozó azért állítja a tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmét, mert az ügyben eljáró bíróság az Alkotmánybíróság kapcsolattartáshoz való jogra vonatkozó döntését figyelmen kívül hagyta. Az Alkotmánybíróság határozatainak egésze, nem csak a rendelkező rész az Abtv. 39. § (1) bekezdéséből következően *erga omnes* kötelező erővel bír. Ekként, ha az Alkotmánybíróság egy határozatában formálisan alkotmányos követelmény kimondása nélkül foglal állást valamely jogszabályi rendelkezés Alaptörvénnyel összhangban álló értelmezéséről, vagy éppen ellenkezőleg, azt mondja ki, hogy valamely értelmezés ellentétes az Alaptörvénnyel, arra az eljáró bíróságnak ugyancsak tekintettel kell lennie ítéletének meghozatala során {lásd például: 29/2021. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [29]}. Az Alkotmánybíróság döntései esszenciális tartalmának konkrét ügyben való megállapítása az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében gyökerező bírói hatáskör, valójában része az alkalmazandó anyagi jogi szabályok megválasztásának és értelmezésének.
- [22] Az Alkotmánybíróság gyakorlata következetes abban, hogy az alkalmazandó jog megválasztása, meghatározása az ügyben eljáró bíróság hatáskörébe tartozik {például: 6/2014. (II. 26.) AB határozat, Indokolás [14]; 3193/2014. (VII. 15.) AB végzés, Indokolás [6]; 3257/2020. (VII. 3.) AB határozat, Indokolás [24]; 3409/2022. (X. 21.) AB végzés, Indokolás [16]}, ezért az Alkotmánybíróság általában tartózkodik attól, hogy a rendes bíróságnak az alkalmazandó jogra vonatkozó döntését felülbírálja. „A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy

- az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}.
- [23] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a bíróság érdemben vizsgálta azt a kérdést, hogy a gyermek édesapját megillette-e a folyamatos kapcsolattartás a nyári időszakban, végzéseik indokolásában számot adtak az ügyre irányadó, egyezséget jóváhagyó járásbírói végzés tartalmáról és az abból levont következtetéseiről. A Debreceni Törvényszék 1.Pkf.21.083/2022/2. számú végzésének indokolásában utalt arra, hogy „[a] kapcsolattartás szabályozása körében a gyermek érdekét kell figyelembe venni, és nyilvánvalóan nem szolgálja a gyermek érdekét az, hogy az őt gondozó szülővel a nyári szünet időtárama alatt ne tölthessen hosszabb időt együtt”. 1.Pkf.20.899/2022/2. számú végzésének indokolásában pedig a Debreceni Törvényszék felismerve az ügy alapjogi érintettségét kifejtette: „A törvényszék álláspontja szerint jelen szabályozással nem sérül a kérelmező Alkotmánybíróság által kifejtett neveléshez fűződő joga, mert az időszakos kapcsolattartás szabályozva van, a nyári szünetben a kérelmező kétszer két hét időtartamot a gyermekkel zavartalanul együtt tölthetett”.
- [24] Az indítványozó végső soron sérelme okaként azt jelöli meg, hogy a bíróság vele ellentétes következtetésre jutott az irányadó egyezség, a folyamatban volt peres eljárás során elrendelt ideiglenes intézkedések és a Gyer. 27. § (5) bekezdés a) pontja alapján. Önmagában azonban az, hogy az indítványozó az egyébként megindokolt bírósági döntést megalapozatlannak, tévesnek és magára nézve sérelmesnek tartja, nem tekinthető az eljárás tisztességessége [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] követelményrendszerén belül értékelhető alkotmányossági kérdésnek.
- [25] Az Alkotmánybíróság kiemeli továbbá, hogy a Debreceni Törvényszék 1.Pkf.20.899/2022/2. számú végzésének indokolásában, amelyet a 1.Pkf.21.083/2022/2. számú végzésének indokolásában megismételt, az előtte fekvő ügyet a Kúria nemperes eljárásban hivatkozott Kfv.IV.37.720/2021/5. számú ítéletétől elhatárolta, tekintettel arra, hogy az az ünnepnapra eső kapcsolattartás végrehajtása tárgyában született. Egyébiránt a Kúria ezen ítéletének elvi tartalma a Debreceni Törvényszék döntéseit támasztja alá.
- [26] Az Alkotmánybíróság az indítványban foglaltak alapján nem talált olyan körülményt, amelyet a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességként lehetne értékelni, és amely ezért az indítvány érdemi vizsgálatát indokolná.
- [27] 4. A fentiek szerint az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjába és az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjába foglalt törvényi feltételeknek, illetve a 29. §-ban írt befogadási kritériumoknak, ezért azt az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2023. május 9.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2553/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3276/2023. (VI. 9.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Budapest Környéki Törvényszék 1.Pkf.52.069/2022/3. számú, 1.Pkf.52.309/2022/4. számú, 1.Pkf.52.310/2022/4. számú és 1.Pkf.52.311/2022/4. számú végzései alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője útján (dr. Horváth Béla Ügyvédi Iroda, dr. Horváth Béla ügyvéd) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján négy alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésének, XXIV. cikk (1) bekezdésének, XVI. cikkének, XXVIII. cikk (1) bekezdésének és 28. cikkének a sérelmére hivatkozással.
- [2] Első indítványában Budapest Környéki Törvényszék 1.Pkf.52.069/2022/3. számú, kapcsolattartásra vonatkozó határozat végrehajtása iránt indított nemperes eljárásban hozott másodfokú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és annak a Budakörnyéki Járásbíróság 20.Pk.50.407/2022/7. számú elsőfokú végzésére kiterjedő hatályú megsemmisítését kérte.
- [3] Második indítványában a Budapest Környéki Törvényszék 1.Pkf.52.309/2022/4. számú, kapcsolattartásra vonatkozó határozat végrehajtása iránt indított nemperes eljárásban hozott másodfokú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és annak a Budakörnyéki Járásbíróság 20.Pk.50.442/2022/6. számú elsőfokú végzésére kiterjedő hatályú megsemmisítését kérte.
- [4] Harmadik indítványában a Budapest Környéki Törvényszék 1.Pkf.52.310/2022/4. számú, kapcsolattartásra vonatkozó határozat végrehajtása iránt indított nemperes eljárásban hozott másodfokú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és annak a Budakörnyéki Járásbíróság 20.Pk.50.456/2022/6. számú elsőfokú végzésére kiterjedő hatályú megsemmisítését kérte.
- [5] Negyedik indítványában a Budapest Környéki Törvényszék 1.Pkf.52.311/2022/4. számú, kapcsolattartásra vonatkozó határozat végrehajtása iránt indított nemperes eljárásban hozott másodfokú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és annak a Budakörnyéki Járásbíróság 20.Pk.50.457/2022/6. számú elsőfokú végzésére kiterjedő hatályú megsemmisítését kérte.
- [6] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege a rendelkezésre bocsátott bírósági döntésekben írtak szerint a következőképpen foglalható össze.
- [7] A bíróság megállapította, hogy az indítványozó megszegte a kapcsolattartásra vonatkozó határozatban foglaltakat, amikor különböző nyári időpontokban (az első ügyben 2022. július 15. 16.00 és július 18. 8.00, a második ügyben 2022. augusztus 4. 16.00 és augusztus 5. 8.00 között, a harmadik ügyben 2022. július 29. 16.00 és augusztus 1. 8.00 között, a negyedik ügyben pedig 2022. augusztus 12. 16.00 és augusztus 15. 8.00 között) nem biztosította a gyermeke különélő édesapja részére a folyamatos kapcsolattartást. A bíróság elrendelte az elmaradt kapcsolattartások pótlását.
- [8] Az indítványozó azzal érvelt, hogy azért nem adta oda a gyermeket, mert a kapcsolattartásra vonatkozó határozat szerint a gyermek édesapját a nyári iskolai szünetben a két hetes időszakos kapcsolattartást meghaladóan folyamatos kapcsolattartás nem illette meg (ezt az ítéleti rendelkezést a Kúria felülvizsgálati kérelem alapján később, 2022 decemberében hatályon kívül helyezte jogszabálysértésre hivatkozással). A bíróság ezzel szemben úgy érvelt, hogy a gyermek annak ellenére, hogy 2022 áprilisában szabály szerint beíratták az iskola első osztályába, 2022 nyarán még óvodás volt, iskolai tanulmányait 2022. szeptember 1. napjával kezdte meg. Ezért a jogerős ítélet iskolai nyári szüneti rendelkezése még nem voltak irányadó rá. A bíróság hangsúlyozta azt is, hogy az indítványozót is megilleti „két hét a gyermekkel folyamatosan együtt tölthető időtartam”, ennek pontos időpontjáról a feleknek kell megállapodni.

- [9] 3. Alkotmányjogi panaszában az indítványozó sérelmezi, hogy a bíróság elrendelte az elmaradt kapcsolattartás pótlását. Kifejti egyrészt, hogy a gyermek a beíratásától kezdve „iskolás státuszúnak” minősült, ezért alkalmazandóak voltak rá a kapcsolattartásra vonatkozó határozatnak a nyári iskolai szünetre vonatkozó rendelkezései függetlenül attól, hogy csak 2022 szeptemberében kezdte meg az iskolát. Ennek alapján édesanyaként szerinte jogszerűen tagadta meg a gyermek folyamatos kapcsolattartás céljából történő átadását az érintett nyári időpontokban. Kifogásolja, hogy az iskolába való beíratkozás tényének a bíróságok nem tulajdonítottak megfelelő jelentőséget. Sérelmezi másrészt, hogy a bíróságok nem vizsgálták, hogy az esetlegesen feltorló pótlások a gyermek érdekében állnak-e, illetve nem terhelik-e meg túlságosan az indítványozó életvitelét, kapcsolattartását, családhoz való jogát. A bíróság döntése szélsőséges esetben azt is eredményezheti, hogy az indítványozó nem tölthet el két egybefüggő hetet a gyermekével a nyári időszakban. Ehhez ugyanis a gyermek édesapjával meg kellene egyeznie, de egy ilyen megállapodás a köztük fennálló rendkívül terhelt kapcsolatra tekintettel (eddig már több, mint száz különböző eljárás indult a felek között) lehetetlen. Mindezek alapján az indítványozó megítélése szerint a bíróság döntése sérti a megjelölt Alaptörvényben biztosított jogokat és *contra legem* is.
- [10] 4. Az Alkotmánybíróság az indítványokat az indítványozó személyének, az indítványok tárgyának és a kérelmek tartalmának azonosságára tekintettel az Abtv. 58. § (2) bekezdése alapján egyesítette.
- [11] 5. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenképp azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [12] 5.1. A támadott másodfokú végzést az indítványozó jogi képviselője az első ügyben 2022. november 21-én vette át, az alkotmányjogi panaszt pedig 2023. január 13-án, tehát az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőben terjesztette elő. A többi ügyben 2022. december 14-én vette át a döntést az indítványozó jogi képviselője, és a panaszt 2023. február 10-én, szintén határidőben nyújtotta be.
- [13] A támadott bírósági végzések alkotmányjogi panasszal támadhatók, a rendelkezésre álló rendes jogorvoslati lehetőségeket kimerítették, az indítványozó alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, érintettsége – mivel a támadott végzésekkel lezárt eljárásokban kérelmezett volt – fennáll. A jogi képviselő meghatalmazását csatolták.
- [14] Az alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi feltétele [Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pont], hogy az indítványozó Alaptörvényben biztosított joga sérelmére hivatkozzon. A szülői felügyelet gyakorlójaként az indítványozó jogosult a gyermeke alapvető joga [Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdés] sérelmére is hivatkozni. Az Alaptörvény 28. cikke ugyanakkor nem tartalmaz Alaptörvényben biztosított jogot, ezért ennek megsértésére nem lehet alkotmányjogi panaszt alapítani {a legutóbbi gyakorlatból lásd például: 3421/2022. (X. 21.) AB végzés, Indokolás [12]}.
- [15] Az indítványok a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeit részben teljesítik: a) tartalmazzák azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza (Abtv. 27. §); b) az eljárás megindításának indokait, az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét (az indítványozó úgy véli, hogy az elmaradt kapcsolattartás pótlását alaptörvény-sértő módon rendelte el a bíróság); c) az Alkotmánybíróság által vizsgálendő bírósági döntéseket; d) az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [VI. cikk (1) bekezdés, XXIV. cikk (1) bekezdés, XVI. cikk, XXVIII. cikk (1) bekezdés]; e) a VI. cikk (1) bekezdése, a XVI. cikk (1) bekezdése és a XXVIII. cikk (1) bekezdése tekintetében indokolást arra nézve, hogy a támadott végzések miért ellentétesek az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel, valamint f) kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a bírói döntések alaptörvény-ellenességét és azokat – az elsőfokú bírósági döntésekre is kiterjedő hatállyal – semmisítse meg.
- [16] Az indítványozó ugyanakkor az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése és XVI. cikk (2)–(4) bekezdései sérelmét csupán állította, ám ezt érvekkel nem támasztotta alá. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza: „Indokolás hiányában a kérelem nem felel meg határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében írt követelményének, annak elbírálására nincs lehetőség. Az Alaptörvény egyes rendelkezéseinek pusztá felsorolása ugyanis nem ad kellő alapot az alkotmányossági vizsgálat lefolytatására” {34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]}. A kérelem tehát ebben a tekintetben nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában írt feltételnek. Az Alkotmánybíróság rámutat mindemellett, hogy az Alaptörvény XXIV. cikke nem a bírósági, hanem a közigazgatási hatósági eljárás vonatkozásában fogalmazza meg a tisztességes eljárás követelményét

{3081/2016. (IV. 18.) AB végzés, Indokolás [8]; 3010/2015. (I. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}, jelen ügyben viszont közigazgatási hatósági eljárás nem volt folyamatban.

- [17] 5.2. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. E két feltétel alternatív jellegű, bármelyik fennállása megalapozza a panasz befogadhatóságát.
- [18] Az Abtv. 29. §-ában írt első feltételt illetően az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy részletesen kimunkált és következetesen alkalmazott gyakorlata van a szóban forgó alaptörvényi rendelkezéseket – az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdését, XVI. cikk (1) bekezdését és XXVIII. cikk (1) bekezdését – érintően, illetve az Alkotmánybíróság a szülő és a gyermek kapcsolattartáshoz való jogának tartalmát is kidolgozta már [lásd: 3067/2021. (II. 24.) AB határozat]. Kiemeli az Alkotmánybíróság, hogy kapcsolattartási ügyekben „elsődlegesen abból szükséges kiindulni, hogy a különélő szülővel való zavartalan (személyes) kapcsolat nemcsak a különélő szülő érdeke és igénye, az kifejezetten a gyermek érdekét és alapjogainak a védelmét is szolgálja” {3067/2022. (II. 25.) AB határozat, Indokolás [29]}. „A különélő szülőhöz hasonlóan természetesen az együtt élő szülőnek is alapvető igénye, hogy a végrehajtható bírósági ítéletben meghatározott alkalmak teljességében együtt lehessen a gyermekkel. Mindez a gyermek érdekében is áll. Ennek nem mond ellent, hogy az elmaradt kapcsolattartás pótlása csak a gyermek és az együtt élő szülő közös ideje rovására rendelhető el, mert a pótlás értelemszerűen és szükségszerűen csak ilyen módon és az együtt élő szülő együttműködésével valósulhat meg” {3067/2022. (II. 25.) AB határozat, Indokolás [33]}. Jelen ügy ehhez képest nem vet fel olyan új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, amely a panaszok befogadását és érdemi elbírálását indokolná.
- [19] A második, a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre vonatkozó feltételt érintően az Alkotmánybíróság a következőkre mutat rá. Az Alkotmánybíróság a bírói döntések felülvizsgálata során nem hagyományos jogorvoslati fórumként jár el, hanem az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja. Ezért az alkotmánybírósági eljárás tárgya sohasem maga az állított törvény-sértés, hanem annak alapjogi vetülete, illetve ezek bíróság általi érvényesítése. „A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]} „A bíró bármely ténybeli vagy jogi tévedése nem teszi automatikusan tisztességtelenné az egész eljárást, mivel az ilyen tévedések teljesen soha nem küszöbölhető ki, azokat az igazságszolgáltatás ma ismert rendszere magában hordozza.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [15]}
- [20] Az Alkotmánybíróság elé tárt mind a négy ügyben megállapítható, hogy a bíróságok érdemben vizsgálták azt a kérdést, hogy a gyermek édesapját megillette-e a folyamatos kapcsolattartás a nyári időszakban, és megindokolták a nyári iskolai szünet fogalmának értelmezésével kapcsolatos következtetésüket. Az indítványozó által előadott érvek elsősorban annak alátámasztására irányulnak, hogy a bíróság ezzel kapcsolatban téves eredményre jutott, és az indítványozó nem lett volna köteles odaadni a gyermeket az édesapának. Önmagában azonban az, hogy az indítványozó az egyébként megindokolt bírósági döntést megalapozatlannak, tévesnek és magára nézve sérelmesnek tartja, nem tekinthető az eljárás tisztességessége [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] követelményrendszerén belül értékelhető alkotmányossági kérdésnek.
- [21] Az is megállapítható, hogy az alapul fekvő nemperes eljárásokban nem merült fel, hogy az elmaradt kapcsolattartás pótlása bármilyen ok – például a pótlások torlódása – miatt ténylegesen nem állna a gyermek érdekében {3067/2022. (II. 25.) AB határozat, Indokolás [34]}, a becsatolt iratok szerint erre az indítványozó sem hivatkozott. Az alkotmányjogi panaszok is csak arra utalnak, hogy az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésének és XVI. cikk (1) bekezdésének a sérelmét a „várhatóan még több, hasonló tárgyú határozat meghozatala” – és az azok által elrendelt nagyszámú pótlás – okozza majd a jövőben. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza: az alkotmányjogi panasz jogorvoslati jellegére tekintettel az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panasz esetében magának a bírói döntésnek kell sértenie az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát, hipotetikus alapjogi sérelemre e körben nem lehet hivatkozni {3076/2020. (III. 18.) AB határozat, Indokolás [44]; 3150/2016. (VII. 22.) AB végzés, Indokolás [20]}. Ebből következően a jövőben esetlegesen meghozandó, más bírói döntések tartalmára vonatkozó indítványozói feltevés (különös tekintettel arra, hogy az indítványban foglaltak szerint a bíróság

eddig nyolc pótlási kérelmet elutasított, és csak négy esetben rendelt el pótlást) nem alkalmas arra, hogy ebben az ügyben a bírói döntés alaptörvény-ellenességét megalapozza.

[22] Összefoglalva: az Alkotmánybíróság az indítványokban foglaltak alapján nem talált olyan körülményt, amelyet az Alaptörvény felhívott rendelkezéseivel összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességként lehetne értékelni, és amely ezért az indítványok érdemi vizsgálatát indokolná.

[23] 6. A fentiek szerint az alkotmányjogi panaszok nem felelnek meg az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjába és az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjába foglalt törvényi feltételeknek, illetve a 29. §-ban írt befogadási kritériumoknak, ezért azokat az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2023. május 9.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/149/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3277/2023. (VI. 9.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Veszprémi Törvényszék 2.K.701.203/2021/8/II. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A személyesen eljáró indítványozó az Alkotmánybírósról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordultak az Alkotmánybírósághoz, melyben a Veszprémi Törvényszék 2.K.701.203/2021/8/II. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését indítványozta.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló eljárás jelen alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából releváns elemei az alábbiak szerint összegezhetőek.
- [3] Az indítványozó vevőként adásvételi szerződést kötött egy Lovasberényben található zártkerti ingatlanra vonatkozóan. Az anonimizált adásvételi szerződést Lovasberény Község Jegyzője közzétette a kormányzati portálon. Az adásvételi szerződés vonatkozásában a kifüggesztés időtartama alatt alperesi érdekelt elfogadó jognyilatkozatot terjesztett elő.
- [4] A mezőgazdasági igazgatási szervként eljáró Fejér Megyei Kormányhivatal (a továbbiakban: Kormányhivatal) az előzetes vizsgálat során megtagadási okot észlelt, arra a következtetésre jutott, hogy a jegyző az elővásárlásra jogosultak nyilatkozattételére az előírt 60 napnál kevesebb időt hagyott. Erre tekintettel az 590.987/2021. ügyiratszámú határozatával az adásvételi szerződés jóváhagyását mind az indítványozó, mind pedig az alperesi érdekelt vonatkozásában megtagadta. Döntését a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvény (a továbbiakban: Fftv.) 23. § (2) bekezdés, 21. § (2)–(3) bekezdése, valamint az adásvételi és a haszonbérleti szerződés hirdetményi úton történő közlésére vonatkozó eljárási szabályokról szóló 474/2013. (XII. 12.) Kormányrendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) 5. § (1) bekezdés *b*) pont rendelkezéseire alapította. A mezőgazdasági igazgatási szerv a fentiekben túlmenően az alperesi érdekelt jognyilatkozata tartalmi értékelését is elvégezte határozatában.
- [5] Az indítványozó közigazgatási pert indított a megtagadó határozattal szemben. Arra hivatkozott, hogy a Kormányhivatal tévesen értelmezte a Fftv. 23. § (2) bekezdését, mert a jegyző által megküldött okiratok vizsgálata is csak a Fftv. 23. § (1) bekezdésében foglaltakra terjedhet ki, így az adásvételi szerződés jóváhagyása csak akkor tagadható meg, ha az észlelt hiba a Földforgalmi tv. 23. § (1) bekezdés *a)–dd*) pontig felsorolt esetei valamelyikének megfelel. Szerinte a jegyző hibája nem vezethet oda, hogy az alperes az adásvételi szerződés jóváhagyásának megtagadásáról hozzon döntést, hiszen az indítványozó eljárása minden elemében szabályszerű volt. Azzal is érvelt, hogy a Kormányhivatal döntésének tartalma egyoldalú előnyt jelent az elővásárlási jogosult részére abban az esetben, ha újabb eljárásban is elfogadó nyilatkozatot tesz, mert a megtagadó határozat indokolásában rögzített hiányosságokat így pótolni tudja. A Kormányhivatal ezzel szemben arra hivatkozott, hogy a mezőgazdasági igazgatási szervnek kötelessége megtagadni az adásvételi szerződés jóváhagyását, ha a rendelkezésére álló iratokból megállapítja az elővásárlási jog gyakorlására vonatkozó eljárási szabályok megsértését, továbbá ugyancsak kötelezettsége a jognyilatkozatok tartalmi vizsgálata.
- [6] A Veszprémi Törvényszék a keresetet 2.K.701.203/2021/8/II. számú ítéletével elutasította. Álláspontja szerint a Kormányhivatal nem mellőzhette az Fftv. 23. § (2) bekezdés szerinti eljárást, mert a kifüggesztés perbeli hibája olyan súlyos eljárási hiba, amelyet a Kormányhivatal nem hagyhatott figyelmen kívül. Kiemelte, hogy az Fftv. 23. § (2) bekezdésének szövege is úgy fogalmazott a megtagadással kapcsolatban, hogy arra „az (1) bekezdésben foglaltakon túl” is sor kerülhet. Hangsúlyozta, hogy a kifüggesztés szabályosságának garanciális jelentősége van a földforgalmi ügyekben, hiszen a hirdetményi közléshez fűződnek a joghatások, ugyanis

az Fftv. 21. § (3) bekezdése szerinti időintervallumon belül tehet joghatályosan nyilatkozatot az elővásárlásra jogosult. A perbeli esetben az elővásárlásra jogosultak ezen joga a jegyző hibájából sérült. Azt is kifejtette, hogy az indítványozó érvelése ellenére a döntés nem jelent egyoldalú előnyt az elővásárlási jogosult részére, hiszen a vizsgálatot az indítványozói okiratok vonatkozásában is maradéktalanul elvégezte és a megállapításait szintén rögzítette döntésében. Kifejtette azt is, hogy az indítványozó által hivatkozott kúriai határozatok miért nem irányadóak erre az ügyre vonatkozóan.

- [7] 1.2. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszában a Veszprémi Törvényszék 2.K.701.203/2021/8/II. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését indítványozta. Arra hivatkozott, hogy a támadott ítélet sérti az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében rögzített tulajdonhoz való jogot, a XXIV. cikk (1) bekezdésben rögzített tisztességes hatósági eljáráshoz való jogot, a XXVIII. cikk (1) bekezdésében rögzített tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot, a XXVIII. cikk (2) bekezdése szerinti ártatlanság vélelmét, továbbá a XXVIII. cikk (7) bekezdés szerinti jogorvoslathoz való jogot.
- [8] Az indítványozó szerint sérült a hatékony jogvédelem elve, mert nem ismerte fel a bíróság a közigazgatási hatóság téves jogszabályértelmezését az adásvételi szerződés jóváhagyásának megtagadására vonatkozóan. Az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) és a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) rendelkezéseit elemezve igyekezett rávilágítani egyes eljárási alapelvek jelentőségére, valamint levezetni azt, hogy a jegyző nem ügyfél, a jelen ügyben kifejtett tevékenysége nem hatósági ügy. Álláspontja értelmében az eljáró bíróság köteles lett volna érzéklni azt, hogy az alperesi hatóság adásvételi szerződés jóváhagyását megtagadó döntését a jegyző előkészítő feladatának jogszerűtlenségére alapozta. Kifejtette, hogy nem lehet igazságos az a döntés, amely olyan dolog miatt teszi felelőssé az ügyfelet, amelyről nem volt tudomása (jelen esetben a kifüggesztés szabályainak megsértéséről). Ezt az állított sérelmet a tisztességes hatósági eljáráshoz való joggal is összefüggésbe hozta (többször együttesen tisztességes eljárás elvére hivatkozva), ahogyan azt is kifejtette, hogy a tisztességes eljáráshoz kapcsolódóan a bíróság legfőbb kötelezettsége, hogy az eljárása összhangban legyen a perrendtartás alapelveivel. Szerinte a bíróság téves jogszabályértelmezése az Alaptörvény XXVIII. cikkének (1) és (7) bekezdését sérti. Utóbbi vélt sérelmével kapcsolatban külön is kiemelte, hogy ebbe a körbe vonható, ha nem biztosítják vagy jogellenesen biztosítják az ügyféli minőséget az olyan személyeknek, amelyeknek közvetlen érintettsége nem megállapítható.
- [9] Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdés szerinti tulajdonhoz való jog kapcsán előadta, hogy a bíróság a sérelmezett döntéssel megtagadta a földforgalmi törvény előírásainak mindenben megfelelő adásvételi szerződés hatósági jóváhagyását, mellyel meghíúsította a zártkerti ingatlan tulajdonjogának indítványozó által történő megszerzését, mellyel a bíróság szerinte a tulajdonhoz való alapjogát súlyosan megsértette. Hivatkozott arra, hogy az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a tulajdonszerzési jog korlátozására csak a törvényben meghatározott esetekben kerülhet sor.
- [10] Az indítványozó szerint a törvénynek mindenben megfelelő adásvételi szerződés alapján fennálló földtulajdon szerzésének meghíúsítása a jóváhagyás törvényellenes megtagadásával nemcsak a tulajdonhoz való jogát sérti, hanem a jogbiztonság és a társadalmi igazságosság elvét is. Arra hivatkozott, hogy a jogorvoslathoz való jognak a támadott határozatban történő módon való kiüresítése az egyéb garanciális jellegű eljárási jogait vonta el, tartalmilag pedig nem reparálható jogsérelmet okozott.
- [11] Sérelmezve az általa hivatkozott kúriai határozatok figyelmen kívül hagyását, azt is kifejtette, hogy a közigazgatási bíróság határozatai nem hagyhatják figyelmen kívül a közzétett precedensképes kúriai határozatokat, mert ezek a határozatok biztosítják a bíróságok jogalkalmazásának egységességét.
- [12] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) és (2) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [13] 2.1. Az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett bírói döntést követő 60 napon belül nyújtották be [Abtv. 30. § (1) bekezdés]. Az indítvány tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozó jogosultságát megalapozza [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alkotmánybíróság által az indítványozó szerint vizsgálendő bírói döntést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont]. Az indítvány tartalmazza

- az Alaptörvény megsértett rendelkezését [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *d*) pont], továbbá a XXIV. cikk (1) bekezdése, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában tartalmaz alkotmányjogilag értékelhető indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *e*) pont]. Az Alkotmánybíróság azt is megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (2) bekezdése sérelmére vonatkozóan indokolást egyáltalán nem tartalmaz, míg a XIII. cikk (1) bekezdése és a XXVIII. cikk (7) bekezdése kapcsán mindösszesen ezen alaptörvényben biztosított jogok ismérveinek ismertetésére és sérelmük állítására szorítkozott, de ezeket nem kötötte össze okszerűen a támadott ítélettel. Fentiek alapján ezek az indítványi elemek nem felelnek meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *e*) pontja szerinti követelménynek.
- [14] Az indítvány tartalmaz kifejezett kérelmet a bírói döntés megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *f*) pont].
- [15] Az indítvány megfelel annak a tartalmi feltételnek, mely szerint – az indítványozó állítása alapján – az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be [Abtv. 27. § (1) bekezdés *a*) pont]. Az indítványozó jogosultnak tekinthető [Abtv. 51. § (1) bekezdés]. Az indítványozó érintettnek tekinthető [Abtv. 27. §]. Az indítvány továbbá megfelel annak a tartalmi feltételnek, mely szerint az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeiket már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva [Abtv. 27. § (1) bekezdés *b*) pont].
- [16] 2.2. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség kételye, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetése esetén fogadható be. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [17] Az alkotmányjogi panasz, figyelemmel az Alkotmánybíróság Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésével, továbbá a XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggő, jelen alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából releváns gyakorlatára, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem fogalmaz meg, az indítványozó maga is csak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre hivatkozott. Az Alkotmánybíróságnak ezért azt kellett értékelnie, hogy az indítvány felveti-e a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét.
- [18] Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően az Alkotmánybíróság hatáskörébe kizárólag a bírói döntéseknek az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamilyeni jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]}.
- [19] Az alkotmányjogi panaszban az indítványozó részletesen megindokolta, hogy álláspontja szerint a Kormányhivatal és a Törvényszék az Ákr., a Kp. és a Fftv. mely rendelkezésit sértette meg. Lényegében arra hivatkozott, hogy a jegyző hibája miatt nem tagadhatta volna meg a Kormányhivatal a szerződés jóváhagyását, nem terhelheti az indítványozót a jegyző hibája miatti felelősség. Kifejtette, hogy ő hogyan értelmezi a megtagadási okokat, ahogyan azt is, hogy szerinte mi következik az eljárási alapelvekből és az Ákr. ügyfélfogalmából. Azonban ezekkel a kérdésekkel kapcsolatos álláspontját a Törvényszék részletesen megindokolta, kifejtve azt is, hogy a jegyző hibája miért bír jelentőséggel az ügy megítélése kapcsán. Az indítványozó ezzel szemben a bírósági eljárásban és az indítványában is kúriai határozatokra hivatkozott, amelyek vonatkozásában a Törvényszék szintén kifejtette az álláspontját, az Alkotmánybíróság pedig azt is megjegyzi, hogy a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben való eltérés nem alkotmányjogi panasz alapjául szolgálhat, hanem a Kp. 115. § (1) bekezdése szerint felülvizsgálati eljárás kezdeményezésére adhat okot.
- [20] Ebben a körben tehát hivatkozott ugyan az indítványozó a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog és a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmére, de valójában nem adott elő olyan érvet, ami alkotmányjogi értelemben összefügg ezekkel a jogokkal. Vitatta a bíróság jogértelmezését, eltérően értelmezte a vizsgálat tárgyává tett ügyet, kétségbe vonta azt, hogy a jegyző hibája miatt felelősséget kinek kell viselnie. Ezek azonban nem mutatnak túl a bíróság álláspontjának szakjogi alapon álló vitatásán, nem vetik fel az ítélettel kapcsolatosan az alaptörvény-ellenesség kételyét. Annak megítélése ugyanis, hogy a szerződés jóváhagyásának

megtagadása jogszerű volt-e, olyan szakjogi-törvényértelmezési, illetőleg tényállás-megállapítási és bizonyítási kérdés, mely az Alkotmánybíróság hatáskörén kívül esik, függetlenül attól, hogy az indítványozó által felhívott érvek egyébként helyesek vagy helytelenek-e.

- [21] Mindezek fényében az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy az indítványozó általánosságban hivatkozott ugyan egyes eljárási szabályok megsértésére, de ezek az indítvány érdemi elbírálását még nem teszik lehetővé. Önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróság anyagi jogi jogértelmezésen alapuló döntésével, valamint annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszban a bíróság indítványozóétól eltérő jogértelmezését vitatta, ami a fentiek szerint szakjogi-törvényességi, és nem pedig alkotmányossági kérdésnek tekinthető, ekként az Alkotmánybíróság hatáskörén kétséget kizáróan kívül esik, függetlenül az indítványozó érveinek helytállóságától vagy azok esetleges helytelenségétől.
- [22] Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján arra a következtetésre jutott, hogy az indítványozó panasa a sérelmezett döntéssel kapcsolatban nem állított bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességi kételyt, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem vetett fel, ennek megfelelően az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételnek.
- [23] 3. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az indítványt – az Abtv. 56. § (3) bekezdésére figyelemmel – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2023. május 9.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2095/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3278/2023. (VI. 9.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 56.Pkf.632.131/2022/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó a Fővárosi Törvényszék 56.Pkf.632.131/2022/3. számú végzése ellen terjesztette elő az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt 2022. szeptember 4-én, a Pesti Központi Kerületi Bíróság útján az Alkotmánybírósághoz. Az alkotmányjogi panaszt az indítványozó az Alkotmánybíróság főtítkára felhívására 2022. november 22-én kiegészítette. A panaszbeadvány a támadott bírói döntést az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, III. cikk (1) bekezdésével, IV. cikk (4) bekezdésével és XXVIII. cikk (1) bekezdésével tartotta ellentétesnek.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panaszról és a mellékletként csatolt dokumentumokból megállapítható, hogy az alapügy (embertelen fogvatartási körülmények miatti kártalanítás iránt indított per) tárgyát az képezte, hogy az indítványozó korábbi BV intézetbeli tartózkodásának elhelyezési körülményei miatt kártalanításért keresetet nyújtott be a bírósághoz, azt azonban elkésettség miatt visszautasították. Az indítványozó az ügy előzményeként előadta, hogy 2016. május 27-étől 2018. október 24. napjáig a fővárosban, majd ezt követően 2018. november 26-ig Vácon tartózkodott BV intézetben fogvatartottként. A fogvatartása során írásbeli panasszal élt az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt, majd a szabadulását követően határidőn belül kártalanítási kérelmet nyújtott be a Váci Fegyház és Börtön felé a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv. tv.) alapján. A BV intézetek elismerték, hogy a fogvatartási körülmények jogszabálysértők voltak, a Budapest Környéki Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja azonban érdemi vizsgálat nélkül elutasította a kérelmet, mert sem az indítványozó panasz, sem az azt elbíráló intézetparancsnoki határozat nem volt fellelhető az iratok között, márpedig a Bv. tv. korábban hatályos 10/A. § (6) bekezdése szerint ilyen panasz előterjesztése a kártalanítás iránti igény benyújtásának feltétele volt. A Budapest Környéki Törvényszék mint másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság döntését helybenhagyta. Az indítványozó ezt követően a másodfokú végzés ellen alkotmányjogi panaszt nyújtott be, azt azonban az Alkotmánybíróság a 3471/2021. (XI. 12.) AB végzéssel visszautasította, mert az nem felelt meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjának és a 29. §-nak (Indokolás [18], [25] és [26]).
- [3] Az indítványozó az Alkotmánybíróság végzésének átvételét követően haladéktalanul polgári peres eljárást indított a Magyar Állam ellen a Pesti Központi Kerületi Bíróságon a Bv. tv. – korábban hatályos – 10/A. §-a és a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:564. és 6:519. §-ai alapján. A Ptk. 6:519. §-a szerint: „Aki másnak jogellenesen kárt okoz, köteles azt megtéríteni. Mentésül a felelősség alól a károkozó, ha bizonyítja, hogy magatartása nem volt felróható.” A 6:564. § szerint pedig: „Ha jogszabály a jogszerűen okozott kárért kártalanítási kötelezettséget ír elő, a kártalanítás módjára és mértékére a kártérítésre vonatkozó szabályokat kell megfelelően alkalmazni.”
- [4] 2.1. A Pesti Központi Kerületi Bíróság a 2022. március 24-én kelt, 16.P.85.656/2022/2. számú végzésével az indítványozó keresetlevelét visszautasította. Az indokolásban rámutatott, hogy a Bv. tv. – korábban hatályos – 10/A. § (4) bekezdés első két mondata alapján: „A kártalanítás iránti igény attól a naptól számíthat hat hónapon belül érvényesíthető, amelyen az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények megszűntek.

E határidő elmulasztása jogvesztő.” A polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 176. § (1) bekezdés *i*) pontja szerint: „A bíróság – hiánypótlási felhívás kiadását mellőzve – a keresetlevelet visszautasítja, ha a felperes a perindításra jogszabályban megállapított határidőt elmulasztja”. Figyelemmel arra, hogy a Bv. tv. korábban hatályos szövege egyértelműen rögzítette, hogy a határidő elmulasztása jogvesztéssel jár, az indítványozó pedig – aki 2018. november 26-án szabadult a BV intézetből – e határidőt elmulasztotta, a bíróság a keresetét visszautasította.

- [5] 2.2. Az elsőfokú végzés ellen az indítványozó fellebbezett, a fellebbezést azonban a Fővárosi Törvényszék 2022. június 14-én kelt, 56.Pkf.632.131/2022/3. számú végzése nem találta alaposnak, és az elsőfokú bíróság végzését helybenhagyta. A fellebbezésben az indítványozó – egyebek mellett – hivatkozott arra is, hogy a Bv. tv. korábban hatályos 10/A. § (4) bekezdése szerinti határidő ugyan jogvesztő, de a követelés bírói úton történő érvényesítésére vonatkozó öt éves határidő (amelyre álláspontja szerint a Ptk. általános rendelkezése az irányadó) még nem telt el. A Fővárosi Törvényszék a végzés indokolásában visszautalt az elsőfokú végzés helyes indokaira; hozzáfűzve, hogy az indítványozó kereseti követelése jogalapjaként egyértelműen a Bv. tv. korábban hatályos 10/A. § (1) bekezdését, vagyis az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülményeket jelölte meg, ezért az elsőfokú bíróság helyesen jutott arra a következtetésre, hogy a kereset a Bv. tv. korábban hatályos 10/A. § (4) bekezdése szerinti hat hónapos jogvesztő határidőn túl érkezett. Annak, hogy korábban az indítványozó a hat hónapos határidőn belül érvényesítette az igényét – amelyet a Budapest Környéki Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja elutasított –, jelen per szempontjából nem volt jelentősége, mert a jelen ügyben azt kellett a bíróságnak vizsgálnia, hogy ez a keresetlevél (nem pedig a korábbi panasz) a jogvesztő határidőn belül vagy azon túl érkezett-e meg. A hat hónapos jogvesztő határidő 2018. november 27-én megkezdődött, így az indítványozó által 2022. március 2-án postára adott keresetlevél a jogvesztő határidőn túl érkezett. Az elsőfokú bíróság ezért helyesen utasította azt vissza a Pp. 176. § (1) bekezdés *i*) pontja alapján.
- [6] 3. Az indítványozó a Fővárosi Törvényszék végzése ellen alkotmányjogi panaszt nyújtott be, kérve annak megsemmisítését. Az Alaptörvény megsértett rendelkezéseiként a B) cikk (1) bekezdését, a III. cikk (1) bekezdését, a IV. cikk (4) bekezdését és a XXVIII. cikk (1) bekezdését jelölte meg. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszban ismertette a tényállást és a pertörténetet, kitérve arra is, hogy az alkotmányjogi panaszt határidőben terjesztette elő, a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, és az Abtv. 27. § (2) bekezdés *a*) pontja alapján érintett, mivel a bírósági eljárásban felperes volt.
- [7] 3.1. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog összetevőjét képező indokolt bírói döntéshez való jogot az indítványozó szerint azért sérti a támadott végzés, mert abban a bíróság nem reagált a Bv. tv. 10/A. § (1) bekezdése mellett a keresetlevélben megjelölt Ptk.-beli hivatkozásokra, vagyis a 6:564. és a 6:519. §-okra. Az indítványozó szerint amennyiben a bíróságnak kételye merült volna fel az általa megjelölt jogalap vonatkozásában, akkor őt – mint jogi képviselő nélkül eljáró felet – hiánypótlásra kellett volna felhívnia. Megismételte az indítványozó a fellebbezésében is előadott azon érvet, hogy a Ptk. szerinti igényérvényesítésre nyitva álló öt éves határidő a szabadulása óta még nem telt el a keresetindításkor, így azt nem lehetett volna visszautasítani.
- [8] 3.2. Az előző pontban kifogásolt hiányosság az indítványozó álláspontja szerint az Alaptörvény IV. cikk (4) bekezdésének a sérelméhez is vezetett, amely szerint: „Akinek szabadságát alaptalanul vagy törvénytől korlátozták, kárának megtérítésére jogosult.” A Magyar Állam ugyanis elismerte a törvénytől szabadságkorlátozást, kártérítést azonban mégsem fizetett.
- [9] 3.3. Az alkotmányjogi panasz utalt az Alaptörvény III. cikk (1) bekezdésének, vagyis a kínzás, embertelen, megalázó bánásmód vagy büntetés tilalmának a sérelmére is, annak kapcsán, hogy az Alkotmánybíróság a 3471/2021. (XI. 12.) AB végzéssel visszautasította a korábbi alkotmányjogi panaszát. E korábbi ügyben – az alkotmányjogi panaszt megelőzően – a Budapest Környéki Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja azért utasította el érdemi vizsgálat nélkül az indítványozó kérelmét, mert nem volt bizonyítható, hogy az indítványozó élt a Bv. tv. korábban hatályos 10/A. § (6) bekezdése szerinti, előfeltételt jelentő panasszal, illetve hogy azt elbírálták volna. Ennek kapcsán adta elő az indítványozó, hogy az, hogy a panaszát határidőben nem bírálták el, valamint hogy

annak az átadását is hiába próbálta bizonyítani, a BV intézet viszonyrendszerében teljesen természetesnek és általánosnak számító szabálytalanság volt.

- [10] 3.4. Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében rögzített jogállamiság elve és az abból fakadó jogbiztonság alkotmányos követelménye sérelmét az indítványozó abban látta, hogy a támadott jogerős végzés indokolása alapján „ugyanazon jog [a kártalanítási igény] érvényesítésére a jogkereső fél egyidejűleg több bírósági eljárást szükséges, hogy megindítson [...]”. Az alkotmányjogi panasz szerint „[a]z egyértelműség és a kiszámíthatóság követelményének nem felel meg, a végzés által deklaráltnak, »ha az egyik bírói fórum elutasít, a másik talán helyt ad« elv.” Az indítványozó ismételten rögzítette, hogy a Bv. tv. korábban hatályos szabályai szerinti panaszt határidőben nyújtotta be, és „a Ptk. kártalanítási igény érvényesítésére nyitva álló öt éves határidőn belül került benyújtásra a kereseti kérelem” is, mégsem kapott semmilyen kártalanítást annak ellenére, hogy a Magyar Állam az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülményeket elismerte.
- [11] 4. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése előírja, hogy az alkotmányjogi panasz érdemi elbírálása előtt dönteni kell annak befogadásáról. Az alkotmányjogi panasz befogadásáról az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján – figyelemmel az Abtv. 47. § (1) bekezdésére, 50. § (1) bekezdésére, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 5. § (1) és (2) bekezdéseire – tanácsban eljárva dönt. A panaszt akkor lehet befogadni, ha az megfelel a törvényben előírt formai és tartalmi követelményeknek, különösen az Abtv. 26–27. és 29–31. §-aiban foglalt feltételeknek. Ezekon kívül az Abtv. 52. § (1) bekezdése értelmében az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A kérelem akkor határozott, ha megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban foglalt kritériumoknak.
- [12] Jelen esetben a panasz nem felel meg ezeknek a követelményeknek, az alábbiak miatt.
- [13] 5. Az indítványozó – Fővárosi Törvényszék 56.Pkf.632.131/2022/3. számú végzése átvételének időpontjához képest – az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőben nyújtotta be az alkotmányjogi panaszt. Az indítványozó jogi képviselő nélkül jár el; alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, érintettsége – az Abtv. 27. § (2) bekezdés a) pontjára is figyelemmel – fennáll. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszban az Alaptörvényben biztosított jogainak sérelmére hivatkozott – megjelölve az Alaptörvény III. cikk (1) bekezdését, IV. cikk (4) bekezdését és XXVIII. cikk (1) bekezdését –, továbbá a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőséget kimerítette.
- [14] Az indítványozó az alkotmányjogi panaszban hivatkozott az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése sérelmére is.
- [15] A B) cikk (1) bekezdése értelmében „Magyarország független, demokratikus jogállam.” Az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerint: „Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés a) az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti vagy hatáskörét az Alaptörvénybe ütközően korlátozza, és b) az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.” A hivatkozott alaptörvényi rendelkezésben a jogállamiság elve fogalmazódik meg, amely nem minősül Alaptörvényben elismert olyan jognak, amelyre önállóan alapítható alkotmányjogi panasz. Az Alkotmánybíróság jelenlegi gyakorlatában csupán a jogállamiság részeként értelmezett visszamenőleges hatály tilalma avagy a jogszabályok hatálybalépésével kapcsolatos kellő felkészülési idő hiánya szolgálhat alkotmányjogi panasz alapjául {lásd: 3121/2015. (VII. 9.) AB határozat, Indokolás [89]; 3051/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [14]; 3167/2016. (VII. 22.) AB végzés, Indokolás [13]; 35/2017. (XII. 20.) AB határozat, Indokolás [14]; 3059/2018. (II. 20.) AB végzés, Indokolás [7]; 3039/2019. (II. 20.) AB végzés, Indokolás [10]; 3149/2022. (IV. 1.) AB végzés, Indokolás [18]}. Mivel a jelen esetben az alkotmányjogi panasz ilyen irányú indokolást nem tartalmaz, ezért a B) cikk (1) bekezdésének sérelme a jelen alkotmánybírósági eljárásban nem volt érdemben vizsgálható.
- [16] 6. Megállapítható volt, hogy az indítvány a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeinek csak részben tesz eleget: a) tartalmazza a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza (Abtv. 27. §); b) az eljárás megindításának indokait, az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét [a XXVIII. cikk (1) bekezdése és a IV. cikk (4) bekezdése kapcsán – az indítvány lényegi tartalma szerint – azt,

hogy a bíróságok nem reagáltak az indítványozó keresetében megjelölt Ptk.-beli hivatkozásokra, amelyek alapján – az indítványozó értelmezése szerint – a keresete még nem volt elkésett, így emiatt azt nem lehetett volna visszautasítani]; c) az Alkotmánybíróság által vizsgálendő bírói döntést (a Fővárosi Törvényszék 56.Pkf.632.131/2022/3. számú végzése); d) az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [XXVIII. cikk (1) bekezdés, IV. cikk (4) bekezdés, III. cikk (1) bekezdés]; e) indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért elmentés az Alaptörvény egyes megjelölt rendelkezéseivel; valamint f) kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság semmisítse meg a bírói döntést.

- [17] Az Alaptörvény III. cikk (1) bekezdése kapcsán az indítványozó indokolása pusztán annak a felidézésére szorított, hogy a korábbi – a Budapest Környéki Törvényszék döntésével, illetve a 3471/2021. (XI. 12.) AB végzéssel lezárult – ügyben nem az ő önhibáján múlt, hogy nem tudta igazolni a Bv. tv. korábban hatályos 10/A. § (6) bekezdése szerinti panasz előterjesztését, és ezért a kártalanítási kérelmében nem születhetett érdemi döntés, ez a szabálytalanság ugyanis mindennapos volt a BV intézetben. Ez az érv az indítványozó másik, a Budapest Környéki Törvényszék 5.Bpkf.1123/2019/2. számú végzésével lezárult ügyéhez kapcsolódik, ezért a jelen ügyben nem tekinthető releváns alkotmányjogi érvelésnek. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja szerinti kritérium teljesülésének vizsgálata eredményeként az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványnak az Alaptörvény III. cikk (1) bekezdése sérelmét állító része és a jelen ügyben támadott bírói döntés között kimutatható releváns alkotmányjogi összefüggés hiányában ez az indítványi elem nem felel meg ezen Abtv.-beli feltételnek, ezért az Alkotmánybíróság nem vizsgálhatta érdemben {hasonlóan: 3373/2018. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [7]}.
- [18] 7. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [19] Az indítványozó mind az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése, mind a IV. cikk (4) bekezdése összefüggésében azt sérelmezi, hogy a bíróságok nem reagáltak a keresetlevelében – a Bv. tv. mellett – megjelölt Ptk.-beli hivatkozásokra, pedig véleménye szerint ezek alapján az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatti igényérvényesítési határidő a keresete benyújtásakor még nem telt el, így azt nem is lehetett volna visszautasítani, ezzel megfosztva őt attól, hogy kártalanításhoz jusson. Az Alkotmánybíróság ennek kapcsán megjegyzi az alábbiakat. Amint azt az indítványozó maga is idézte az alkotmányjogi panaszban, a Bv. tv. korábban hatályos 10/A. § (1) bekezdése szerint: „Kártalanítás jár az elítéltnak vagy az egyéb jogcímen fogvatartottnak a fogvatartása során a jogszabályban előírt életér biztosításának hiánya és az ehhez esetlegesen kapcsolódó más, a kínzás, kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód tilalmába ütköző elhelyezési körülmény, különösen az illemhely elkülönítésének a hiánya, a nem megfelelő szellőztetés, világítás, fűtés vagy rovarirtás (a továbbiakban együtt: alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények) által előidézett sérelem miatt. A kártalanítás minden egyes, az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények között eltöltött nap után jár. A kártalanítás megfizetésére az állam köteles.” A (2) bekezdés szerint pedig: „Az (1) bekezdésben meghatározott jogcímen további kártérítésnek vagy sérelemdíjnak helye nincs, de az elítélt vagy az egyéb jogcímen fogvatartott jogosult az ezt meghaladó igényét polgári bíróság előtt érvényesíteni.” [A (3) bekezdés határozta meg a kártalanítás egy napra eső összegének alsó és felső határát. A (4) bekezdés pedig e kártalanítási igény érvényesíthetőségének hat hónapos határidejét határozta meg, *expressis verbis* rögzítve a második mondatban, hogy ennek elmulasztása jogvesztő.] Az indítványozó – az alkotmányjogi panaszból is kiolvashatóan – az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények okán, és nem más miatt kívánt kártalanítási igényt érvényesíteni. Ezért iránymódó rá a Bv. tv. korábban hatályos 10/A. § (2) bekezdése, melynek értelmében e jogcímen a Bv. tv. szerinti kártalanításra volt jogosult, további kártérítésre vagy sérelemdíjra nem; és a Bv. tv. szerinti kártalanítás is az ugyanitt írt eljárási szabályok – vagyis a hat hónapos, jogvesztő igényérvényesítési határidő és a (6) bekezdés szerinti panasz előterjesztése, mint teljesítendő előfeltétel – szerint járt neki. Az indítványozó igényére ebből következően vonatkozott a hat hónapos határidő. Ennek elmulasztása – és ez okból a keresetlevél visszautasítása, vagyis a kártalanítás meg nem ítéltése – esetén pedig a (2) bekezdés szerinti, a kártalanítás összegét meghaladó egyéb esetleges kapcsolódó igény is osztja az alap kártalanítás iránti igény jogi sorsát. Emiatt rögzítette a Fővárosi Törvényszék támadott végzése is, hogy az indítványozó kereseti követelésének jogalapja egyértelműen a Bv. tv. korábban hatályos 10/A. § (1) bekezdése, vagyis az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények. Továbbá ezért hangsúlyozta, hogy a hat hónapos jogvesztő határidő 2018. november 27-én – az indítványozó szabadulását követő napon – megkezdődött, míg a keresetlevelet 2022. március 2-án, tehát

a határidőn túl adták postára. Ezért a támadott bírói döntés megállapította, hogy helyesen járt el az elsőfokú bíróság, amikor a keresetlevelet a Pp. 176. § (1) bekezdés *i*) pontja alapján visszautasította.

[20] Az Alkotmánybíróság több döntésében egyértelművé tette, hogy „[a] bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása” {30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]; 3063/2017. (III. 31.) AB határozat, Indokolás [47]; 3268/2018. (VII. 20.) AB végzés, Indokolás [21]}. A jelen ügyben megállapítható volt, hogy a támadott bírói döntés az alkalmazadó jogszabályhelyek, valamint a releváns tények és időpontok megjelölésével indokát adta annak, hogy miért volt helyes az indítványozó keresetének – perindítási határidő elmulasztása miatti – visszautasítása; az pedig önmagában, hogy a bíróság egy keresetlevél kapcsán pergátló (visszautasítási) ok fennállását állapítja meg, nem vet fel sem új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, sem pedig bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenességet.

[21] 8. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (2)–(3) bekezdései, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 5. § (1)–(2) bekezdései alapján eljárva – az alkotmányjogi panaszt, figyelemmel az Abtv. 27. § (1) bekezdésében, 52. § (1b) bekezdés *e*) pontjában, valamint 29. §-ában foglaltakra, visszautasította, az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 30. § (2) bekezdés *a*) és *h*) pontja alapján.

Budapest, 2023. május 9.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2275/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3279/2023. (VI. 9.) AB VÉGZÉSE

döntés kijavításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa határozat kérelemre történő kijavítása tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a 2023. március 28-án kelt, 3191/2023. (IV. 12.) AB végzés indokolásának [10] bekezdését az alábbiak szerint javítja.

A kijavított bekezdés helyes szövege a következő:

„[10] Az Abtv. 26. § (1) bekezdés szerinti alkotmányjogi panasz elemmel kapcsolatban az Alkotmánybíróság a 7/2022. (IV. 26.) AB határozatában foglaltakat fenntartva leszögezi, hogy az Abtv. 41. § (3) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság hatályon kívül helyezett jogszabály alaptörvény-ellenességét akkor állapíthatja meg, ha a jogszabályt konkrét esetben még alkalmazni kellene. Jelen az esetben azonban ez a feltétel nem teljesül, így alaptörvény-ellenesség kimondására a régi Be. 583. § (1) és (5) bekezdése tekintetében nincs törvényi lehetőség. Az Alkotmánybíróság ugyanakkor továbbra is fenntartja, hogy a régi Be. 583. § (5) bekezdésében foglalt szabály hiányos, mert pusztán a tájékoztatási kötelezettséget írja elő, nem szabályozza azonban a tájékoztatási kötelezettség elmulasztásának következményeit. A szabályozás Alaptörvénnyel való összhangja és egyúttal belső koherenciája az által lenne maradéktalanul biztosítható, ha a szabadságtól megfosztás alkotmányossága által megkívánt ezen garancia megsértéséhez olyan jogkövetkezmény kapcsolódna, amely a kártalanítási igény előterjesztésére nyitva álló határidő számítására kihatással lenne {7/2022. (IV. 26.) AB határozat, Indokolás [45]}.”

I n d o k o l á s

- [1] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a 3191/2023. (IV. 12.) AB végzés indokolásának a rendelkező részben megjelölt bekezdésében – a végzés indokolásának további részeiből is megállapíthatóan – nyilvánvaló elírás történt. Ezért az Alkotmánybíróság az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 63. § (1) bekezdése és az Ügyrend 62. § (1) bekezdése alapján, a helyes szöveg feltüntetésével a határozat indokolását kijavította.

Budapest, 2023. május 9.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/824/2022.

Az Alkotmánybíróság Határozatai az Alkotmánybíróság hivatalos lapja, mely elektronikus formában, időszakosan jelenik meg. A kiadvány az Alkotmánybíróság döntéseinek gondozott, szükség esetén anonimizált változatú szövegét tartalmazza. Az Alkotmánybíróság Határozatainak egyes számai bárki számára, személyazonosítás nélkül, korlátozástól mentesen, díjmentesen hozzáférhetőek az Alkotmánybíróság honlapján: www.alkotmanybirosag.hu

A szerkesztésért felel: dr. Bitskey Botond, az Alkotmánybíróság főtktára
layout: www.escom.hu

Kiadja a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6., www.mhk.hu

Felelős kiadó: Németh Balázs ügyvezető

HU ISSN 2062-9273